



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 16 Ιουνίου 2024 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 825

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

Αμηχανία μπροστά στα μετεκλογικά ρίχτερ

Η πτώση στα ποσοστά των κομμάτων, οι απώλειες αλλά και η εμφάνιση του Φειδία στο σκηνικό κινητικοποίησε την εσωστρέφεια

Το αποτέλεσμα της περασμένης Κυριακής οδήγησε σε ανατροπές, εκπλήξεις και σίγουρα σε ένα νέο κοινοπολιτικό σκηνικό. Το ερώτημα που εγείρεται είναι κατά πόσο τα πολιτικά κόμματα έλαβαν το μήνυμα της

κάλψης. Ο Συναγερμός πανηγυρίζει πως εξακολουθεί να είναι πρώτος και πρωταγωνιστής, αγνοώντας βολικά την πανωλεθρία που υπέστη στις δημοτικές εκλογές. Το ΑΚΕΛ έχει επικεντρωθεί στις νικητρίες

επιλογές των δημοτικών εκλογών, όμως το χαμηλό ποσοστό που έλαβε, σε συνδυασμό με την απώλεια της δεύτερης έδρας, θα έπρεπε να σημάψει συναγερμό για το πολιτικό του μέλλον. Ο Ενδιάμεσος φυλλορροεί,

ωστόσο κανείς προς το παρόν δεν είναι έτοιμος να αναλάβει την όποια πολιτική ευθύνη για το αποτέλεσμα, έστω κι αν η εσωστρέφεια έχει κτυπήσει ήδη την πόρτα. **Σελ. 4, 6, 7, 11**

ΔΗΣΥ

Μία σχεδόν γαλάζια νίκη

ΑΚΕΛ

Στο μονοπάτι των αδιεξόδων

ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΣ

Μικρά κόμματα μεγάλες φουρτούνες

ΦΕΙΔΙΑΣ

Μεταξύ απολιτικής και αντιπολιτικής

ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ

Το μήνυμα πίσω από την αποχή

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Σχέδια για Ακροδεξιές συνεργασίες

Ακροδεξιοί κύκλοι επιχειρούν τη δημιουργία ενός υπερδεξιού τόξου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αφιερώθηκε η Γαλλία με το άνοιγμα του Ερίκ Σιοτί, προέδρου του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, προς τους εθνικιστές της χώρας. **Σελ. 10, 22, 23**

ΕΛΛΑΔΑ - ΕΚΛΟΓΕΣ

Οι τρανταγμοί που έδωσε η κάλπη

Αναταράξεις σε όλο το πολιτικό σκηνικό της Ελλάδας προκαλούν οι ευρωεκλογές, που χαρακτηρίστηκαν από την πρωτοφανή αποχή και τον κλονισμό των τριών «συστημικών» κομμάτων. **Σελ. 18, 19, 20**

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Θέλουμε πραγματικά τα ρομπότ

Ο Τζος Ομπερ, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ μιλάει στην «Κ» για την τεχνητή νοημοσύνη (AI) και το πώς η φιλοσοφία του Αριστοτέλη μπορεί να συμβάλει στην κατανόησή της. **Σελ. 21**



Οι ασυνήθιστα υψηλές θερμοκρασίες έδειξαν τα δόντια τους και η Πολιτεία οφείλει να προστατεύει τους πολίτες της και τις περιουσίες τους και φυσικά τον δασικό πλούτο. Κάθε παρανομία ή κρατική ολιγωρία θα πρέπει να πατάσσεται χωρίς κανέναν δισταγμό.

ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΦΟ

Σκυβαλότοποι και τα πτητικά που δεν έχουμε

Η πυρκαγιά στην Πάφο την περασμένη βδομάδα βρήκε τη χώρα μάλλον απροετοίμαστη για να αντιμετωπίσει πυρκαγιές με-

γάλης κλίμακας. Πώς ήρθαν στο προσκήνιο τόσο τα προβλήματα των πτητικών μέσων όσο και τα λάθη και η αναληψία της Πο-

λιτείας απέναντι στον κίνδυνο των παράνομων σκυβαλότοπων. Το υπ. Γεωργίας ετοιμάζει συγκεκριμένο πλάνο. **Σελ. 16**



Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Το ΔΗΚΟ θα παραμείνει στην κυβέρνηση

Ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος λέει πως οι ευθύνες είναι συλλογικές, όπως και οι αποφάσεις, και σημειώνει πως οποιεσδήποτε ευθύνες διαπιστωθούν, θα αναληφθούν. Δηλώνει δε πως δεν τίθεται θέμα αποχώρησης του ΔΗΚΟ από το κυβερνητικό σχήμα. **Σελ. 8**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Περισυλλογή

Τα μηνύματα της 9ης Ιουνίου είναι πολλαπλά για την κοινωνία ολόκληρη. Τα κόμματα ως κύτταρα της Δημοκρατίας οφείλουν με ψυχραιμία να τα αφογκραστούν και να τα επεξεργαστούν προς όφελος των πολιτών. Αφορισμοί για εκλογικά φαινόμενα ή κατά το δοκούν αναγνώσεις του εκλογικού αποτελέσματος δεν ωφελούν κανένα. Χρειάζεται περισυλλογή, σωφροσύνη και ταπεινότητα από μέρους των κομμάτων. Οι πολίτες αναμένουν προτάσεις και λύσεις για τα καθημερινά τους προβλήματα και το πολιτικό σύστημα οφείλει να τις βρει.

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

«Εσσκονίζουν» δημόσιες συμβάσεις

Σε εξέλιξη βρίσκεται έρευνα του υπ. Μεταφορών για δημόσιες συμβάσεις που αφορούν έργα με προβλήματα, τα τελευταία 10 χρόνια. Στόχος είναι να διαπιστωθεί εάν υπάρχουν

προβλήματα στα συμβόλαια, στις διαδικασίες που προνοούνται στη νομοθεσία και αν τα προβλήματα δημιουργήθηκαν μετά την υπογραφή των συμβολαίων. **Οικονομική, σελ. 5**



ΧΟΡΟΣ

Φουρτούνα, καταιγίδα

Η διάσημη Βελγίδα χορεύτρια και χορογράφος Άνε Τερέζα ντε Κεεραμάκερ μιλάει στην «Κ» για το έργο «Exit Above», που θα παρουσιαστεί για μια βραδιά στο Ηρώδειο. «Είναι φουρτούνα, καταιγίδα, μια έκρηξη ενέργειας στη σκηνή» λέει για την παράστασή της. **Τέχνες, σελ. 1**



ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Παρελθόν και μέλλον

Το Μουσείο Λαϊκών Τέχνης και η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών εγκαίνισαν το υπαίθριο ψηφιακό μουσείο στη λεγόμενη Καμπλόστρατα, δίπλα από την Αρχιεπισκοπή. Παράλληλα τρέχει και η έκθεση «Κύπρος. 50 χρόνια εισβολής, κατοχής και εκτοπισμού». **Τέχνες, σελ. 8**



CHRONOMASTER SPORT

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ZENITH

Νέο Σχέδιο Επιβράβευσης
pronoma

Το δικό μας ευχαριστώ



Μάθε για τα προνόμιά σου εδώ

Τράπεζα Κύπρου



Σε κάθε επόμενη κίνηση

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Εκπαιδεύοντας τον Φειδία

Αν κάτι χαρακτηρίζει την Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον είναι η ψυχραιμία. Κι ως την παρερμηνεύουν κάποιους ως σνομπισμό. Η παλαιά φρουρά της αστικής Λευκωσίας γνωρίζει καλά ότι η πραγματικότητα είναι άλλη: τίποτα δεν μπορεί να διαταράξει τον ζεν κόσμο της χήρας. Πολύ απλά επειδή τα έχει δει όλα. Μνημειώδες παράδειγμα αποτελεί ο φλεγματικός τρόπος αντίδρασής της όταν γνώρισε το νόθο παιδί του γέρου Ουίλσον. «Είμαι ο γιος της ερωμένης του άντρα σας» της είχε πει συνεσταλμένα ο Τζάστιν, και εκείνη, ατάραχη, ζήτησε από τη Ρωσία να τους σερβίρει τα gin and tonic.

Το βράδυ της περασμένης Κυριακής, όμως, ήταν μία από τις σπάνιες φορές που αισθάνθηκε αληθινά αιφνιδιασμένη. Στεκόταν στο γιοφύρι της Ζάχα και παρατηρούσε σκαρλισμένη τους πανηγυρισμούς για την εκλογή του Φειδία, προσπαθώντας να κατανοήσει τι ήταν αυτό που της διέφυγε. Ώσπου τον είδε να στέκεται ανάμεσα στο πλήθος: ευθυτενής, χαμογελαστός και αυτάρεσκος. Ένας άντρας που συμβολίζει όλα όσα η Ιουλία απεχθάνεται: την ημιμάθεια, την αλαζονεία και το απύθμενο θράσος.

Ο λόγος για τον Χριστόφορο Τορνάριπ, άλλως Νεβερασάντερ, αυτοδίδακτο φιλόσοφο, με άποψη επί παντός επιστητού, ο οποίος μετά τον εκλογικό θρίαμβο του νεαρού φίλου του σήκωσε ακόμα πιο ψηλά τον αμανέ, παραδίδοντας μαθήματα ΚΑΙ συνταγματικού δικαίου. Ως εγγονός γενικού εισαγγελέα θεωρεί μάλλον ότι διαθέτει το κληρονομικό χάρισμα ώστε να θέσει το ερώτημα: «Απαρхайμένο σύνταγμα. Γιατί δεν το τροποποιήσετε μέχρι τώρα;» (τα ελληνικά δεν ήταν ποτέ σύμμαχος του Τόρνου). Για το ακανθώδες ζήτημα δεν τοποθετήθηκε πάντως ούτε η TikToker Νανά, ούτε η fashion influencer Sophia



Σύμφωνα με 71.330 ενήλικες συμπατριώτες μας η πολιτική δεν είναι υψηλά μαθηματικά, οπότε στο Ευρωκοινοβούλιο «όλοι οι καλοί χωράνε».

Hadjipanteli, ούτε ο γενικός και σοριστής celebrity Μαυρίκιος Μαυρίκιου. Αλλά ως μην απογοητευόμαστε, ποτέ δεν είναι αργά. Το πάρτι τώρα ξεκινά.

«Simera en istoriki imera. Oi monon gia tin Kypron alla isos tzie gia oullon ton kosmo» (...) «Touto sime ni otí irten i stigmí pou o kosmos na allakseí kefaleo sto vivlio tis dimokratias». (...) «Aniksen i porta tzie efisisen o aeris tis allagis».

Το διάγγελμα του Φειδία κλωθογυρίζεται στο κεφάλι της Ιουλίας. Η πληροφορία δε ότι διάβαζε από gree-

klish, την τρέλαινε! Σαν να έβλεπε τον κόσμο μέσα από μια λούπα όπου εναλλάσσονταν οι ίδιες εικόνες -τα επιτεύγματα του «φαινομένου» που τον έκαναν διάσημο: ο Φειδίας να αγκαλιάζει τον Έλον Μάσκ, ο Φειδίας να ρεύεται μπροστά στην κάμερα, ο Φειδίας να σπάει πλάκα με τους μετανάστες, ο Φειδίας να λέει «αγαπή σας». Δεν είναι η πρώτη φορά που το «Σας αγαπώ» άνοιξε διάπλατα τις πύλες της δημοσιότητας. Το παλαιολιθικό 1980, με αυτή την ατάκα η Μαρία Αλιφέρη έσπασε τα κοντέρ τηλεθέσης στα «Τετράγωνα των Αστέρων». Ποιος να το φανταζόταν ότι η

ίδια συνταγή, 34 χρόνια αργότερα, θα κέρδιζε 71.330 ψηφοφόρους στη νήσο των Αγίων.

Τις επόμενες ημέρες η Ιουλία έπαθε εμμονή με το «φαινόμενο Φειδίας». Κι όσο το σκάλιζε, όσο διάβαζε τα σχετικά άρθρα και έβλεπε τα βίντεο, τόσο συνειδητοποιούσε ότι υπήρχε ένα ολόκληρο σύμπαν εκεί έξω που αγνοούσε. Όπως το γεγονός ότι ο ιερέας πατέρας του έφερνε ομοφυλόφιλους στο «σωστό δρόμο» συμβουλευτόντάς τους να... μην τρώνε γαλακτοκομικά προϊόντα! Ή ότι ο Φειδίας έμεινε επί δέκα ημέρες θαμμένος σε ένα φέρετρο

με ένα φίδι. Ή ότι κέρδισε μια Lam-borghini επειδή κράτησε το χέρι του επάνω στο αυτοκίνητο επί 70 ώρες. Με τούτα και με 'κείνα δεν είναι ν' απορεί κανείς γιατί ο νεαρός δεν βρήκε τον χρόνο να τελειώσει ένα ρηματοδραστητήριο. Αλλά ποιος νοιάζεται για τα πτυχία, όταν βγάζει 50.000 ευρώ τον μήνα; Το απόλυτο success story!

«Αυτός είναι ο πάτος της κατηφόρας» σκέφτηκε η Ιουλία. Και δεν υπήρχε τίποτα που μπορούσε να αλλάξει τη δύσθυμη διάθεσή της. Ούτε καν η εύθυμη είδηση ότι στην Ελλάδα εξελέγη στην Ευρωβουλή

μία κτηνοτρόφος ονόματι Γαλάτω, δίχως να καταλάβει η γυναίκα τι ήρθε και τη βρήκε ξαφνικά στα 76 της. «Εμείς ως σχοληθούμε με τα δικά μας τα χαίρια» είπε στο καρτέ, και οι κυρίες κατένευσαν σιωπηλά.

Τα δικά μας τα χαίρια δεν εξαντλούνται βεβαίως στα μασκαράδικα του Φειδία. Η επόμενη ημέρα των εκλογών βρήκε τον υποψήφιο δήμαρχο Στροβόλου Χρίστο Τσίγκη σε έξαλλη κατάσταση, χαρακτηρίζοντας το Προεδρικό «συμμορία εκλεκτών, συγγενών και κουμπάρων». Αλλά δεν ήταν ο μόνος που απασφάλισε μετεκλογικά. Ο υποψήφιος για τη δημοχώρα της Αγίας Νάπας με τα πολλά υποσχόμενο όνομα Μαρτίνος Μαρτίν, αποχώρησε από το ΔΗΚΟ πυροβολώντας. «Είναι φανερό πως κάποιος δεν κατάλαβαν τίποτα από τον σεισμό της περασμένης Κυριακής» είπε η Ιουλία. «Business as usual!».

Για την Ιουλία τα βίντεο του Φειδία εξελίσσονται σε «συνήθεια που έγινε λατρεία». Το πρώτο επεισόδιο του Educating Fidiás το είδε με συγκατάβαση. «Η χαρά του νεαρού για τα ιδιαίτερα μαθήματα που του παρέδωσε ο Φουράλης ήταν τόσο μεγάλη, που λέω ως το πάρτι το ποτάμι. Στο Educating Fidiás Part 2 όμως, με δάσκαλο τον Μαυρίδη, γεννιούνται κάποια αμείλικτα ερωτήματα: Είναι δυνατόν να μην καταλαβαίνουν οι κύριοι ευρωβουλευτές ότι γελοιοποιούνται; Είναι δυνατόν να μην αντιλαμβάνονται ότι εκτίθενται συμμετέχοντας σε αυτή την κακόγουστη φάρσα;» ρώτησε τις φιλενάδες της.

ΣΗΜ.: Ως την ώρα παράδοσης της στήλης ο ενθουσιώδης πρωταίσιος ευρωβουλευτής δεν δημοσιοποίησε άλλο ιδιαίτερο μάθημα. Η συνέχεια επί της οθόνης του κινητού μας.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

16.6.1934



μίας εκ μέρους της Γερμανίας όπως επανέληθαι εις τους κόλπους της ΚΤΕ υπό την προϋπόθεσιν της αναγνωρίσεως εις αυτήν πλήρους ισότητας εις το ζήτημα των εξοπλισμών. δ) Πλήρης συμφωνία επί της λήψεως μέτρων διά την ανάπτυσιν των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των παραδουναβίων χωρών.

ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΙ: Υπ' όψιν του κ. Υπουργού των Στρατιωτικών ετέθησαν προς επικύρωσιν οι πίνακες των Μακεδονομάχων, οι καταρτισθέντες υπό της οικείας επιτροπής επί τη βάσει των στοιχείων εκάστου. Η αρμοδία υπηρεσία ως επιτακύνει την διεκπεραίωσιν του ζητήματος διά να μη παρατείνεται η εκκρεμότης και η διαϊώνισις υποθέσεων σχετιζομένων με τα συμφέροντα μιας τάξεως ανθρώπων δικαιουμένων κάθε ευμενείας του Κράτους.

ΚΑΤΑΔΙΩΞΗ: Οι Γερμανοί κομμουνιστάι [...], εις τας ξένας χώρας εις τας οποίας ζητούν καταφύγιον, καταδιώκονται από τους μορδεάτας των «ναζι» αντιπάλων των.

ΣΥΝΕΝΟΗΣΙΣ: Σπουδαιότατη διπλωματική συμφωνία επετεύχθη μεταξύ των κ.κ. Μουσολίνι και Χίτλερ επί των εξής σημείων: α) Συμφωνία γενικού χαρακτήρος εις πν περιλαμβάνεται και καθιέρωσις τακτικών προσωπικών επικοινωνιών και αλληλογραφίας μεταξύ των δύο πολιτικών ανδρών. β) Αναγνώρισις της ανεξαρτησίας της Αυστρίας αλλ' άνευ παροχής εγγυήσεων. Η Γερμανία δεν θα παράσχει οιασδήποτε υποστήριξιν εις την εν Αυστρία ασκουμένην τρομοκρατικήν δράσιν. γ) Εκδύλωσις επιθυμίας εκ μέρους της Γερμανίας όπως επανέληθαι εις τους κόλπους της ΚΤΕ υπό την προϋπόθεσιν της αναγνωρίσεως εις αυτήν πλήρους ισότητας εις το ζήτημα των εξοπλισμών. δ) Πλήρης συμφωνία επί της λήψεως μέτρων διά την ανάπτυξιν των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των παραδουναβίων χωρών.

«Το κόμμα μας πέρασε μια δύσκολη περίοδο διχασμού και εσωστρέφειας, όμως παραμένει πρώτη πολιτική δύναμη του τόπου. Η χαρά μας είναι μεγάλη για την πρωτιά, μας προβληματίζουν τα αποτελέσματα των εκλογών της Τ.Α. Λαμβάνουμε τα μηνύματα από την κοινωνία και θα προχωρήσουμε σε εκσυγχρονισμό του κόμματός μας με φιλελεύθερες ευρωπαϊκές πολιτικές προτάσεις προς την κοινωνία». Θα μπορούσε να ήταν η δήλωση της Αννίτας. Αλλά δεν ήταν.

Την Παρασκευή βάλουμε στη στήλη της διαδικτυακής έκδοσης το κομμάτι «ποιο πολιτικό πρόσωπο έχει ήδη στα σκαριά νέο κόμμα;». Πριν απαντήσω, να σημειώσω πως ο νέος σχηματισμός θα κινείται στα άκρα δεξιά του φάσματος. Πόσο άκρα; Ας πούμε πως θα κάνει το ΕΛΑΜ να φαίνεται παρακλάδι της ΕΔΟΝ.

Δεν θα σας κρατήσω άλλο σε αγωνία. Το νέο κόμμα, που σύμφωνα με προβλέψεις στρατολογημένων μελών θα στοχεύσει να μπει στην επόμενη Βουλή με τουλάχιστον 3 ή 4 βουλευτές, είναι στα σκαριά από τον -ταρατάταμ, μουσική αγωνίας παρακαλώ- Ανδρέα Θεμιστοκλέους! Φειδία ζεις, εσύ μας οδηγείς.

Στους νεαρούς ψηφοφόρους ο Φειδίας πήρε σχεδόν διπλάσιες ψήφους από το κόμμα του άλλων γερασμένου Λαού. Αυτό δεν ήταν ένα απλό χαστούκι στο ανακαινισμένο

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Το νέο κόμμα, η Σιβηρία και η ελιά για κρέμασμα



Εμπρός της Γης οι κολασμένοι.

ΑΚΕΛ, ήταν κανονική εκτέλεση παρόμοια με αυτή του Τσάρου Νικόλαου από τους Μπολσεβίκους.

Έτσι, εκεί που ο Στέφανος μας ήταν σχετικά ανέμελος βρέθηκε ξαφνικά αμφισβητούμενος και με πολλά μωρμουρητά στους διαδρόμους της Εζεκία Παπαιωάννου. Με βάση όλα κατέγραψε το μαύρο κατασκοπευτικό μου βαν, οι συνεχείς ήττες μπορεί να προξενήσουν προσεκώς δημόσιες αμφισβητήσεις και ίσως τελικά να μην ήταν άσχημη ιδέα να επανέλθουν παλαιές κομμουνιστικές πρακτικές. Εξάλλου, με τόσο καύσιμα όσοι σταλούν στη Σιβηρία

θα είναι ευγνώμονες.

Αν κάποιος γνωρίζει αυτόν που σκέφτηκε να ονομάσει Πυρσό την επιχείρηση κατάσβεσης πυρκαγιάς παρακάτω να του μεταβιβάσει εκ μέρους μου πως θα μπορούσε κάλλιστα να γραφτεί στο βιβλίο ρεκόρ Γκίνες. Παράλληλα ας του δώσει και ένα λεξικό για να διαβάσει τι ακριβώς είναι ο πυρσός και γιατί θα ήταν πιο ταιριαστή ονομασία για γκρουπ εμπρηστών.

Οι αστοχίες του νεαρού Νίκου έβλαψαν τα συγκυβερνώντα κόμματα ή μήπως η απαξίωση προς ΔΗΚΟ,

ΕΔΕΚ, ΔΗΠΑ ευθύνεται για την πτωτική δημοτικότητα του προέδρου; Θυμίζει λίγο την ερώτηση με το αβγό και την κότα και συνεπώς η απάντηση είναι δύσκολη. Σίγουρα πάντως, εθνική μου πρίγκηψ, η συρρικνώση δεν οφειλόταν στη σκληρή κριτική των ΜΜΕ. Δηλαδή, κάπου έλεος.

Συνεδρία Εκτελεστικού Γραφείου και Κεντρικής Επιτροπής θα συγκαλέσει τις επόμενες μέρες το ΔΗΚΟ. Φηλολογείται πως εκεί ο εθνικός μας πρίγκηψ θα ανακοινώσει κάτι που θα ταραξεί τα νερά. Κάθε απόφαση καλοδεχόμενη φτάνει αυτή τη φορά να αφηθούν τον Μακάριο στο θρόνο. Και τον πρίγκηπα στο θρόνο εννοείται.

Δεν έχω ελιά για να κρεμαστώ, δηλώνει ο Ταμσάου Ησάας, ενώ οι κατήγοροι του διαρρέουν υπονοούμενα πως μπορεί να μην έχει ελιές, έχει όμως τραπέζικους λογαριασμούς εκτός Κύπρου. Δεν ξέρω πια τι να πιστέψω και άρχισα να ψάλλω: «Πλούσιοι επώλεσαν και επείνασαν...» Από τον 33ο ψαλλό.

Για το θέμα των καμερών στη Μονή φαίνεται πως προκύπτουν ποινικά αδικήματα, αφού κόσμος πήγαινε να εξομολογηθεί και εν αγνοία του βρισκόταν σε ριάλιτι όπου τον κατέγραφαν περισσότερες κάμερες από όσες είχε στο σπίτι του Big Brother με αδελφούς ημών σε ρόλο σκηνοθέτη. Ο Θεός να βάλει το χέρι του, έστω και για να δώσει πάτσους.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσεως: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτόπουλου 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Tηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

SUMMER STARTS HERE!

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΤΟΥΤΟΤΑ



Επιβιβάσου σε ένα συναρπαστικό καλοκαιρινό ταξίδι και απόλαυσε μια νέα οδηγική εμπειρία με τις καλοκαιρινές προσφορές Toyota!

Μάθε περισσότερα στο Toyota.com.cy



AYGO X

Δωρεάν αυτόματο κιβώτιο ταχυτήτων αξίας **€1,200**



YARIS

Όφελος **€1,000** & δωρεάν κάλυψη Toyota Insurance ενός έτους*



TOYOTA C-HR

Όφελος **€2,000** με την ανταλλαγή του παλιού σου αυτοκινήτου**



YARIS CROSS

Όφελος **€1,000** & δώρο πακέτο αξεσουάρ αξίας €500



ΔΙΚΡΑΝ ΟΥΖΟΥΝΙΑΝ & ΣΙΑ ΛΤΔ

77774010 | www.toyota.com.cy | info@toyota-cyprus.com | ToyotaCyprus    

Aygo X: Fuel Combined WLTP (l/100 km): από 4.8 l/100 km. CO₂ Combined WLTP (g/km): από 108 g/km. | **Yaris:** Fuel Combined WLTP (l/100 km): από 3.8 l/100 km. CO₂ Combined WLTP (g/km): από 87 g/km. | **Toyota C-HR:** Fuel Combined WLTP (l/100 km): από 4.5 l/100 km. CO₂ Combined WLTP (g/km): από 103 g/km. | **Yaris Cross:** Fuel Combined WLTP (l/100 km): από 4.5 l/100 km. CO₂ Combined WLTP (g/km): από 101 g/km

Οι προσφορές ισχύουν μέχρι 31/07/24. *Yaris: Η υπηρεσία Toyota Insurance παρέχεται σε συνεργασία με τις Γενικές Ασφάλειες Κύπρου και αποτελεί συγκεκριμένη ασφάλεια για τα οχήματα των ιδιοκτητών Toyota. Η Ασφάλιση αυτή συστήνεται από την Toyota Κύπρου ενώ ο κίνδυνος αξιολογείται και αναλαμβάνεται από τις Γενικές Ασφάλειες Κύπρου. Το μέγιστο όφελος για τη διαδικτυακή αγορά ασφαλιστηρίου συμβολαίου είναι €600. **Toyota C-HR: Η προσφορά ανταλλαγής αυτοκινήτου ισχύει για περιορισμένο αριθμό αυτοκινήτων σε stock. Δεχόμαστε ανταλλαγές αυτοκινήτων από όλες τις μάρκες.

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όταν το βράδυ της Κυριακής ο Δημοκρατικός Συναγερμός κλείδωνε την πρωτιά και τις δύο έδρες στο Ευρωκοινοβούλιο, το κλίμα στην Πινδάρου ήταν ομολογουμένως πανηγυρικό. Η πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αννίτα Δημητρίου μίλησε για καθαρή νίκη, υπογραμμίζοντας πως ο ΔΗΣΥ παραμένει πρωταγωνιστής στα πολιτικά δρώμενα, ενώ δίπλα της, εμφανώς συγκινημένος, παρουσιαζόταν ο Ευθύμιος Δίπλαρος, ο οποίος με το τέλος της τοποθέτησης την αγκάλιασε και τη φίλησε. Σε αυτό το κατά τα άλλα πανηγυρικό κλίμα φάνηκε να αγνοείται πλήρως το γεγονός ότι ο Συναγερμός λάμβανε ένα ιστορικά χαμηλό ποσοστό. Αυτό, σε συνδυασμό με το Βατερλό που εκτυλίχθηκε στις δημοτικές εκλογές, έκανε πολλούς να αναρωτηθούν, αν η νέα ηγεσία αντιλαμβάνεται το μέγεθος της ζημιάς και επιλέγει για επικοινωνιακούς λόγους να επικεντρωθεί στα θετικά της εκλογικής μάχης δημοσίως, αν πράγματι θεωρεί το ποσοστό του ΔΗΣΥ καθαρή νίκη, ή αν επιλέγει συνειδητά να αγνοήσει το μεγάλο πρόβλημα κρύβοντάς το κάτω από το χαλί.

Πύρρα νίκη

Με το αποτέλεσμα της περασμένης Κυριακής, η Αννίτα Δημητρίου κέρδισε χρόνο στην ηγεσία του κόμματος μέχρι το 2026, σταματώντας παράλληλα τις όποιες φημολογίες υπήρχαν περί αμφισβήτησής της. Κατάφερε να κλείσει και το σενάριο μετακίνησης του κόμματος στο κυβερνών σχήμα, καθώς η απόφαση να είναι το κόμμα στην αντιπολίτευση φάνηκε –εκ του αποτελέσματος– να αποδοθεί. «Τελικά δεν είμαστε και τόσο παιδική χαρά» έλεγε στην επαρχιακή συγκέντρωση της Λευκωσίας την περασμένη βδομάδα, και η αλήθεια είναι πως το κλίμα θριαμβευτή τόσο της Κυριακής όσο και της συνέχειας θύμιζε την εκλογική μάχη των βουλευτικών εκλογών

Μία σχεδόν γαλαζία νίκη

Το μήνυμα που δεν έλαβε η Πινδάρου, ο μπιμπισμός της τακτικής Φειδία και η επόμενη μέρα

του 2021. Τότε ο ΔΗΣΥ, παρά τα μειωμένα του ποσοστά, έλαβε την πρωτιά και παρότι είχε προηγηθεί μία έντονη προεκλογική μάχη, με τον ΔΗΣΥ να βρίσκεται στη γωνία ως κυβερνών κόμμα, ήταν τα κόμματα της αντιπολίτευσης που πλήγχαν καιρία. Ο Συναγερμός, όχι μόνο βγήκε πρώτος, αλλά κατάφερε αφενός να διαλύσει τη συμμαχία ΑΚΕΛ - ΔΗΚΟ που ψηνόταν με στόχευση το 2023 και αφετέρου να εκλέξει πρόεδρο της Βουλής το στέλεχος του, Αννίτα Δημητρίου. Εκείνη ακριβώς η νίκη, υπήρξε παράλληλα μοιραία για τον Αβέρωφ Νεοφύτου, γιατί ένωσε αήττητος και

Το κεφάλαιο Δίπλαρος, η εσωστρέφεια στο τοπικό επίπεδο και η Λευκωσία που γυρίζει την πλάτη.

βέβαιος πως μπορεί να κερδίσει κάθε μάχη και κάθε αντίπαλο. Στην τελευταία νίκη του ΔΗΣΥ, ο χειρισμός της Αννίτας Δημητρίου απέδειξε πως το μήνυμα όχι μόνο δεν ελήφθη αλλά ενίσχυσε την αίσθηση πως ο εφροσκαμμός και η αλαζονεία μπορεί να οδηγήσει τον ΔΗΣΥ το 2026 σε δυσάρεστα αποτελέσματα.

Το TikTok και ο Φειδίας

Βεβαίως η πρόεδρος του ΔΗΣΥ εξήγησε πως το μήνυμα που λαμβάνει από το εκλογικό αποτέλεσμα είναι αυτό του εκσυγχρονισμού



Τελικά δεν είμαστε και τόσο παιδική χαρά έλεγε η Αννίτα Δημητρίου, χαμογελώντας στην επαρχιακή συγκέντρωση της Λευκωσίας.

του ΔΗΣΥ. Το ερώτημα είναι πώς θα επιτευχθεί ο εκσυγχρονισμός και τι τελικά θεωρεί εκσυγχρονισμό. Αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι κατά την ανακήρυξη των ευρωβουλευτών, ο Συναγερμός ξεκίνησε τα χαλάρα βίντεο στο Tik Tok, δόθηκε η αίσθηση πως το μήνυμα που λήφθηκε δεν είναι να δοθεί περισσότερη έμφαση στο πολιτικό περιεχόμενο αλλά ένας μπιμπισμός της τακτικής του Φειδία Παναγιώτου. Περισσότερη έμφαση συνεπώς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και λιγότερες πολιτικές θέσεις. Το

ζήτημα βεβαίως είναι πως αυτή η πολιτική της μεταπολιτικής, κτίστηκε εδώ και καιρό εντός του ΔΗΣΥ. Τόσο ο πρόεδρος της Δημοκρατίας και περισσότερο η Αννίτα Δημητρίου έκτισαν ένα πολύ δυνατό προφίλ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στην κοινωνία, χρησιμοποιώντας τις κοινωνικές τους επδεξιότητες, τις δημόσιες σχέσεις, αποφεύγοντας επιμέλως να λάβουν την όποια θέση. Αυτή ακριβώς η τακτική έστρωσε το χαλί σε περσόνες, όπως ο Φειδίας Παναγιώτου, να μπουν στο πολιτικό παιχνίδι,

προτάσσοντας την πλήρη αγνοία τους για την πολιτική και ουσιαστικά αντικαθιστώντας τα πολιτικά πρόσωπα. Αυτό που αναμένεται να διαφανεί είναι αν ο ΔΗΣΥ θα κινηθεί ακόμη περισσότερο προς την απολιτικοποίηση της πολιτικής, θεωρώντας πως αυτό επιζητεί ο κόσμος, λόγω της νίκης του Φειδία Παναγιώτου, ή αν ο εκσυγχρονισμός που υποσχέθηκε η κα Δημητρίου συμπεριλαμβάνει και πολιτικές θέσεις αυτή τη φορά.

Το γεγονός πάντως ότι η Λευκωσία απέιχε από την εκλογική μάχη σε συνδυασμό με την ήττα του Κωνσταντίνου Πετρίδη –θεωρείται εκπρόσωπος της φιλελεύθερης τάσης– είναι ίσως η απάντηση στην απολιτική στάση του κόμματος το τελευταίο διάστημα αλλά και της στροφής του κόμματος σε πιο συντηρητικό προφίλ. Η Λευκωσία, στην οποία βρίσκεται κυρίως η φιλελεύθερη τάση του ΔΗΣΥ, αποτελούσε ανέκαθεν προπύργιο για το κόμμα της Δεξιάς. Η αποχή της μαζί με την ηχηρή ήττα του Νίκου Τορνάρη τον Δήμο Λευκωσίας στέλεχος παραλλήλα το μήνυμα πως οι πληγές των προεδρικών εκλογών και της εσωστρέφειας που προκλήθηκε δεν επούλωθηκαν.

Η Λευκωσία είναι το ενδεικτικότερο παράδειγμα που θα έπρεπε να ανησυχίσει την Πινδάρου, όμως το πρόβλημα φαίνεται να επεκτείνεται σε πολλές επαρχίες μετά την πανωλεθρία του κόμματος στις δημοτικές εκλογές. Ήδη στελέχη και υποψήφιοι κατηγορούν προσωπικά την ηγεσία για λάθος χειρισμούς και λάθος επιλογές. Φάνηκε στις

επαρχιακές συγκεντρώσεις που έγιναν τόσο στη Λευκωσία όσο και στη Λάρνακα, αναμένεται να διαφανούν και στην επαρχιακή Λεμεσό, όπου όπως λέγεται η κατάσταση είναι ένα καζάνι που βράζει. Και αυτό γιατί υπάρχουν καταγγελίες περί προνομιούχων συγκεκριμένων υποψηφίων από την Πινδάρου, ενισχύοντας την εσωστρέφεια. Καθόλου τυχαία όσα βγήκαν προεκλογικά για τον Ευθύμιο Δίπλαρο ότι προωθούσε συγκεκριμένους δημοτικούς συμβούλους στον Δήμο Λεμεσού. Μαζί με αυτό δεν θα πρέπει να αγνοηθεί και η πρόσφατη κίνηση του Λουκά Φουλά να μιλήσει για υπόγειο πόλεμο προς την υποψηφιότητά του. Ο κ. Φουράς, παρά τη συντηρητική του νίκη με 50.000 και πλέον σταυρούς προτίμησης, θέλησε να στείλει μήνυμα στην Πινδάρου με τις αποκαλύψεις του. Ότι η πρωτιά του δεν οφείλεται στη δουλειά που έκανε το κόμμα για να εκλεγεί και πως δεν θα πρέπει να τον θεωρούν δεδομένο. Ένα μήνυμα που σίγουρα ανοίγει νέο κύκλο εσωστρέφειας, παρά την πρωτιά που έλαβε το κόμμα.

Το τι πήγε λάθος θα συζητηθεί στο Πολιτικό Γραφείο του κόμματος την 1η Ιουλίου, όταν ολοκληρωθούν δηλαδή οι συγκεντρώσεις των επαρχιακών. Το μεγάλο πλέον ερώτημα είναι με ποιον τρόπο θα προχωρήσει πλέον ο ΔΗΣΥ. Η Αννίτα Δημητρίου έχει πλέον το περιθώριο και την ηρεμία –δεδομένου ότι κανείς δεν την αμφισβητεί πια– για να προχωρήσει σε σημαντικές αλλαγές, να στήσει τη δική της ομάδα και να ενεργοποιήσει ένα αδρανές στελεχιακό προσωπικό. Στοιχεία είναι αν η ίδια θα σταματήσει να δείχνει αιχμάλωτη προηγούμενων καταστάσεων, αλλάζοντας έτσι και τον τρόπο που πολιτεύεται μέχρι σήμερα ή αν θα επαναπαυθεί στις άφρονες της πρωτιάς, με ό,τι και αν αυτό συνεπάγεται τόσο για την επόμενη μέρα του κόμματος, όσο και για τις βουλευτικές εκλογές του 2026.

ΑΚΕΛ στο δύσκολο σταυροδρόμι της ήττας

Η αποσυμπείρωση του κόμματος, τα στρατηγικά λάθη και η μείωση των ποσοστών

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Αν όχι τώρα το ΑΚΕΛ, τότε πότε; Αυτό ήταν το κύριο ερώτημα που εγείρετο, μετά το εκλογικό αποτέλεσμα της περασμένης Κυριακής, όταν το κόμμα όχι μόνο δεν κατάφερε να έρθει πρώτο αλλά κατέγραφε τέτοιες απώλειες που είχαν ως αποτέλεσμα να απολέσει τη δεύτερη έδρα στην Ευρωβουλή. Η ήττα, σε μία κατά τα άλλα ιδανική για το ίδιο το ΑΚΕΛ συγκυρία, άνοιξε εκ νέου τη συζήτηση αν η Αριστερά, που ήταν άλλοτε το κόμμα της διεκδίκησης, χάνει συνεχώς το παιχνίδι και μετατρέπεται αργά και σταθερά σε έναν αδιάφορο παίκτη της κομματικής σκακιέρας. Τι πήγε λοιπόν τόσο λάθος που οδήγησε το ΑΚΕΛ να βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από τον ανεξάρτητο και πολιτικά άπειρο Φειδία Παναγιώτου; Οι λόγοι της ήττας ποικίλουν και τυγχάνουν διαφόρων ερμηνειών. Οι ευρωεκλογές προφανώς δεν ήταν ποτέ το δυνατό σημείο του ΑΚΕΛ. Το κόμμα αμφισβητούσε τον μεταξυ του ευρωσκεπτικισμού και της απουσίας εναλλακτικής από το να βρισκείται εντός της Ε.Ε. Αυτό σε συνδυασμό με το αδύναμο ψηφοδέλτιο έπαιξε σίγουρα τον ρόλο του. Ενώ το κόμμα επικεντρώθηκε στη σημειολογία ίσως εκπροσώπησης των δύο φύλων, δεν φρόντισε να έχει ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό ψηφοδέλτιο που να ικανοποιεί όλες τις επαρχίες, και κυρίως να ρίξει στη μάχη πρωτοκλασάτα στελέχη. Αντιθέτως εφροσκαμπίστηκε στο ότι η μάχη του πολύ αντιφατικού διδύμου Νιαζί - Θεολόγου θα αύξανε τη συμπίερωση.

Άλλο δημοτικές, άλλο ευρωεκλογές

Ένα καίριο στρατηγικό λάθος που έκανε το ΑΚΕΛ στις απερχόμενες εκλογές, ήταν πως έδωσε όλη του την έμφαση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, υποβαθμίζοντας τις ευρωεκλογές και τη σημασία τους. Το ΑΚΕΛ είχε ομολογουμένως ση-

μαντικές νίκες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, τόσο με τις επιλογές που έκανε όσο και με τις επιλογές ανεξάρτητων υποψηφίων. Υπολόγισε –λανθασμένα– πως αν έφερνε τον κόσμο του στην κάλπη για τις δημοτικές εκλογές, τότε αυτόματα ο ίδιος κόσμος θα ψήφιζε και στις ευρωεκλογές. Αντ' αυτού, διαπίστωσε πως ψηφοφόροι του λειτουργούσαν λίγο πολύ με τη νοοτροπία της οριζόντιας ψήφου. Έδιναν ψήφο στις δημοτικές εκλογές, αλλά επέλεγαν τον Φειδία Παναγιώτου στις ευρωεκλογές.

Η μέθοδος της αποσυμπείρωσης

Σε ό,τι αφορά το πολιτικό μήνυμα διαφάνηκε πως ήταν ένας προεκλογικός αμύχανος, με το πολιτικό διακύβευμα να είναι άφαντο. Το ΑΚΕΛ απέφυγε να θέσει ξεκά-

Το αντιφατικό διδύμο Νιαζί - Θεολόγου που σύγχυσε το ευρύτερο ακροατήριο του ΑΚΕΛ.

θατα το αφήγημα της πρωτιάς και κυρίως το ενδεχόμενο της απώλειας της δεύτερης θέσης. Σε αυτό το πλαίσιο απέφυγε επιμέλως την αντιπαράθεση, όταν ο ΔΗΣΥ άνοιγε το μοναχικό δίλημμα Αριστεράς - Δεξιάς, για να μη συσπειρώσει τον ΔΗΣΥ. Αντ' αυτού, κατάφερε να σκληρύνει η ψήφος του ΔΗΣΥ και να αποσυμπειρωθεί το ίδιο το ΑΚΕΛ, με αποτέλεσμα να οδηγήσει το ίδιο το κόμμα στη χαλαρή ψήφο τούτων ψηφοφόρους του.

Το μεγάλο πολιτικό ερώτημα βεβαίως σε αυτή την εκλογική μάχη ήταν η κακή εκτίμηση της τ/κ ψήφου. Τα στελέχη του κόμματος εκτιμούσαν πως κάπου στις 9.000 Τ/κ θα προσέθονταν στην κάλπη. Ένας αριθμός ωστόσο που δεν είχε καμία σχέση τελικά με την πραγματικό-



Ο Στέφανος Στεφάνου δεν αμφισβητείται επί του παρόντος, αλλά θα δεχτεί επικρίσεις από εκείνο το σκληρό ακροατήριο για τις εσωκομματικές αλλαγές που επικύρωσε και βάσει αποτελεσμάτων δεν είχε θετικό πρόσημο.

τητα. Οι λόγοι της αποχής των Τ/κ ποικίλουν βέβαια. Το πολιτικό μήνυμα που αποστέλλεται, είναι πως με το Κυπριακό σε τέλμα και με τις σχέσεις Τ/κ και Ε/κ να χαλαρώνουν συνεχώς, οι Τ/κ δεν έβλεπαν κάποιο λόγο να συμμετέχουν σε αυτή την εκλογική μάχη και κατ' επέκταση να εκτεθούν. Στο Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα έλεγαν πως εργάζονται επίσημα για την υποψηφιότητα του Νιαζί Κιζιλγιουρεκ, όμως δεν ήταν ακριβώς έτσι. Όχι μόνο γιατί σε συγκεκριμένες περιπτώσεις απέφυγαν να γίνουν προεκλογικές συγκεντρώσεις στα χωριά της κομμάτιας στα Κατεχόμενα αλλά και γιατί ο Τουφάν Ερχιουρμάν θέλει να είναι υποψήφιος στις επικείμενες «εκλογές». Δεν θέλει συνεπώς να ανοίξει ένα μέτωπο με

την Άγκυρα με την οποία θεωρεί πως θα πρέπει να συνεργαστούν. Πέραν όμως των πολιτικών προεκτάσεων, υπάρχει και το προσωπικό ζήτημα. Δεν είναι λίγοι οι Τ/κ που ένωσαν απογοήτευση από τη θετική Νιαζί Κιζιλγιουρεκ που όπως υποστήριζαν, ήταν εντελώς απών όλα αυτά τα χρόνια από κοντά τους.

Η αποτυχία της Κοινωνικής Συμμαχίας

Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί πως χωρίς την τ/κ ψήφο, το ΑΚΕΛ θα βρισκόταν στο ίδιο περίπου ποσοστό με τον ανεξάρτητο Φειδία Παναγιώτου. Αυτό από μόνο του λέει πολλά και αποδεικνύει πως το κόμμα απέτυχε να κερδίσει ένα ευρύτερο ακροατήριο. Το ΑΚΕΛ είχε

στόχο να μαζέψει γύρω του εκείνη τη μερίδα της ευρύτερης Κεντροαριστεράς και Κεντροδεξιάς που στήριξαν τον Ανδρέα Μαυρογιάννη στις προεδρικές εκλογές. Είχε κάνει κάποιες σχετικές προσπάθειες το παρασμένο καλοκαίρι για να θεομοθετηθεί, όμως η κίνηση απέτυχε με κάποιους να στρέφονται προς το νεοσύστατο Volt και άλλους να απομακρύνονται. Από την εν λόγω ομάδα έμεινε κοντά ο Χαράλαμπος Προύντζος, του οποίου η επιλογή για τον Δήμο Λευκωσίας υπήρξε η μεγάλη επιτυχία του ΑΚΕΛ, ενώ το κόμμα θεωρεί επιτυχία την παρουσία της Άννας Θεολόγου στο ψηφοδέλτιο. Η αλήθεια είναι πως το ποσοστό που έλαβε η κα Θεολόγου αλλά και η δεύτερη θέση που κλεί-

Το ΑΚΕΛ στην προσπάθειά του να μισυμπειρώσει τον ΔΗΣΥ, απόσυμπειρώθηκε το ίδιο και οδήγησε τους ψηφοφόρους του στη «χαλαρή» ψήφο.

δωσε ερμηνεύεται από το ΑΚΕΛ ως μία πετυχημένη επιλογή και μία σχέση που θα συνεχίσει στις βουλευτικές του 2026. Αυτό που προκαλεί ιδιαίτερη σύγχυση είναι ποια σχέση έχει η κα Θεολόγου με τις θέσεις του ΑΚΕΛ, δεδομένου ότι μέχρι πρόσφατα δόλωνε εναντίον της διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας και παράλληλα διατυπώνει ιδιαίτερα συντηρητικές θέσεις σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η επιλογή της στο ψηφοδέλτιο αναπόφευκτα προκάλεσε μία σχετική αντίφαση και την αίσθηση πως το ΑΚΕΛ συμπεριφέρεται τυχοδιωκτικά για να κερδίσει ψήφους. Δεν αποκλείεται η επιλογή της να απομάκρυνε και ένα μέρος από το ευρύτερο προοδευτικό ακροατήριο του κόμματος.

Το ερώτημα είναι πώς ετοιμάζεται το ΑΚΕΛ να διαχειριστεί την ήττα ούτως ώστε να αποτραπεί η περαιτέρω κατάρρευση. Στο πολιτικό γραφείο του ΑΚΕΛ την περασμένη βδομάδα, έδωσαν έμφαση στις νίκες των δημοτικών εκλογών και για την ήττα των ευρωεκλογών είπαν πως θα προχωρήσουν σε ανάλυση που αποτελέσματος. Το πότε θα γίνει η ανάλυση της ήττας παραμένει ανοικτό.

Το σίγουρο είναι πως δεν τίθεται ζήτημα αμφισβήτησης του Στέφανου Στεφάνου σε αυτή τη χρονική συγκυρία. Αυτό που διαπιστώνεται, όμως, είναι πως το ΑΚΕΛ έχει ιδιαίτερο πρόβλημα στις περιφέρειές του: στην κομμουνιστική πτέρυγα που ζητάει περισσότερη επανάσταση και στο κεντροαριστερό-προοδευτικό ακροατήριο που δεν πείστηκε με τις αλλαγές του κόμματος. Με αυτό ως δεδομένο και σε συνδυασμό με την ήττα στις ευρωεκλογές, δεν αποκλείεται να επαναρχίσει η συζήτηση και εν μέρει οι επικρίσεις για τις εσωκομματικές αλλαγές που έγιναν στο κόμμα, εκτιμώντας πως ενώ άλλαξε το DNA του κόμματος, αυτό δεν έτυχε της θέμης ενός ευρύτερου ακροατηρίου. Δεν αποκλείεται να ενισχυθούν οι διαφωνίες για την πιο κεντρικά ροπή που παίρνει το κόμμα, όχι μόνο σε θέμα πολιτικών, αλλά και συνεργασιών.

Αν κάτι πάντως διαπιστώνεται μετά το εκλογικό αποτέλεσμα, είναι πως η επιστροφή του ΑΚΕΛ ως κόμμα εξουσίας με δικό του υποψήφιο, ίσως να καθυστερήσει ακόμα λίγο. Ένα καλό αποτέλεσμα, θα έβαζε τον Στέφανο Στεφάνου στο κάδρο για το 2028, όμως με το εν λόγω αποτέλεσμα αναμένεται να ενισχυθούν οι προσπάθειες συνεργασιών. Είτε με κόμματα του Κέντρου –βάσει και των καλών αποτελεσμάτων που είχαν στις δημοτικές εκλογές– είτε με προοδευτικότερες και κοινωνικά ρεαλιστές. Μία συνταγή που ελπίζουν να έχει καλύτερο αποτέλεσμα από ό,τι στις προεδρικές εκλογές του 2023.



Limassol Marina

Living on the sea changes us. Everything becomes better. It makes us let go and feel our best. Mind, body and soul are re-set. We are charged with a healthy energy. Senses become vivid and colourful. Social experiences become special and we connect to the world around us.

This is living ON THE SEA, this is our blue space. Welcome to Limassol Marina.

For information about Limassol Marina, contact:
limassolmarina.com | +357 25 020 020

Living ON THE SEA



Μικρά κόμματα σε μεγάλη κρίση

Περίοδος βαθιάς περισυλλογής για ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ, ΔΗΠΑ

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Το αποτέλεσμα των διπλών εκλογών της 9ης Ιουνίου χτύπησε το κεντρώο στα κόμματα του κεντρώου χώρου, ίσως για τελευταία φορά, καλώντας τα να λάβουν ουσιαστικές αποφάσεις σε σχέση με την επόμενη μέρα. Με χρονικό ορίζοντα τις βουλευτικές εκλογές του 2026 και με τον κίνδυνο να δουν περαιτέρω συρρίκνωση των ποσοστών τους, που θα σημάνει και την αρχή του τέλους, θα πρέπει, όπως επισημαίνεται από όλες τις πλευρές, να λάβουν δραστικά μέτρα.

Τα σημάδια κόπωσης των ψηφοφόρων, που μεταφράζονται και σε πτώση των ποσοστών, άρχισαν να είναι διακριτά τα τελευταία χρόνια, εντονότερα στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές και με αποκορύφωμα την πανωλεθρία των ευρωεκλογών.

Ωστόσο, στα κόμματα φαίνεται να εθελουφλούσαν, επιλέγοντας τον εύκολο δρόμο της μη παραδοχής και πιστεύοντας πως μόπρα είναι και θα περάσει. Στη διαδρομή μάλιστα επέλεξαν να προσδεθούν στο άρμα της υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη για τις προεδρικές, κερδίζοντας χρόνο ζωής –έστω και δανεικό. Βέβαια τα σύννεφα συνεργασίας των κομμάτων με το Λόφο φάνηκαν από τις πρώτες κιόλας μέρες διακυβέρνησης με τη σύσταση του Υπουργικού Συμβουλίου που, αν και έγιναν φιλότιμες προσπάθειες να πείσουν τους ψηφοφόρους τους ότι είχαν λόγο και ρόλο στη σύσταση, δεν κατέστη δυνατό παρόλο που στην πορεία αρκετές φορές τα κόμματα πιάστηκαν ανενήμερωτα σε αποφάσεις που λαμβάνονταν από την κυβέρνηση, ενώ δεν πέρασε ασχολίαστος ούτε ο τρόπος που χειρίστηκε ο Πρόεδρος τον ανασχηματισμό. Ενέργειες που έφεραν και τις πρώτες εσωκομματικές αντιπαραθέσεις με τις φωνές να ακούγονται εντονότερες σήμερα, ώστε να πατηθεί φρένο στη στήριξη των ενεργειών της κυβέρνησης και τα κομματικά στελέχη να βγαίνουν προς τα έξω με τις ξεκάθαρες θέσεις των κομμάτων τους έστω και αν έρχονται σε αντίθεση με την κυβέρνηση.

Ανάγκη ανασύνταξης

Στο ΔΗΚΟ, το ποσοστό του 9,7% που έλαβε, εξέπεψε σήμα κινδύνου με την ηγεσία του κόμματος να κινείται άμεσα και να καλεί τα συλλογικά όργανα. Η αποτίμηση του αποτελέσματος και η ανάλυση των ψήφων που έλαβε το κόμμα ανά επαρχία βρίσκονται σε εξέλιξη με τους ψυχραιμότερους να μιλούν για ικανοποιητικά αποτελέσματα στις δημοτικές και μία απόκλιση ψήφων σε ό,τι αφορά τις ευρωεκλογές. Πονοκέφαλος πιθανώς για το ΔΗΚΟ να είναι η επαρχία της Λεμεσού, ωστόσο το πρόβλημα δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως τοπικό γι' αυτό και όλοι μιλούν για ανάγκη ανασύνταξης. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος μέχρι αυτή την ώρα πάντως, κρατάει τα χαρτιά του κλειστά, αν και φέρεται να ακούει με μεγάλη προσοχή όσα λέγονται από πλευράς των υπόλοιπων μελών της ηγεσίας. Υπάρχουν και οι φωνές που δηλώ-



Διαμνύεται ότι το πρόβλημα στην ΕΔΕΚ δεν είναι οργανωτικό αλλά πολιτικό, ενώ στη ΔΗΠΑ είναι έντονες οι φωνές που κάνουν λόγο για ανάγκη ανανέωσης του κόμματος, ακόμη και ολοκληρωτικού rebranding.

νουν πως προεκλογικά λήφθηκαν αποφάσεις πίσω από κλειστές πόρτες, άρα η ευθύνη δεν μπορεί να είναι συλλογική.

Πάντως, όπως όλα δείχνουν, δεν φέρεται να τίθεται αυτή την ώρα θέμα εκλογικού συνεδρίου, μιας και η πλειοψηφία πιστεύει ότι αυτό που προέχει είναι να σηκώσουν μανίκια και να πιάσουν δουλειά με στόχο τον εκσυγχρονισμό του κόμματος, ενώ υπάρχουν και οι φωνές που κάνουν λόγο για την ανάγκη ολοκληρωτικού rebranding.

Την ερχόμενη βδομάδα συνεδριάζει η Γραμματεία και το Εκτελεστικό Γραφείο του κόμματος, όπου αναμένεται να ακουστούν προτάσεις για περιορισμό ηθελών, επαναξιολόγηση του έμμοσθου προσηοικού που φαίνεται πως σε κάποιες περιπτώσεις δεν έχουν τα προσόντα αλλά ούτε και τις γνώσεις να ανταποκριθούν στα καθήκοντα της θέσης που κατέχουν, όπως και την ευθύνη του κάθε στελέχους ξεχωριστά. Στο μικροκόσμο δεν αποκλείεται να μπουν και συμπεριφορές βουλευτών που αρνήθηκαν να ηγηθούν της προεκλογικής εκστρατείας στις επαρχίες τους, όπως και ορισμένων που έμειναν ουσιαστικά εκτός προεκλογικού αγώνα μη συμβάλλοντας στη προσπάθεια του κόμματος να συσπειρώσει τον κόσμο του. Έντονη είναι και η άποψη ότι θα πρέπει το κόμμα να βγει μπροστά με ξεκάθαρες θέσεις, ίσως και με τρόπο πιο κατανοητό, για τα ουσιαστικά προβλήματα που απασχολούν τους πολίτες σήμερα, όπως η οικονομία αλλά και τα δεδομένα στο Κυπριακό.

Τονίζεται, μάλιστα, ότι δεν πρέπει να υπάρχει 24ωρη στήριξη των ενεργειών και αποφάσεων της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, που τελικώς όπως υποστηρίζεται προκαλεί φθορά στο κόμμα, αλλά εκεί και όπου υπάρχει διαφωνία να σημειώνεται. Σε ό,τι αφορά τις ευθύνες πάντως, αν και υπήρχε σκέψη από ορισμένους για σύσταση τριμελούς

επιτροπής για να ερευνηθούν αν και πού υπάρχουν τέτοιες, σε σχέση με το κακό αποτέλεσμα των ευρωεκλογών, κάτι αντίστοιχο με αυτό που έγινε στις βουλευτικές εκλογές του 2021, φέρεται να μη συζητείται, μιας και τότε το πόρισμα κατέληξε στις ελληνικές καλένδες.

Όσα λεχθούν εντός των συλλογικών οργάνων του ΔΗΚΟ θα τεθούν ενώπιον της κεντρικής επιτροπής του κόμματος που έχει οριστεί την 1η Ιουλίου. Το μήνυμα πάντως σε σχέση με τη διάθεση για ανανέωση του κόμματος είναι

Πονοκέφαλος πιθανώς για το ΔΗΚΟ να είναι η επαρχία της Λεμεσού, ωστόσο το πρόβλημα δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως τοπικό γι' αυτό και όλοι μιλούν για ανάγκη ανασύνταξης.

διάχυτο. Μάλιστα, τονίζεται πως αν ο Νικόλας Παπαδόπουλος πρωτοστατήσει, θα έχει τη στήριξη όλων με στόχο ένα καλό αποτέλεσμα στις βουλευτικές του 2026 που θεωρείται ορόσημο σε σχέση με το μέλλον του κόμματος.

Πάντως, αυτή την ώρα για το ΔΗΚΟ δεν υπάρχει και θέμα έναρξης συζητήσεων με τα υπόλοιπα κόμματα του ενδιαμέσου χώρου με στόχο τη συνένωση, μιας και όπως τονίζεται προέχει να σωθεί το σπίτι τους.

«Το μαγαζί δεν κλείνει»

Στην ΕΔΕΚ αντιλαμβάνονται ότι το 5,1% που έλαβαν θα πρέπει να τους προβληματίσει, ωστόσο το συγκρίνουν με το 6,7% που έλαβαν

στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές και ότι με το 10,58% που έλαβαν στις ευρωεκλογές του 2019, μιας και τότε όπως σημειώνεται τα δεδομένα ήταν διαφορετικά και υπήρξε μια γενικότερη κινητοποίηση ώστε να αποτραπεί στο ΕΛΑΜ να καταλάβει έδρα στο Ευρωκοινοβούλιο.

Έχοντας λοιπόν αυτό ως βάση, θεωρούν ότι η ΕΔΕΚ ήταν το κόμμα που πλήγηκε λιγότερο, αν αναλογιστεί κανείς και τα εσωτερικά προβλήματα των τελευταίων χρόνων, ενώ δεν παραλείπουν να τονίζουν ότι το αποτέλεσμα για το Κίνημα Οικολόγων, το οποίο στήριξε ο μέχρι πρόσφατος ευρωβουλευτής τους Δημήτρης Παπαδάκης, ήταν πανωλεθρία. Ο στόχος πάντως της ΕΔΕΚ για εκλογή ευρωβουλευτή δεν επιτεύχθηκε, ωστόσο σημειώνουν ότι τα ποσοστά που έλαβαν στις αυτοδιοικητικές εκλογές δεν είναι αποτρεπτικά, ενώ υπενθυμίζουν πως ήταν το μόνο κόμμα που στάθηκε ενάντια στη διεξαγωγή των διπλών εκλογών μιας και αντιλαμβάνονταν τη δυσκολία συνύπαρξης των δύο αναμετρήσεων.

Πάντως, το επόμενο χρονικό διάστημα αναμένεται τα συλλογικά όργανα να εξετάσουν τους λόγους για τους οποίους το κόμμα δεν κατάφερε να πείσει τους ψηφοφόρους για τις προτάσεις του, αλλά και το ενδεχόμενο εσωτερικών αλλαγών, αν και όπως διαμνύεται το πρόβλημα δεν είναι οργανωτικό αλλά πολιτικό. Υπάρχει και η έντονη άποψη ότι πιθανόν ο κόσμος να κουράστηκε με τα εσωτερικά προβλήματα και τις δημόσιες αντιπαραθέσεις νυν και πρώην στελεχών του κόμματος. Θα πρέπει όπως λέχθηκε να ληφθεί το μήνυμα πως η ΕΔΕΚ πρέπει να επικεντρωθεί στα ουσιαστικά ζητήματα και προβλήματα του απλού πολίτη και να τον πείσει πως με συγκεκριμένες προτάσεις μάχεται για την επίλυσή τους.

Επίσης, δεν τίθεται θέμα παραίτησης της ηγεσίας αυτή την ώρα,

με τον ίδιο τον Μαρίνο Σιζόπουλο να δηλώνει πως ο καλός ο καπετάνιος στη φουρτούνα φαίνεται. Άλλωστε βάζει και του καταστατικού του κόμματος το 2026 με τη λήξη της βουλευτικής του θητείας ο ίδιος δεν μπορεί να επαναδιεκδικήσει την προεδρία, και μέχρι τότε θα γίνει προσπάθεια όλων για ανασύνταξη δυνάμεων με το μήνυμα ότι «το μαγαζί δεν κλείνει».

Σε ό,τι αφορά σκέψεις ένωσης του κεντρώου χώρου, η ΕΔΕΚ φέρεται να έχει κάνει και τις περισσότερες ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση την τελευταία 15ετία, χωρίς ωστόσο να ευοδωθούν. Μάλιστα, δεν απορρίπτει και άλλες προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση, σημειώνοντας την ίδια ώρα πως τον Μάρτιο του 2023 ο Σιζόπουλος απέστειλε προς τους Νικόλα Παπαδόπουλο και Μάριο Καρογιάν επιστολή με στόχο την περαιτέρω κοινοβουλευτική συνεργασία, χωρίς να λάβει μέχρι σήμερα οποιαδήποτε απάντηση.

Κάτω του πήχη

Ο Μάριος Καρογιάν παρόλο ότι οι δημοσκοπήσεις έδιναν στο κόμμα του χαμηλότερα ποσοστά, ο ίδιος επέμενε μέχρι το παραπάνω των εκλογών ότι θα λάβει ποσοστό πέραν του 7,5%. Ωστόσο, με το άνοιγμα της κάλπης, η ΔΗΠΑ κατάφερε να εξασφαλίσει μόνο 2,2%, ποσοστό πολύ κάτω του πήχη που ο ίδιος είχε θέσει. Αυτή την ώρα τα στελέχη παρουσιάζονται μουνδιασμένα ενώ ο κ. Καρογιάν ζήτησε περιθώριο λίγων ημερών ώστε να προχωρήσει σε περαιτέρω ανάλυση των δεδομένων. Πάντως, και στη ΔΗΠΑ είναι έντονες οι φωνές που κάνουν λόγο για ανάγκη ανανέωσης του κόμματος, ακόμη και ολοκληρωτικού rebranding. Θα πρέπει, όπως σημειώνεται, να αφουγκραστούν τις αιτίες της αποτυχίας τους δεκαετίας του '90 και να αξιοποιήσουν περισσότερο την τεχνολογία.

Σημειώνεται, πάντως, ότι πλέον υπάρχει ζήτημα επιβίωσης για ένα αμιγώς προσωποπαγές κόμμα όπως η ΔΗΠΑ του Μάριου Καρογιάν, ωστόσο κανείς δεν θέτει τουλάχιστον επισήμως θέμα παραίτησης της ηγεσίας, αν και υπάρχει παραδοχή για οργανωτικά προβλήματα όπως και έλλειψη πολιτικού λόγου για ουσιαστικά ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία.

Στις συνεδρίες πάντως της Γραμματείας και του Πολιτικού Γραφείου του κόμματος που έχουν προγραμματιστεί, αναμένεται να ακουστεί έντονα και η άποψη για mea culpa και ενέργειες για ανασύνταξη του κεντρώου χώρου με τη δημιουργία ενός ενιαίου κινήματος. Σε διαφορετική περίπτωση, όπως σημειώνουν πηγές εντός του κόμματος, τα ποσοστά πιθανόν να συνεχίσουν την πτωτική τους πορεία, ενώ δεν αποκλείεται να υπάρξουν φωνές υποστήριξης της θέσης που εξέφρασε και δημόσια ο Χρίστος Τσίγκης, ότι δηλαδή το κόμμα πρέπει να αποχωρήσει από την κυβέρνηση, αν και ένα τέτοιο ενδεχόμενο απορρίπτεται από την ηγεσία του κόμματος.



Ο Νικόλας Παπαδόπουλος μέχρι αυτή την ώρα πάντως, κρατάει τα χαρτιά του κλειστά, αν και φέρεται να ακούει με μεγάλη προσοχή όσα λέγονται από πλευράς των υπόλοιπων μελών της ηγεσίας.



Δεν τίθεται θέμα παραίτησης της ηγεσίας αυτή την ώρα, με τον ίδιο τον Μαρίνο Σιζόπουλο να δηλώνει πως ο καλός ο καπετάνιος στη φουρτούνα φαίνεται.



Πλέον υπάρχει ζήτημα επιβίωσης για ένα αμιγώς προσωποπαγές κόμμα όπως η ΔΗΠΑ του Μάριου Καρογιάν, ωστόσο κανείς δεν θέτει τουλάχιστον επισήμως θέμα παραίτησης της ηγεσίας.

ΠC MEDOCHEMIE



Ξέχνα τον πόνο γρήγορα

με το **ULTIMAX ALTER**

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Απολιτική ή... μεταπολιτική ψήφος;

Η εκλογή στο Ευρωκοινοβούλιο του Φειδία Παναγιώτου αφήνει ένα πολύ σημαντικό προηγούμενο

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Την επομένη των διπλών εκλογών της περασμένης Κυριακής, η σαρωτική εκλογική απόδοση του content creator, Φειδία Παναγιώτου, όχι μόνο άνοιξε μια συζήτηση για το «φαινόμενο Φειδίας» αλλά, από νωρίς στα τηλεοπτικά πάνελ αποτέλεσε, λόγω και της παρουσίας του νεαρού 24χρονου, το περιεχόμενο μιας συζήτησης «εκλογίκευσης» με πολιτικούς των παραδοσιακών κομμάτων αλλά και δημοσιογράφους να προσπαθούν να αναλύσουν πώς ένας νεαρός –γνωστός από το YouTube και το TikTok– χωρίς κανένα ιδεολογικό στίγμα, πολιτική γνώση ή προγραμματικές θέσεις, όχι μόνο κατόρθωσε να έρθει τρίτος, αλλά σχεδόν πλησίασε τα δύο μεγάλα κόμματα. Σε αυτή τη συζήτηση κυρίαρχο το ερώτημα «γιατί τον ψήφισαν» και αν, εν τέλει, η ψήφος προς το πρόσωπό του αποτελεί ψήφο διαμαρτυρίας, έκφρασης απογοήτευσης για τα παραδοσιακά κόμματα ή, τελικά, επικράτηση της μεταπολιτικής –όπου η χρήση των νέων Μέσων αλλάζει και τον τρόπο που μεταδίδεται το μήνυμα που καθορίζει την εκλογική συμπεριφορά. Ωστόσο, η συζήτηση για το τι «προηγούμενο» αφήνει ο Φειδίας Παναγιώτου –έναντι της ερμηνείας του «φαινομένου»– δείχνει να αποτελεί ένα εξίσου σημαντικό αναλυτικό εργαλείο –ίσως σημαντικότερο από το πώς κατόρθωσε να εκλεγεί.

Ψήφος διαμαρτυρίας;

Η υψηλή εκλογική απόδοση του Φειδία Παναγιώτου αναπόφευκτα τεκμηριώνει τόσο στην έκφραση δυσανεξίας προς τα παραδοσιακά κόμματα όσο και στην «άλογη» εκλογική συμπεριφορά –λόγω και του χαλαρού της ψήφου στις ευρωεκλογές– μιας μερίδας του εκλο-

γικού σώματος που μετατοπίστηκε προς τον δημιουργό περιεχομένου που μετέτρεψε την προεκλογική καμπάνια σε ένα «challenge» –με όρους διαδικτυακής μετάδοσης, ακριβώς όπως τα βίντεο του. Ο YouTube ψηφίστηκε ωστόσο –κάτι που εκφράστηκε στα ΜΚΔ– κι από ομάδες δικαιωματιστών –με ιδιαίτερα επιμέρους ποιοτικά χαρακτηριστικά– που τα τελευταία χρόνια βλέπουν προς τη διαμαρτυρία με όρους συλλογικής απαξίωσης προς το παραδοσιακό πολιτικό σύστημα και που συνήθως περιλαμβάνουν α. απολιτικά άτομα με συντηρητικά

Ο YouTube ήταν η έκπληξη των ευρωεκλογών, καταλαμβάνοντας την τρίτη θέση, με 71.330 ψήφους, αφήνοντας πίσω του πολλά από τα παραδοσιακά κόμματα.

χαρακτηριστικά που διαμαρτύρονται π.χ. για τη χρήση καμερών και β. που δεν έχουν, παραδοσιακά, σταθερή εκλογική συμπεριφορά (συνήθως δεν ψηφίζουν) και τέλος γ. νεαρούς που συμμετέχουν σε εκλογική διαδικασία για πρώτη φορά και αποτελούν ουσιαστικά «viewers» τα τελευταία χρόνια του περιεχομένου που παράγει ο Φειδίας. Αξίζει να σημειωθεί πως ο Φειδίας έκοψε, ουσιαστικά, ψήφους και από το ΕΛΑΜ, πτωχή που δείχνει και το πώς κινείται η ψήφος διαμαρτυρίας στην Κύπρο στα συντηρητικότερα ακροατήρια.

Η μεγάλη εικόνα

Η μεγάλη εικόνα της επομένης της εκλογής του Φειδία Παναγιώτου,

όχι μόνο αποκτά ενδιαφέρον αλλά επιπελάει και επιμέρους αντιφάσεις. Ο ίδιος, αν και παρουσίασε τον εαυτό του ως «αντισυστημικό» και στο πολιτικό περιεχόμενο που ξεκίνησε λίγο πριν από τις προεδρικές –όπου φιλοξένησε όλους τους υποψήφιους πλν των Χριστοδουλίδη και Μαυρογιάννη–, συνέχισε ουσιαστικά το challenge του (την παραγωγή περιεχομένου δηλαδή), με «μαθήματα» όπου άλλοι ευρωβουλευτές όπως οι κ.κ. Φουρλάς, Γεωργίου και Μαυρίδης θα του εξηνούσαν τα των νέων καθηκόντων του. Σε αυτό το επίπεδο σημασία αποκτούν τρία ενδιαφέροντα στοιχεία για τον νεαρό, εκλεγέντα πλέον, ευρωβουλευτή:

- Αν όντως θα συνεχίσει ως ευρωβουλευτής και τι είδους θέσεις, κοινοβουλευτικό έργο και στάση θα τηρήσει εντός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

- Αν θα εκδηλωθεί πολιτικά, δίνοντας ένα στίγμα θέσεων ή ιδεολογικής άποψης –πτωχή που εκτείνεται και στη διάσταση της συμμετοχής του σε κάποια πολιτική ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

- Αν η πολιτική ιδιότητα που αποκτά θα επικρατήσει προκειμένου ο ίδιος μετά το πέρας της θητείας του να ακολουθήσει, επαγγελματικά, πορεία πολιτικού ή αν θα αναλωθεί –διαμέσου του Κοινοβουλίου σε μια πενταετία– στο να συνεχίσει απλώς να παράγει περιεχόμενο, κάνοντας ό,τι ήδη κάνει, πετυχημένα, τα τελευταία χρόνια.

Σημασία του προηγούμενου

Η εκλογή Φειδία αφήνει ένα πολύ σημαντικό προηγούμενο σε κάθε περίπτωση. Για τα παραδοσιακά πολιτικά κόμματα που ήδη κρυσταλλοποιούν τα νέα Μέσα και δη το TikTok –με τη μεταπολιτική η επι-



Για τα παραδοσιακά πολιτικά κόμματα που ήδη χρησιμοποιούν τα νέα Μέσα και δη το TikTok θα αποτελέσει αναπόφευκτα μια άσκηση κατανόησης ιδίως αν επικεντρωθούν στο αφήγημα πως ο Φειδίας «εξελέγη διότι κάνει αστεία βιντεάκια».

κρατεί στην Κύπρο και σε επίπεδο πολιτικών αρχηγών –θα αποτελέσει αναπόφευκτα μια άσκηση κατανόησης ιδίως αν επικεντρωθούν στο αφήγημα πως ο Φειδίας «εξελέγη διότι κάνει αστεία βιντεάκια». Μια άλλη, πολύ σημαντική διάσταση, είναι αν ο Φειδίας θα δημιουργήσει ένα πολιτικό κόμμα με τα χαρακτηριστικά των ατόμων που τον ακολουθούν για τις εκλογές του 2026 ή αν, μεσοπρόθεσμα, υπάρχουν μιμητές του κάθε είδους. Η τελευταία διάσταση αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον γιατί δημιουργεί ένα πεδίο πολιτικού εκλέγεσθαι μακριά από τα παραδοσιακά κόμματα και το πελατειακό σύστημα στην Κύπρο, αλλά παράλληλα εγκυμονεί και δυνητικούς κινδύνους δεδομένου ότι οι «ακόλουθοι» (followers) ενός δημιουργού περιεχομένου συχνά δεν έχουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά ενός μέσου ψηφοφόρου αλλά βλέπουν προς το occultism ή την τυφλή υπακοή –με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε επίπεδο ιδεών και πολιτικών πρακτικών (π.χ. ακτιβισμό κάθε είδους).

Είναι ο Φειδίας επικίνδυνος;

Το εν λόγω ερώτημα αποκτά ενδιαφέρον με δεδομένο τη συντηρητική μετατόπιση της κυπριακής κοινωνίας και του εκλογικού σώματος, αλλά και του ίδιου του περιεχομένου του Φειδία –που στο εξωτερικό έγινε και με όρους νέων Μέσων cancel (η περίπτωση που έμπρακτα χωρίς εισιτήριο στο Μετρό της Ιαπωνίας) ή περιελάμβανε συμπεριφορές άλλων αγένειας (το βίντεο στη Μύκονο με το «what are you looking at?») καθώς και βίντεο με ρεψίματα μπροστά στο πρόσωπο ανθρώπων). Ο Φειδίας είναι σίγουρα ένας συντηρητικός νέος από πολύ τεκνη οικογένεια χωριού της Κύπρου που ανά καιρούς εκφράζει απόψεις συνολικής απαξίωσης, χωρίς ωστόσο να έχει δώσει στίγμα ιδεολογικής συμπεριφοράς που να περιλαμβάνει ποιοτικά χαρακτηριστικά συντηρητών (π.χ. φυλετικό ρατσισμό). Ωστόσο, είναι και ένας νέος άνθρωπος σε αναζήτηση, που αν εκφράσει ποτέ κάποια συγκεκριμένη –πολιτική ή ιδεολογική– άποψη, θα έχει, λόγω δημοφιλίας αλλά και λόγω θέσης

πλέον εκλεγμένου ευρωβουλευτή, διεισδυση σε μαζικά ακροατήρια. Αυτή ακριβώς η διάσταση αποτελεί και την πιο ενδιαφέρουσα, αναλυτική, τάση για να ερμηνεύσει κανείς το αμέσως επόμενο διάστημα το «φαινόμενο Φειδίας» αλλά –κυριότερα– να αντλήσει χρήσιμα εργαλεία για τον βαθμό επιρροής που η εκλογή του ίδιου στοιχειοθετεί ως «προηγούμενο Φειδίας». Με την υπόμνηση, πάντα, πως ο νεαρός YouTube από το Μένοικο εξέλεξε δημοκρατικά χωρίς αυτό να σημαίνει πως οι πολίτες που τον εξέλεξαν διαθέτουν, απαραίτητα, και τον πολιτικό γραμματισμό ή την κουλτούρα συνεδιστοποίησης της εκλογής ενός ανθρώπου χωρίς προγραμματικές θέσεις και ιδεολογικό στίγμα.

Αν το πολιτικό σύστημα στην Κύπρο –με τα παραδοσιακά κόμματα και τους πολιτικούς που ξέρουμε– είναι the... devil we know, τότε αναπόφευκτα ο Φειδίας Παναγιώτου είναι, δυνητικά, the... devil we don't know –για να προσαρμοσούμε και την κλασική βρετανική αποφθεγματική φράση.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ

Ο Φειδίας και η καρναβαλική πολιτική διαμαρτυρία

«**Θ**α ψηφίσω τον Φειδία στις ευρωεκλογές», είπε ο μεσσήλικας φίλος μου, επιτυχημένος επιχειρηματίας, με ενδιαφέρον για τα κοινά. «Πώς κι έτσι;», τον ρώτησα έκπληκτος. «Ήξερα ότι αποστρέφεται τα κόμματα εξουσίας, αλλά δεν περίμενα να ψηφίσει έναν καθ' ομολογία απολιτικό υποψήφιο, δεδομένου, μάλιστα, ότι είχε άλλες εναλλακτικές. «Ο Φειδίας είναι πετυχημένος», μου είπε. «Βάζει στόχους και τους πετυχαίνει. Μέσα από αυτόν θέλω να ταρακουντηθούν τα κόμματα για να αρχίσει να αλλάζει κάτι». Νεαρή συγγενής μου μου είπε ότι ψηφίσει τον Φειδία γιατί «δεν την εκφράζει κανένα κόμμα. Ο Φειδίας είναι ο μόνος που ξέρω και μου λέει κάτι».

Δύο διαφορετικές γενιές, δυο διαφορετικές, πλν συγκλίνουσες, απαντήσεις: ψηφίζω Φειδία γιατί θέλω να διαμαρτυρηθώ, ψηφίζω Φειδία γιατί είναι ο μόνος που μου είναι οικείος. Ούτε ο μν, ούτε η δε πίστευε ότι θα εκλεγόταν ο 24χρονος Φειδίας Παναγιώτου. Η εκτόξευσή του στην τρίτη θέση ήταν η μεγάλη έκπληξη για όλους (και για τον ίδιο). Δεν είναι γνωστό εκ των προτέρων αν, τότε και πόσο μια υποψηφιότητα θα συντονισθεί με το λαϊκό αίσθημα. Όπως σε κάθε καινοτομία, τα πολιτικά start ups είναι ένα στοιχείο – απαιτείται διάσπαση, αυτοπεποίθηση και πάθος, χωρίς καμία εγγύηση επιτυχίας.

Ένα σπάνιο γεγονός δεν προβλέπεται, ούτε μπορεί να εξηγηθεί αποκρατικά. Το καλύτερο που μπο-

ρούμε να κάνουμε είναι να δούμε εκ των υστέρων τι το κατέστησε δυνατό. Μπορούμε να διακρίνουμε τρεις παράγοντες, εν προκειμένω.

Πρώτο, η διεισδυση της αδιαμεσολάβητης επικοινωνίας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ) στη ζωή των πολιτών, ιδιαίτερα των νέων, είναι τεράστια. Αυτή η επικοινωνία επιτρέπει στον καθένα να έχει επικοινωνιακή πρόσβαση στον οποιοδήποτε, για οτιδήποτε. Αν ένας υποψήφιος έχει αποκτήσει σημαντική ορατότητα στα ΜΚΔ (παγκοσμίως, ο Φειδίας έχει 2,5 εκατομμύρια ακόλουθους στο YouTube), γίνεται οικείος και εγγράφεται δυνητικά στο πεδίο προσοχής των πολιτών. Δεύτερο, τα ΜΚΔ προσωποποιούν την επικοινωνία, καθιστώντας την περισσότερο βιωματική και, συνεπώς, οικεία. Στο TikTok δεν κάνεις πολιτικές αναλύσεις, δημοσιοποιείς βίντεο που θεωρείς ότι θα τραβήξουν την προσοχή. Ο Φειδίας το έκανε συστηματικά –ως influencer αυτή ήταν η επικερδής σημασία του. Από την αγκαλιά του με τον Έλον Μασκ, την ταφή του σε φέρετρο για μια βδομάδα, μέχρι επεισόδια από εξωτικά ταξίδια του ανά τον κόσμο, ο Φειδίας ψυχαγούσε, τροφοδοτώντας με υλικό σχολιασμό μια κοινωνία που ευφραίνεται να περνά τον χρόνο της ασχολούμενη με τις ζωές των άλλων. Στην εποχή της γενικευμένης, αδιαμεσολάβητης και προσωποποιημένης επικοινωνίας, τα likes σε ένα βίντεο σήμερα είναι, δυνητικά, προοίμιο της ψήφου αύριο. Και τα δύο

εκφράζουν προτιμήσεις – η διαφορετική βαρύτητα τους εύκολα προσπερνάται σε συνθήκες πληροφοριακής αφθονίας.

Τρίτο, η απαξίωση των κομμάτων στην Κύπρο (και αλλού) είναι πρωταρχική. Έρευνες του ευρωβαρόμετρου δείχνουν ότι σχεδόν 9 στους 10 Κύπριους δεν εμπιστεύονται τα κόμματα. Στη συνείδηση του πολίτη τα κατεστημένα κόμματα έχουν ταυτιστεί με τη διαφθορά, το ρουσφέτι, την αναξιοκρατία, την αθέμιτη συναλλαγή, την ιδιότητα, την προστασία οργανωμένων συμφερόντων, την ακινοσία και τη θεσμική παρακμή. Ο Κύπριος πολίτης δίνει στο «This is Cyprus» έντονα απαξιωτικό περιεχόμενο, ντρέπεται για τη διεθνή ταύτιση της χώρας του με τη διαφθορά, και αγωνιά για το πού θα ζήσουν τα παιδιά του. Νιώθει, όμως, εγκλωβισμένος. Θέλει την αλλαγή, αλλά δυσπιστεί έναντι αυτών που την επαγγέλλονται και αισθάνεται αδύναμος να την επιβάλλει. Μπορεί, όμως, να διαμαρτυρηθεί, ιδιαίτερα σε εκλογές που δεν κρίνουν άμεσα τους όρους της ζωής του.

Γιατί, ωστόσο, ο διαμαρτυρούμενος πολίτης που ψηφίζει Φειδία δεν επιλέγει ένα από τα μικρά κόμματα που επίσης εκφράζουν αντι ή εξωσυστημική διαμαρτυρία; Εδώ έγκειται το καινοφανές της ψήφου στο Φειδία. Ένας υποψήφιος ευρωβουλευτής που διακηρύσσει ότι δεν έχει πολιτικές θέσεις, μιλάει αυθόρμητα τη δημόσια γλώσσα στον δημόσιο λόγο του, και τηλε-

σκηνοθετεί τον εαυτό του με τον ευχάριστα έως ναρκισσοειδή άμεσο τρόπο των ΜΚΔ, ψηφίζεται από πολίτες ως καρναβαλικό happening, όχι ως πολιτική πρόταση. Η καρναβαλική στάση δεν είναι απαραίτητη –καβαλετζήδικα και θεαματικά, όταν τα όρια του υφιστάμενου λόγου έχουν εξαντληθεί.

Αυτό είναι το παράδοξο της ψήφου στον Φειδία Παναγιώτου: συνειδητά ή μη, επιλέγοντας έναν οικείο influencer και διακηρύσσοντας απολιτική υποψηφιότητα, οι πολίτες δεν εκφράζουν απλώς πολιτική διαμαρτυρία: διακομωδούν την κατεστημένη πολιτική. Δεν εκφέρουν πολιτικό λόγο, εκφράζουν πολιτικό αίσθημα – αποστροφή. Είναι σαν να απαντά κανείς σε ένα οξύλο βγάζοντας τη γλώσσα, χειρονομώντας ασεβώς, ή κραυγάζοντας.

Η ά-λογη κίνηση κείται εκτός του υφιστάμενου γλωσσικού παιχνιδιού, γεγονός που υπονομεύει τον μέχρι τώρα έλλογο χαρακτήρα του. Δεν συνεισφέρει στον κυρίαρχο πολιτικό λόγο, αλλά καταδεικνύει την παράλογη ή ανορθόλογη μορφή του, όπως οι ντανταϊστές καλλιτέχνες, πριν από έναν αιώνα, διαμαρτύρονταν για τη φρίκη του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου παρωδώντας τον «ορθολογισμό» που οδήγησε σε αυτόν. Στο παράλογο αντιδρά κανείς παρά-λογα, στη θεομισμένη γελοιοποίηση με παρωδία, στην κατεστημένη σοβαροφάνεια με κλέυπ.

Το καρναβαλικό happening είναι πιο ισχυρό από μια συμβατική (έτσι

και αντισυστημική) πολιτική επιλογή. Η ψήφος σε ένα μικρό κόμμα εγγράφεται μονοσήμαντα στο πολιτικό κεφάλαιο του κόμματος, ενώ ένα καρναβαλικό χαρακτήρα γεγονός είναι ερμηνευτικά αυτοδύναμο και, καθότι εκτός πλαισίου, πολύσημο και αξιοπρόσεκτο. Ο Ρώσος φιλόσοφος Μιχαήλ Μπακτίν τόνιζε ότι το καρναβάλι υπονομεύει τον ασημένιο λογοκεντρισμό της εξουσίας, μέσα από την ανάδειξη της κλέυπ, του γέλιου, και του σώματος. Το καρναβαλικό στοιχείο βασίζεται στη εκκεντρικότητα, επιτρέποντας σε λανθάνουσες πλευρές της ανθρώπινης φύσης να εκδηλωθούν, καταργεί τα ιεραρχημένα σύνολα, συμψύρει αντίθετα πράγματα, ασεβεί απέναντι στα πολιτικά σεβαστά. Συνειδητά ή όχι, ο Φειδίας βγάζει τη γλώσσα στο πολιτικό σύστημα ποικιλοτρόπως. Είναι νεότατος, όταν οι άλλοι είναι «γέροι». Μιλά αυθόρμητα, αστεία, και κυπριακά, όταν οι πολιτικοί μιλούν ξύλινα, ρομποτικά, και «καθωσπρέπει». Εμφανίζεται στα κανάλια με σορτς, όταν οι πολιτικοί αυτοστραγγαλίζονται στις γραβάτες τους. Γελά, αστεϊεύεται, και αυτοσαρκάζεται όταν οι άλλοι είναι σοβαροφάνεις, προβλέψιμοι και «λογικοί». Αναδεικνύει την πολιτική άγνοια σε προσην (ειλικρίνεια) έναντι εκείνων των οποίων η υποτιθέμενη πολιτική τεχνολογία οδήγησε τη χώρα στη σημερινή θεσμική κατάντια. Στους τεχνικούς της εξουσίας δεν αντιπαράθεται ισχυριζόμενος ότι διαθέτει καλύτερη γνώση αλλά το αν-

τίθετο: ομολογώντας την άγνοιά του καταδεικνύει την κενότητα της δόξης γνώσης τους, τις πλασματικές δεξιότητές τους, τον αυτοεπιτηρητικό πατριωτισμό τους. Στην υποκρισία της δόξης τεχνολογίας αντιπαράθεται την ειλικρίνεια της άγνοιας.

Ψηφίζοντας τον Φειδία Παναγιώτου, το ένα πέμπτο των ψηφοφόρων επέλεξε τον τρελό του χωριού που διακωμωδεί το σύστημα. Η διακωμώδηση ανοίγει ρωγμές αλλά δεν αλλάζει δομές. Η πολιτική αλογία υποσκάπτει, αλλά δεν θεομιρίζει. Η πολιτική δεν παύει να είναι έλλογη δραστηριότητα, και, ως τέτοια, η μόνη δυνατή να συγκροτήσει θεσμούς. Τα κόμματα είναι απαραίτητα γιατί, κατ' αρχήν, εκφράζουν αξιακές προτεραιότητες και στρατηγικές για τα κοινά. Οι ρωγμές που δημιουργεί η καρναβαλική αλογία επιτρέπουν σε νέα λουλούδια να ανθίσουν, καθιστώντας δυνατή την ανάπλαση του πολιτικού τοπίου. Το παράλογο ανανεώνει δυνητικά το έλλογο, αρκεί να βρεθούν πολιτικοί ηγέτες που θα το επιχειρήσουν. Δεν είμαι αισιόδοξος ότι θα βρεθούν.

Ο κ. Χαρίδημος Τσοούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και αντιπρόεδρος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών. Το βιβλίο του «Leadership as Masterpiece Creation: What Business Leaders Can Learn from the Humanities about Moral Risk-Taking» (με τους C. Spinosa και M. Hancock), κυκλοφορεί από το MIT Press. www.htsoukas.com

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, πρόεδρος ΔΗΚΟ

Δεν τίθεται θέμα αποχώρησης από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη

Ο ρυθμιστικός ρόλος του ΔΗΚΟ επιβεβαιώθηκε στις δημοτικές εκλογές

Συνέντευξη στον ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ

«Το αποτέλεσμα στις ευρωεκλογές ήταν αρνητικό για το ΔΗΚΟ ενώ αντίθετα στις δημοτικές ήταν πάρα πολύ θετικό», επισφαινεί ο Νικόλας Παπαδόπουλος σε μια πρώτη ανάλυση των αποτελεσμάτων των εκλογών της περασμένης Κυριακής. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ αναφέρει σε συνέντευξη του στην «Κ» ότι το Δημοκρατικό Κόμμα, όπως και τα άλλα δύο κόμματα που στηρίζουν την κυβέρνηση, είχε εκλογικές επιπτώσεις εξαιτίας της απογοήτευσης που μέρος της κοινωνίας αισθάνεται για την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη, ωστόσο, δηλώνει, πως δεν τίθεται θέμα αποχώρησης του ΔΗΚΟ από το κυβερνητικό σχήμα. Οι ευθύνες, τονίζει, είναι συλλογικές, όπως και οι αποφάσεις, και σημειώνει πως οποιεσδήποτε ευθύνες διαπιστωθούν, θα αναληφθούν. «Το ποιες είναι οι ευθύνες, ποιους βαραινουν και πως θα αναληφθούν θα το αποφασίσουν τα συλλογικά όργανα του κόμματος», σημειώνει χαρακτηριστικά. Συζητώντας για την επόμενη μέρα των εκλογών, δηλώνει ότι στόχος είναι η ανάκαμψη του ΔΗΚΟ αλλά και η ανάκαμψη του κεντρώου και ευρύτερου ενδιαμέσου χώρου.

—Ποιο θεωρείτε ότι είναι τελικά το μήνυμα των εκλογών;

—Η απογοήτευση, η διαμαρτυρία και η απαξίωση που νιώθει ο κόσμος προς το πολιτικό σύστημα. Το αποτέλεσμα στις ευρωεκλογές ήταν αρνητικό για το ΔΗΚΟ, ενώ αντίθετα στις δημοτικές εκλογές ήταν πάρα πολύ θετικό. Δεν θα κρυφτούμε όμως πίσω από αυτό. Το κακό αποτέλεσμα των ευρωεκλογών θα μας απασχολήσει τις αμέσως επόμενες μέρες στα συλλογικά μας όργανα.

—Οι ηγεσίες των κομμάτων λένε ότι έλαβαν τα μηνύματα της κάλπης αλλά δεν υπήρξε καμία παραίτηση πολιτικού αρχηγού. Συνεπώς, τι περιεχόμενο έχει τελικά η φράση «λάβαμε το μήνυμα»;

—Το πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνουν τα κόμματα είναι να διαπιστώσουν τους λόγους για τους οποίους ο κόσμος νιώθει αυτή την απογοήτευση και στη συνέχεια τι πρέπει να δούμε πως αντιμετωπίζουμε την απαξίωση του κόμμου για το πολιτικό σύστημα—και αυτός

ο προβληματισμός αφορά όλους μας. Είναι ξεκάθαρο ότι στις ευρωεκλογές η κοινωνία έχει στείλει ένα μήνυμα στο ΔΗΚΟ, την κυβέρνηση αλλά και στα δύο μεγάλα κόμματα της αντιπολίτευσης. Όλα τα παραδοσιακά κόμματα έχουν πάρει ιστορικά χαμηλά ποσοστά σε αυτές τις εκλογές. Η άνοδος της Ακροδεξιάς μάς ανησυχεί ιδιαίτερα, και το γεγονός ότι η κοινωνία επέλεξε

ματα που στηρίζουν την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη είχαν συγκεκριμένες εκλογικές επιπτώσεις από αυτή την εικόνα.

—Το ΔΗΚΟ ήρθε πέμπτο στις ευρωεκλογές με μονοψήφιο ποσοστό. Ποιοι θεωρείτε ότι είναι οι λόγοι για αυτή την ήττα;

—Είναι πολλοί οι λόγοι, δεν είναι ένας. Ο κυριότερος, όμως, είναι η απογοήτευση, η διαμαρτυρία και η απαξίωση του κόσμου για το πολιτικό σύστημα στο σύνολό του, του οποίου φυσικά είμαστε και εμείς μέρος, η οποία έχει διαμορφωθεί μέσα από σημαντικές πολιτικές αστοχίες την τελευταία δεκαετία. Επιπρόσθετα, το ΔΗΚΟ ως μία από τις βασικές πολιτικές συνιστώσες που στηρίζουν την κυβέρνηση, απώλεσε ψήφους αντιδραστών, πιθανώς, λόγω της ισοπεδωτικής κριτικής που δέχεται καθημερινά η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη. Επίσης, το γεγονός ότι οι δύο εκλογικές αναμετρήσεις έγιναν μαζί, προκάλεσαν πίεση στους μηχανισμούς του κόμματος και ενδεχομένως να «κάθικαν» οι ευρωεκλογές μέσα στη «βαβούρα» των δημοτικών εκλογών. Όλα τα πιο πάνω, σε συνδυασμό με τη «καλαρή» ψήφο στις ευρωεκλογές που προσφέρνται ως εκλογές για «ψήφο διαμαρτυρίας», επηρέασαν κατά την άποψή μου το αποτέλεσμα.

—Πού οφείλεται η φθορά που έχει το ΔΗΚΟ από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη;

—Οι πολίτες είχαν ιδιαίτερα ψηλές προσδοκίες για την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη και σήμερα ένα σημαντικό μέρος της κοινής γνώμης νιώθει απογοήτευση γιατί θεωρεί ότι αυτές οι προσδοκίες δεν έχουν ικανοποιηθεί. Ως ΔΗΚΟ αυτό θα μας απασχολήσει κατά την αξιολόγηση του αποτελέσματος τις αμέσως επόμενες μέρες. Προσωπικά θεωρώ ότι είναι άδικη η ισοπεδωτική και απαξιωτική κριτική που εκτοξεύεται καθημερινά εναντίον της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, χωρίς να ισχυρίζομαι ότι αυτή η κυβέρνηση δεν έχει διαπράξει και λάθη. Σημασία όμως έχει τη αντίληψη έχει ο κόσμος και όχι τι λέμε εμείς.

—Τίθεται θέμα αποχώρησης του ΔΗΚΟ από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη;

—Δεν τίθεται τέτοιο θέμα. Τα αίτια και τα αιτιατά του κακού αποτελέσματος των ευρωεκλογών ως

επίσης και τα καλά αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών θα τα εξετάσουμε τις αμέσως επόμενες μέρες στα συλλογικά όργανα του κόμματός μας. Συνέρχεται την Τετάρτη το Εκτελεστικό Γραφείο και την 1η Ιουλίου η Κεντρική Επιτροπή για να αξιολογήσουμε τα αποτελέσματα.

—Η δική σας άποψη ποια είναι; Πρέπει το ΔΗΚΟ να εξετάσει το ενδεχόμενο αποχώρησης από την κυβέρνηση;

—Απάντσα πιο πάνω. Σε κάθε περίπτωση δεν θα ήθελα να προχωρήσω από μόνος μου στα συμπεράσματα για τους λόγους του κακού αποτελέσματος των ευρωεκλογών, ούτε και για το ποια θα μπορούσαν να είναι τα επόμενα βήματα. Αυτό θα το αποφασίσουν τα συλλογικά όργανα του κόμματος.

—Ποια είναι η δική σας ευθύνη ως πρόεδρου του κόμματος;

—Οι ευθύνες είναι συλλογικές όπως και οι αποφάσεις είναι συλλογικές. Φυσικά και ο κάθε αξιωματούχος του κόμματος έχει μεγαλύτερες ευθύνες ανάλογα με το αξίωμα που κατέχει, με εμένα να έχω τις μεγαλύτερες ευθύνες. Να μην έχετε καμία αμφιβολία πως, όταν θα ολοκληρώσουμε την εσωκομματική διαδικασία αξιολόγησης, οποιεσδήποτε ευθύνες διαπιστωθούν θα αναληφθούν.

—Πώς;

—Το ποιες είναι οι ευθύνες, ποιους βαραινουν και πως θα αναληφθούν θα το αποφασίσουν τα συλλογικά όργανα του κόμματός μας.

—Εσείς σκέφτεστε είτε να υποβάλετε παραίτηση, είτε να θέσετε εαυτὸν στα συλλογικά όργανα του κόμματος ή να προκηρύξετε εκλογές και να ζητήσετε ανανέωση εντολής από τη βάση του κόμματος;

—Όπως είπα δεν θα μπω αυτή τη στιγμή σε μια καταληκτική τοποθέτηση ούτε για τα συμπερά-

ματα των εκλογών ούτε και για το πώς πρόκειται να διαχειριστούμε την επόμενη μέρα. Αυτό θα το αποφασίσουν τα συλλογικά όργανα του κόμματος.

—Αν θα παραιτηθεί ή όχι, είναι προσωπική σας απόφαση και όχι θέμα των συλλογικών οργάνων.

—Ως αρχηγός του κόμματος φυσικά και έχω την κύρια ευθύνη για τα αποτελέσματα των εκλογών, όμως η ευθύνη είναι συλλογική, και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο πρέπει να γίνει συλλογική ανάλυση των αποτελεσμάτων και να καταλήξουμε σε συλλογικά συμπεράσματα και αποφάσεις για την επόμενη μέρα.

—Αφού οι ευθύνες είναι συλλογικές, θα πρέπει να παραιτηθεί η ηγεσία στο σύνολό της;

—Νομίζω απάντσα πιο πάνω.

—Υπάρχει στελέχη που έθεσαν θέμα ηγεσίας εντός κόμματος;

—Δεν πρόκειται να σχολιάσω τοποθετήσεις στελεχών. Όλα τα στελέχη έχουν δικαίωμα στα συλλογικά όργανα του κόμματος να πουν την άποψή τους και αυτό θα κάνουμε τις επόμενες μέρες. Θα αποφασίσουμε συλλογικά για το πώς προχωρούμε, γιατί ο στόχος μας θα πρέπει να είναι η ανάκαμψη του ΔΗΚΟ, η ανάκαμψη του κεντρώου και του ευρύτερου ενδιαμέσου χώρου, αλλά και ο τρόπος βελτίωσης της λειτουργίας του κόμματος για να μπορούμε να παραγάγουμε πολιτική και να μεταδώσουμε τα σωστά πολιτικά μηνύματα στην κοινωνία.

—Υπάρχει σοβαρό ενδεχόμενο στις επόμενες βουλευτικές εκλογές το ΔΗΚΟ να απωλέσει εντελώς τον ρυθμιστικό του ρόλο. Τι μπορεί να κάνει για να ανακάμψει;

—Το ουσιαστικό ερώτημα για το ΔΗΚΟ είναι το πώς θα ανακάμψει, και αυτό το ερώτημα θα μας απασχολήσει έντονα τις αμέσως επόμε-

νες μέρες. Όμως θεωρώ ότι παρά το κακό αποτέλεσμα στις ευρωεκλογές, ο ρυθμιστικός ρόλος του ΔΗΚΟ επιβεβαιώθηκε μέσα από τις συνεργασίες στις δημοτικές εκλογές και τα πάρα πολύ θετικά αποτελέσματα που έχουμε πετύχει σε εκείνες τις εκλογικές αναμετρήσεις. Στις δημοτικές εκλογές ο κόσμος επιδοκίμασε τις επιλογές του ΔΗΚΟ. Έχουμε συμβάλει και έχουμε πετύχει την εκλογή τεσσάρων προέδρων Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης, έχουμε εκλέξει οκτώ δημάρχους σε σημαντικούς δήμους και έχουμε καλά αποτελέσματα στα Δημοτικά Συμβούλια με αύξηση ποσοστών σε σχέση με τις βουλευτικές εκλογές του 2021.

—Ο ρυθμιστικός ρόλος παραδοσιακά είχε να κάνει με τις ισορροπίες στη Βουλή και ότι πάντα το ένα από τα δύο μεγάλα κόμματα είχε ανάγκη το ΔΗΚΟ. Αυτό φαίνεται να χάνεται πλέον με την πτώση του ΔΗΚΟ και την ταυτόχρονη άνοδο και του ΕΛΑΜ.

—Από τη στιγμή που έχουν πέσει τα ποσοστά όλων των κομμάτων, το ΔΗΚΟ, εάν φυσικά ανακάμψει, θα συνεχίσει να έχει αυτόν τον ρυθμιστικό ρόλο, και αυτό φάνηκε και στην πράξη στις δημοτικές εκλογές.

—Τι πρέπει να κάνει;

—Η προσωπική μου άποψη είναι ότι πρέπει να προβληματιστούμε έντονα πώς μπορούμε να κάνουμε την πολιτική πιο ελκυστική στον κόσμο, γιατί φαίνεται ξεκάθαρα ότι είναι η εικόνα της πολιτικής που έχει πρόβλημα στην ευρύτερη κοινωνία. Θα πρέπει επίσης ως ΔΗΚΟ να δούμε πώς κάνουμε πιο ελκυστικές τις προτάσεις του κόμματος, ιδιαίτερα όσον αφορά τη σταθερότητα και ανάπτυξη της οικονομίας, τη στήριξη των ευάλωτων ομάδων και τη στήριξη της μεσοκλάσης τάξης.



Οι ευθύνες είναι συλλογικές όπως και οι αποφάσεις. Οποιοσδήποτε ευθύνες διαπιστωθούν θα αναληφθούν.



Μέρος της απογοήτευσης έχει να κάνει και με την εικόνα της κυβέρνησης και πιστεύω ότι τα τρία κόμματα που τη στηρίζουν είχαν συγκεκριμένες εκλογικές επιπτώσεις.

Το ότι η κοινωνία επέλεξε να στείλει ένα μήνυμα μέσω ενός ανεξάρτητου υποψήφιου που είναι η προσωποποίηση της ψήφου διαμαρτυρίας, πρέπει να μας προβληματίσει όλους.

—Γιατί είπατε ότι δόθηκε μήνυμα και προς την κυβέρνηση;

—Θεωρώ ότι μέρος της απογοήτευσης, δίκαια ή άδικα, έχει να κάνει και με την εικόνα της κυβέρνησης και πιστεύω ότι τα τρία κόμ-

Στόχος η ανάκαμψη του κεντρώου και ευρύτερου ενδιαμέσου χώρου

—Αναφερθήκατε και σε ενίσχυση του κεντρώου χώρου.

—Είναι πάγια επιδίωξή μας η ενίσχυση αυτού του χώρου διότι ο κεντρώος χώρος είναι η ασφαλιστική δικλίδα που συμβάλλει στη διατήρηση της σταθερότητας ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την οικονομία και το Κυπριακό.

—Σκέφτεστε να αναλάβετε κάποια πρωτοβουλία για συνένωση των δυνάμεων που εκφράζουν αυτό τον χώρο και να δημιουργηθεί μια κεντρώα παράταξη με ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και ΔΗΠΑ;

—Όπως είπα, δεν μπορώ να καταλήξω εγώ από μόνος μου για το ποια θα είναι τα επόμενα βήματα, είτε για το ΔΗΚΟ, είτε για τον ευρύτερο κεντρώο χώρο. Όμως σίγουρα είναι μέσα στις επιδιώξεις μας η ανάκαμψη ολοκληρωμένου αυτού του χώρου. Το τι πρωτοβουλίες θα

Ουδέποτε επιβάλαμε εμείς στον ΔΗΣΥ ποιον υποψήφιο να επιλέξει για τον Δήμο Λευκωσίας. Ήταν αποκλειστική απόφαση του Συναγερμού.

αναλάβουμε, θα το αποφασίσουμε στη συνέχεια, αφού θα έχουμε ολοκληρώσει την ανάλυση των αποτελεσμάτων και των πιθανών επιλογών που έχουμε στη διάθεσή μας.

—Σκεφτήκατε το σενάριο συνένωσης με τη ΔΗΠΑ;

—Όπως είπα δεν θα αποφασίσω εγώ μόνος μου τα επόμενα βήματα και το τι πρέπει να γίνει. Αυτά είναι ζητήματα πολιτικής που θα πρέπει να αποφασιστούν στα συλλογικά



Αυτός ο χώρος είναι η ασφαλιστική δικλίδα που συμβάλλει στην διατήρηση της σταθερότητας στην οικονομία και το Κυπριακό.

όργανα του κόμματός μας και, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει πρώτα να συζητηθούν και με άλλες πολιτικές δυνάμεις. Δεν αποκλείουμε τίποτα για το μέλλον. Αυτή τη στιγμή, όμως, θα επικεντρωθούμε στην εσωκομματική ανάλυση των απο-

τελεσμάτων και σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα θα καταλήξουμε σε συμπεράσματα αλλά και στις αποφάσεις που αφορούν το μέλλον του κόμματός μας.

—Μιλήσατε με τον κ. Καρογιάν; Ή με τον κ. Σιζόπουλο;

—Δεν έχουμε προχωρήσει σε καμία επαφή με οποιοδήποτε άλλο κόμμα, διότι στην παρούσα φάση είμαστε σε εσωκομματική διαδικασία ανάλυσης των αποτελεσμάτων.

—Η επιτυχία των συνεργασιών με το ΑΚΕΛ σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης στέλνει κάποιο μήνυμα στο ΔΗΚΟ;

—Είναι γεγονός πως ήταν αποτελεσματικές οι περισσότερες συνεργασίες που πετύχαμε στις δημοτικές εκλογές. Παρά το κακό αποτέλεσμα των ευρωεκλογών, είχαμε τουλάχιστον αυτά τα θετικά αποτελέσματα που επιβεβαίωσαν την προοπτική των συνεργασιών μας για το μέλλον. Όπως έχω ήδη πει, αν επιβεβαιώνουν κάτι οι δημοτικές εκλογές, αυτό είναι ο ρυθμιστικός ρόλος του ΔΗΚΟ.

—Άρα το μήνυμα προς το ΔΗΚΟ

είναι να στραφεί προς το ΑΚΕΛ για ενδεχόμενες μελλοντικές εκλογικές συνεργασίες;

—Τα πολιτικά μηνύματα των εκλογών θα τα δούμε μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων.

—Τι έγινε τελικά στον Δήμο Λευκωσίας; Ήταν ο Συναγερμός ή το ΔΗΚΟ που απέκλεισε τον Ανδρέα Κωνσταντίνου και προέκρινε Νικό Τορνταρίτη;

—Καμία ένσταση δεν είχαμε εμείς και ούτε αποκλείσαμε οποιονδήποτε υποψήφιο. Και θέλω να είμαι ξεκάθαρος σε αυτό. Εκφράσαμε προβληματισμούς, όπως προβληματισμούς εκφράσαμε και για άλλες περιπτώσεις υποψηφίων, όμως ουδέποτε επιβάλαμε εμείς στον ΔΗΣΥ ποιον υποψήφιο να επιλέξει για τον Δήμο Λευκωσίας. Αυτή ήταν αποκλειστική απόφαση του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Μια Ούρσουλα μετράει τις ψήφους

Ανεβαίνουν οι πιθανότητες οι «27» να ανάψουν πράσινο φως για δεύτερη θητεία Φον ντερ Λάιεν στην προεδρία της Κομισιόν

Τον ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Με την προοπτική να καταλήξουν σε πολιτική συμφωνία ήδη πριν σερβιριστεί το επδόρπιο στον 11ο όροφο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προσέρχονται αύριο στο άτυπο δείπνο οι 27 ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς τα σενάρια δίνουν και παίρνουν για την προοπτική η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν να πάρει την... πρόκριση για μια δεύτερη θητεία στην ηγεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με όσα έχουν συμφωνηθεί, η κα Φον ντερ Λάιεν θα είναι παρούσα τουλάχιστον κατά το πρώτο μισό της συνάντησης, δηλαδή στη συζήτηση για τα διδάγματα των εκλογών, καθώς υπάρχει συναντιληψη πως όσοι παρευρίσκονται συνήθως σε τέτοιες συνόδους αλλά τα ονόματα των οποίων συζητούνται για μία από τις θέσεις-κλειδιά (όπως η Ρομπέρτα Μέτσολα για την ηγεσία του Κοινοβουλίου ή η Κάγια Κάλας για τη θέση της ύπατης εκπροσώπου) θα ήταν καλύτερο να μη βρίσκονται στο ίδιο το δείπνο. Την ίδια στιγμή, το όνομα του Αντόνιο Κόστα φαίνεται να κλειδώνει για την προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, χωρίς όμως να υποχωρούν οι φημολογίες για προώθηση του ονόματος του Μάριο Ντράγκι.

Αν και όπως επισημάνουν διπλωματικές πηγές τα πάντα παραμένουν ρευστά, μια σειρά από παράγοντες, όπως το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών, η αποδυνάμωση Μακρόν και η ενδυνάμωση Μελόνι, και η πρόθεση των ηγετών να κλείσουν τα ανοικτά ζητήματα πριν την Ολομέλεια του Ιουλίου, δείχνουν «κλειδωμά» του πιο πάνω πολυσυζητημένου σεναρίου.

Την εικόνα την τελευταία εβδομάδα περιέπλεξαν πάντως μια σειρά από δημοσιεύματα στον ευρωπαϊκό Τύπο που ήθελαν τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Σαρλ Μισέλ, να επιχειρεί να αποκλείσει πλήρως την κα Φον ντερ Λάιεν από την άτυπη συνάντηση. Μια ερμηνεία που μοιράστηκαν διπλωματικές πηγές θέλει τον κ. Μισέλ να εξασφαλίσει τη συμφωνία των ηγετών για αποχή της κας Φον ντερ Λάιεν από το δείπνο, την οποία στη συνέχεια εξέλαβε ως εντολή για μη αποστολή πρόκλησης. Από πλευράς Φον ντερ Λάιεν η φημολογία απαντήθηκε πάντως

Η Φον ντερ Λάιεν έχει τη στήριξη τουλάχιστον 11 ηγετών κρατών-μελών που ανήκουν στο ΕΛΚ και ενδεχομένως του Ισπανού πρωθυπουργού.

αρκετές φορές από εκπροσώπους της Κομισιόν, οι οποίοι επέμειναν επιμελώς πως η πρόεδρος της Επιτροπής αναμένει την καθιερωμένη πρόσκληση. Μετά από συζητήσεις και σε επίπεδο μόνιμων αντιπροσώπων, κλειδώσε όχι μόνο η παρουσία Φον ντερ Λάιεν στο δείπνο, αλλά και η πρόθεση να υπάρξει απόφαση για την ηγεσία της Ε.Ε. στην επίσημη σύνοδο κορυφής στις 27 και 28 Ιουνίου.

Ισορροπίες

Όπως κάθε πέντε χρόνια, η συζήτηση για το ποιος θα αναλάβει την ηγεσία της Κομισιόν και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και τη θέση του ύπατου εκπροσώπου για



Μετά από συζητήσεις και σε επίπεδο μόνιμων αντιπροσώπων, κλειδώσε όχι μόνο η παρουσία Φον ντερ Λάιεν στο δείπνο, αλλά και η πρόθεση να υπάρξει απόφαση για την ηγεσία της Ε.Ε. στην επίσημη σύνοδο κορυφής στις 27 και 28 Ιουνίου.

την εξωτερική πολιτική (καθώς και η έμμεση συμφωνία για την ηγεσία του Κοινοβουλίου, το οποίο όμως μπορεί πάντα να επιλέξει όποιον επιθυμεί για την προεδρία του) περνά μέσα από τη βάση των πολιτικών ισορροπιών μεταξύ των πολιτικών ομάδων, όπως εκπροσωπούνται μεταξύ των 27 ηγετών αλλά και στο Κοινοβούλιο, ώστε τα πρόσωπα αυτά να εγκριθούν από τους ευρωβουλευτές (στην περίπτωση των μελών της Κομισιόν και του ύπατου εκπροσώπου), αλλά και από γεωγραφικές και πολιτικές ισορροπίες.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν έχει τη στήριξη τουλάχιστον 11 ηγετών κρατών-μελών που ανήκουν στο ΕΛΚ (στους οποίους δεν υπολογίζεται ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, ο οποίος επίσης έχει εκφράσει τη στήριξη του), αλλά ενδεχομένως και του Ισπανού πρωθυπουργού Πέδρο Σάντσεθ, με τον οποίο οι σχέσεις ήταν πάντα καλές, αλλά και της Τζόρτζια Μελόνι εφόσον η Ιταλίδα πρωθυπουργός λάβει τα ανταλλάγματα που ενδεχομένως επιδιώκει μετά την καλή επίδοση του κόμματός της στις ευρωεκλογές, όπως ένα ισχυρό χαρτοφυλάκιο ή ακόμα και εκτελεστική αντιπροεδρία για τον Ιταλό επίτροπο.

Την ίδια στιγμή, η εκλογική ήττα του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν μειώνει τις δυνατότητές του να φέρει αντιρρήσεις και να ανατρέψει τη διαδικασία, όπως έκανε το 2019, επιβάλλοντας την κα Φον ντερ Λάιεν. Ενδεχομένως ούτε ο κ. Μακρόν έχει κίνητρο να καθυστερήσει τη διαδικασία.

Ακόμα και αν δεν επιτευχθεί συναίνεση, η κα Φον ντερ Λάιεν θα μπορούσε να συγκεντρώσει την ειδική πλειοψηφία που απαιτείται

(15 ηγέτες χωρών που εκπροσωπούν τουλάχιστον 65% του πληθυσμού της Ε.Ε.) σε περίπτωση που χρειαστεί ψηφοφορία στη σύνοδο στις 27-28 Ιουνίου, ειδικά εφόσον πίσω της υπάρχουν μεγάλες χώρες όπως τη Γερμανία, την Πολωνία, την Ισπανία και την Ιταλία.

Μπροστά ο Κόστα

Όσον αφορά την ηγεσία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο κ. Σάντσεθ και ο Γερμανός καγκελάριος Όλαφ Σολτς, οι οποίοι έχουν την εντολή από τους Σοσιαλδημοκράτες να διαπραγματευτούν εκ μέρους τους, αναμένεται να προωθήσουν την υποψηφιότητα του Πορτογάλου πρώην πρωθυπουργού Αντόνιο Κόστα. Ανοικτό παραμένει ωστόσο κατά πόσο οι πρόσφατες νομικές περιπέτειες του κ. Κόστα στο πλαίσιο σκανδαλώδη διαφθοράς στην Πορτογαλία (για το οποίο ο ίδιος σημειώνει πως δεν κατηγορείται πλέον επίσημα) θα φέρουν δεύτερες σκέψεις, οι οποίες σε άλλες περιπτώσεις θα έδιναν ευκαιρία προώθησης άλλων ονομάτων. Ωστόσο, η ανάληψη της θέσης από τους Σοσιαλιστές θεωρείται το επικρατέστερο σενάριο.

Για τη θέση της ύπατης εκπροσώπου συζητείται έντονα η πρωθυπουργός της Εσθονίας, Κάγια Κάλας, που ανήκει στους φιλελεύθερους (Renew) με ανοικτό το ερώτημα του κατά πόσο οι ηγέτες της Ε.Ε. είναι έτοιμοι να δώσουν τη θέση σε χώρα της Βαλτικής που αναμένεται να εστιάσει ιδιαίτερα στα θέματα που αφορούν τη Ρωσία. Ερωτήματα δημιουργούνται επίσης όσον αφορά αυτή την επιλογή από την αποδυνάμωση των φιλελευθέρων στο Κοινοβούλιο, αν και παραμένουν η τρίτη δύναμη.

The
Black Range
Nutrients

Pharma
LEAD[®]
PHARMACY
CARE PRODUCTS



Ισχυρή σύνθεση για την ενίσχυση του οργανισμού
Μέγιστη Απόδοση - Ενέργεια - Τόνωση

«Υπερ-Δεξιό» τόξο στην Ε.Ε.

Στη Γαλλία η αφετηρία για συνεργασία Δεξιάς - Ακροδεξιάς και εθνικιστών - Μάχη για 100 ανένταχτους ευρωβουλευτές

ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Υπερδεξιό τόξο, το οποίο θα περιλαμβάνει όλη τη χρωματική παλέτα δεξιόστροφων πολιτικών οπαδών, από τους απλούς συντηρητικούς και χριστιανοδημοκράτες του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος μέχρι την Ακροδεξιά, ενδεχομένως και εθνικιστές, επιχειρείται να δημιουργηθεί στην Ε.Ε., κυρίως από ακροδεξιούς κύκλους, με στόχους αφενός την εδραίωση της υπόστασής τους και αφετέρου τη χειραγώγηση της ευρωπαϊκής ατζέντας και της αλλαγής πλεύσης σε μείζονα ζητήματα, μεταξύ άλλων και στο προσφυγικό/μεταναστευτικό.

Αφετηρία, αποτελεί η Γαλλία, με επίκεντρο την πρωτοφανή ενέργεια του Ερίκ Σιοτί, προέδρου του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, (μέλους του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, στο οποίο ανήκει και ο ΔΗΣΥ), να εκφράσει στήριξη στο εθνικιστικό κόμμα της Μαρίν Λε Πεν «Εθνικός Συναγερμός», τείνοντας «χειρά συνεργασίας» και ενόψει των βουλευτικών εκλογών της 30ής Ιουνίου και της 7ης Ιουλίου. Το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα, το οποίο αποτελεί συνέχεια του κόμματος του Νικολά Σαρκοζί, αν και δεν έχει πλέον την ίδια αίγλη, ούτε την ίδια επιρροή σε σύγκριση με το πρόσφατο παρελθόν, δεν παύει να αποτελεί ένα παραδοσιακό συντηρητικό δεξιό κόμμα, του οποίου το άνοιγμα προς τους εθνικιστές, πέραν της εμφανούς προσπάθειας στήριξης, δημιουργεί μια εκκρόνη κανονικοποίηση του κόμματος Λε Πεν, σαν να πρόκειται για ένα δημοκρατικό, φιλοευρωπαϊκό σκώμα, με το οποίο θα μπορούσαν να συμπράξουν παραδοσιακές δυνάμεις στη Γαλλία, άρα και στην Ε.Ε.

Ο Ερίκ Σιοτί φέρεται να είχε μυστικές διαβουλεύσεις με τη Μαρίν Λε Πεν, μετά την ομολογουμένως σαρωτική της νίκη στις ευρωεκλογές, εξασφαλίζοντας ποσοστό 31,4% και 30 έδρες στην Ευρωβουλή. Και περιορίζοντας στο 14,6% το κόμμα του προέδρου Εμανουέλ Μακρόν που αισθάνθηκε την ανάγκη να προκηρύξει βουλευτικές εκλογές. Σε μια κίνηση τερστίου ρίσκου, όχι μόνο για τη Γαλλία,



Ενισχυτική των πληροφοριών για την προσπάθεια δημιουργίας ενός υπερδεξιού τόξου στην Ε.Ε. είναι και η πληροφορία που απεκάλυψε η γαλλική Le Monde, σύμφωνα με την οποία ο Ερίκ Σιοτί είχε συναντηθεί με δισεκατομμυριούχο επιχειρηματία, ιδιοκτήτη και ΜΜΕ, με τον οποίο συζητήσαν την ιδέα «ένωσης της Δεξιάς».

Αφετηρία αποτελεί η Γαλλία, με επίκεντρο την πρωτοφανή ενέργεια του Ερίκ Σιοτί, προέδρου του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, (μέλους του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, στο οποίο ανήκει και ο ΔΗΣΥ), να εκφράσει στήριξη στο εθνικιστικό κόμμα της Μαρίν Λε Πεν.

αλλά και για το σύνολο της Ε.Ε., δεδομένου ότι η χώρα αποτελεί τον ένα από τους δύο πόλους σταθερότητας που διαθέτει η Ευρώπη (ο άλλος είναι η Γερμανία) και σε περίπτωση ενός ακόμη στραβοπατήματος και δη στις βουλευτικές εκλογές, η δυνατότητα των ακροδεξιών και των εθνικιστών να εδραιωθούν, εκτιμάται ότι «θα είναι χωρίς επιστροφή».

Ενισχυτική των πληροφοριών για την προσπάθεια δημιουργίας ενός υπερδεξιού τόξου στην Ε.Ε. είναι και η πληροφορία που απεκάλυψε η γαλλική Le Monde, σύμφωνα με την οποία, πριν από την ανακοίνωση της επιδιωκόμενης συμμαχίας με το γαλλικό εθνικιστικό κόμμα, ο ηγέτης του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος Ερίκ Σιοτί είχε συναντηθεί με δισεκατομμυριούχο επιχειρηματία, ιδιοκτήτη και ΜΜΕ, με τον οποίο συζητήσαν την ιδέα «ένωσης της Δεξιάς». Σε όλο της το φάσμα και με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Μετά το άνοιγμά του προς τους εθνικιστές της Γαλλίας, ο Ερίκ Σιοτί δέχθηκε πάντως σωρεία επικρίσεων και καθιρέθηκε εν μέσω κατακραυγής από την ηγεσία του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, την οποία ανέλαβαν οι Φρανσουά Μπελαμί και η Άννυ Γκενεβάρ. Ωστόσο, ο κ. Σιοτί αμφισβητεί την καθιέρωσή του, φέρεται έτοιμος να προσφύγει στο δικαστήριο και ενώ γράφονταν αυτές οι γραμμές την περασμένη Παρασκευή, συνέχιζε να δηλώνει πρόεδρος του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος και να ενεργεί ως ηγέτης

του, πηγαίνοντας κανονικά στο γραφείο του και εμμένοντας μάλιστα στη θέση για συνεργασία με τον Εθνικό Συναγερμό της Μαρίν Λε Πεν.

Όπως πληροφορείται η «Κ», όλα αυτά ήταν γνωστά και αναμενόμενα, για τους εθνικιστές ηγέτες που συμμετείχαν δύο εβδομάδες πριν, για τους εθνικιστές ηγέτες που συμμετείχαν σε άτυπη σύσκεψη εθνικιστικών κομμάτων, σε ξενοδοχείο των Βρυξελλών, δίνοντας σαφές στίγμα ότι πέραν των εθνικών πολιτικών, θέλουν να επιβάλουν το αποτύπώμά τους στην Ε.Ε. και στην ατζέντα της. Η Μαρίν Λε Πεν, με αέρα «αρχηγού», υπό το φως των αποτελεσμάτων της Γαλλίας, είπε ότι «θα μας λείψει» ο Εμανουέλ Μακρόν, προδικάζοντας το πολιτικό του τέλος, ενώ λίγο νωρίτερα ο Ολλανδός εθνικιστής Βίλντερς χαρακτήρισε τον Γάλλο πρόεδρο «καλό εκθρό» και ο Ιταλός εθνικιστής Ματέο Σαλβίνι υπαινιχθηκε ότι «κάρι στον Μακρόν» κατέστη δυνατή αυτή η δρομολόγηση συμμαχιών και η άτυπη σύσκεψη των Βρυξελλών.

Πηγή με άριστη γνώση των κινήσεων που εκδηλώνονται, απέδωσε την όλη προσπάθεια σε ακροδεξιούς και εθνικιστικούς κύκλους, με τη συμμετοχή όμως και προσώπων που πρόσκυνται στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, όπως άλλωστε και ο Ερίκ Σιοτί. Η ίδια πηγή έλεγε στην «Κ» ότι «επιδιώκεται η ένωση της Δεξιάς, σε όλο της φάσμα, περιλαμβανομένων ακροδεξιών αλλά και εθνικιστικών κύκλων». Σύμφωνα με την ίδια πηγή, «ακόμη κι αν θεωρήσουμε ότι ο Ερίκ Σιοτί έχει καίρι πολιτικά, το άνοιγμά του προς τους εθνικιστές της Γαλλίας και η στήριξη που τους παρέχει ως πρόεδρος του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, έχει την ίδια ώρα ανάψει και τον πυρσό της προσπάθειας κανονικοποίησης του δόγματός που κουβαλάει μαζί τους ακροδεξιά και εθνικιστικά κόμματα. Κι αυτό είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και να αντιμετωπιστεί, καθώς ακόμη κι αν σε πρώτο χρόνο δεν οδηγήσει σε αποτυχία, είναι προφανές ότι αποτελεί την αφετηρία μιας οργανωμένης απόπειρας χειραγώγησης της Ε.Ε.», σημείωσε χαρακτηριστικά η ίδια πηγή.

Φως από «Πράσινους» για την Ούρσουλα

Η πολιτική ομάδα των Πρασίνων στην Ευρωβουλή εμφανίζεται έτοιμη «υπό προϋποθέσεις» να στηρίξει την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν για μια δεύτερη θητεία στο τιμόνι της Κομισιόν, «προϋποθέσεις» που παραπέμπουν σε εξασφάλιση ανταλλαγμάτων. Εάν τελικά, η κα Φον ντερ Λάιεν αντικρίσει με συμπάθεια το άνοιγμα των Πρασίνων (53 έδρες - απώλεια 17 εδρών σε σχέση με την προηγούμενη πενταετία, με βάση τα προσωρινά αποτελέσματα), τότε μαζί με το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα (189 έδρες - αύξηση 13 εδρών), τους Σοσιαλιστές - Δημοκράτες (135 έδρες - απώλεια 4 εδρών) και τους Φιλελευθέρους (79 έδρες - απώλεια 23 εδρών), θα έχει πολύ μεγαλύτερες πιθανότητες να υπερκαλύψει τις 361 ψήφους που απαιτούνται για την επανεκλογή της, αν και θεωρείται δεδομένο ότι θα καταγραφούν και σημαντικές απώλειες για τη Γερμανίδα αξιωματούχο.

Σημειώνεται ότι την ίδια ώρα όλες οι πολιτικές ομάδες επικεντρώνονται να αλιεύσουν ευρωβουλευτές από τη δεξαμενή των ανένταχτων, που θα μπορούσε να ήταν και τρίτη δύναμη, αφού αριθμεί 100 ευρωβουλευτές. Το ΕΛΚ φιλοδοξεί να εντάξει μέχρι και 12 ακόμη ευρωβουλευτές στην Πολιτική του Ομάδα, περιλαμβανομένων επτά από το αντιπολιτευτικό κόμμα της Ουγγαρίας.

Η Πολιτική Ομάδα Συντηρητικών-Μεταρρυθμιστών, ECR (76 έδρες - κερδίζει 7 έδρες) επιχειρεί να καταστεί τρίτη δύναμη, εκτοπίζοντας τους Φιλελευθέρους που επίσης, με βάση πάντα τα προσωρινά αποτελέσματα, διαθέτουν 79 έδρες. Σύμφωνα με το Politico, το ECR, στο οποίο συμμετέχει το ΕΛΑΜ, ενδέχεται να αποδεχθεί πρόταση του κόμματος του εθνικιστή Ούγγρου ηγέτη Βίκτορ Όρμπαν, για την ένταξη των 10 ευρωβουλευτών του, στην εν λόγω Πολιτική Ομάδα.



λιτική Ομάδα. Όπως σημειώνει το ευρωπαϊκό έντυπο, δεδομένων των αντιδράσεων Σουηδών και Φινλανδών ευρωβουλευτών του ECR που απειλούν με αποχώρηση εάν ενταχθούν στην ομάδα οι ευρωβουλευτές του Όρμπαν, δεν αποκλείεται να δημιουργηθεί ένα καπέλο συνομοσπονδίας, ανάλογο με αυτό που διαθέτουν οι Πράσινοι και η Ευρωπαϊκή Ελευθερή Συμμαχία. Κάτι που εκτιμάται ότι θα επηρεάσει την πολιτική στέγαση των Ούγγρων ευρωβουλευτών σε «παρακείμενη στέγη» του ECR, προσθέτοντας στη δύναμη της εν λόγω Πολιτικής Ομάδας και αποτρέποντας παράλληλα το ενδεχόμενο διαρροών Σουηδών και Φινλανδών ευρωβουλευτών από τις τάξεις της.

Οι Συντηρητικοί-Μεταρρυθμιστές υπογραμμίζουν ότι η εκλογική τους δύναμη καθιστά σαφές ότι δεν μπορούν να αγνοηθούν, με ό,τι αυτό συνεπάγεται, ενώ η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, είχε προενός μηνός αφήσει ανοικτό το ενδεχόμενο συνεργασίας με το ECR. Κάτι που εάν τελικά γίνει πραγματικότητα, θα συνεπάγεται συνεργασία, σε ευρωπαϊκό επίπεδο των πολιτικών οπαδών στα οποία συμμετέχουν ο πρόεδρος της Χριστοδοουλίδης και ο ΔΗΣΥ (ΕΛΚ), ως επίσης και το ΕΛΑΜ (ECR). Με ενδεχόμενο περαιτέρω «πολιτικού μπουρδουκλώματος», αναλόγως των αποφάσεων των Σοσιαλιστών-Δημοκρατών, στα οποία συμμετέχουν ΔΗΚΟ-ΕΔΕΚ και των Φιλελευθέρων, στα οποία συμμετέχει η ΔΗΠΑ.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΜΗΤΑΣ

Οι δύο πλευρές της δημοκρατικής άσκησης

Η διαρκής ανάλυση και οι εκτιμήσεις αποδεικνύουν την ποικιλομορφία στην πολιτική συμπεριφορά και τα διαφορετικά κριτήρια ψήφου μεταξύ Βορείων και Νοτίων Ευρωπαίων. Μία από τις κύριες διαφορές εκδηλώνεται στο ποσοστό αποχής από τις εκλογές, όπου στον Βορρά είναι συνήθως χαμηλότερο από ό,τι στις νότιες χώρες της Ευρώπης. Αυτό αντανακλά την αίσθηση της προσωπικής πολιτικής ευθύνης που καλείται να καλλιεργήσει ο κάθε δημοκρατικός πολίτης. Σύμφωνα με έρευνες, οι ψηφοφόροι στη βόρεια Ευρώπη συνήθως επιλέγουν το κόμμα τους βάσει πολιτικών προτεραιοτήτων, όπως η φορολογική πολιτική, η κοινωνική πρόνοια και ο περιβαλλοντικός σχεδιασμός. Αντίθετα, οι Νότιοι Ευρωπαίοι τείνουν να επηρεάζονται από προσωπικά ή οικονομικά

θέματα, και συχνά επιλέγουν το κόμμα τους με βάση την εκλογική προσφορά.

Την προηγούμενη Κυριακή, στην Κύπρο, παρατηρήσαμε την αξιοσημείωτη επιτυχία του ανεξάρτητου Φειδία Παναγιώτου στις αυτοδιοικητικές εκλογές, που διεξήχθησαν μαζί με τις ευρωπαϊκές. Αυτή η επιτυχία αποτελεί μήνυμα από τον πολίτη για μια αλλαγή και μια απόρριψη του παραδοσιακού πολιτικού συστήματος. Πολλοί αναλυτές αναφέρονται στον Παναγιώτη ως «apolitique», ερμηνεύοντας την επιτυχία του ως ένδειξη αντίδρασης του πολίτη. Ακόμα περισσότεροι υποστηρίζουν τη φράση: «Δεν είδαμε κανέναν να ξέρει, είδαμε μόνο όσους υποσχέθηκαν περισσότερα». Αυτή η δικαιολογία κατέυψαε τις ανησυχίες τους και στράφηκαν στον Φειδία. Από τις

εκλογές δεν διαμορφώνονται μόνο πολιτικά μηνύματα, αλλά εκλέγονται και άνθρωποι με συγκεκριμένες πολιτικές, κριτήρια και ικανότητες να επιτελέσουν το έργο τους.

Η προεκλογική διαδικασία είναι μία από τις σημαντικότερες στιγμές για μια Δημοκρατία. Είναι η μέθοδος για να αναγνωριστεί η ορθή και αντικειμενική ενημέρωση. Σε μια εποχή όπου η πληροφορία είναι άμεσα διαθέσιμη, οι πολίτες έχουν περισσότερες δυνατότητες από ποτέ να ενημερώνονται. Ειδησεογραφικά μέσα, ιστοσελίδες, κοινωνικά δίκτυα και άλλες πηγές πληροφόρησης παρέχουν καθημερινά δεδομένα και απόψεις. Ωστόσο, η πληθώρα πληροφοριών μπορεί να οδηγήσει σε παραπληροφόρηση και σύγχυση. Η ευθύνη των πολιτών είναι να αναζητούν αξιόπιστες πηγές και να δια-

σταυρώνουν τις πληροφορίες που λαμβάνουν. Η κριτική σκέψη και η ικανότητα να ξεχωρίζει κανείς την αλήθεια από την παραπληροφόρηση, είναι απαραίτητες δεξιότητες που πρέπει να καλλιεργηθούν για το προσωπικό μας πολιτικό κριτήριο. Η ανάπτυξη κρίσης είναι εξίσου σημαντική με την ενημέρωση. Αυτό σημαίνει να κατανοούν τις συνέπειες των πολιτικών που προτείνονται, να συγκρίνουν τα προγράμματα των υποψηφίων και να αναλογίζονται πώς αυτές οι πολιτικές θα επηρεάσουν την καθημερινή τους ζωή και το μέλλον της κοινωνίας. Η ικανότητα κρίσης ενισχύεται μέσα από τον δημόσιο διάλογο και τη συμμετοχή σε πολιτικές συζητήσεις. Η ανταλλαγή απόψεων, η συμμετοχή σε συζητήσεις και εκδηλώσεις βοηθούν στην καλύτερη μιας ολοκληρωμένης κα-

τανόησης των θεμάτων. Το δικαίωμα της ψήφου αποτελεί προνόμιο και ευθύνη κάθε πολίτη προς το μέλλον της κοινωνίας και των επόμενων γενεών. Η ορθή ψήφος δείχνει σεβασμό στις αξίες της δημοκρατίας και τη διαφορετικότητα των απόψεων. Με κάθε ψήφο που ρίχνουμε, διαμορφώνουμε το μέλλον της χώρας μας. Είναι εύκολο να ζητάμε από το πολιτικό σύστημα να αλλάξει και την ίδια ώρα οι πολίτες να παραμένουν στα ίδια μοτίβα εκλογικής συμπεριφοράς, χωρίς όμως να αντιλαμβάνονται πως μέτρον αυτός της αλλαγής αποτελεί και η ψήφος. Ας μην ξεχνάμε πως για να ανασταθεί ο Λάζαρος, δεν πρέπει να το θέλει μόνο ο Χριστός, αλλά και ο ίδιος.

Ο κ. Ανδρέας Καραμήτας είναι πολιτικός επιστήμονας.



BOSCH

Ιδανική Ισχύς Εκκίνησης για όλα τα οχήματα





ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΠΑΡΤΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ

Κονίτρας 54, Κοζμική, 1037 Λευκωσία - Κύπρος

sales@chrkapodistrias.com, T. 22348600

Γιατί οι Τ/κ δεν ψήφισαν στις 9 Ιουνίου

Πολιτική απάθεια, εκλογές που δεν τους αφορούν και απογοήτευση από την προηγούμενη πενταετία μερικοί από τους λόγους

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Πολύ μακριά από τις προβλέψεις τους έπεσαν τόσο τα κόμματα όσο και οι υποψήφιοι ευρωβουλευτές σχετικά με τη συμμετοχή των Τ/κ στις ευρωεκλογές της 9ης Ιουνίου. Τελικά, στα εννέα ειδικά εκλογικά κέντρα ψήφισαν μόλις 5.676 Τ/κ, ενώ το 2019 το εκλογικό τους δικαίωμα είχαν ασκήσει 5.804—δηλαδή 128 ψηφοφόροι λιγότεροι. Οι 103.281 Τ/κ που είχαν δικαίωμα ψήφου (αύξηση 20.356 άτομα από το 2019) είχαν αυτή τη φορά να επιλέξουν μεταξύ τριών υποψηφίων ευρωβουλευτών, από τρεις διαφορετικούς σχηματισμούς και κόμματα, τον Νιαζί Κιζιλγιουρεκ από το ΑΚΕΛ, τον Χουλουσί Κιλίμ από το Βολτ και τον Οζ Καραχάν από την Ένωση Κυπρίων, ο οποίος κατόπιν με το ευρωψηφοδέλτιο των Οικολόγων. Οι λόγοι που οι Τ/κ δεν προσήλθαν στις κάλπες σε υψηλούς αριθμούς και μάλλον δεν είναι άσχετοι με την περιρρέουσα ατμόσφαιρα που έχει δημιουργηθεί από το 2019 και εντεύθεν. Αδιαφορία, αντικειμενικές δυσκολίες, εμπόδια και μία γενικότερη απομάκρυνση των Τ/κ από τα ε/κ πράγματα συνθέτουν την εικόνα της μη συμμετοχής.

Λιγότερη αισιοδοξία

Ο Σονάν Σερτάτς, επικεφαλής της Πρωτοβουλίας Πολιτικών Επιστημών, ερωτώμενος για τα χαμηλά νούμερα της τ/κ ψήφου είπε πως «επιτρέψτε μου να ξεκινήσω με μια προσωπική παρατήρηση: μόνο οι πιο πολιτικά συνειδητοποιημένοι, οι πιο «σκληροί»—αν θέλετε—, υπέρ της επανένωσης μεταξύ των Τ/κ (και ίσως των στενών κύκλων τους) ψήφισαν στις εκλογές του Ε/Κ. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί αρχικά πως κανένα πολιτικό κόμμα δεν προσπάθησε να κινητοποιήσει τη βάση του για να ψηφίσει... μόνο μια οργάνωση από την κοινωνία των πολιτών, η Πλατφόρμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Human Rights Platform), προσπάθησε να αυξήσει τη συμμετοχή. Νομίζω ότι έκαναν καλή δουλειά με τη δημιουργία σημείων πληροφόρησης στην ουδέτερη ζώνη για να βοηθήσουν όσους αποφάσιζαν να ψηφίσουν. Ορισμένα μέσα ενημέρωσης και δημοσιογράφοι ενθάρρυναν επίσης την ψηφοφορία» είπε ο κ. Σερτάτς, τονίζοντας ωστόσο πως «χωρίς τη συμμετοχή των πολιτικών κομμάτων είναι πραγματικά ένας δύσκολος αγώνας

Στις ευρωεκλογές του 2024 ψήφισαν μόλις 5.676 Τ/κ, ενώ το 2019 το εκλογικό τους δικαίωμα είχαν ασκήσει 5.804—δηλαδή 128 ψηφοφόροι λιγότεροι.

να βγάλουν τους ανθρώπους από τα σπίτια τους σε αυτή την καυτή ζεστή και να εξασφαλίσουν μαζική κινητοποίηση».

Ο κ. Σερτάτς συνέχισε λέγοντας πως αν και υπήρχαν εκλογικά τμήματα κοντά στα σημεία διέλευσης, δεν ήταν βολικό να ψηφίσει κάποιος που δεν έμενε κοντά σε αυτά: «Δεν είναι σαν να ψηφίζεις στις κανονικές εκλογές όπου μπορείς απλώς να ψηφίσεις στη γειτονιά σου. Η ψηφοφορία στην ουδέτερη ζώνη δεν ήταν επιλογή. Οι Τ/κ έπρεπε να περάσουν προς τα νότια για να ψηφίσουν, τουλάχιστον για ορισμένους, σε ε/κ εκλογές. Νομίζω ότι αυτοί οι παράγοντες εμπόδιζαν τη ευρεία συμμετοχή των Τ/κ». Ως τρίτο λόγο ο κ. Σερτάτς σημείωσε την αυξανόμενη πολιτική απάθεια. «Λάβετε υπόψη σας ότι, στις τελευταίες προεκλογές στον βορρά, η συμμετοχή ήταν μόλις 30%. Οι άνθρωποι δεν ασχολούνται, αν δεν πιστεύουν ότι κάτι σοβαρό διακυβεύεται. Προφανώς, για μια μεγάλη πλειοψηφία, οι εκλογές στο Ε/Κ δεν ήταν μεγάλη υπόθεση... Οι Τ/κ δεν είναι πραγματικά μέρος της Ε.Ε., η οποία δια-



Οι λόγοι που οι Τ/κ δεν προσήλθαν στις κάλπες σε υψηλούς αριθμούς και σε αριθμούς πολύ χαμηλότερους από το αναμενόμενο ποικίλουν και μάλλον δεν είναι άσχετοι με την περιρρέουσα ατμόσφαιρα που έχει δημιουργηθεί από το 2019 και εντεύθεν.

δραματίζει πολύ περιορισμένο ρόλο στην καθημερινή ζωή τους» και έκλεισε λέγοντας πως: «Επιπλέον, σε σύγκριση με το 2019, υπάρχει πολύ λιγότερη αισιοδοξία για την επανένωση, και επομένως προοπτική για ένταξη στην Ε.Ε. με την πραγματική της έννοια».

«Αυτές δεν είναι εκλογές»

Από την πλευρά του ο Χουλουσί Κιλίμ, υποψήφιος με το Βολτ, ερωτώμενος επίσης για τη χαμηλή συμμετοχή των Τ/κ στις εκλογές, είπε πως σε αυτό συνέβαλε η έλλειψη οράματος και πολιτικής βούλησης των τουρκοκυπριακών κομμάτων να εμπλακούν ανοιχτά με την κοι-

νότητα και να τα ενθαρρύνουν να συμμετάσχουν στις ευρωπαϊκές εκλογές. «Οι μουσικές κομματικές αποφάσεις για την υποστήριξη ενός συγκεκριμένου υποψηφίου δεν αρκούν για να φέρουν μάζες στα εκλογικά τμήματα. Πιστεύω ότι θα ήταν μια εντελώς διαφορετική ιστορία, εάν τα πολιτικά κόμματα κινητοποιούσαν μαζικά τον κόσμο για να ψηφίσει σε αυτές τις εκλογές. Δυστυχώς, όλοι γνωρίζουμε την επίσημη γραμμή των τουρκοκυπριακών πολιτικών κομμάτων σχετικά με τις ευρωεκλογές: «Αυτές οι εκλογές δεν είναι εκλογές». Όσο για την ευρέως διαδεδομένη προσδοκία ότι η συμμετοχή των Τουρκοκυ-

πρίων θα ήταν μεγαλύτερη από τις προηγούμενες εκλογές του 2019, κάτι που δεν συνέβη, η προσωπική εκτίμηση του κ. Χουλουσί είναι η συνεχιζόμενη απογοήτευση της κοινότητας και οι αρνητικές εμπειρίες που συνδέονται με ιστορικές αποφάσεις που ελήφθησαν από τα ελληνοκυπριακά πολιτικά κόμματα, αναφέροντας χαρακτηριστικά: «Οι προηγούμενες ελληνοκυπριακές ηγέσιες έχουν φυσικά έναν ρόλο να παίξουν. Υπάρχει εμφανής έλλειψη εμπιστοσύνης και ειλικρίνειας που επικρατεί στις σχέσεις των δύο κοινοτήτων σε πολιτικό επίπεδο». Συνεχίζοντας είπε πως η συνεχής αρνητική δυναμική ως προς τη

λύση του Κυπριακού είχε τον δικό της ρόλο. «Οι άνθρωποι είναι αποθαρρημένοι. Οι προτεραιότητές τους εστιάζονται στους αγώνες της καθημερινής ζωής και δεν θεωρούν ότι οι εκλογές είναι θέμα ύψιστης προτεραιότητας. Οι άνθρωποι αισθάνονται ιδιαίτερα αποκομμένοι από την ιδέα των ευρωεκλογών», σημειώνοντας πως οι πολιτικές συνθήκες και η δυναμική που έχουμε σήμερα είναι πολύ διαφορετικές από αυτές που είχαμε το 2019. Σημαντική παράμετρος σύμφωνα με τον κ. Κιλίμ είναι πως υπάρχει μια γενική πεποίθηση ότι οι εκλογές δεν κάνουν μια διαφορά στη ζωή των απλών Τουρκοκυπρίων και δυστυχώς «η δυσπιστία προς την πολιτική είναι πάντα υψηλή». Ο κ. Κιλίμ επίσης τονίζει πως ρόλο έπαιξε και το τι έγινε τα τελευταία πέντε χρόνια: «Οι επιδόσεις του ενεργειακού Τουρκοκύπριου ευρωβουλευτή, όσα επώθησαν Vs αυτά που έγιναν, και ο προβληματισμός για αυτά που ανέκυψε στην τ/κ κοινότητα».

Για τον ρόλο της Ε.Ε. στις προεκλογικές διαδικασίες στα Κατεχόμενα, ο κ. Κιλίμ, είπε: «Είδαμε διαφημίσεις στην τηλεόραση, βίντεο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για το πώς να ψηφίσετε και πού, podcast, διαφημιστικές πνακίδες στην άκρη των δρόμων. Πραγματοποιήθηκε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε από την Ε.Ε. για την παρουσίαση των υποψηφίων. Την ημέρα των εκλογών υπήρχαν γραφεία ενημέρωσης σε όλα τα σημεία ελέγχου, τα οποία ενημέρωναν τον κόσμο για την τοποθεσία των εκλογικών τμημάτων και για τον τρόπο ψηφοφορίας. Επίσης, υπήρχαν προγραμματισμένα δρομολόγια λεωφορείων, χρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε., για τη μεταφορά πολιτών από διάφορες πόλεις και περιοχές προς και από τα εκλογικά τμήματα», που όμως δεν αξιοποιήθηκαν δεδομένου του αριθμού των Τ/κ που τελικά προσήλθαν στις κάλπες. Ο κ. Κιλίμ δεν πιστεύει πως η χαμηλή συμμετοχή ήταν ένα μήνυμα των Τ/κ προς την Ευρώπη ή την Κυπριακή Δημοκρατία... «Αλλά αν έπρεπε να περάσουμε ένα μήνυμα για το κοινό γενικά, αυτό θα ήταν: Οι Τουρκοκύπριοι είναι πολιτικά κολλημένοι μεταξύ ενός βράχου και ενός σκληρού τύπου, χωρίς ηγεσία».

• Η «Κ» προσπάθησε επανειλημμένα να επικοινωνήσει και με τον κ. Νιαζί Κιζιλγιουρεκ, ωστόσο, αυτό δεν κατέστη δυνατό.

Πρακτικά και μη ζητήματα

Σύμφωνα με τον υποψήφιο από την Ένωση Κυπρίων με το ευρωψηφοδέλτιο των Οικολόγων Οζ Καραχάν, η χαμηλή προσέλευση των Τ/κ στις κάλπες της περασμένης Κυριακής μπορούν να εξηγηθούν και με πραγματικούς, πρακτικούς λόγους, όπως είναι η πολύ ζεστή ημέρα και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ψηφοφόροι από τα Κατεχόμενα να μεταβούν στα ειδικά εκλογικά κέντρα. «Θα μπορούσε οι κάλπες να είχαν στηθεί στο Ινστιτούτο Γκαίτε, ή ακόμα και σε ειδικούς λυόμενους οικίσκους στη Νεκρή Ζώνη, ώστε να διευκολυνθούν οι Τ/κ που ήθελαν να ψηφίσουν. Μην ξεχνάτε ότι και εκείνοι που θέλησαν να περάσουν τα οδοφράγματα έπρεπε να πληρώσουν ένα ποσό για την «ασφάλεια» των οχημάτων τους. Όλα τα παραπάνω δημιουργούν ένα κλίμα αποχής» σύμφωνα με

τον κ. Καραχάν. Ένας ακόμη σημαντικός λόγος για τον κ. Καραχάν, ήταν και η εμπλοκή της Τουρκίας κατά την προεκλογική περίοδο, με κυριότερο τη μη παραχώρηση του Ινστιτούτου Γκαίτε στη Λευκωσία, για να χρησιμοποιηθεί ως εκλογικό κέντρο. Σύμφωνα με τον κ. Καραχάν αυτό δεν κατέστη δυνατόν μετά από παρέμβαση της Τουρκίας.

Ο κ. Καραχάν αναφέρει επίσης πως ένας ακόμη λόγος που οι Τ/κ δεν προσήλθαν στις κάλπες είναι η προηγούμενη ηθική στο Ευρωκοινοβούλιο του τέως ευρωβουλευτή του ΑΚΕΛ Νιαζί Κιζιλγιουρεκ, ο οποίος ουσιαστικά, όπως είπε στην «Κ» ο κ. Καραχάν δεν δούλεψε προς όφελος της τ/κ κοινότητας στις Βρυξέλλες, «πράγμα που σε αρκετούς Τ/κ δεν άρεσε καθόλου». Ερωτώμενος για τον ρόλο της Ευρωπαϊκής

Ένωσης στις προεκλογικές διαδικασίες είπε πως η Ε.Ε. δεν προώθησε όπως έπρεπε τις ευρωεκλογές στα Κατεχόμενα, αφού ανέθεσε την προεκλογική ενημέρωση των Τ/κ σε μία ΜΚΟ, η οποία είναι στενά συνδεδεμένη με το CTP (το Τουρκοκυπριακό Δημοκρατικό Κόμμα), το οποίο προωθούσε την υποψηφιότητα του κ. Κιζιλγιουρεκ, αλλά και εν πολλοίς απευθυνόντουσαν στο κοινό που είναι υπέρ της ΔΔΟ, ανέφερε ο κ. Καραχάν. «Θα έπρεπε αυτή η ενημέρωση από την Ε.Ε. να ήταν πιο δημοκρατική και υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας». Ο κ. Καραχάν δεν θεωρεί πως αυτό είναι ένα μήνυμα των Τ/κ, αφού όπως είπε αν ληφθούν οι κατάλληλες προνοιες για τη διευκόλυνση των ψηφοφόρων, κάνοντας ακόμη πιο δημοκρατική τη διαδικασία, αυτοί θα προσέλθουν.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Υπηρεσίες το ανάγνωσμα (I)

Η στήλη μαθαίνει—μάλλον σοκαρίστηκε όταν το ξαναάκουσε— πως από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) έχουν αποσπαστεί αρκετοί υπάλληλοι σε άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες. Και με δεδομένο την υποστελέχωση, αυτό έχει ως αποτέλεσμα να λειτουργούν οι ΥΚΕ με το απολύτως απαραίτητο προσωπικό. Αυτό έχει αποτέλεσμα να συσσωρεύονται υποθέσεις και προβλήματα. Είναι απορίας άξιον πάντως πως ένας λειτουργός των ΥΚΕ μπορεί να είναι τόσο χρήσιμος σε υπηρεσίες όπως η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας. Αν' ό,τι φαίνεται αυτό που είχε δρομολογήσει η Ζέτα Αιμιλιανίδου για τις ΥΚΕ έχει κάπου κολλήσει και προχωράμε με μοντέλα της βρετανικής αποικιακής κυβέρνησης, ή άντε με μοντέλα των δεκαετιών '70 και '80. Ίσως θα ήταν χρήσιμο να έβρισκε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας λίγο χρόνο, για να εγκύψει σοβαρά στο θέμα αυτό. Ας ξεκλέψει λίγο από τη λύση του Κυπριακού... βρε αδελφέ!

Υπηρεσίες το ανάγνωσμα (II)

Αλλά για να σοβαρευτούμε, μετά και το τραγικό περιστατικό της Πάφου και τη γυναικοκτονία της 41χρονης εγγείρας, σοβαρά ερωτήματα—γιατί η στήλη μαθαίνει ότι η οικογένεια παρακολουθείται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας— όπως, πώς ενώ όλα έγιναν όπως έπρεπε από πλευράς των ΥΚΕ, είχαμε έναν ακόμη θάνατο; Τα εργαλεία δομημένης επαγγελματικής εκτίμησης χρησιμοποιήθηκαν σε συνδυασμό με αξιολόγηση από ψυχολόγο και κοινωνικό λειτουργό, ως ιδανική

συνθήκη, όπως το ίδιο το υφυπουργείο ανακοίνωνε τον Νοέμβριο του 2023; Τι συνέβη και ενώ είχε θεσμοθετηθεί η συνεννόηση Αστυνομίας και ΥΚΕ, από τη Ζέτα Αιμιλιανίδου, τελικά μία γυναίκα έχασε τη ζωή της; Όπως πληροφορείται η στήλη, σε έκθεση που είχε παραγγείλει η πρώην υφυπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας Αναστασία Ανθούση από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου και παραδόθηκε στη νυν υφυπουργό Μαριλένα Ευαγγέλου, είχαν καταγραφεί συστηματικά προ-

βλήματα στη λειτουργία των ΥΚΕ. Τελικά, και στο τραγικό αποτέλεσμα της απώλειας μιας ζωής φτάσαμε, και η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου αποδυναμώθηκε, με την έκθεση να βρίσκεται σε κάποιο συρτάρι των ΥΚΕ ή του υφυπουργείου. Η έκθεση αυτή βρίσκεται και στα χέρια του γενικού ελεγκτή. Κάθαρον τώρα!

Αεροπλάνα να φαν κι οι κότες πτωικά μέσα δεν διαθέτουμε, ένα είχα-

με διαθέσιμο, αυτό του Τμήματος Δασών, τα άλλα είναι της Εθνικής Φρουράς, των Βάσεων, είναι Ιούνιος και κάρκε η Πάφος, και όμως η υπουργός Γεωργίας έλεγε πως είμαστε σε επιχειρησιακή ετοιμότητα τον Μάιο: «Βρισκόμαστε στο ξεκίνημα της περιόδου υψηλού κινδύνου εκδήλωσης πυρκαγιών, και όλες οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες του κράτους βρίσκονται σε μεγάλο βαθμό επιχειρησιακής ετοιμότητας» (ΓΤΠ, 13/5/2024). Αν' ό,τι φαίνεται θα πρέπει να ξαναδούμε τι σημαίνει «μεγά-



Αν' ό,τι φαίνεται θα πρέπει να ξαναδούμε τι σημαίνει «μεγάλος βαθμός επιχειρησιακής ετοιμότητας». Τουλάχιστον αν δεν είμαστε να μη λέμε μεγάλα λόγια.

λος βαθμός επιχειρησιακής ετοιμότητας», όταν αυτά που εδώ και μήνες λένε στην κυβέρνηση ότι προετοιμάζονται για να είμαστε έτοιμοι, ξαφνικά βλέπουμε ότι δεν λειτουργούν, με αποκορύφωμα την έλλειψη πτητικών μέσων. Κάτοικος της Χούλου, ενώ καιγόταν το χωριό του είπε στη στήλη πως «Τα παιδικά που ήταν που την Πάφου εβοηθήσαν μας πολλά, εθελοντές...», για τις κρατικές υπηρεσίες πυρόσβεσης απλώς ανέφερε... «ήρτσιν».

Φαινόμενο «Φειδίας»

Πάντως, τα κόμματα θα μελετήσουν τα αποτελέσματα των εκλογών, όλων, και θα αποκοινοποιήσουν τα μηνύματα που θέλησαν να στείλουν οι εκλογείς... Κάποια ήδη ξεκίνησαν να αποσιμούν τα αποτελέσματα και είναι εν μέρει ευχαριστημένα, άλλα όχι και τόσο, εξαρτάται βέβαια πώς διαβάζει κανείς τα αποτελέσματα. Απορία της Στήλης και του γράφοντος είναι, τα κόμματα του Ενδιάμεσου, ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ, ΔΗΠΑ, γιατί δεν έχουν κάνει ακόμα τη γηνηγή να δουν τι έφταιξε, να αρχίσουν να σκέφτονται γιατί είναι σημαντική η παρουσία τους στο πολιτικό μας σύστημα. Περιορισμός μας είναι πως τα κόμματα οφείλουν να είναι υγιείς οργανισμοί, με επικεφαλής ανθρώπους που να μπορούν να εμπνεύσουν, να έχουν δυναμική γνήσια και ηγετικές ικανότητες. Το ίδιο και για το πολιτικό προσωπικό τους. Η παλαιοκομματική ταυτότητα τους πλέον δεν πείθει κανένα... Τρομάχο στην ιδέα ότι φτάσαμε πλέον στην εποχή της έλλειψης συγκροτημένου πολιτικού λόγου και απουσίας προγραμματικών ιδεών...

Ευθιξία μηδέν

Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ



Όταν το εκλογικό σώμα σου δίνει ένα τόσο δυνατό χαστούκι ή όπως πολύ εύστοχα το χαρακτήρισε ο καθηγητής Χαρίδημος Τσοούκας ένα μήνυμα όχι απλώς διαμαρτυρίας αλλά κλεισμού και διακομώδους του πολιτικού συστήματος, τότε το λιγότερο που έχεις να κάνεις για να δείξεις πως αντιλαμβάνεσαι το περιεχόμενο του μηνύματος είναι να παραιτηθείς ή έστω να θέσεις εαυτόν ενώπιον της κρίσης των μελών του κόμματός σου. Διότι αυτό που θέλει να σου πει το εκλογικό σώμα δεν είναι μόνο ότι απέτυχε οικτρά, αλλά ότι πλέον δεν σε πιστεύει, δεν σε ανέχεται, δεν σε αντέχει ή κατά το κυπριακό «δεν σε γοράζει μιαν πακκίραν». Ένας στους πέντε Κύπριους πολίτες επέλεξε ένα υποψήφιο που δεν είχε καμία πολιτική θέση, απλώς και μόνο γιατί είναι ένα νεαρό παιδί γεμάτο φρεσκάδα και ειλικρίνεια, ο οποίος έλεγε «ελάτε να τους δείξουμε ότι δεν τους θέλουμε». Και επειδή το εκλογικό σώμα εδώ και χρόνια προσπαθεί να στείλει αυτό το μήνυμα μέσα από την αποχή, αλλά ουδέποτε εισακούστηκε από τους κομματάρχες που πολύ βολικά έκοβαν και έραβαν στα μέτρα τους τις εκλογικές αναμετρήσεις, αποφάσισε να λάβει πιο δραστηικά μέτρα, ψηφίζοντας τον Φειδία, και μέσα από αυτή την επιλογή να απαντήσει στην αλαζονεία των πολιτικών αρχηγών, γελοιοποιώντας τους. Διότι – για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους – αυτό είναι που έχει συμβεί.

Οι κομματάρχες μας και μαζί όλο το πολιτικό σύστημα έχει γελοιοποιηθεί, κι αν πριν από τις εκλογές αυτός ο οποίος χαρακτηριζόταν απαξιώτικα ως «καραγκιόζης» ήταν ο Φειδίας, το βράδυ των εκλογών «καραγκιόζης» έμοιαζαν όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί που πιάστηκαν στον ύπνο και αιφνιδιασμένοι προσπαθούσαν να δικαιολογήσουν τα αδικαιολόγητα, χωρίς να περνάει από το μυαλό τους ότι εκείνο που επιβαλλόταν να πράξουν – αν είχαν δράμη τσίπας πάνω τους – ήταν να παραιτηθούν (κυρίως εκείνοι του Ενδιάμεσου που καταποντίστηκαν πανηγυρικά). Αλλά ακόμη κι αν δεχτούμε πως το βράδυ των εκλογών ήταν τόσο σοκαρισμένοι (και πικκαρισμένοι) για να σκεφτούν καθαρά και να πράξουν σωστά, ούτε τις επόμενες μέρες ωστόσο είδαμε να συμβαίνει κάποια παραίτηση, ή έστω να βγαίνουν στελέχη και να θέτουν θέμα ηγεσίας. Αντ' αυτού, στην καλύτερη των περιπτώσεων έλεγαν τις ίδιες αοριστολογίες του τύπου «θα αναλύσουμε τα αποτελέσματα και θα συλλογιστούμε και θα περισυλλογιστούμε» και στη χειρότερη προσπαθούσαν με εκνευρισμό να ριζούν το φταίξιμο αλλού.

Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει αφενός πως εκείνο που πρώτιστως ενδιαφέρει τους κομματάρχες μας και δη αυτούς του Ενδιάμεσου (βλέπε ΔΗΚΟ, ΔΗΠΑ, ΕΔΕΚ) είναι να αυτοσυντηρηθούν οι ίδιοι στην καρέκλα αντί να συντηρήσουν το κόμμα τους σε μια πολιτική υγεία και, αφετέρου, ότι τα κόμματα έχουν τελικά αποψλωθεί τόσο πολύ που δεν διαθέτουν πλέον στελέχη με πολιτικό ανίστημα, τα οποία να αμφισβητήσουν δημόσια τους αρχηγούς τους υπερασπιζόμενα τη δυσαρέσκεια των πολιτών. Κανένας τους δεν μοιάζει να έχει κατανοήσει ότι ο μόνος τρόπος να τους πάρει ξανά στα σοβαρά το εκλογικό σώμα – το οποίο υπενθυμίζω ότι επέλεξε να τους γελοιοποιήσει στο μέγιστο βαθμό – θα ήταν αν αναλάμβαναν την προσωπική ευθύνη μέσα από τις παραίτησεις τους. Η ανανέωση των κομμάτων γίνεται μέσα από την αλλαγή προσώπων, και όταν οι κομματάρχες δεν το αντιλαμβάνονται αυτό τότε σημαίνει πως εκείνο για το οποίο κόπτονται πάνω από όλα είναι η καρέκλα. Και αυτό είναι που διαφάνηκε τόσο απροκάλυπτα σε αυτές τις εκλογές.

Πόσο θλιβερά γαντζωμένοι παραμένουν στην καρέκλα και πόσο εξαρτημένοι από τις προσωπικές τους φιλοδοξίες και ματαιοδοξίες είναι, ώστε να μην αντιλαμβάνονται καν την απαξίωσή τους από τους πολίτες. Με πιο απλά λόγια, ο κόσμος ψηφίζοντας τον Φειδία έβγαλε τη γλώσσα του στο πολιτικό σύστημα, διακομώδωντας το, και οι πολιτικοί ηγέτες δεν έκαναν τίποτα εμπράκτως για να αποδείξουν πως έλαβαν το μήνυμα. Τι έπρεπε να κάνουν; Να παραιτηθούν. Οτιδήποτε λιγότερο παραμένει ένδειξη της ανικανότητας (ή της απροθυμίας τους) να επανακτήσουν επαφή με την πραγματικότητα.

elenixenou11@gmail.com



Βραζιλιάνες συμμετέχουν σε μια διαμαρτυρία στη Cinelandia, του Ρίο ντε Τζανέιρο, ενάντια στο νομοσχέδιο αρ. 1904, έναν προτεινόμενο νόμο που περιορίζει τη νόμιμη άμβλωση σε περιπτώσεις βιασμού και εξισώνει ποινικά την άμβλωση μετά από 22 εβδομάδες εγκυμοσύνης με ανθρωποκτονία.

Η μεγάλη μας ήττα

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ



Όταν την περασμένη Κυριακή ο νικητής των εκλογών Φειδίας Παναγιώτου έμπαινε στο πάνελ του τηλεοπτικού σταθμού Άλφα, αυτό που προκαλούσε αμηχανία δεν ήταν το παράταιρο ντύσιμό του, ούτε η εκτός νόρμας συμπεριφορά του, καθώς έσπευδε να φιλήσει και να αγκαλιάσει τους παρευριστούς. Ήταν η δουλοπρέπεια με την οποία έτυχε υποδοχής από μέρος των παρευρισκόμενων. Ο βουλευτής του Δημοκρατικού Κόμματος Ζαχαρίας Κουλιός για παράδειγμα, θα έπρεπε να είναι εκεί για να εξηγήσει με πολιτικούς όρους για ποιο λόγο η κοινωνία γύρισε την πλάτη στο ΔΗΚΟ. Και κυρίως πως προτίθενται να διορθωθούν για να γίνουν ωφέλιμοι. Αντ' αυτού, ανέλαβε ρόλο δημοσιογράφου, ρωτώντας τον κ. Παναγιώτου για τη ζωή του και συγκαίροντάς τον για την κίνησή του να διεκδικήσει. Ο εκπρόσωπος του ΕΛΑΜ Δημήτρης Σούγλης από την άλλη, τον μάλασε με νάζι για το γεγονός ότι δεν τον ζέρει, προσθέτοντας με καμάρι πως και τα παιδιά του έχουν TikTok.

Στην αποδοχή του Φειδία Παναγιώτου φαίνεται να επένδυσαν και άλλοι. Η Αννίτα Δημητρίου για παράδειγμα υποσχέθηκε το βράδυ των εκλογών πως έλαβε το μήνυμα εσυχρονιστικά. Και αν κρίνουμε από το χαλαρό βίντεο που ανάρτησε στο TikTok κατά την ανακήρυξη, το μήνυμα που έλαβε ήταν να απονευράσει πολιτικά ακόμα περισσότερο το κόμμα της. Ο Λουκάς Φουρλάς που πρώτος τον υποδέχτηκε στο γραφείο του, αναλαμβάνοντας χρέη δασκάλου προς τον μαθητευόμενο πολιτευτή. Όπως επίσης και ο Κώστας Μαυρίδης που του εξηγούσε στην ουσία τι κάνει το Ευρωπαϊκό βουλευτικό και τι η Κομισιόν. Γνώσεις που έχουν οι πλείστοι των νέων που έχουν σπουδάσει και που εργάζονται σκληρά για να βγάλουν τα προς το ζην. Γνώσεις που –παρα τη δεδηλωμένη ανεπάρκεια του– όφειλε να καλύψει μόλις αποφάσισε πως θέλει να κατέλθει υποψήφιος. Το αποκορύφωμα, ωστόσο, των τελευταίων ημερών ήταν η υποπόγος Παιδείας Αθηνά Μιχαηλίδου. Γιατί ενώ αρνήθηκε να ενημερώσει θεσμικά τη Βουλή, βρήκε διά μαγείας

χρόνο την ίδια μέρα να κάνει βίντεο με τον Φειδία Παναγιώτου, όταν ο τελευταίος την επισκέφθηκε στο γραφείο της. Όμως και τα ΜΜΕ παίξαμε ένα προκλητικό παιχνίδι. Που θεωρώντας πως θα επωφεληθούμε με το να προβάλλουμε τις προσωπικές του στιγμές και γελώντας με τον αυθορμητισμό του, αποφύγαμε κάθε κριτική προς το πρόσωπό του.

Έσπευσαν όλοι να ταυτιστούν μαζί του, για να πάρουν λίγη από την αποδοχή που έχει ο ίδιος. Να πάρουν δημοσιότητα, διαμορφώνοντας έτσι ένα σκηνικό θλιβερό για όσους θέλουν την πολιτική να έχει ουσία και περιεχόμενο. Όχι γιατί εξέλεξε μία μιντιακή περσόνα που με καμάρι λέει πως δεν έχει θέσεις. Και που με θράσος ανταπαντά στις επικρίσεις «είδαμε τι έκαναν κι αυτοί που έχουν θέσεις». Αλλά γιατί «φειδιοποίησαν» την πολιτική, μαϊμούδιζοντας την τακτική του.

Ακούσαμε πολλά τις τελευταίες μέρες, πως είδαμε και τα κόμματα που μάς έφεραν. Πως ο Φειδίας τουλάχιστον είναι ειλικρινής για το γεγονός ότι δεν γνωρίζει. Και πως η δημοκρατία μίλησε. Η απάντηση όμως στο σύμπτωμα που ονομάζεται Φειδίας Παναγιώτου δεν είναι η απονεύρωση της πολιτικής. Είναι τα κόμματα, να προτάξουν τα υγιή τους στοιχεία. Να ξεκινήσουν την πολιτική από την αρχή. Παρουσιάζοντας θέσεις, προτάσεις και –κυρίως– απομακρύνοντας τις επικίνδυνα λαϊκίστικες φωνές που τους έφεραν πρόσκαιρα ψήφους, αλλά στοίχισαν και στο DNA τους και στην αξιοπιστία τους. Το γράψαμε και στο παρελθόν πως η πορεία που επέλεξαν πολλά πρόσωπα να πολιτευτούν τα τελευταία χρόνια, μετέτρεψε το followership σε πολιτική εναλλακτική. Και ακριβώς επειδή αυτοακυρωθήκαν ως πολιτικά πρόσωπα, τείνουν να ανακατασταθούν με ευκολία από περσόνας του lifestyle. Πρόσωπα με επικίνδυνα ανεπαρκείς θέσεις στην πολιτική, κάνουν καλύτερα αυτό το οποίο οι ίδιοι ξεκίνησαν: να προσφέρουν υπερθέαμα. Σήμερα, όλοι εμείς είμαστε θεατές του υπερθεάματος. Και θεατές της μεγάλης μας ήττας.

economidou@kathimerini.com.cy

Η αποθέωση της ευτέλειας

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ



Να κάτι για το οποίο νομίζω δεν θα διαφωνήσουμε: Το αποτέλεσμα της περασμένης Κυριακής ήταν κόλαφος για τα κόμματα. Όταν ένας πιστοτικός καταγράφηκε 20%, το γεγονός δεν αφήνει κανένα ανεπιθύηστο. Ούτε τα κόμματα του Κέντρου που είδαν τα ποσοστά τους να συρρικνώνονται, ούτε το ΑΚΕΛ που έχασε τη δεύτερη έδρα, ούτε και τον ΔΗΣΥ ο οποίος κατάφερε να διατηρήσει την πρωτιά, αλλά με σημαντικές απώλειες στη δύναμή του. Πέρα όμως από αυτά, οι περισσότεροι αναλυτές συγκλίνουν και στην «αποκωδικοποίηση» του 20%: ένα κράμα ψήφων διαμαρτυρίας, απαξίωσης των παραδοσιακών κομμάτων, ακόμα και βαβαλέ. Τα δύσκολα –και δυσάρεστα για όσους δεν θέλουν να αντικρίσουν την πραγματικότητα κατάματα– ξεκινούν με τη δεύτερη άγνωση του αποτελέσματος. Η καλύτερα όταν κάποιοι επιχειρούν να προσδώσουν πολιτικό περιεχόμενο σε μια εξόφθαλμα απολιτική επιλογή.

Τι ψήφισαν αλήθεια οι 71.330 πολίτες την περασμένη Κυριακή; Η καλύτερα ποιον ψήφισαν; Έναν ενθουσιώδη νεαρό, ο οποίος κατάφερε να κινητοποιήσει τους συνομιλικούς του και να εμπνεύσει τις μεγαλύτερες ηλικίες με μια εναλλακτική πολιτική πρόταση; Η απάντηση είναι κατηγορηματικά όχι, και σας παραπέμπω στις πολλές αναρτήσεις του στα social media. Ο Φειδίας μπορεί να είναι αρκετά ζήπιος για να κερδίζει 50.000 ευρώ τον μήνα, αλλά εκπροσωπεί το απόλυτο τίποτα. Αντί να προσπαθήσει να μορφωθεί, επέλεξε να αφοσιωθεί σε άλλου είδους δραστηριότητες οι οποίες επιπλέον στον αγρό της εύκολης δημοσιότητας. Όπως η περιβόητη αγκαλιά στον Έλον Μασκ έπειτα από τρεις μήνες αναμονής έξω από την εταιρεία του. Ή όπως το μέτρημα των αντοχών του –σε φέρετρο με ένα φίδι ή κρατώντας επί 70 ώρες ένα αμάξι. Με αυτές τις περγαμνές εμφανίστηκε στην πολιτική σκηνή, διεκδικώντας έδρα στο Ευρωπαϊκό βουλευτικό. Κι έτσι ξεκίνησε να επικοινωνεί το μήνυμά του («... λαλώ μια νύχτα, βλάκα Φειδία, αν δεν ψηφίζεις και δεν ασχολείσαι, πάντα θα βγαίνουν οι ίδιοι φλώροι και είπα φτάνει...») με βίντεο που χαρακτηρίζονται από φτήνια και ρηκότητα. Είδα ένα που ρεύτει μπροστά στην κάμερα. Και ένα άλλο όπου προσβάλλει μετανάστες. Και άλλα που αμπελοφιλοσοφεί με τον μέντορά του, τον γνωστό και μη εξαιρετό Χριστόφορο Τορνάρη. Σε κάθε περιπτώση είδα αρκετά ώστε να καταλάβω ότι ο νεαρός δεν έχει καθόλου πλάκα. Όσοι τον υπερασπίζονται ως θυμηθούν το «καθρέφτης σου είμαι κοινωνία και σου μοιάζω» –ίσως έτσι κάνουν δεύτερες σκέψεις.

Ναι, αλλά τον σπύριξε τόσο κόσμος, εμπνέονταν κάποιοι. Με κίνδυνο να θεωρηθεί ελιτιστής, θα θυμίσω στους όψιμους οπαδούς του Φειδία ότι ο «πολύς κόσμος» δεν μπορεί να αποτελέσει άλλοθι ή δικαιολογία για το φτηνό γούστο. Πολύς κόσμος ξεσάλωνε στα σκυλάδικα και γεμίζει θεατρικές αίθουσες όπου πρωταγωνιστεί το κυδαίο γούστο. Ο «πολύς κόσμος» είναι ο λόγος για τον θρίαμβο του trash –δημοσιογραφικά sites, τηλεϊαλίτι και ινφλουένσερς για τα μπάζα. Αν ο «πολύς κόσμος» λοιπόν αποφάσισε να στείλει στην Ευρωβουλή έναν κραυγαλέα άσοκτο, δεν σημαίνει ότι οι υπόλοιποι θα ολοφυρόμαστε μπροστά στο «φαινόμενο» επειδή ξεφτιλίζει τα κόμματα.

Υπάρχει όμως ακόμα κάτι, απείρως σοβαρότερο, το οποίο υπερβαίνει την εκλογή του Φειδία. Τα κόμματα είναι κύτταρα της δημοκρατίας. Ή για να το θέσουμε αλλιώς, δεν μπορεί να υπάρξει δημοκρατικό πολίτευμα χωρίς τα κόμματα. Ένα πράγμα λοιπόν είναι η αυστηρή κριτική και άλλο η απαξίωσή τους που φτάνει μέχρι τον μηδενισμό. Γιατί όταν ακυρώνουμε τα κόμματα είναι σαν να ανοίγουμε την κερκόπορτα σε περιέργες καταστάσεις. Είτε σε μεσοσίες οι οποίοι κατέχουν την απόλυτη αλήθεια, είτε σε λαϊκιστές και καιροσκοπούς. Ενίοτε τη λαϊκή δυσφορία κεφαλοποιούν και οι φελλοί, καθώς προσφέρουν σαν «όχημα» για να βγάλουν οι πολίτες τη γλώσσα τους στο σύστημα. Ας μην παραμυθιαζόμαστε όμως ότι αυτού του είδους η αντίδραση μπορεί να συνεισφέρει στο γενικό καλό. Το ευτελές εξυπηρετεί μόνο ευτελές σκοπούς. Οπότε, θεμιτό μεν το μήνυμα αφύπνισης προς τα κόμματα, πλην όμως α κρατήσουμε και λίγα ψήγματα αξιοπρέπειας. Γιατί όταν αποθεώνουμε το ευτελές είναι σαν να στρέφουμε τον καθρέφτη προς το πρόσωπό μας. Σίγουρα μας αξίζει κάτι καλύτερο απ' αυτό.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η κανονικοποίηση των απολιτικών

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ



Το «φαινόμενο» Φειδίας, ο Youtuber που «έστειλε αδιάβαστα τα κόμματα», τα «κα-σούκια» ενός 24κρονου που «ταρακούνησαν» την πολιτική ηγεσία, η κομματική «απαξίωση», είναι μερικοί από τους τίτλους που παρέλασαν μπροστά μας, τις τελευταίες μέρες. Ο κ. Φειδίας Παναγιώτου έλαβε σχεδόν 20% των ψήφων, που σε πραγματικούς αριθμούς ξεπερνούν τις 71 χιλιάδες πολιτών, του κυπριακού εκλογικού σώματος.

Ποιο όμως είναι το βασικό χαρακτηριστικό του κ. Φειδία Παναγιώτου; Προφανώς δεν είναι ούτε το νεαρό της ηλικίας του, ούτε και η έλλειψη τυπικών πανεπιστημιακών προσόντων, στοιχεία τα οποία παρουσιάζουν κι άλλοι που κάνουν καριέρα στις Βρυξέλλες. Αυτό που κυρίως χαρακτηρίζει τον εκλεγέντα Κύπριο ευρωβουλευτή είναι το απολιτικό καθεστώς που κουβαλά. Δεδηλωμένα, καθώς ο ίδιος ανέφερε ότι δεν γνωρίζει τίποτα γύρω από την πολιτική, ούτε σε σχέση με τις Βρυξέλλες, ούτε σε

σχέση με τη λειτουργία της Ε.Ε. και δη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Αυτό λοιπόν το απολιτικό καθεστώς, με όλα τα χαρακτηριστικά του σε πλήρη έξαρση, θα έπρεπε μήπως να είχε λειτουργήσει αποτρεπτικά για την παροχή ψήφου από το 20% των ψηφοφόρων, προς τον κ. Φειδία Παναγιώτου; Αν και αυτό υπαινιχθήκαν τα κόμματα, και αυτή άλλωστε είναι η έννοια του «φαινομένου», όπως βαπτίστηκε από πολλούς νομούς ο κ. Φειδίας Παναγιώτου, προσωπικά θα διαφωνήσω. Η απολιτική κατάσταση του κ. Παναγιώτου και όποιου άλλου συγκεντρώνει τέτοια χαρακτηριστικά, δεν μπορεί πλέον να λειτουργήσει αποτρεπτικά για την υπερψήφιση και την εκλογή του από το κυπριακό εκλογικό σώμα. Γιατί, απλούστατα, το απολιτικό καθεστώς έχει κανονικοποιηθεί και βρίσκεται ήδη «κάτω από το δέρμα μας». Το έχει κανονικοποιήσει το ίδιο το κυπριακό σύστημα. Το κυπριακό κράτος και τα κυπριακά πολιτικά κόμματα, τα οποία δεν νομιμοποιούνται να μέμφονται ούτε τον κ. Παναγιώτου για την εκλογή

του, ούτε τις 71.330 πολίτες που τον ψήφισαν. Αλλωστε, το καθεστώς απολιτικό υιοθετήθηκε στην προεκλογική εκστρατεία και κανονικοποιήθηκε από τον πρώτο πολιτικό του κράτους, τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη. Πλασάροντας ένα ατσάλινο προφίλ που μόνο πολιτικό δεν ήταν και χαρακτηριζόταν από την απουσία ουσιαστικού πολιτικού λόγου. Βεβαίως, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης δεν είναι εκ φύσεως απολιτικός και δεν τίθεται θέμα σύγκρισής του με τον κ. Φειδία Παναγιώτου. Ωστόσο, το μοντέλο απολιτικό τον βόλεψε και το υιοθέτησε, επιτρέποντάς του να μη συγκρούεται και να μην αναγκάζεται να τοποθετείται επί αιχμηρών ζητημάτων, συλλέγοντας απλώς ψήφους από όλους τους χώρους. Και με αυτό το μοντέλο, ο κ. Χριστοδουλίδης εκλέχθηκε, πανηγυρικά. Όχι ως απλός ευρωβουλευτής, αλλά στο ύπατο αξίωμα του τόπου.

Όπως βεβαίως εκλέχθηκε και στο δεύτερο τη τάξει αξίωμα του κυπριακού κράτους, η κ. Αννίτα Δημητρίου, ηγέτιδα και του μεγαλύτερου κόμματος, του ΔΗΣΥ. Σε αν-

τίθεση με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη που «αξιοποιεί» το απολιτικό καθεστώς, για ψηφοθηρικούς λόγους, η κ. Δημητρίου το ενσάρκωνει απολύτως, με ιδιαίτερη ομολογούμενης επιτυχία. Στις 2-3 περιπτώσεις που επικερίρησε να τοποθετηθεί πολιτικά, όπως για παράδειγμα όταν χρειάστηκε να απαντήσει στον πρόεδρο της Τουρκικής Εθνοσυνέλευσης για το Κυπριακό, άφησε την ουσία και τον επέκρινε για σεξιστικό σχόλιο, το οποίο ουδέποτε είχε γίνει. Η κ. Δημητρίου κάθεται ήδη στις δύο από τις τρεις καρέκλες που έχει καθίσει ο Γλαυκός Κληρίδης και από τη συλλογή της απουσιάζει μόνο αυτή του προέδρου της Δημοκρατίας. Παρά το γεγονός ότι οι γνώσεις της στο Κυπριακό, το μεταναστευτικό και την οικονομία, είναι επεικέως ανεπαρκείς.

Όμως, το κανονικοποιημένο καθεστώς των απολιτικών επιτρέπει όλα, όπως και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Και, είτε κάποιος λειτουργεί σε ρυθμούς καθεστώτος απολιτικού, γιατί τον εξυπηρετεί, όπως ο Νίκος Χριστοδουλίδης, είτε κάποιος άλλος

το έχει κάνει βιωματά του, όπως η Αννίτα Δημητρίου, το μόνο βέβαιο είναι ότι οι «2» που βρίσκονται στις ψηλότερες βαθμίδες του κυπριακού κράτους έχουν εργαστεί σκληρά για την κανονικοποίησή του.

Με την ανοχή των πολιτικών κομμάτων που μέμφονται σήμερα τον κ. Φειδία Παναγιώτου ή/και αυτούς που τον ψήφισαν, θεωρώντας ότι βρίσκονται μπροστά σε ένα «φαινόμενο». Όχι λοιπόν, ο κ. Φειδίας Παναγιώτου δεν είναι φαινόμενο. Είναι απλώς ο συνεχιστής μιας απολιτικής πορείας που χαρακτήρισε και εδραιώθηκε από τους εκπροσώπους των δύο ισχυρότερων θεσμών του κυπριακού κράτους. Υπό τα σπινθηροβόλα βλέμματα της αγέλαδας*, όπως αυτά αντανακλώνται στην ανοχή των κυπριακών κομμάτων, που μόνο αμέτοχα δεν είναι στην εκκόλαψη του «φαινομένου Φειδία».

Σημ.: *Με κάθε συμπάθεια προς το αγαπώνηπο τετράποδο.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Συνταγές ηγεσίας

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**



Ενας παλιός και έμπειρος πολιτικός έδινε κάποτε συμβουλές σε γόνου πολιτικής οικογενείας για το πώς, και με ποιους, πρέπει να κυβερνήσει. Η κρίσιμη συμβουλή ήλθε, όμως, στο τέλος: «Δεν θα κυβερνήσεις μόνο με αυτούς που θέλεις να βγει για παρά και να φας σουσί το βράδυ». Ακουγόταν λίγο ριχτό, αλλά με το πέρασμα του χρόνου κατάλαβα ότι δεν είναι και τόσο.

Κάθε πρωθυπουργός πρέπει να ισορροπήσει πάνω σε ένα τε-

Ποιος είναι ο κίνδυνος; Να πάει κανείς από το ένα άκρο στο άλλο. Από τον υπερμοντερνισμό στην οπισθοδρόμηση.

τωμένο σκονί. Δεν μπορεί να κυβερνήσει χωρίς να έχει γύρω του ανθρώπους που του λένε τα πράγματα όπως είναι και οι οποίοι αφουγκράζονται τι πραγματικά σκέπτεται η κοινωνία. Αλλά ταυτόχρονα πρέπει να τους αγνοεί όταν αποφασίζει μέσα του ότι κάτι πρέπει να γίνει ανεξαρτήτως πολιτικού κόστους. Οι Αμερικανοί έχουν μία τέλεια έκφραση γ' αυτού που διασφαλίζουν ότι ένας ηγέτης έχει καθαρή εικόνα του τι συμβαίνει, τους αποκαλούν υπεύθυνους για να επαληθεύουν αν η εικόνα του ηγέτη έχει σχέση με την πραγματικότητα, το λεγόμενο reality check. Χωρίς αυτό δεν πας μακριά. Ο Κώστας Σημίτης δεν κατάλαβε την πολιτική ζημία που έφεραν οι «ταυτότητες» και ήταν λογικό να μην το αντιληφθεί, καθώς όλος του ο περίγυρος είχε την ίδια άποψη για το θέμα. Και όχι

απλώς είχε την ίδια άποψη, αλλά το θεωρούσε θέμα ύψιστης προτεραιότητας και μία αυτονόητη μεταρρύθμιση. Και ο σημερινός πρωθυπουργός ενδεχομένως δεν κατάλαβε το κόστος της απόφασής του για τα ομόφυλα ζευγάρια, για τους ίδιους λόγους. «Και λοιπόν, τι σημαίνει αυτό;», θα ρωτήσουν κάποιοι, «ότι πρέπει να φοβόμαστε πάντοτε τις δυνάμεις του σκοταδισμού και να μην αλλάζει τίποτα σε αυτόν τον τόπο;». Δεν πάει ακριβώς έτσι. Είναι ζήτημα προτεραιότητων και πολιτικής ευελιξίας. Η Ελλάδα έχει άμεση ανάγκη μεγάλων μεταρρυθμίσεων, που απαιτούν τεράστιο πολιτικό κόστος και οι οποίες θα κάνουν τη διαφορά στην πορεία της χώρας. Αν κάποιοι έπρεπε να διαλέξει ανάμεσα στις ταυτότητες και στο ασφαλιστικό, επειδή δεν του περισσεύει πολιτικό κεφάλαιο, το ασφαλιστικό ήταν η προτεραιότητα.

Είναι όμως και θέμα δοσολογίας. Στο ζήτημα του γάμου των κόστσιε, όσο το πότε ήλθε προς ψήφιση και ο ασύλληπτα αυτοκαταστροφικός τρόπος με τον οποίο έπρεπε κάποιος να τον «τρίψουν» στα πρόσωπα όσων διαφωνούσαν χωρίς να παθιάζονται.

Ποιος είναι ο κίνδυνος; Να πάει κανείς από το ένα άκρο στο άλλο. Από τον υπερμοντερνισμό στην οπισθοδρόμηση. Υπάρχουν, άλλωστε, δύο γνωστές ρήσεις. Η μία που λέει ότι ένας καλός ηγέτης δεν μπορεί να είναι τόσο μπροστά από τους οπαδούς του ώστε να κινδυνεύουν να μην τον βλέπουν όσοι είναι πίσω του. Και η άλλη που περιγράφει τον πολιτικό που συμβιβάζεται με το επικείμενο «είμαι ο ηγέτης τους, γι' αυτό πρέπει πάντοτε να τους ακολουθώ»... Όπως πάντα, κάπου στη μέση είναι η σωστή συνταγή.

Γαλατικές εξάψεις

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**



Συνέβη εν τέλει στις ευρωεκλογές της περασμένης Κυριακής κάτι που μόνον στη Γαλλία μπορούσε να συμβεί. Μία σεισμική πολιτική ανατροπή, εκτινάξε στην πρώτη θέση με ποσοστό 31,4% το κόμμα της Εθνικής Συνσπείρωσης της Μαρίν Λεπέν, συντριβόντας το κόμμα του προέδρου Εμανουέλ Μακρόν.

Υπήρξε μία εντυπωσιακή άνοδος των ποσοστών της εθνικιστικής Δεξιάς σε περισσότερα από δέκα κράτη της Ε.Ε. Μόνον που οι χώρες οι οποίες συγκροτούν

Ακόμη κι αν η συνασπισθείσα Δεξιά υπό την κ. Μαρίν Λεπέν αναδειχθεί νικήτρια στις βουλευτικές εκλογές που ανακοίνωσε ο κ. Μακρόν, η Γαλλία θα παραμείνει στην Ε.Ε.

την ενωμένη ούτως επειδή Ευρώπη μπορεί θεωρητικώς να είναι ίσως, αλλά όχι ισοβαρείς. Διότι, όπως και να το κάνουμε, τρία είναι τα κράτη που σφράγισαν την πορεία της Ευρώπης, αλλά και του συνόλου των χωρών της Δύσεως. Η Ιταλία με την Αναγέννηση. Η Μεγάλη Βρετανία με την Βιομηχανική Επανάσταση. Και τέλος η Γαλλία με την Αστική Επανάσταση του 1789. Εθνικιστικές κυβερνήσεις εμφανίσθηκαν κατά καιρούς σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, αλλά οι κραδασιμοί απορροφήθηκαν από το ευρωπαϊκό κατεστημένο. Ακόμη και οι ανησυχίες που δημιουργήσε η ανάδειξη στην πρωθυπουργία της Ιταλίδης Τζόρτζια Μελόνι διαψεύσθηκαν σταδιακά και σήμερα εκτιμάται ευρέως πλέον ότι η Prima Donna της Ευρώπης απλώς θα διεκδικήσει κάποιο σημαντικό χαρτοφυλάκιο στην νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Μόνον που αυτά τα γραφικά και ενίοτε χαριτωμένα δεν ισχύουν στην Γαλλία, που είχε στηριχτεί τις ελπίδες της ανατάξεώς της, έπειτα από μία μακρά περίοδο πολιτικής παρακμής, στον κ. Μακρόν. Ο Βοναπαρτισμός του Γάλλου προέδρου, ιδιαίτερα στην αντιπαράθεση της Δύσεως με την Ρωσία του προέδρου Πούτιν, δεν εξέλιξε και αντιμετώπισθηκε ενίοτε με κάποια δόση ειρωνείας.

Στις μέρες μας κάποιοι βρίσκουν αντιστοιχίες στην αποξένωση του κ. Μακρόν από τους πολίτες της Γαλλίας ανάλογες εκείνων του Λουδοβίκου ΙΣΤ', που όταν το πλήθος κατέλαβε τη Βασιλική το 1789, ρώτησε τον ευγενή αριστοκράτη σύμβουλό του εάν «πρόκειται για στάση». Για να λάβει από τον Δούκα την απάντηση: «Οχι Μεγαλειότατε, δεν είναι στάση, είναι επανάσταση». Όταν μετά την ανακώωση των εκλογικών αποτελεσμάτων ο Γάλλος πρόεδρος εμφανίσθηκε στην τηλεόραση φορώντας σμόκιν με μαύρο παπιγιόν, ωσαν να πήγαινε σε δεξίωση, με εξαίψη προειδοποίησε ότι «η αύξηση ισχύος των εθνικιστών και των δημιουργών συνιστά απειλή στο έθνος μας, στην Ευρώπη μας και στη θέση της Γαλλίας στην Ευρώπη και στον κόσμο». Δεν πρόκειται βεβαίως περί αυτού. Ακόμη κι αν η συνασπισθείσα Δεξιά στη Γαλλία υπό την κ. Μαρίν Λεπέν αναδειχθεί νικήτρια στις βουλευτικές εκλογές που ανακοίνωσε ο κ. Μακρόν προς έκπληξη των πάντων. Ακόμη κι αν εκλεγεί πρωθυπουργός ο ηλικίας 28 ετών, καταγόμενος από εργατικό προάστιο των Παρισίων, κ. Ζορντάν Μπαρντελά, που τον ακολουθούν ενάμιση εκατομμύριο στο TikTok, η Γαλλία θα παραμείνει στην Ε.Ε.

Και εάν τελικώς το 2027 εκλεγεί πρόεδρος η κ. Λεπέν, θα έχουμε ενδεχομένως μία απόπειρα επιστροφής στο όραμα της γκαλικής Ευρώπης των εθνικών κρατών, απαλλαγμένης από την αμερικανική απόλυτη κηδεμονία. Για την ώρα, ζούμε στιγμές γαλατικής και ευρωπαϊκής εξάψης.

Η κούραση της Δύσης

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Είναι κουραστικό πολίτευμα η δημοκρατία. Σου ζητάει να σκεφτείς για να επιλέξεις και μάλιστα, στη χειρότερη περίπτωση, απαιτεί από σένα να δικαιολογήσεις, ει δυνατόν με επιχειρήματα, την ψήφο σου. Στη γενέτειρά της την Αθήνα μπορεί να άντεξε μερικούς αιώνες, ακόμη και μετά την ήττα της από τη Σπάρτη, όμως η μεγάλη Ιστορία την μετέτρεψε σε μουσειακό είδος, μαζί με τα έργα τέχνης και τις ένδοξες αναμνήσεις. Η Ρώμη την παρέλαβε και την μετέφερε στη δική της γλώσσα. Κυρίαρχος δεν ήταν ο δήμος. Ήταν η Res Publica, το δημόσιο αγαθό, το οποίο ανήκε και στον δήμο και στους πατριώτες. Η λέξη Republica παραμένει αμετάφραστη στη γλώσσα μας. Με μια πρόχειρη αναδρομή στους αιώνες της Ιστορίας που μεσολάβησαν από τη Ρώμη ως τη σύγχρονη εποχή, διαπιστώνεις πως η δημοκρατία μάλλον αποτελεί εξαίρεση στη συλλογή των πολιτευμάτων.

Το ίδιο ισχύει και αναλογίαν και στον κόσμο μας. Αλήθεια έχουμε υπολογίσει πόσα από τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ σήμερα είναι δημοκρατίες; Μετράει ότι δύο από τις τρεις υπερδυνάμεις, η Κίνα και η Ρωσία, είναι αυταρχικά καθεστώτα που εκθρεφούνται τη Δύση, άρα εκθρεφούνται τη δημοκρατία; Ζούμε μια ιστορική καμπή που θα

ρίξει και πάλι στο περιθώριο τη δημοκρατία; Λυπάμαι αλλά στοιχειώδη αντίληψη της Ιστορίας να έχεις, οφείλεις να ξέρεις πως τίποτε δεν αποκλείεται. Είναι η μεγάλη ψευδαισθησιολογία της Δύσης: η ανθρώπινη Ιστορία είναι υποχρεωμένη να βαδίζει προς την πρόοδο, τη δημοκρατία. Όπως και οι μαρξιστές πίστευαν, ή πιστεύουν ακόμη, εν είδει επιστημονικής αλήθειας, πως οι κοινωνίες είναι υποχρεωμένες να οδεύουν προς τον κομμουνισμό. Βρισκόμαστε στο σημείο όπου η φιλελεύθερη δημοκρατία έχει κουραστεί τόσο ώστε να μην μπορεί να συνεχίσει να αγωνίζεται; Η μεγαλύτερη υπονομιμωσύνη της προέχεται από όσους την ταυτίζουν με την ειρήνη. Λες και έχουν κληρονομήσει τα καμένα από το LSD μυαλά των παιπουδιών τους, των παιδιών των λουλουδιών. All we are saying is give peace a chance. Χωρίς να υπολογίζουν ότι η δημοκρατική Ευρώπη γεννήθηκε από τη μεγαλύτερη πολεμική επιχείρηση όλων των εποχών, τη νίκη των συμμάχων στον Β' Παγκόσμιο. Η δημοκρατία πρέπει να ξέρει να πολεμά. Αυτό ισχύει τόσο στην Ουκρανία, όσο και στη Γάζα.

Η Ευρώπη έχει κουραστεί από τον εαυτό της; Είναι το συμπέρασμα των τελευταίων εκλογών και της απόδοσης της ριζοσπαστικής δεξιάς; Ο γαλλογερμανικός άξονας κλονί-

ζεται. Αμφίβολο το πολιτικό μέλλον του Μακρόν, ενώ η γερμανική σοσιαλδημοκρατία του καγκελάρου Σολτς έρχεται πίσω στις προτιμήσεις των ψηφοφόρων μετά τους νεο-ναζί. Ουγγαρία, Αυστρία ακολουθούν. Πρωτοφανές; Ενδεχομένως. Πάνω όμως όχι αρκετό για να αντιληφθείς αυτό που συμβαίνει σήμερα στις ευρωπαϊκές δημοκρατίες και κατ' επέκταση στην ηγέτιδα δύναμη της Δύσης, της ΗΠΑ. Αναφέρομαι στην κούραση ενός μεγάλου πολιτισμού ο οποίος έδωσε ό,τι μπορούσε να δώσει και περιμένει κάποια ανταμοιβή. Από το 2013 ως το 2023 εκκρεμούν 8 εκατομμύρια αιτήσεις ασύλου στην Ε.Ε. Σχεδόν μια δεύτερη Ελλάδα που την αποτελούν μετανάστες. Στα πανεπιστήμιά της η Ευρώπη διδάσκει στις νεότερες γενιές της τον σκεπτικισμό, στην καλύτερη, την απαξίωση στη χειρότερη, των πολιτισμικών της αξιών. Προβάλλει την ιστορία της σαν ένα συνωνύμιο ρατσισμού και αποικιοκρατίας. Και προσπαθεί να σταθεί στον κόσμο μας χωρίς να τολμάει να προβάλει το διαφορετικό που την διακρίνει. Σαν να ντρέπεται για τον εαυτό της. Χωρίς να ξεχνάει το αίσημα της υπεροχής που τώρα τη στηρίζει στα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ ή στους vegan.

Η κούραση της Ευρώπης, και κατ' επέκταση της Δύσης, δεν είναι

μόνον πολιτική. Είναι κατ' εσχόλη πολιτισμική. Την προκαλεί η αστάθεια των αξιών μας. Δεν θεωρώ ότι η δημοκρατία μας απειλείται ούτε από τον Ορμπαν ούτε από τη Λεπέν. Η δημοκρατία μας απειλείται από την αδράνεια, κυρίως δε τη φιλειρηνική της ιδεολογία. Και γι' αυτό το ζήτημα της κοινής άμυνας είναι πρωτεύον. Κανείς δεν θέλει τον πόλεμο. Εκτός απ' αυτούς που τον θέλουν, όπως ο Πούτιν ή η Χαμάς. Μπορεί ο Νετανιάχου να οδηγείται σε αδιέξοδο, όμως δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι αυτόν τον πόλεμο τον θέλησε η Χαμάς. Η Δύση οφείλει να αμυνθεί.

Ο δυτικός πολιτισμός έχει κακομάθει τους πολίτες του. Τους έχει συνηθίσει στη διάρκεια τριών αιώνων να περιμένουν απ' αυτόν κάτι καινούργιο. Αυτός ήταν πάντα ο ρόλος των ελίτ του. Οι οποίες τώρα αντί να του παράσχουν αυτό το καινούργιο που του λείπει για να αναζωογονηθεί, εξαντλούν τη φαιά τους ουσία στην αναθεώρηση των αξιών του. Η κόπωσή του, η παραιτησή του οφείλεται στην αδυναμία των ελίτ του. Πώς θα αναταχθούν; Αυτό είναι το ερώτημα. Και όταν μιλάω για ελίτ ξεκινώ απ' τον πολιτικό ηγέτη που έχει κάποιο όραμα για το μέλλον της Ευρώπης ως τον τελευταίο δάσκαλο που διδάσκει τις αξίες της στα παιδιά του δημοτικού.



ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Τα λόγια και τα χρόνια τα χαμένα

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ε. ΠΑΝΤΟΥΛΑ**

Υπάρχουν στον τόπο και στις μέρες μας πολλές αφορμές και λόγοι δυσφορίας, αλλά έχουμε κι άλλες τόσες ευλογίες και παρηγορίες. Μία από αυτές – η σπουδαιότερη κατά την επισφαλή κρίση μου – είναι η γλώσσα μας. Έχουμε το μοναδικό προνόμιο να έχουμε μια αδιάλειπτη στους αιώνες, «χωρίς διακοπή και μ' ελάχιστες διαφορές», ποιητική παραγωγή υψηλών επιδόσεων.

Ξέρετε, η ποίηση για κιλιετίες ήταν μια δραστηριότητα που αφορούσε πρωτίστως το κοινωνικό σώμα. Σε αυτό απευθυνόταν κατά κύριο λόγο, σε αυτό λογοδοτούσε και αυτό την καταξίωνε ή την απαξίωνε: η πόλις και οι πολίτες. Ήταν, δηλαδή, η ποίηση μια εξόχως πολιτική δραστηριότητα, μια πλήρους απασχόλησης δραστηριότητα και όχι μια μερικής απασχόλησης συντεχνιακή ιδιοτροπία στην οποία εμπλέκονταν απύθμενα κάποιοι «ειδικοί».

Τον Διονύσιο Σολωμό, που σεμνυνόμεθα (όσοι, τέλος πάντων, σεμνυνόμεθα) ότι είναι ο γενάρχης μας, πριν μας τον επανασηθύνει ο Ιάκωβος Πολυλάς (ο οποίος, ειρήσθω εν παρόδω, είναι ένας από τους λίγους βουλευτές στους οποίους οφείλουμε χάριτες), τον είχαν δεξιώσει και τον είχαν τραγουδήσει οι άνθρωποι που βύζαζαν το ίδιο

με αυτόν γάλα. Ο Νικόλαος Μάντζαρης, δηλαδή, ήρθε δεύτερος σε αυτή την υπόθεση – για να μη θυμηθούμε την επιφυλακτικότητα των εκδοτών έναντι και του Σολωμού και του έργου του.

Από τότε κύλησε πολύ νερό (και πολλά απόνερα) στο αυλάκι και την αυλακία της ποίησης για να

Το πέρασμα από την κατάφαση της ζωής στη βλαστήμια της ήταν μια Μεταπολιτευσιμολογία εσμός ακκιζόμενων ποιηματογράφων, που δεν έχουν έγνοια τη γλώσσα μας.

καταλήξουμε (ή μήπως για να καταντήσουμε) στο ξεκόρμισμα και των ποιητών και της ποίησης από το κοινωνικό σώμα, της ποίησης που έγινε μια επί το πλείστον αυτοαναφορική απασχόληση, σχεδόν περικλειστη κι αδιάφορη για τα τόσα που την περιβάλλουν. Μετά τη δεκαετία του '70, μάλιστα, η κατάσταση απόγινε και η ποίηση αυτονομήθηκε ακόμη περισσότερο

από τα κοινωνικά συμφραζόμενα. Αφησε κατά μέρος τη γλώσσα και τις σκοτούρες του ήθους της και με την εύκολη πρόφαση του «ελεύθερου στίχου» υιοθέτησε ακρείως ευκολίες που για την αποτόλμησή τους αρκούσαν και περιέσσευαν η ακηδία και η θρασύτητα. Περιφρονήθηκαν με ασύγνωστη ελαφρότητα οι παιδεμιοί στο ξέφωτο της γλώσσας και οι μαθητές στους τρόπους και οι ήσεις, οι οποίοι – πώς να το κάνουμε – διέπονται από συγκεκριμένους κανόνες και η παραβίασή τους είναι θεμιτή μόνον όταν τους γνωρίζεις και σε περιορίζουν, όχι όταν τους αγνοείς και σε ζορίζουν.

Και για να μην απομακρυνθούμε από τη Σολωμική επικράτεια, εντέλει, δεν αρκούν η φαντασία και το πάθος. Προαπαιτούμενα όλα αυτά, αλλά χρειάζεται να υποταχθούν «με καιρό και με κόπο εις το νόημα της τέχνης». Αλλιώς μένουν τσαλιμια των κατά φαντασίαν ποιητών.

Το αντιφατικό στην περίπτωση μας είναι ότι όσο οι προχειρογραφίες εκτόπιζαν τη μαστορική, ο λαός μας στις χαρές και στις λύπες του τραγουδούσε των μεγάλων ποιητών τα λόγια! Και όσο τουλάχιστον καθατζάραμε τα πενήντα «σε στίπια με μωσαϊκά τα είχαμε χορέψει». Αυτά ήσαν η δημόσια

περιουσία μας. Η «νεοελληνική κοινή». Και, ειλικρινά, δεν ξέρω αν άλλος λαός ξεσκελετίστηκε, λόγω χάρην, τραγουδώντας:

Τα δυο σου χέρια πήρανε / βεργούλες και με δειράνε / βεργούλες και με δειράνε / και τη χαρά μου πήρανε. [...] Μ' αυτά τα χέρια σου τα δυο / σκάψε τη γη βαθιά να μω, / σκάψε τη γη βαθιά να μω / να μη σε βλέπω και πονώ.

Σήμερα βεβαίως σπανίζουν οι γιορτές και αφθονούν τα πάρτι(s)! Κι όταν βρισκόμαστε σε αυτά δεν τραγουδάμε ούτε Μάρκο ούτε πολύ περισσότερο «Τα κατά Μάρκον» του απ' αλλού φερμένου Νίκου Γκάτσου. Παιζουμε μπαμπούτι και τραυλίζουμε τα-τα-τα-τα, παντελώς ανίδεοι και για την έκπτωση και για την αναπηρία μας να συλλαβίσουμε τα πάθια και τους καπιζόμενους ποιηματογράφους, που δεν έχουν έγνοια ούτε τη γλώσσα μας ούτε, πολύ περισσότερο, «τα πρώτα λόγια του Υμνου».

Ο κ. Θεόδωρος Ε. Παντούλας είναι συγγραφέας.

Φωτιά

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ



Όταν τον περασμένο Μάιο το υπουργείο Γεωργίας διαβεβαίωνε πως ο Ιούνιος θα μας βρει σε πλήρη ετοιμότητα όσον αφορά τα αεροπορικά Μέσα δασοπυρόσβεσης, η αίτηση που αποκομίζει κανείς—υπό το βάρος των πυρκαγιών στην ορεινή Πάφο—είναι πως μάλλον πρόκειται για ακόμη μία επικοινωνιακή προβολή—ταυτόσημη πλέον με την εικόνα της μεταπολιτικής που εκλέγει Φειδίες στη χώρα μας.

Την περασμένη εβδομάδα οι πυρκαγιές στην Πάφο ανέδειξαν πως το κράτος—επιτελικό—δεν ήταν έτοιμο. Ο κύσωνας της περιόδου—έναν σκυβαλότοπος παράνομος, όπως πολλοί πάνω στα βουνά μας και η απουσία πτηνικών αυτονομίας οδήγησαν στην καταστροφή οικιών—ευτυχώς χωρίς θύματα. Η φωτιά αποτελεί πλέον, κάθε χρόνο λόγω και της κλιματικής αλλαγής, ένα φαινόμενο που όχι μόνο δοκιμάζει τα δάση μας, την επιβίωσή μας—με φυσικό τρόπο—και την εθνική μας ασφάλεια, αλλά αποτελεί και ένα κριτήριο αποτελεσματικότητας τόσο σε επίπεδο κυβερνήσεως όσο και σε επίπεδο κρατικών χωρητικότητας.

Η Κύπρος πρέπει να αποκτήσει, ολόχρονα, πτηνική αυτονομία σε μέσα δασοπυρόσβεσης, να βάλει βαθιά το μαχαίρι στο κόκαλο της ανευθυνότητας όσον αφορά τα δάση και τα βουνά μας και να αποκτήσει εκείνη τη νοοτροπία πρόληψης και έγκαιρης προετοιμασίας προκειμένου να μην είναι ένα αντιδραστικό κράτος που ανταποκρίνεται την τελευταία στιγμή. Επίσης, δεδομένης της γεωγραφίας μας—τοπολογικά και πολιτικά—το να διαθέτουμε αεροπλάνα κατάσβεσης μας καθιστά—καλύτερα από οποιαδήποτε «Αμάλθεια»—έναν σοβαρό περιφερειακό παίκτη. Οι εποχικές πυρκαγιές εξάλλου, όπως δείχνει η εμπειρία των τελευταίων χρόνων στον ευρωπαϊκό Νότο και την ανατολική Μεσόγειο, ήρθαν για να μείνουν. Και το θέμα είναι υπαρκτό και πρέπει να ιδωθεί με ουσία έναντι της επικοινωνίας και σοβαρότητα.

Η συζήτηση για τη μίσθωση ή την αγορά μπορεί να είναι σημαντική, αλλά δεν αντικαθιστά τη σημασία της τελικής χρήσης—για φορά εξάλλου θα καεί το δάσος του Τροόδους, ως μην περιμένουμε για να το δούμε.

Ας το δούμε αλλιώς. Δεν γίνεται η Κ.Δ. που το 1965 διέθετε ψεκαστικά Piper για τους κάμπους της Μεσαρκάς να μην διαθέτει, το 2024, ένα μικρό στολισμένο από 6-10 Air Tractors. Όταν το 2010 στείλαμε το ένα στο Ισραήλ για να συνδράμει σε κατάσβεση, το κράτος του Ισραήλ αμέσως αγόρασε αριθμό αυτών των σκαφών—λόγω αποτελεσματικότητας. Δεν είναι μόνο η αυτονομία και η αποτελεσματικότητα. Το κάνεις και καμικάζι—άμα λάχει βρε αδερφέ—τη μέρα που η Τουρκία απέναντι θα κινήσει και θα είσαι στο όρυγμα με τον τελευταίο σου γεμιστήρα. Η συζήτηση εξάλλου για τη μίσθωση ή την αγορά μπορεί να είναι σημαντική, αλλά δεν αντικαθιστά τη σημασία της τελικής χρήσης—για φορά εξάλλου θα καεί το δάσος του Τροόδους, ως μην περιμένουμε για να το δούμε. Η συζήτηση για την κρατική αποτελεσματικότητα και την ουσία έναντι της επικοινωνίας σε ένα ζήτημα όπως οι πυρκαγιές δεν είναι μόνο πολιτική. Είναι μια ειλικρινής συζήτηση που πρέπει να κάνουμε, πρωτίστως, με τους εαυτούς μας, σε σχέση με τη στρατηγική κουλτούρα ασφάλειας που θέλουμε να έχουμε και μια δημόσια συζήτηση που περιλαμβάνει όραμα για το πώς θέλουμε να ανταποκρίνεται η πατρίδα μας, όταν μια πυρκαγιά, λόγω φυσικών αιτιών, παράνομων ή κακόβουλων ενέργειας απειλεί τα δέντρα μας. Αυτό είναι εξάλλου η επιτομή του πατριωτισμού μακριά από συνθήματα και μίσση. Αν αγαπάς την πατρίδα σου, αγαπάς τη χλωρίδα και την πανίδα της, μαζί με τους ανθρώπους της. Στην Ουκρανία, που πολεμάει, όταν οι Ρώσοι τη βομβαρδίζουν στο κέντρο των αστικών της ιστών, η Πυροσβεστική και η Πολιτική Άμυνα είναι παρούσες για να βγάλουν τον κόσμο μέσα από τα ερείπια.

Η φωτιά που έκαψε την Πάφο είναι μια υπενθύμιση. Σημαντικότερη από την υπενθύμιση του φαινομένου Φειδίας στα κόμματα, μιας και αφορά το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. Ας σοβαρευτούμε όλοι και ας μη βιώσουμε—λόγω φωτιάς—ένα νέο Μπαρί ή ακόμη χειρότερα ένα Μάτι ή μια τραγωδία όπως των Τεμπών. Να αγοράσουμε αεροπλάνα που σβήνουν φωτιές. Χέες.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas



Διαδηλώσεις έχουν προγραμματιστεί κατά τη διάρκεια της συνόδου κορυφής των G7 στο θέρετρο Borgo Egnazia στη νότια Ιταλία από τις 13 έως τις 15 Ιουνίου 2024. Στη φωτογραφία φιλοπαλαιστίνιος διαδηλωτής.

Ανατροπές με υπογραφές

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ



Η κόλλη της 9ης Ιουνίου έφερε σεισμικές ανατροπές. Όλα υπακούουν στο απίθανο που πέτυχε ο Φειδίας Παναγιώτου—με εκλογική

γή του στη θέση του ευρωβουλευτή και με ποσοστά κοντά στο ΑΚΕΛ. Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους και όποιος αγνοεί τα δεδομένα απλώς δεν θέλει να τα δει. Σε κάθε εκλογική αναμέτρηση έχουμε τα γνωστά, μεγάλη αποχή, ύστερα τα κόμματα να δηλώνουν «πήραμε το μήνυμα», ύστερα τα ίδια και τα ίδια. Μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης είπε πως «αυτή τη φορά θα ψηφίσω κανονικά ανάποδα». Άλλοι ψάχνουν στα ΜΚΔ, άλλοι ψάχνουν φαινόμενα και διάτοντες αστέρες. Αλλά, όλα είναι πέρα από σαφή: κόμματα που δεν αρέσουν, που δεν αλλάζουν, που δεν προσαρμόζονται στους καιρούς, παράγουν τα εκλογικά αποτελέσματα που είδαμε. Πριν από λίγο καιρό είχαμε προεδρικές, ακούσαμε τις υποσχέσεις για μεταρρυθμίσεις στη Γενική Εισαγγελία, μάχη κατά του συγκεντρωτισμού και της αυθαιρεσίας, υποσχέσεις για αλλαγές.

Τι είχαμε έκτοτε; Ελάχιστα και αποσπασματικά που δεν προκαλούν το δημόσιο ενδιαφέρον. Ο Ευρωπαίος Επίτροπος Δικαιοσύνης Ντιντιέρ Ρέιντερς («Φιλελεύθερος», 7/5/23) είπε: «Για να καταπολεμηθεί η διαφθορά (στη νήσο) επιβάλλεται να έχετε ανεξάρτητους, καταρτισμένους και αποτελεσματικούς δικαστές. Και βέβαια ιδιαίτερο βάρος πέφτει στο Γραφείο του γενικού εισαγγελέα. Επιβάλλεται να έχετε έναν ανεξάρτητο

γενικό εισαγγελέα». Ποιος σχηματισμός αξιοποίησε αυτή την εξαιρετική σοβαρή θεσμική πάσα; Ο κανένας!

Αυτό δεν σημαίνει ότι κάθε τόσος θα εμφανίζεται ένας Φειδίας. Ο συγκεκριμένος είχε ειδικές γνώσεις, ικανότητες να προσελκύσει τη νέα γενιά γύρω από έναν τρόπο έκφρασης που πλέον ήρθε, μένει και θα παραμείνει κυρίαρχος. Η εκπίληση συνδέεται και με τα φαινόμενα που παρακολουθούμε σε σχέση με τα μικρά (λεγόμενα και «ενδιάμεσα» κόμματα). Από μεγάλη, έγιναν μικρά, τώρα μικρότερα, αλλά η πορεία θα συνεχίζεται—θα φταιί ο λαός που είναι λάθος, τα ΜΚΔ, ο Χατζηπετρός. Ωστόσο, τα πράγματα έχουν σαφήνεια: ηγεσίες των σχημάτων αυτών δεν έχουν πρόβλημα, πρακτικά μικρότερο σχήμα, καλύτερα ελεγχόμενο. Γι' αυτό και παρέλασαν στα κανάλια οι μονιμώς συμφωνούντες για να πουν πόσο κακός είναι ο λαός που δεν τους προτιμά. Αφού ο λαός είναι ανώριμος, το 2 ή 3% θα το επενδύσουν στη μελλοντολογία φτάνει να παραμείνουν «μαγαζάτορες». Δεν μας αρέσει ένα εκλογικό αποτέλεσμα; Η συνήθης απάντηση: «Ο λαός τούτος σιρό, τι περιμένεις από έναν λαόν που τζιόμματα». Ο Α. Χριστοδουλίδης (γ.δ. ΑΠΕ, μέλος ε.γ. ΠΑΣΟΚ, Ράδιο Σούπερ) σε μια ανάλογη εκλογική «περίπτωση» είπε το μοναδικό «μα ο λαός μας δεν είναι αυτοκίνητο να τον δώσουμε μέσα και να πάρουμε άλλον!». Εξήγησε, μετά, την ευθύνη μιας ηγεσίας να αναλύει και να επεξηγεί τάσεις, ρεύματα κ.λπ. Στην νήσο και στα εκλογικά μας: Η αντίληψη ότι ο ηγέτης κατέχει την απόλυτη αλήθεια, και

αφού την κατέχει, ο λαός οφείλει να υπακούει, πητήθηκε μαζί, μαζί με αρκετά άλλα, στις 9 Ιουνίου. Ο λαός μας δεν είναι αυτά τα υποτιμητικά για το επίπεδο του που διαβάζουμε αβέρτα αυτές τις τρεις μέρες. Ο λαός μας έχει, όπως όλοι οι λαοί, τα δικά του χαρακτηριστικά, συν και πλιν. Ένας ιδεολογικά προανατολισμένος χώρος, αναλύει τα χαρακτηριστικά του, δεν τα περιπαίζει.

Ταυτόχρονα, αξιοποιεί όλα τα διαθέσιμα εργαλεία επικοινωνίας (ΜΜΕ, ΜΚΔ, δικά του και άλλα) για να περάσει ένα μήνυμα—αν βέβαια αυτό ανταποκρίνεται σε πραγματικές ανάγκες της χώρας (λ.χ. Κυπριακό) ή των κοινωνικών δυνάμεων που τη συγκροτούν (λ.χ. μείωση ανισότητας). Κανένας ηγέτης δεν θα παρατηθεί εξαιτίας του εκλογικού σκορ, παρτίτσες έχουμε σε κόμματα ιδεών, όχι σε κόμματα μηχανισμών. Τα πρώτα έχουν πλουραλισμό, καταστατικές αρχές, προγραμματικό λόγο, τα δεύτερα έχουν εκλογικό μηχανισμό, προσκόλληση στην εξουσία, με τη μια ή την άλλη μορφή, καθώς αυτό συντηρεί το αρχηγικό μικρομάγαζο. Θα βρεθεί η φόρμουλα για να συνεχίσουμε ακάθεκτοι, φταιί το πολιτικό σύστημα, παλαιότερα η πόλωση, τώρα ο «μιτσίς». Παλαιότερα οι εσωκομματικές τάσεις είχαν περισσότερη ιδεολογική ουσία και η οποία εκφράστηκε σε επίπεδο κορυφής με συγκεκριμένα πρόσωπα. Ωστόσο, στην εσωκομματική διαπάλη, κατά κανόνα, έκαναν οι δυνάμεις που εξέφραζαν νεωτερικές δυνατότητες: Α. Μαρκίδης, ΔΗΣΥ, Α. Χρήστου, ΑΚΕΛ, Τ. Χατζηδημητρίου, ΕΔΕΚ. Η επικράτηση,

κατά βάση, της μονοιθικότητας που επέβαλλε η ομάδα του αρχηγού, ολοφάνερα αφαιρέσει πλουραλισμό, ακύρωσε τάσεις και συρρικνώσε το εκτόπισμα. Η επικράτηση, ή ακριβέστερα, η επιβολή διαδόχων από τους «πατριάρχες» των χώρων, ήταν μια γενεσιουργός αιτία για τη στασιμότητα (ή και οπισθοδρόμηση) τα επόμενα χρόνια—κόμματα χωρίς τάσεις, αντιθέσεις, ζυμώσεις. Η ιδεολογική στασιμότητα εξελίσσεται επί σειρά ετών—απλώς ο Φειδίας «εγάλεψεν» ένα προ πολλού έτοιμο προϊόν, αξιοποιώντας το πεδίο των ΜΚΔ και αιφνιδιάζοντας το πολιτικό/μιντιακό μας τοπίο.

Ζητήματα γύρω από τα κυπριακά ΜΜΕ εξηγούν μερικώς την εκλογική έκρηξη. Μικρός τόπος, υπερβολικά πολλά ΜΜΕ, η ποσότητα αποδυναμώνει την ποιότητα. Η δημοσιογραφία που βασίζεται στα στερεότυπα έχει κουράσει—οι εξαιρέσεις φωτίζουν τις δυνατότητές της, όπως Σ. Παρούτης—de facto.

Πολλοί πολίτες, όπως αποδείχθηκε, είχαν έτοιμη την απάντηση: αντί τα ίδια και τα ίδια, αντί κάτι που έχει κουράσει, ιδού η χαλαρότητα TikTok, Youtube, σε χώρο στον οποίο αρκετός κόσμος δηλώνει πως «νιώθει χαλαρά» σε σχέση με τις κοινωνιότητες και την προχειρότητα των παραδοσιακών μέσων. Νέος κόσμος, ειδικότερα, πραγματικός. Όποιος θέλει να στείλει τον πρώτο σε δική, δικαιοσύνη, όποιος θέλει να πετύχει στόχους στον πραγματικό κόσμο, μπορεί να δει τα θέματα διαφορετικά.

www.larkoularkou.org.cy

Σπάζοντας παγωμένα (όχι λιμνάζοντα) νερά

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ



Πόσα μπορούν πλέον να ειπωθούν για την εκλογή του Φειδία Παναγιώτου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που δεν έχουν ειπωθεί; Το βέβαιο είναι πως κανένας που δεν είναι οπαδός ή στέλεχος κόμματος δεν κλαίει για την πτώση του ποσοστού του ΔΗΣΥ, την απόλυτη έδρα από το ΑΚΕΛ και την ΕΔΕΚ, τον περιορισμό των ποσοστών του ΕΛΑΜ και τον καταποτισμό Οικολόγων και ΔΗΠΑ.

Το Schadenfreude των Κύπριων ψηφοφόρων, είτε ψήφισαν τον κ. Παναγιώτου είτε όχι, για τα θκυρο στενά στα οποία βρίσκονται τα κόμματα μάλλον εντάθηκε, όταν είδαν τους ίδιους πολιτικούς και δημοσιογράφους που κασκογελούσαν για το φαινόμενο του μιτσί που το Μένοικο που κάμνει πελ-

λάρες στο Youtube, να γλυκαίνουν αμέσως μετά τη δημοσιοποίηση των πρώτων exit roll και να υπενθυμίζουν πως θεωρούν τον 24χρονο πολύ συμπαθή, θέλοντας να μη δυσαρεστούν κανέναν.

Μιλώντας κάποια στιγμή στον Alpha Κύπρου το βράδυ των εκλογών, ο Αλέκος Τρυφωνίδης της ΔΗΠΑ παραδέχθηκε μάλιστα πως για το αποτέλεσμα φταίει τα κόμματα, γιατί στην προεκλογική δεν προέβλεπαν τα ευρωπαϊκά ζητήματα. Άτε τωρά.

Κανένας όμως που ενδιαφέρεται για την ποιότητα της δημοκρατίας στην Κύπρο δεν ενθουσιάστηκε, θεωρώ, από την προοπτική της εκλογής ενός προσώπου χωρίς πολιτική πρόταση και θέσεις. Από εκεί και πέρα μάλλον η εκλογή Φειδία δεν είναι και το τέλος του κόσμου, γιατί αν μπορεί με σύγχρονα

εργαλεία να πείσει τους ψηφοφόρους κάποιος χωρίς προτάσεις, μάλλον μπορεί κάποιος με τα ίδια εργαλεία και πραγματικές προτάσεις.

Θα δούμε πολύ σύντομα αν ο Φ. Παναγιώτου θα βάλει μπροστά όσα τον οδήγησαν μέχρι εδώ για να γίνει χρήσιμος για τη χώρα, και χρήσιμος για τον εαυτό του. Ας στρέψουμε τη συζήτηση κάπου αλλού από την πληγωμένη μας σοβαρόφανερα, είτε τον βρισκόμαστε συμπαθί είτε απολιτικό, είτε ενστικτωδώς συντηρητικό. Κρατώντας, μέχρι να δούμε έργα, πως δεν πρέπει να σιουμαλίζουμε τους ψηφοφόρους και να είμαστε λιγότερο αυστηροί απέναντι στον Φειδία, γιατί αποφασίσαμε πως αυτό πουλάει σήμερα.

Αν και ο ίδιος ο Φειδίας δεν έχει πολιτική πρόταση, έχει έναν έμμεσο πολιτικό λόγο όσον αφορά τις τάσεις

στις οποίες έδωσε φωνή, από το εύκολο «εβαρεθήκαμε τους» μέχρι την ιδέα πως η ελεύθερη Κύπρος πρέπει να γίνει πάμπλουτη ώστε να μας παρακαλούν οι Τουρκοκύπριοι για λύση όπως τη θέλουμε (μέσω αυτού του υποψήφιου, και όχι στο ΔΗΚΟ μίλησε... πραγματικά ο Μακάριος του οποίου η πολιτική πριν από την εισβολή απέναντι στους Τ/κ ήταν ακριβώς αυτή).

Οι ερμηνείες για το ποιοι ψήφισαν τον Φειδία είναι πολλές, και μάλλον δεν μπορούμε να κλειδώσουμε καμία ως την πιο αποφασιστική χωρίς να υπάρξει έρευνα της κοινής γνώμης από ειδικούς. Σε αυτά που ακούστηκαν συνυπάρχουν πολλά, από τον κόσμο στα χωριά και στην ύπαιθρο που η τάξη που άρχει, προοδευτική δε και συντηρητική, συνήθως είτε σνομπάρει είτε χειραγωγεί, μέχρι κόσμο με

πολιτικό κριτήριο που αποφάσισε να διαμαρτυρηθεί.

Θα μπορούσε να πει κανείς πως η ψήφος στον συγκεκριμένο υποψήφιο έδωσε ευκαιρία σε όσους χωρίς πολλή σκέψη ψήφισαν ΕΛΑΜ, θεωρώντας πως θα τιμωρούσαν το σύστημα, και τους οποίους χαρακτηρίζαμε συλλήβδην ακροδεξιούς (ενώ δεν ήταν πιο ακροδεξιοί ή συντηρητικοί από τα όσα τους φύτρε στο υποσυνείδητο του κυπριακού πολιτικού συστήματος), να διαφοροποιηθούν, χωρίς ίσως να τα καταλάβουν, από τον ακροδεξιό πυρήνα που έχει πλέον ριζώσει στο κόμμα.

Το πιο ενδιαφέρον λοιπόν αυτή τη στιγμή είναι πως αυτό που έγινε δεν τάρaxe απλώς λιμνάζοντα νερά, έσπασε τα παγωμένα νερά που κρατούσαν το κυπριακό πολιτικό σύστημα εγκλωβισμένο στο δίπολο

ΔΗΣΥ - ΑΚΕΛ και στην ομπρία του κράτους από το εθνικιστικό και πελατειακό κέντρο.

Όσοι πραγματικά θέλουν το πολιτικό σκηνικό στην Κύπρο πρέπει να κινηθούν τώρα, και πολλοί θα το κάνουν, αντιγράφοντας το παράδειγμα του Φειδία. Όμως τα νέα εργαλεία δεν κάνουν και τα νέα μαυλά. Και όσοι θα σπεύσουν να αντιγράψουν για να σιουμαλίσουν το νέο (θεωρούν) κοινό που είδαν να απλώνεται μπροστά τους, θα πρέπει ενεργά να προωθήσουν ένα νέο είδος πολιτικής παιδείας, και να απαντήσουν στους προβληματισμούς που όντως θέτουν οι πολίτες: ακρίβεια, κόστος ζωής, ενόικια, κλιματική αλλαγή, έλλειψη ευκαιριών και ενός ονειρού για το μέλλον.

ykakouris@gmail.com

Το αγκωνάρι του Φειδία

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΡΑΡΗ



«Τα μωρά του κόσμου εξελέξατο ο Θεός ίνα τους σοφούς καταισχύνη, και τα ασθενή του κόσμου εξελέξατο ο Θεός ίνα καταισχύνη τα ισχυρά...» γράφει ο Απόστολος Παύλος στην «Προς Κορινθίους Επιστολή» και στο προσκήνιο έρχεται η ιστορία του Φειδία Παναγιώτου, ο οποίος «μωρός» στην πολιτική ηλικία και «μωρός» κατά τους πολιτικά αντιπάλους του, κατάφερε να καταισχύνη, να νικήσει, να ισχυρά κόμματα της νήσου τούτης και το πανίσχυρο οικονομικό-πολιτικό κατεστημένο. Το «παιδί» αυτό, με τα νέα όπλα στη φαρέτρα του, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, σε λίγες μέρες, εκμεταλλευόμενο τη χρονική στιγμή, την αγανάκτηση της κοινωνίας, την απελπισία των ανθρώπων και την απαξίωση των θεσμών, κατάφερε να δώσει ελπίδα, όχι μόνο στους νέους, αλλά και στους μεγαλύτερους στην ηλικία, οι οποίοι βρίσκονται «φυλακισμένοι» σε ξενόφερτους νόμους και κανόνες, οι οποίοι τους «απαγορεύουν», μέσω των χαμηλών μισθών, των υψηλών φόρων και των εξωφρενικών προστίμων, να ελπίζουν για το αύριο. Ο Φειδίας απέδειξε ότι ένας και μόνο άνθρωπος, μπορεί να αλλάξει τον κόσμο όλο και εν προκειμένω το σαθρό πολιτικό σύστημα της Κύπρου.

Το αγκωνάρι, η μεγάλη πέτρα η οποία συγκρατεί το όλο οικοδόμημα του Φειδία, δεν είναι άλλο από τον ταπεινό του πατέρα και τη σπουδαία του μάνα, τον Παπακυπριανό και την κυρία Ειρήνη, οι οποίοι φωνάζουν συνεχώς στον γιο τους, να είναι ταπεινός και αυθεντικός, στο δύσκολο ταξίδι, το οποίο ξεκίνησε στη «ζούγκλα της κλιμάτς Ευρώπης». Και πάντα του υποδεικνύουν να ζητάει πρώτα «τη βοήθεια του Θεού». Ο Φειδίας απαντά συνεχώς, ότι «δεν ξέρω και μαθαίνω», επαναλαμβάνοντας τα λόγια του Σωκράτη, «εν οίδα ότι ουδέν οίδα». Σε αυτό το πνευματικό οικοδόμημα του Φειδία, απαραίτητο συστατικό αποτελεί η παραδοσιακή πολύτεκνη οικογένειά του, η οποία συμπεριλαμβάνει και τους παππούδες. Συγκλονιστικό κομμάτι και ο αγαπημένος του καθηγητής, ο Λουκάς Νίκου, ο οποίος μπόρεσε να εμπνεύσει και να «ανατρέψει» θετικά τη ζωή του Φειδία. Εδώ έρχονται τα λόγια του Μεγάλου Αλεξάνδρου ότι: «στους γονείς μου οφείλω το ζην, αλλά στον δάσκαλό μου το ευ ζην» αναφερόμενος στον Αριστοτέλη. Η ζωή όλων των ανθρώπων δεν είναι αγγελικά πλασμένη, αλλά είναι ένα δύσκολο στάδιο αγώνων, το οποίο οδηγεί στον πα-

ράδεισο ή στην κόλαση, και αυτής, και της άλλης –της αληθινής– ζωής. Ο Φειδίας με το μεγάλο του χάρισμα, να εισέρχεται στις ψυχές των ανθρώπων, μέσω των συνεντεύξεων, κατάφερε να αποκαλύψει τα βάσανα και τους καμπούς, αλλά και τις παραδείσεις στιγμές, πολλών ανθρώπων. Συγκλονιστική ήταν η συνέντευξη του αγαπημένου του πατέρα και της πολυαγαπημένης του μάνας, οι οποίοι πέρασαν και περνούν από χίλια δύο βάσανα, για να αλλάξουν τους εαυτούς τους, αλλά και να θρέψουν τα παιδιά τους. Ο Παπακυπριανός έφθασε στο σημείο να λέει στον γιο του, ακόμη και αν πεθάνεις, είτε εσύ, είτε τα άλλα παιδιά μου, δεν θα χάσω την ελπίδα μου, γιατί δεν υπάρχει θάνατος.

Αν αντικρίσει κάποιος τη ζωή του Φειδία, μόνο με ψυχολογικούς όρους και χωρίς την παράμετρο της Εκκλησίας, θα πει απλά ότι ο άνθρωπος τρελάθηκε, όπως πολλοί άλλοι νέοι, οι οποίοι πέρασαν από το «μαρτύριο» των ΟΥΚ. Πριν από αρκετές δεκαετίες, όσοι αποτύγχαναν από τους ΟΥΚ, ο κανόνας έλεγε ότι, είτε τρελαίνονταν, είτε οδηγούνταν στα πλοκάμια του υποκόσμου. Σήμερα μπορεί να αλλάξαν τα πράγματα, αλλά οι «τρέλες» του Φειδία με την παραμονή σε τάφο συντροφιά με ένα φίλι, με το τρέξιμο χωρίς παπούτσια στα χιόνια, με τα ταξίδια χωρίς εισιτήριο και ένα σωρό άλλες ριψοκίνδυνες «παλβομάρες», μόνο έτσι μπορούν να αντικριστούν. Και αν δεν υπήρχαν οι ευχές του μπαμπά και της μάνας του, μπορεί να μη βρισκόταν σήμερα στη ζωή ο Φειδίας.

Ο Φειδίας έγινε «εκκωφαντικά» εκατομμυριούχος, κατάκτησε «εκκωφαντικά» την εξουσία και αναδείχθηκε «εκκωφαντικά» ίσως παγκοσμίως ο πρώτος ανεξάρτητος υποψήφιος ο οποίος κατατρόπωσε τα κόμματα. Ο Φειδίας κρυμμένος στον «τσιουπέ», κάτω από το ράσο του Παπακυπριανού και θωρακισμένος από τις ευχές της μάνας του, πέτυχε το θαύμα. Ωστόσο η ζωή έχει και τα πάνω και τα κάτω και αν στις «κλιμάτς» Βρυξέλλες αποκτήσει «φτερά» όπως τον Ίκαρο, τότε ο παφλασμός από την πτώση του θα είναι εξίσου «εκκωφαντικός». Οι παγίδες είναι μεγάλες και οι ατέλειωτοι πλέον «φίλοι» του, μπορεί εύκολα να καταστούν «φίδια στον κόρφο του». Οι ευχές του Παπακυπριανού είναι πολύ δυνατές, αλλά η αγάπη του Θεού φτάνει μέχρι και το μεγαλύτερο δώρο του Θεού στον άνθρωπο, το οποίο δεν είναι άλλο από τον θάνατο.

kararispan@yahoo.gr

Περιμένοντας έναν άλλο «Φειδία»

Της ΚΟΥΛΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Η είσοδος του στο πλατό του Αλφα με το κοντό παντελόνι και το μπλουζάκι τη νύχτα των εκλογών είχε έναν αέρα ανώριμης τρέλας και επανάστασης. Όσο κι αν πληγώνει όλους εμάς που επιμένουμε να ζητούμε πολιτικές θέσεις μέσα από μια οργανωμένη διαδικασία εκπροσώπησης, ο Φειδίας Παναγιώτου αποτελεί δείγμα ενός είδους ψηφιακής επανάστασης χωρίς καμία πολιτική πρόταση ή θέση. Μας πληγώνει, επειδή περιμέναμε με λαχτάρα ένα είδος ψηφιακής επανάστασης, περιμέναμε με λαχτάρα να εμφανιστεί ένα νέο παιδί που χρησιμοποιεί ψηφιακά εργαλεία και απλή, άμεση γλώσσα, μα προσδοκούσαμε –και ακόμα προσδοκούμε– αυτή η επανάσταση να έχει περιεχόμενο, να έχει μια εναλλακτική πρόταση με μεστό και σοβαρό περιεχόμενο.

Αυτό, όμως, που πέτυχε σε ποσοστό ψήφων δεν παύει να είναι επανάσταση, τόσο ως προς το κενό περιεχόμενο της πολιτικής του πρότασης όσο και ως προς το μέσο έκφρασης αυτής της εναλλακτικής υποψηφιότητας και επικοινωνίας του με τους ψηφοφόρους. Ο Φειδίας δεν είχε τα λεφτά του μπαμπά, είχε –όμως– τη γνώση του Youtube και των social media και έναν ήδη τεράστιο αριθμό ακολούθων, ώστε να εκθέτει και να διαφημίζει το περιεχόμενο της κούφιας πρότασής του. Μπροστά σε αυτή την κούφια (προς το παρόν) πολιτική πρόταση, θα ήταν μεγάλο σφάλμα να σταθούμε με κομπλεξική κριτική επιθετικότητα, χαρακτηρίζοντας τον κύριο Παναγιώτου με υβριστικά και μειωτικά επίθετα τύπου «κα-

ραγκιόζης». Αυτά τα επίθετα δεν μειώνουν τον Φειδία Παναγιώτου, αλλά όσους κρίνουν χρησιμοποιώντας αυτές τις λέξεις για να τοποθετηθούν απέναντι σε έναν πολιτικό αντίπαλο.

Κάθε εποχή και κάθε τόπος γεννά τους δικούς του πολιτικούς αρχηγούς ή αστέρες. Ο δικός μας τόπος γέννησε έναν πολιτικό αστέρα, νεαρότατο, άπειρο, αδαή και πολιτικά ρηκό. Δεν μπορούμε να τον ονομάσουμε «αρχηγό», επειδή αυτή τη στιγμή δεν οδηγεί κανένα, αφού η υποψηφιότητα έγραφε μόνο το όνομά του και έτσι αναδείχθηκε το ατομικό και όχι το συλλογικό, που είναι απαραίτητο ζητούμενο στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Αυτή τη στιγμή δεν εκπροσωπεί καμία πρόταση, πέρα από το να εκφράζει μια συλλογική αντίδραση της απογοήτευσης από το υφιστάμενο πολιτικό σύστημα. Ως εκ τούτου, προς το παρόν η περίπτωση Φειδία Παναγιώτου εγκαινιάζει ένα νέο πολιτικό star system, στο οποίο μπορεί να εκλεγεί και να δράσει ένα άτομο που δεν βύζαζε κομματικό γάλα, δεν ελέγχεται από τα γρανάζια του κομματικού τροχού, διαθέτει γλυκύτητα, ενέργεια, αυθρημισμό, αμεσότητα, μα κανένα ίχνος πολιτικού βάθους.

Σ' ένα μικρό νησί με πολύ μικρή πολιτική εμπειρία στην ιστορία της δημοκρατίας (από το 1960 μετράμε μόλις 64 χρόνια), γεννήθηκε ένα πολιτικό φαινόμενο που επιβάλλεται να μελετηθεί ως αντικείμενο πειραματικού πεδίου έρευνας για την αποτελεσματικότητα και την αντιπροσωπευτικότητα ενός νέου τύπου δημοκρατίας, με άλλα εργαλεία και άλλο είδος εκπροσώ-

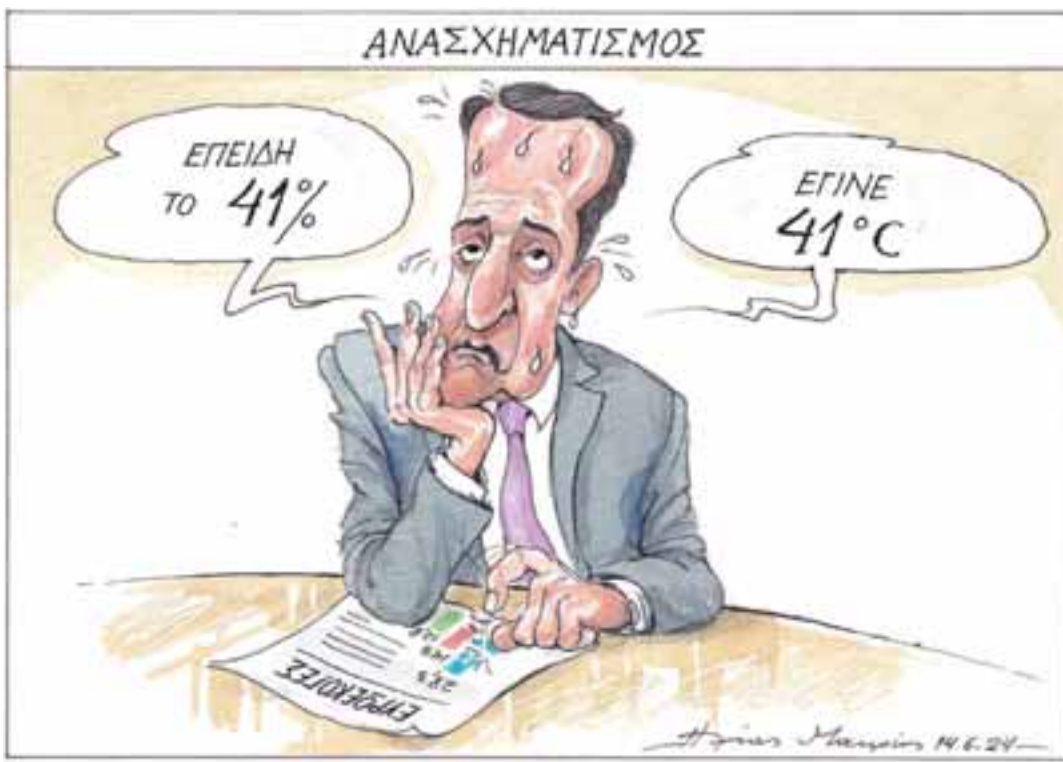
πησης από τα παραδοσιακά. Με τον Φειδία, είτε θέλουμε να το δούμε είτε δεν θέλουμε, γεννήθηκε μια νέα πολιτική σκηνή, η πόρτα της οποίας δεν ανοίγει απαραίτητα μόνο με κλειδιά υπηρεσίας σε κομματικές σχολές. Παρακολουθώντας την πορεία του Φειδία, θα μπορούσαμε να βγάλουμε συμπεράσματα για το νέο πολιτικό μοντέλο εκπροσώπησης που ενδεχομένως έρχεται ή έχει ήδη έρθει. Το κύριο ζητούμενο που πρέπει να απασχολήσει όσους αγαπάμε να εξετάζουμε πολιτικά φαινόμενα είναι να ελέγχουμε την πολιτική του πορεία, όταν από το ατομικό επίπεδο του «Φειδία» προχωρήσει στο συλλογικό. Όταν δει τον εαυτό του ως μέρος μιας ομάδας με κοινές στοχεύσεις, γιατί η κοινωνία αλλάζει με συλλογική δράση, αν μας ενδιαφέρει το δημοκρατικό πλαίσιο και όχι μια μοναρχία. Ως ευρωβουλευτής θα κληθεί να επιλέξει πολιτική ομάδα. Προσδοκούμε να φωλιαστεί σε «υγείς» πολιτικές αγκαλιές και να αποδεσμευτεί από τραγελαφικά χαριεντισματα με καρικατούρες που παρουσιάζουν τους εαυτούς τους ως συμβούλους και διαμορφωτές της κοινής γνώμης.

Η κούφια –προς το παρόν– πολιτική πρόταση κατάφερε να συνενώσει ανθρώπους με διαφορετικές πολιτικές ιδέες με μόνο κοινό παρονομαστή την αντίδραση στο υφιστάμενο σύστημα. Άραγε, ποιος θα απογοητεύσει, όταν αρχίσει να παίρνει θέσεις; Θα συνεχίσει να έχει την αποδοχή του κόσμου και το λαϊκό ρεϊσμά;

Το νέο πρόσωπο που περιμένουμε να εμφανιστεί στην πολιτική

σκηνή και να εμπνεύσει δεν θα έχει όνειρό του να γίνει εκατομμυριούχος, όπως ο Φειδίας είχε δηλώσει. Ακόμα κι αν έχουμε συννήσει σε αυτό το αξιακό σύστημα κυνηγιού ύλης, ο άνθρωπος –και ειδικά ο ηγέτης– οφείλει να είναι πιο «μεγάλος» από τα χρήματα. Το νέο πρόσωπο που περιμένουμε θα νιώθει ένα είδος συστολής για την έλλειψη γνώσεων και θα ωθεί τα νέα παιδιά στις σπουδές και στον δρόμο της συνεπούς εκπαίδευσης. Το νέο πρόσωπο που περιμένουμε θα έχει επίγνωση των πνευματικών αρετών του, μα ίσως δεν θα έχει το θράσος να μπει σε έναν αγώνα χωρίς καμία πολιτική πρόταση και βάθος. Το νέο πρόσωπο που περιμένουμε θα είναι αυτό που θα νικήσει τις κοινωνικές αλυσίδες που πιθανόν σκλαβώνουν έναν νέο που γεννιέται σε ένα δύσκολο οικονομικά περιβάλλον και θα θελήσει να βγει εκτός συνόρων με εργασία και ωφέλιμο έργο και όχι με βιντεάκια με challenge και κωμικό τηλεοπτικό πασατέμπο. Άλλο η απλότητα και άλλο η απλοϊκότητα.

Μέχρι να εμφανιστεί ο «άλλος Φειδίας» που περιμένουμε, ας ελπίσουμε ο Φειδίας Παναγιώτου να έχει βελτιωθεί μέχρι τότε σε μια «άλλη» εκδοχή του εαυτού του, αναλαμβάνοντας με σοβαρότητα την ευθύνη της επιλογής του προσώπου του από τον λαό. Ας ελπίσουμε, με την αγνότητα που προς το παρόν δείχνει, να συνεχίσει να ψυχαγωγεί τους νέους, στέλνοντάς τους όμως μηνύματα δημοκρατικού περιεχομένου με ωφέλιμη και πληροφοριακό υλικό που να εγειρεί κοινωνικό προβληματισμό.



ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ

Η παγίδα της Ακροδεξιάς



Για να πάρει κανείς την εξουσία, χρειάζεται, καταρχάς, να θέσει υπό τον έλεγχό του την ήδη στημένη κυβερνητική μηχανή –«monter la machine toute faite du gouvernement», όπως έλεγε ο Tocqueville–, ενδεχομένως και μέσω εκλογών, και ύστερα να τη δαμάσει ιδεολογικά. Οι ευρωεκλογές της προηγούμενης Κυριακής υπήρξαν μια θεαματική, αν όχι στροφνή, τουλάχιστον επιβεβαίωση της παρουσίας της Ακροδεξιάς στα ευρωπαϊκά πολιτικά πράγματα. Μπορεί στην Κύπρο το πυροτέχνημα Φειδίας Παναγιώτου να προκάλεσε έντονες αντιδράσεις και μπορεί στην Ελλάδα να σημειώθηκε νέα εντυπωσιακή πτώση στη συμμετοχή στην εκλογική αναμέτρηση, στην κεντρική Ευρώπη όμως, σε Γαλλία και Γερμανία, δόθηκαν σκληρές μάχες για τη διατήρηση της κυριαρχίας του λεγόμενου «δημοκρατικού τόξου» και την ενίσχυση της φιλελεύθερης δημοκρατίας στην Ευρώπη. Τόσο η κατάκτηση της πρώτης θέσης από τον «Εθνικό Συναγερμό» (Rassemblement Natio-

nal) στη Γαλλία και από το «Κόμμα της Ελευθερίας» (Freiheitliche Partei Österreichs, FPÖ) στην Αυστρία, όσο και η δεύτερη θέση που κατέλαβε η «Εναλλακτική για τη Γερμανία» (Die Alternative für Deutschland, AfD), μπροστά από τους Σοσιαλδημοκράτες του καγκελαρίου Όλαφ Σολτς, υποδηλώνουν ότι ένας δυνατός ακροδεξιός άνεμος κινδυνεύει να σαρώσει τα κατάλοιπα της –ήδη παλαιάς– μεταπολεμικής νέας Ευρώπης.

Η σημασία των ευρωεκλογών φάνηκε ήδη από τα αυξημένα ποσοστά προσέλευσης των Γάλλων στις κάλπες, υπέρ ή κατά του ανακινούμενου Εθνικού Μετώπου της οικογένειας Λε Πεν. Ο διάδοχος, Jordan Bardella, γόνος εργατικής οικογένειας, υπογράφει την ύστατη ακροδεξιά μεταμόρφωση, έχει αποβάλει τα αντισημιτικά και νεοναζιστικά στοιχεία του παλαιού Εθνικού Μετώπου, έχει αποδεχθεί την Ευρώπη και το ευρωπαϊκό νόμισμα και πλέον η εκστρατεία του είναι αυτή ενός λαϊκιστικού κόμματος κατά της φτώχειας και της ανέχειας. Για τη δεινή θέση της γαλλικής μικροαστικής και αγροτικής τάξης

κατηγορεί βέβαια γενικά και αόριστα την παγκοσμιοποίηση και την Ευρώπη αλλά και ρητά τους μεταναστεύει και τα επιδόματα στους μουσουλμάνους της Γαλλίας, Αραβες και μαύρους στην πλειοψηφία τους. Η συντριπτική του νίκη με διπλάσιο ποσοστό απέναντι στο κόμμα του προέδρου Μακρόν και των Γάλλων Σοσιαλδημοκρατών ανησυχεί βαθιά τη γαλλική κοινωνία και οδηγεί σε νέο αναβρασμό τα αστικά πρόσωπα των μεγαλυπόλων, προάγγελο μιας άνευ προηγουμένου αστικής εξέγερσης. Ο πρόεδρος Μακρόν αντέδρασε με τον καλύτερο τρόπο. Πέρασε στην επίθεση και προκήρυξε βουλευτικές εκλογές για τις 30 Ιουνίου. Αυτό δεν θα πρέπει να χαροποιεί ιδιαίτερα την οικογένεια Λε Πεν, δεδομένου ότι οι γαλλικές εκλογές δεν διεξάγονται με το ίδιο εκλογικό σύστημα όπως οι ευρωεκλογές. Όλες οι έδρες του γαλλικού κοινοβουλίου είναι μονοεδρικές και για να βγει κάποιος νικητής από την πρώτη Κυριακή χρειάζεται 50% συν μία ψήφο, κάτι που ο Εθνικός Συναγερμός μπορεί να πετύχει σε λιγοστές περιφέρειες. Για όλες τις υπό-

λοιπες θα πρέπει να συμμαχήσει με κάποιο από τα κόμματα του δημοκρατικού τόξου για να κερδίσει την έδρα τη δεύτερη Κυριακή.

Οι Γάλλοι ονομάζουν «δημοκρατικό συμβόλαιο» (pacte républicain) την άρρητη συμφωνία των δημοκρατικών κομμάτων και ιδεολογιών για αλληλουποστήριξη στον δεύτερο γύρο των εκλογών ώστε να σταματήσουν την άνοδο της Ακροδεξιάς στη Γαλλία. Αυτό μοιάζει με παικνίδι τακτικισμού, μάλιστα άδικου στον βαθμό που δεν επιτρέπει μια ουσιαστική εκπροσώπηση στο κοινοβούλιο μιας μεγάλης μερίδας ψηφοφόρων της τάξης του 40%. Ούτε βέβαια λύνει τα προβλήματα τα οποία δίνουν ώθηση στον λόγο μίσους των ακροδεξιών. Παρόλα αυτά, το δημοκρατικό συμβόλαιο προσφέρει μια τεράστια υπηρεσία στο γαλλικό έθνος, καθώς δεν επιτρέπει στην οικογένεια Λε Πεν να πάρει υπό τον έλεγχό της την machine du gouvernement. Ένα ηχηρό παράδειγμα είναι ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζονται την τελευταία εικοσαετία οι εξεγέρσεις στα γαλλικά προάστια. Όσο κι αν κατηγορούνται οι δυνάμεις ασφα-

λείας, η στάση τους απέναντι στους εξεγερμένους είναι βαθιά δημοκρατική. Και αυτό οφείλεται πρωτίστως στο γεγονός ότι κάτοχοι της εξουσίας και της κυβερνητικής μηχανής είναι κόμματα του δημοκρατικού τόξου. Αρκεί να ανακαλέσει κανείς τον θλιβερό Οκτώβριο του 1961, όταν περισσότεροι από 200 Αλγερινοί εργάτες δολοφονήθηκαν άνανδρα από τις δυνάμεις ασφαλείας του Μορίς Παπόν, περιφερειάρχη του Παρισιού, υπό την κυβέρνηση Μισέλ Ντεμπρέ και προεδρία του Ντε Γκολ. Για μήνες ξέβραζε πτώματα ο Σκουάνας. Αρκεί επίσης να θυμηθεί κανείς τη σφαγή των εργατών στις 14 Ιουλίου 1953 από την κυβέρνηση Λανιέ, όπου και πάλι η πλειοψηφία των νεκρών ήταν Αλγερινοί. Οι εποχές αυτές αποτελούν πλέον θλιβερό παρελθόν, εκτός και εάν πάλι δυνάμεις καταστολής μιας κυβέρνησης Μπαρντέλα πνιχτούν στο αίμα μια ενδεχόμενη εξέγερση των αραβουμουσουλμανικών και λούμπεν πληθυσμών των προαστίων της Παλλίας.

Οι ακροδεξιοί ψηφοφόροι δεν στελεκώνουν μόνο τις δυνάμεις καταστολής, τον στρατό και την

αστυνομία, αλλά και τον δικαστικό χώρο και τη γραφειοκρατία. Ο λόγος για τον οποίο δεν συμπεριφέρονται φασιστικά είναι διότι η μηχανή της οποίας είναι γρανάζια, είναι δημοκρατική.

Όταν η μηχανή περάσει σε φασιστικά χέρια, τότε συμπεριφορές και πράξεις θα αλλάξουν. Όταν όλοι θα αναρωτούνται πώς άλλαξαν πρόσωπο οι δημοκρατίες και από τη μια μέρα στην άλλη από δημοκράτες έγιναν Ακροδεξιοί, θα είναι πολύ αργά.

Το δημοκρατικό συμβόλαιο δεν τηρήθηκε κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια ισχυρή κοινοβουλευτική ομάδα Λε Πεν στο γαλλικό κοινοβούλιο. Μέρος της ευθύνης φέρει ο πρόεδρος Μακρόν, αλλά και μια άλλη άρρητη ιδεολογική συμμαχία, αυτή του αντιφιλελευθερισμού, του αντικαπιταλισμού και του αντισοσιαλισμού. Πολλοί βέβαια επιθυμούν απλά να δουν τη Γαλλία να φλέγεται.

Ο κ. Παναγιώτης Χρηστάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Σφίγγει τον κλοιό για τις χωματερές η πυρκαγιά στην Πάφο

Η αναλγησία της Πολιτείας και ο νέος σχεδιασμός για δέσμευση κοινοταρχών και μεταφορών αποβλήτων

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Από τη μεγάλη πυρκαγιά της Πάφου έχει μείνει ως επίγευση όχι μόνο η ανεπάρκεια και η μη άμεση ανταπόκριση από πρωτεύοντα πτηνικά μέσα, τα οποία πρέπει να είναι κατασκευασμένα για να σβήνουν πυρκαγιές, μεταφέροντας πάνω από τρεις τόνους νερού, όπως αναλύθηκε διεξοδικά στη δημόσια συζήτηση τις προηγούμενες μέρες, αλλά συχνά και τα διαχρονικά λάθη και η αναλγησία της Πολιτείας απέναντι στον περιβαλλοντικό και όχι μόνο κίνδυνο των παράνομων σκουβαλότοπων, όπως εκείνος από τον οποίο ξέσπασε η φωτιά κοντά στο Ψάθι της Πάφου.

Έναν περίπου χρόνο πριν, η «Κ» με ρεπορτάζ της έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου και στυλίτευε τον τρόπο με τον οποίο τυγχάνει διαχείρισης του συγκεκριμένου ζητήματος, όταν εξέτασε την περίπτωση όταν παράνομων χωματερών σε χωριά του Ακάμα, συγκεκριμένα στις Πάνω και Κάτω Αρόδες. Η διαπίστωση ήταν ότι εδώ και χρόνια το πρόβλημα ήταν παγιωμένο σε έναν φαύλο κύκλο αλληλοεπιρροής ευθυνών των Αρχών, δηλαδή των κοινοτήτων, της Επαρχιακής Διοίκησης και του Τμήματος Περιβάλλοντος. Οι πρώτες αναφέρονταν στην απουσία πράσινου σημείου στην περιοχή και στο οικονομικό κόστος απομάκρυνσης των σωρών από σκουπίδια, η δεύτερη περιοριζόταν σε παραστάσεις προς τα Κοινοτικά Συμβούλια, παραπέμποντάς τα στο Τμήμα Περιβάλλοντος για να αιτηθούν τη δημιουργία πράσινου σημείου και το τρίτο απαιτούσε τη λήψη μέτρων από τις κοινότητες, οι οποίες με βάση τον νόμο έχουν την αποκλειστική ευθύνη. Την περασμένη Τρίτη στην Πάφο, μία παράνομη χωματερά, όπως εκείνες στα χωριά του Ακάμα, αλλά και σε κάθε γωνιά της Κύπρου, ήταν η αιτία να καταστραφεί στην ορεινή Πάφο μία περιοχή 6-8 τ. κλμ., να επηρεαστούν 21 κατοικίες, εκ των οποίων οι πέντε ολοσχερώς, και να προκληθούν ζημιές σε καλλιέργειες.

Διόρθωση λαθών

Υπό το βάρος των εξελίξεων επείγει όσο ποτέ άλλοτε η ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος, το οποίο το υπουργείο Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος δείχνει να αναγνωρίζει, έχοντας ετοιμάσει συγκεκριμένο πλάνο, που παραδόθηκε στην υπουργό Μαρία Παναγιώτου την περασμένη Παρασκευή. Ο σχεδιασμός στοχεύει σε



Η μεγάλη πυρκαγιά της Πάφου, η οποία κατέστρεψε 8 τ. κλμ. γης, έφερε στο προσκήνιο τόσο τα προβλήματα των πτηνικών μέσων όσο και τα λάθη και την αναλγησία της Πολιτείας απέναντι στον κίνδυνο των παράνομων σκουβαλότοπων.

τρεις κατευθύνσεις, πρώτο στον καθαρισμό των παράνομων σκουβαλότοπων και γενικότερα των αποθέσεων σκουπιδιών σε κοινότητες και δήμους, δεύτερο, στην παράνομη απόθεση μπαζών και τρίτο, στη δημιουργία περισσότερων πράσινων σημείων, καθώς το υπουργείο αναγνωρίζει ότι υπάρχουν περιοχές οι οποίες είναι μακριά από τα υφιστάμενα πράσινα σημεία. Όσον αφορά το πρώτο, το οποίο σχετίζεται και με τις πυρκαγιές, η υπουργός Γεωργίας, Μαρία Παναγιώτου, δήλωσε στην «Κ» ότι πρόθεση του υπουργείου είναι να δώσει εκείνα τα εργαλεία στις κοινότητες, ώστε να μην εμφανιστούν ξανά τα ίδια φαινόμενα, ενώ συγχρόνως προκράνει, τόνισε, με διαφοροποιήσεις και εισηγήσεις καλών πρακτικών που έδωσαν Γάλλοι εμπειρογνώμονες. Η περίοδος εφαρμογής της εκστρατείας καθαρισμού θα είναι μεταξύ Σεπτεμβρίου-Δεκεμβρίου 2024 και εκτιμάται ότι θα κοστίζει 3 εκατομμύρια ευρώ, τα οποία θα προσφέρει το υπουργείο στις τοπικές αρχές. Τα κονδύλια θα εξασφαλιστούν είτε με εξοικονομήσεις του υπουργείου, είτε με συμπληρωματικό προϋπολογισμό.

«Την ίδια ώρα έχουμε υπογράψει μνημόνιο συναντίληψης με την Αστυνομία, έτσι ώστε όταν μεταβαίνουν οι επιθεωρητές μας σε παράνομους χώρους, ιδιαίτερα για τις αποθέσεις μπαζών, να έχουν την απαιτούμενη ασφάλεια, γιατί προηγήθηκαν γεγονότα τα οποία μας ανησυχούσαν και έθεσαν σε κίνδυνο τη ζωή ανθρώπων», πρόσθεσε η κα Παναγιώτου, για να σημειώσει ότι είναι θέματα ημερών να αυξηθεί ο αριθμός των επιθεωρητών περιβάλλοντος με επιπλέον 15, περιμένοντας

τη σχετική απόφαση της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας. Το Τμήμα Περιβάλλοντος μπορεί να επιβάλει εξώδικα που φτάνουν μέχρι και τις 20 χιλιάδες ευρώ. «Αυξάνουμε ταυτόχρονα και τον αριθμό των πράσινων σημείων, κάνοντας παγκύπριο δίκτυο, για να μπορέσουμε να δώσουμε τις υποδομές στην τοπική αυτοδιοίκηση να τις αξιοποιήσει», συμπλήρωσε η κα Παναγιώτου.

Συνέπειες σε κοινοτάρχες

Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι παράμοια πλάνο ετοιμάστηκαν και εφαρμοστάθηκαν και στο παρελθόν, όμως η σημερινή εικόνα με την επιστροφή των παράνομων χωματερών, αποδεικνύει ότι απέτυχαν. Απαντώντας ο υπεύθυνος του πιο πάνω σχεδιασμού και λειτουργός στο Τμήμα Περιβάλλοντος, Θεόδωλος Μεσημεριώτης, ανέφερε στην «Κ» ότι αυτή τη φορά υπάρχει η βούληση του υπουργείου Γεωργίας να προσεγγίσει και άλλα υπουργεία για τις παράνομες αποθέσεις, όπως το υπουργείο Εσωτερικών, ώστε να υπάρχουν συνέπειες στους κοινοτάρχες, με τη σιωπηρή ανοχή των οποίων στις πλείστες περιπτώσεις λειτουργούν οι παράνομες χωματερές. Οι συνέπειες αυτές, σημείωσε, θα πρέπει να υπάρξουν σε περίπτωση που μετά τους καθαρισμούς, για τους οποίους το υπουργείο Γεωργίας, επιστρέψουν οι ίδιες εικόνες.

Οι δράσεις

Ειδικότερα, όπως τόνισε ο κ. Μεσημεριώτης, οι δράσεις του νέου πλάνου είναι οι εξής: Εκστρατεία καθαριότητας, εφαρμογή και επιβολή της κείμενης νομοθεσίας, κλείσιμο και αποκατάσταση των χώρων ανεξέ-

λεγκτης διακίνησης αποβλήτων, βελτίωση της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού και δημιουργία ικανοποιητικού δικτύου υποδομών και εγκαταστάσεων. Επίσης ανέφερε ότι μέσα στις δράσεις προβλέπεται να υπάρχει ένα σύστημα παρακολούθησης της εφαρμογής τους, αλλά και ενημέρωση και ευαισθητοποίηση όλων όσων πρέπει.

Σε σχέση με τη δράση της εκστρατείας καθαριότητας, η οποία θα αρχίσει τον Σεπτέμβριο και θα ολοκληρωθεί τον Δεκέμβριο, περιλαμβάνει την ενημέρωση των Κοινοτικών Συμβουλίων και των Δήμων για την πρόθεση του υπουργείου να στηρίξει οικονομικά με συνολικό κονδύλι 3 εκατομμυρίων ευρώ τον καθαρισμό των χώρων που ανήκουν στην επικράτεια τους. Για σκοπούς σχεδιασμού της εκστρατείας σε κάθε επαρχία, ενδεικτικά, οι κοινοτάρχες θα πρέπει να δηλώσουν ποιους είναι αυτοί οι χώροι (εδώ το υπουργείο Γεωργίας προτίθεται να επιστρατεύσει και τεχνολογικά εργαλεία που προσδιορίζουν τις γεωγραφικές συντεταγμένες), να στείλουν σχετικές φωτογραφίες και να ενημερώσουν για το είδος των αποβλήτων (μεικτά, οικοδομικά, ογκώδη, απροσδιόριστα, κλαδέματα κ.λπ.), για τις εκτιμώμενες ποσότητες και για τη δυνατότητα απομάκρυνσής τους με μηχανικά ή ήπια μέσα (στην πρώτη περίπτωση τα μηχανήματα των δήμων και κοινοτήτων μπορούν να μετριάσουν το κόστος και στη δεύτερη μπορούν να συνεισφέρουν και οι εθελοντές).

Αποδείξεις

Στο επόμενο στάδιο, και αφού με βάση την πληροφόρηση του υπουργείου σχηματιστεί την εικόνα

με το μέγεθος του προβλήματος ανά επαρχία, θα εκπονήσει ένα πρόγραμμα έγκρισης και διαμοιρασμού χρηματικών ποσών (επιπλέον από αυτά που ήδη λαμβάνουν από το υπουργείο Εσωτερικών), ανάλογα με την εικόνα που θα παρουσιάσει κάθε τοπική αρχή. Στη συνέχεια θα δοθεί ένα χρονοδιάγραμμα μέχρι τον Δεκέμβριο για να καθαριστούν οι παράνομες χωματερές. Την οικονομική στήριξη οι τοπικές αρχές θα τη λάβουν αφού προσκομίσουν φωτογραφίες με τη νέα κατάσταση των χώρων, ώστε να συγκριθούν με τις αρχικές, όπως και έντυπα παράδοσης των αποβλήτων σε αδειοδοτημένες μονάδες. Όπως τονίζεται, θα είναι ευθύνη των τοπικών αρχών να ακολουθήσουν τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων για να συμβληθούν με τις μονάδες, με το υπουργείο να προτίθεται να εξασφαλίσει, μετά από συνεννόηση με τις μονάδες, ευνοϊκότερες τιμές.

Αδρανή υλικά

Την ίδια ώρα, για την πτηκή των παράνομων απορριψίων από φορείς που μεταφέρουν κάδους αποκομιδής μπαζών, τα γνωστά «σκίπ», θα γίνει συζήτηση με το Τμήμα Οδικών Μεταφορών του υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, για να κατοχυρωθεί το επάγγελμα του μεταφορέα αποβλήτων. Σήμερα, σύμφωνα με τον κ. Μεσημεριώτη, οποιος επιθυμεί μπορεί να αγοράσει ένα όχημα μεταφοράς αποβλήτων και να τα μεταφέρει. Σκοπός είναι ο κάθε εργολάβος, ο οποίος έχει τη θεσμική υποχρέωση, με βάση τον κανονισμό, να παραδίσει τα απόβλητα σε αδειοδοτημένο μεταφορέα, που να είναι πρόσωπο εγγεγραμμένο στο επαγγελματικό μητρώο. Επίσης, όπως και οι οδηγοί ταξί, ο συγκεκριμένος επαγγελματίας θα έχει την υποχρέωση να εγκαταστήσει ειδική συσκευή, η οποία θα καταγράφει τα χιλιόμετρα που διανύει μέχρι τις αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις που διαχειρίζονται τα απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων, ώστε να αμειβεται αναλόγως.

Εάν το κράτος σταματήσει την παράνομη απόρριψη αδρανών αποβλήτων και ενδεχομένως υπάρξει πρόβλημα διαχείρισης αυτών των υλικών από τις υφιστάμενες αδειοδοτημένες μονάδες, οι οποίες είναι περίπου 10 παγκύπρια, θα επεκταθεί η προκαλέσει επενδυτικό ενδιαφέρον για νέες μονάδες, όπου η πρόθεσή του θα είναι να δώσει κίνητρα, με εξεύρεση, δημοπρασία και ενοίκιαση κρατικής γης σε ενδιαφερόμενους επενδυτές.



Πρόθεση του υπουργείου είναι να δώσει εργαλεία στις κοινότητες, ώστε να μην εμφανιστούν ξανά τα ίδια φαινόμενα απόρριψης αποβλήτων, δήλωσε στην «Κ» η υπουργός Γεωργίας.

Αίτημα για βάση του rescEU

Σύμφωνα με την υπουργό Γεωργίας Μαρία Παναγιώτου, στην Κύπρο υπάρχουν τώρα εννέα πτηνικά μέσα. Πρόκειται για ένα αεροπλάνο του Τμήματος Δασών, τέσσερα μισθωμένα και τέσσερα που σταθμεύουν μόνιμα στο νησί από γειτονικές χώρες (δύο από την Ιορδανία και δύο από την Αίγυπτο). Πρόσθεσε, ότι τις επόμενες εβδομάδες ο αριθμός αυτός μπορεί να φτάσει τα 10, δεδομένου ότι αναμένεται να επισκευαστεί η μηχανή του δεύτερου αεροσκάφους του Τμήματος Δασών. Η κα Παναγιώτου παράλληλα αναφέρθηκε και στην πρόθεση του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε. (rescEU) να συνδράμει όποτε υπάρξει ανάγκη. Είπε ότι στην πυρκαγιά της Πάφου διαφάνθηκε η τήρηση της δέσμευσης του Μηχανισμού προς την Κύπρο. Όπως εξήγησε, προηγήθηκε συνάντησή της με αξιωματικούς του Μηχανισμού, με το αίτημα να δημιουργηθεί βάση του rescEU στο νησί, λόγω, μεταξύ άλλων, των προβλημάτων που αντιμετωπίζει με τις μισθώσεις πτηνικών. Όμως η απάντηση που έλαβε ήταν ότι τα προβλήματα των μισθώσεων παρουσιάζονται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και δεν είναι μόνο στην Κύπρο. «Μας είναι όταν θα έχουμε πρόβλημα, θα μας βοηθήσουν άμεσα. Και πράγματι, φάνηκε αυτό στην τελευταία πυρκαγιά που είχαμε στην Πάφο», σημείωσε. Υπενθυμίζεται ότι μέσω του Μηχανισμού, η Ελλάδα απέστειλε δύο Canadair CL-415. Όπως είπε η κα Παναγιώτου, η βάση για το rescEU στην Κύπρο θα μπορεί να γίνει όταν η Δημοκρατία αποκτήσει τα ιδιόκτητα αεροσκάφη, που αποφάσισε το Υπουργικό Συμβούλιο, γιατί χρειάζεται, πρόσθεσε, να δημιουργηθεί και μία βάση για τη φιλοξενία τέτοιων αεροσκαφών.

ΑΡΘΡΟ / Της ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Ευνοϊκότερες οι πρόνοιες για τους Κύπριους αγρότες στο πλαίσιο της απλοποίησης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής

Θετική εξέλιξη για τους Κύπριους αγρότες μας αποτελεί η πρόσφατη δημοσίευση του Κανονισμού 2024/1468 της 14ης Μαΐου 2024, σύμφωνα με τον οποίο βελτιώνονται σημαντικές πρόνοιες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συμβολή της Κύπρου υπήρξε καθοριστική τόσο στη διαμόρφωση του νέου Κανονισμού όσο και στην προσπάθεια έγκρισής του από τα θεσμικά όργανα στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο νέος Κανονισμός απλοποιεί σημαντικά τον τρόπο εφαρμογής της ΚΑΠ, διευκολύνοντας σημαντικά τόσο τις αρμόδιες εθνικές αρχές όσο και τους γεωργούς και ειδικότερα τους μικροκαλλιεργητές. Παρέχει ταυτόχρονα τη δυνατότητα στους γεωργούς να αυξήσουν περαιτέρω την παραγωγή τους και κατ'επέκταση το γεωργικό τους εισόδημα. Συγκεκριμένα, ο νέος Κανονισμός προβλέπει, μεταξύ άλλων, τις πιο κάτω επιωφελείς για την Κύπρο πρόνοιες:

- Εξαίρεση των μικροκαλλιεργητών με εκτάσεις μικρότερες των 100 δεκαρίων από τους ελέγχους και την επιβολή κυρώσεων σχετικά με τα πρότυπα Καλής Γεωργικής και Περιβαλλοντικής Κατάστασης (GAECs). Από την εξαίρεση αυτή ευνοείται πέραν του 80% των γεωργών μας, ενώ επιπρόσθετα επιτυγχάνεται σημαντική μείωση του διοικητικού φόρτου για τις αρμόδιες αρχές.

- Ελάφρυνση των υποχρεώσεων των γεωργών μας σε σχέση με την αιρεσιμότητα, με τρόπο ώστε να αυξάνεται η παραγωγή της εκμετάλλευσής και κατ'επέκταση το αγροτικό εισόδημα χωρίς να μειώνεται η αυξημένη περιβαλλοντική φιλοδοξία της ΚΑΠ. Με απλά λόγια, αφαιρείται η υποχρέωση για διατήρηση μη παραγωγικών εκτάσεων (GAEC8) και παραχωρείται η δυνατότητα διαφοροποίησης καλλιεργειών σε επίπεδο αίτησης πέραν της δυνατότητας για εναλλαγή της κύριας καλλιέργειας σε επίπεδο τεμαχίου (GAEC7).

- Εφαρμογή νέου οικολογικού σχεδίου (eco-scheme) για παραχώρηση αναδρομικής οικονομικής ενίσχυσης για το έτος 2024, σε όσους έχουν διατηρήσει μη παραγωγικές εκτάσεις σύμφωνα με το αρχικό περιεχόμενο του προτύπου GAEC8.

- Δυνατότητα για προσωρινές παρεκκλίσεις από απαιτήσεις των GAECs σε ακραίες περιπτώσεις δυσμενών καιρικών συνθηκών, περιλαμβανομένων και των προθεσμιών που καθορίζονται στα πρότυπα GAECs.

- Δυνατότητα υποβολής δύο τροποποιήσεων του στρατηγικού σχεδίου ΚΑΠ ετησίως (αντί μιας), παρέχοντας τη δυνατότητα για άμεση ανταπόκριση και χειρισμό ζητημάτων που προκύπτουν και χρήζουν άμεσων παρεμβάσεων.

Η Κύπρος διεκδικεί έντονα τη συμπερίληψη των ευνοϊκών προνοιών απλοποίησης και υπέρβαλε εποικοδομητικές προτάσεις για το σύνολο του νέου Κανονισμού, διότι, ωστόσο, ιδιαίτερη έμφαση

στην επίτευξη του στόχου για εξαίρεση των μικροκαλλιεργητών από τους ελέγχους και τις κυρώσεις, καθώς και του στόχου για αναδρομική ισχύ του νέου eco-scheme.

Σε αυτή την προσπάθεια, συνέβαλε ο αναβαθμισμένος ρόλος της Κύπρου ως προεδρεύουσας χώρας για το έτος 2024, της συνεργασίας EUMED-9, των εννέα δηλαδή κρατών-μελών (Κ.Μ.) της Ευρωπαϊκής Ένωσης που βρίσκονται στη Μεσόγειο Θάλασσα. Από την πρώτη στιγμή αξιοποιήσαμε αυτή την ευκαιρία οργανώνοντας τακτικές συναντήσεις των εννέα υπουργών ώστε να υπάρχει συντονισμός των κοινών θέσεων των 9 Κ.Μ. και αύξηση της διαπραγματευτικής ισχύος ενώπιον του συμβουλίου. Αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας ήταν η έκδοση ενός κοινού ανακοινωθέντος στο οποίο περιγράφονται τα κοινά αιτήματα των 9 Κ.Μ.

Η έκδοση του κοινού ανακοινωθέντος αποτελεί ένα ισχυρό μήνυμα ενότητας και συνεργασίας μεταξύ των χωρών-μελών της MED9, εν-

σχύοντας τη φωνή των χωρών αυτών για την εξεύρεση τρόπων αντιμετώπισης των κοινών προβλημάτων στον γεωργικό τομέα, υποδεικνύοντας παράλληλα και την προθυμία τους για στήριξη και αλληλεγγύη. Με βάση το κοινό ανακοινωθέν, οι εννέα υπουργοί, μεταξύ άλλων, (α) αναγνωρίζουν την ανάγκη για επιπλέον δράσεις ώστε να μειωθεί η διοικητική επιβάρυνση και να βελτιωθεί η ανθεκτικότητα του γεωργικού τομέα, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τις προκλήσεις της μεσογειακής γεωργίας, (β) ζητούν να τηθεί ως προτεραιότητα η προστασία των ενυψωθών προϊόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των προϊόντων γεωγραφικής ένδειξης σε μελλοντικές εμπορικές συμφωνίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με Τρίτες Χώρες και τονίζουν την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση και προώθηση των μέτρων αντιμετώπισης κρίσεων με τη χρήση των αδαπάντων πιστώσεων της ΚΑΠ προς όφελος των γεωργών και την αντιμετώπιση των

κρίσεων. Επιπλέον, έχει προγραμματιστεί και επίσημη σύνοδος των υπουργών Γεωργίας της MED9 για τις 2-3 Σεπτεμβρίου 2024 στην Κύπρο, στο πλαίσιο των συναντήσεων που διοργανώνει η Κύπρος ως η προεδρεύουσα χώρα της συνεργασίας των 9 κρατών-μελών της MED9.

Στην παρούσα φάση, ετοιμάζεται με διαδικασίες κατεπείγουσας, η δεύτερη τροποποίηση του στρατηγικού σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027, έτσι ώστε οι νέες ευνοϊκές πρόνοιες για τους Κύπριους αγρότες να εγκριθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και να τύχουν άμεσες εφαρμογής. Ως Κύπρος, θα συνεχίσουμε να επιδιώκουμε τη συνεχή βελτίωση και περαιτέρω απλοποίηση της εφαρμογής της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής υποβάλλοντας ολοκληρωμένες και τεκμηριωμένες εισηγήσεις προς όφελος των αγροτών μας.

Η κα Μαρία Παναγιώτου είναι υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

VOGUE

GREECE

23/06
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Mediterranean Touch

SUN MIZRAHI BY PHIL POYNTER

Χημεία κοιμματικής τόνωσης

Το παρασκήνιο της απόρριψης των σαρωτικών αλλαγών υπέρ των σημειακών «ενέσεων» στον ανασχηματισμό

**ΤΑ ΡΙΧΤΕΡ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΚΑΛΠΗΣ**

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών δεν ήταν καλό για τη Ν.Δ. Το 28% που κατέγραψε την περασμένη Κυριακή προκάλεσε ένα μίνι σοκ στην κυβέρνηση τις πρώτες ώρες, που προσπαθούσε να αποκωδικοποιήσει τι πήγε τόσο λάθος και γιατί οι προβλέψεις για σχεδόν 33% έπεσαν έξω. Το σοκ αποτυπώθηκε λίγα 24ωρα μετά, στην πρώτη μετεκλογική συνέντευξη του πρωθυπουργού κ. Μητσοτάκη, που μιλώντας για τους υπουργούς του χρησιμοποίησε μία γλώσσα με πρωτοφανείς «γωνίες», καλώντας τους «να δουν τον κόσμο και από λίγο πιο χαμηλά», φωτογραφίζοντας την έλλειψη ταπεινοφροσύνης πολλών εξ αυτών και προαναγγέλλοντας πως μερικοί θα πάνε σπίτι τους, φράση μάλιστα που διόρθωσε άμεσα, καθώς θεωρήθηκε σκληρή. Όπως συμβαίνει πάντα, όσο οι μέρες περνούσαν και το «αίμα πάγωνε», τόσο η αρχική αίσθηση για κάτι «σαρωτικό» καταλάγιαζε σε κάτι πιο ήπιο. «Πιο μητσοτακικό», όπως λένε αρμόδιες πηγές. Ο ανασχηματισμός της περασμένης Παρασκευής δεν ήταν τελικά κάτι πολύ διαφορετικό από όσα μας έχει συνηθίσει ο Κυριάκος Μητσοτάκης, καθώς οι πολύ ηχηρές αποχωρήσεις υπουργών απουσίαζαν και τελικά μεταφέρθηκαν σε πιο «προσιτό» επίπεδο, βγάζοντας εκτός κυβέρνησης τέσσερις υπουργούς χαμηλότερου βελνεκού, όπως η Δόμνα Μιχαηλίδου, ο Λευτέρης Αυγενάκης, ο Κώστας Σκρέκας και ο Δημήτρης Καιριδής.

Την ίδια ώρα, ο ανασχηματισμός είχε δύο βασικά πολιτικά χαρακτηριστικά:

Πρώτον, ο κ. Μητσοτάκης θέλησε σαφώς να ενισχύσει τα ερείσματα της κυβέρνησης στην περιφέρεια και στο κόμμα. Είναι χαρακτηριστικό πως η γεωγραφική κατανομή του νέου σχήματος «πάνει» περισσότερες περιοχές της Ελλάδας, καθώς υπάρχουν δύο Μακεδόνες πλέον στην κυβέρνηση, ο Νίκος Παναγιωτόπουλος στο υπουργείο Μετανάστευ-

σης και ο Κώστας Γκιουλέκας ως υφυπουργός Μακεδονίας - Θράκης -καλύπτοντας ένα κενό που αποτελούσε «τρύπα» για την κυβέρνηση-, ένας από την Αιτωλοακαρνανία, ο Κώστας Καραγκούνης ως υφυπουργός Εργασίας, ένας από την Κέρκυρα, ο Στέφανος Γκίκας που είναι ο νέος υφυπουργός Ναυτιλίας. Τρεις (!) νέοι βουλευτές στην κυβέρνηση εκλέγονται στην πλημμυροπαθή Θεσσαλία: το δίδυμο του Αγροτικής Ανάπτυξης Κώστας Τσιάρας (Καρδίτσας) και Χρήστος Κέλλας (Λάρισας) και η Κατερίνα Παπακώστα (Τρικάλων) που ανέλαβε νέα υφυπουργός Οικογένειας.

Ακόμη ένας υφυπουργός, ο Ιάσων Φωτῆλας που πηγαίνει στο Πολιτισμού, εκλέγεται στην περιφέρεια και συγκεκριμένα στην Αχαΐα. Την ίδια ώρα οι παραπάνω επιλογές του κ. Μητσοτάκη έχουν ένα ακόμη χαρακτηριστικό: δείχνουν πως το βλέμμα του είναι πλέον στραμμένο στην Κοινοβουλευτική Ομάδα, καθώς όλες οι νέες εισοδοί -11 τον αριθμό- εκλέγονται με σταυρό. «Ο πρωθυπουργός κράτησε ισορροπία»,



Χαμόγελα στο Προεδρικό Μέγαρο κατά την ορκωμοσία των νέων μελών της κυβέρνησης, τα οποία υποδέχθηκε η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου, παρουσία του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη. Ίσως το πιο δύσκολο έργο απ' όλους, τη μάχη κατά της ακρίβειας, αναλαμβάνει ο Τάκης Θεοδωρικάκος (αριστερά), ο οποίος θεωρείται ότι μπορεί να χειριστεί το πρόβλημα τόσο επί της ουσίας όσο και σε επίπεδο επικοινωνίας.

«Ο πρωθυπουργός κράτησε ισορροπία», λέει κυβερνητική πηγή, καθώς «δεν αποχώρησαν στελέχη του μεταρρυθμιστικού Κέντρου», ενώ ταυτόχρονα έδειξε πως «η Κ.Ο. αποτελεί πλέον προτεραιότητα», προωθώντας μια νέα φουρνιά «γαλάζιων» στελεχών.

λέει κυβερνητική πηγή στην «Κ», καθώς «ναί μεν δεν αποχώρησαν στελέχη του μεταρρυθμιστικού Κέντρου», αλλά ταυτόχρονα έδειξε πως «η Κοινοβουλευτική Ομάδα αποτελεί πλέον προτεραιότητα», βάζοντας μια νέα φουρνιά «γαλάζιων» στελεχών στην κυβέρνηση.

Δεύτερες ευκαιρίες

Το δεύτερο βασικό μήνυμα είναι πως και οι τρεις νέοι υπο-

γχοί, ο Τάκης Θεοδωρικάκος στο Ανάπτυξης, ο Κώστας Τσιάρας στο Αγροτικής Ανάπτυξης και ο Νίκος Παναγιωτόπουλος στο Μετανάστευσης και Ασύλου είναι... παλιοί, καθώς έχουν διατελέσει ξανά και οι τρεις υπουργοί του Κυριάκου Μητσοτάκη. Αν σε αυτούς συμπεριληφθεί η μετακίνηση της Νίκης Κεραμέως στο Εργασίας και η αναβάθμιση του Θεοδωρή Λιβάνιου στο Εσωτερικών, τότε σχηματίζεται μία πεντάδα «νέων» υπουργών, την οποία ο Μητσοτάκης γνωρίζει καλά και δείχνει πως στην παρούσα φάση «δεν θέλει πειράματα», αλλά «πρόσωπα που ξέρουν», όπως επισημιάζουν οι ίδιες πηγές που γνωρίζουν πώς διαμορφώθηκε το νέο σχήμα.

Στο Μαξίμου

Η επιλογή του Γιώργου Μυλωνάκη, που μεταπήδα από τη Βουλή στο Μέγαρο Μαξίμου, είναι στην ίδια λογική. Παλιός γνώριμος και συνεργάτης του πρωθυπουργού από το υπουργείο Διοικητικών Μεταρρυθμίσεων, ήταν μια «σίγουρη» επιλο-

γή και δοκιμασμένη σε σχέση με άλλες που είχαν πέσει στο τραπέζι. Παράλληλα ο Μάκης Βορίδης, που είχε θεωρηθεί μετά τις αποχωρήσεις Σταύρου Παπασταύρου και Γιάννη Μπρατάκου ως μία «μεταβατική» επιλογή, παρέμεινε στο πόστο του στην κυβέρνηση. Ο «συντηρητικός» ανασχηματισμός -με την έννοια των επιλεκτικών αλλαγών- αποτυπώνεται και στο γεγονός πως συνολικά 45 κυβερνητικά στελέχη έμειναν ακούνητα στα πόστα τους, επιβεβαιώνοντας πως και αυτός ήταν ένας «ανασχηματισμός Μητσοτάκη», που δεν επέλεγε να αλλάξει άρδην τις ισορροπίες, αλλά να παρέμβει μόνο εκεί που θεωρεί πως υπάρχει πρόβλημα.

Γιατί άλλαξαν

Όσον αφορά τις αλλαγές υπουργών, ήταν όλες σε «κρίσιμα» καρτοφυλάκια που θεωρείται πως κόστισαν στο εκλογικό αποτέλεσμα της περασμένης Κυριακής και έχουν κατά κανόνα σχέση με την καθημερινότητα. Πρώτον, στο υπουργείο Ανάπτυξης ο κ. Σκρέκας θεωρείται πως έχασε τη μάχη με την ακρίβεια. Ο Τάκης Θεοδωρικάκος θεωρείται ένα πρόσωπο που μπορεί να χειριστεί το πρόβλημα καλύτερα τόσο επί της ουσίας όσο και σε επίπεδο επικοινωνίας, «καθώς ξέρει καλύτερα αυτή τη δουλειά». Στο Αγροτικής Ανάπτυξης το νέο δίδυμο από τη Θεσσαλία, ο υπουργός Κώστας Τσιάρας και ο υφυπουργός Χρήστος Κέλλας έχουν «συνάφεια με τον κόσμο του Κάμπου» και θεωρείται πως μπορούν να ξαναπάσουν το νήμα με τον αγροτικό κόσμο, κάτι που είχε χάσει τελείως ο Λευτέρης Αυγενάκης. Στο Μεταναστευτικής Πολιτικής και Ασύλου, το Μέγαρο Μαξίμου θεωρεί πως «ο κ. Καιριδής δεν έκανε κακή δουλειά», όπως μαρτυρούν οι αριθμοί, καθώς η μετανάστευση περιορίστηκε, αλλά κρίθηκε πως στην συγκεκριμένη θέση χρειάζεται ένας υπουργός με πιο παραδοσιακό προφίλ, όπως του Νίκου Παναγιωτόπουλου. Τέλος στο Εργασίας, παρότι η Δόμνα Μιχαηλίδου «έκανε προσπάθειες», υπήρχαν οργανωτικά και ουσιαστικά κενά που η πρώην υπουργός δεν μπορούσε να καλύψει λόγω απειρίας και επιλέχθηκε τελικά η τώως υπουργός Εσωτερικών.

Τι ψήφισαν στις 9 Ιουνίου όσοι είχαν ψηφίσει Ν.Δ. τον Ιούνιο του 2023



Το «μαύρο κουτί» των απωλειών της Νέας Δημοκρατίας

Η συζήτηση ξεκίνησε από την Κυριακή το βράδυ, δημιουργώντας μια άτυπη εσωκομματική διαμάχη. Οι κεντρικοί έσπευσαν να πουν πως οι κεντρογενείς ψηφοφόροι ήταν αυτοί που γύρισαν την πλάτη στην κυβέρνηση, λόγω καθυστερήσεων στις μεταρρυθμίσεις. Οι δεξιοί είχαν άλλη οπτική, λέγοντας πως αυτή που έστειλε μήνυμα ήταν η εκλογική βάση της Ν.Δ., ριχνοντας το φταίξιμο και στον γάμο των ομόφυλων ζευγαριών.

Η «Κ» επιχειρεί σήμερα μια ανάλυση του αποτελέσματος με βάση το exit poll που δείχνει τις μετακινήσεις των ψηφοφόρων.

Οι μετακινήσεις των ψηφοφόρων όπως αποτυπώθηκαν στα ερωτηματολόγια μετά την κάλπη «φωτογραφίζουν» από πού έχασε η Ν.Δ. ψηφοφόρους την περασμένη Κυριακή. Όπως μπορεί κάποιος να δει στον πίνακα, από όσους είχαν ψηφίσει Ν.Δ. τον Ιούνιο του 2023 και

δεν απείχαν την περασμένη Κυριακή, η Ν.Δ. ξανακέρδισε 7 στους 10. Το 12,3% των «γαλάζιων» ψηφοφόρων του 2023 μετακινήθηκε την 9η Ιουνίου προς κόμματα δεξιάτερα της Ν.Δ., ενώ το 15% «μετανάστευσε» προς την Κεντροαριστερά.

Εάν τα παραπάνω ποσοστά προβληθούν επί του 40,56% που πήρε η Ν.Δ. τον Ιούνιο του 2023, δείχνουν πως η Ν.Δ. έχασε 5 μονάδες του εκλογικού σώματος προς τα δεξιά, 6,1% προς

το Κέντρο και 1,1% προς άλλα κόμματα.

Οι απέχοντες

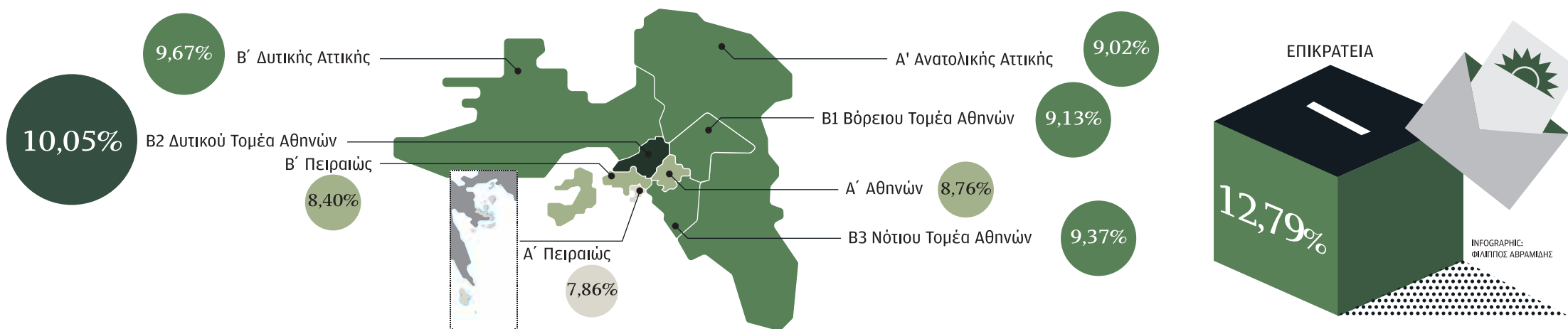
Σε απόλυτο αριθμό - με το στατιστικό λάθος να είναι συν-πλην 10.000 ψηφοφόροι: Οι διαρροές της Ν.Δ. προς τα δεξιά ήταν προσεγγιστικά 200.000. Προς το Κέντρο «έφυγαν» πάνω από 250.000, ενώ προς άλλα κόμματα περίπου 50.000. Συνολο 500.000 ψηφοφόροι της Ν.Δ. του 2023 πήγαν στις κάλπες και

επέλεξαν άλλο κόμμα.

Σε σχέση με τον Ιούνιο του 2023 η Ν.Δ. έχασε συνολικά 990.000 ψήφους. Αρα μπορούμε να πούμε πως σε απόλυτο αριθμό περίπου 490.000 ψηφοφόροι της Ν.Δ. επέλεξαν την αποχή. Δεν πήγαν δηλαδή στο παραβάν να αποδοκιμάσουν τη Ν.Δ. ψηφίζοντας άλλο κόμμα, αλλά προτίμησαν να εκφράσουν τη δυσάρεσκεια -ή την αδιαφορία τους- εξ αποστάσεως.

ΣΤ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Οι «χαμηλές πτήσεις» του ΠΑΣΟΚ στο Λεκανοπέδιο



Θερινό σπριντ για τρεις

Το σενάριο της άμεσης προσφυγής σε εσωκομματική κάλπη στο ΠΑΣΟΚ και ο εμφύλιος στο παρασκήνιο

TA PIXTER
ΤΗΣ ΕΥΡΩΚΑΛΠΗΣ

Της ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Καταιγιστική μορφή λαμβάνουν οι εξελίξεις στο ΠΑΣΟΚ έπειτα από το αρχικό μούδιασμα που προκάλεσαν οι κινήσεις αμφισβήτησης της ηγεσίας του κόμματος και την πρώτη αντίδραση του Νίκου Ανδρουλάκη, ο οποίος παρέπεμπε στις προβλέψεις του καταστατικού για εκλογές ηγεσίας το φθινόπωρο του 2025. Στις ιδιαίτερες συνομιλίες τους, ορισμένοι από τους επικριτές του προέδρου του ΠΑΣΟΚ εμφανίζουν τον Νίκο Ανδρουλάκη ως «έναν πολύ καλό τακτικό παίκτη, αλλά αδύναμο στη διαμόρφωση στρατηγικής». Είναι το εσωκομματικό πεδίο πρόσφορο για κινήσεις τακτικής ή επιβάλλει στρατηγική ανάπτυξη ευρύτερου σχεδιασμού; Το βέβαιο είναι ότι ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ προχωράει σε κινήσεις τακτικής που δείχνουν ότι είναι αποφασισμένος να διατηρήσει την πρωτοβουλία στο εσωκομματικό πεδίο, καθώς εμφανίζεται αποφασισμένος να δρομολογήσει ο ίδιος τις διαδικασίες προσφυγής στις κάλπες και να αξιοποιήσει όσα πλεονεκτήματα πιστεύει ότι διατηρεί απέναντι στους αμφισβητίες του.

Φαίνεται ότι το ενδεχόμενο μιας παρατεταμένης κρίσης εσωστρέφειας, από την οποία θα χάσουν όλοι, έφερε τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ πιο κοντά στην απόφαση να πάρει ο ίδιος την πρωτοβουλία κινήσεων και να μην περιμένει το θέμα να τεθεί μέσα από τα κομματικά όργανα. Αυτή η μετατόπιση συνδέεται με δύο παράγοντες: ο πρώτος έχει να κάνει με την επιδίωξη να δείξει ο κ. Ανδρουλάκης ότι κινείται ανεξάρτητα από την ένταση της πίεσης που δέχεται και να μην φανεί ότι σύρεται από τις καταστάσεις και μια πιθανώς κλιμακούμενη αμφισβήτηση στο εσωτερικό του κόμματος, που θα τον δείχνει όλο και πιο απομονωμένο. Ο δεύτερος παράγοντας αφορά την ισορροπία δυνάμεων μέσα στο κόμμα και τον έλεγχο των κομματικών οργάνων και ιδιαίτερα της Κεντρικής Επιτροπής, όπου νομοτελειακά θα μεταφερθεί η εσωκομματική σύγκρουση αν δεν υπάρξουν πρωτοβουλίες από την ηγεσία.

Στην αφετηρία

Η απόφαση για προσφυγή στις κάλπες είναι αυτή που «ξεκλειδώνει» τις ανακοινώσεις των ενδιαφερομένων να διεκδικήσουν την ηγεσία. Ολα συνηγορούν ότι η επόμενη ημέρα στο ΠΑΣΟΚ θα κριθεί μέσα από μια μάχη για τρεις: ο πρόεδρος του κόμματος Νίκος Ανδρουλάκης θα επιδιώξει να εξέλθει από τη διαδικασία με ανανεωμένη την εμπιστοσύνη του κόμματος στο πρόσωπό του. Απέναντί του, εκτός απρόοπτου, αναμένεται να βρεθούν ο Παύλος Γερού-



Το παιχνίδι του θρόνου στη Χαριλάου Τρικούπη

Ολα συνηγορούν ότι η επόμενη ημέρα στο ΠΑΣΟΚ θα κριθεί μέσα από μια μάχη για τρεις: ο Νίκος Ανδρουλάκης θα επιδιώξει να εξέλθει από τη διαδικασία με ανανεωμένη την εμπιστοσύνη του κόμματος στο πρόσωπό του. Απέναντί του, εκτός απρόοπτου, αναμένεται να βρεθούν ο Παύλος Γερούλάκος, που έχει αφήσει ανοικτό το ενδεχόμενο, και ο δήμαρχος Αθηναίων Χάρης Δούκας, ο οποίος επίσης κινείται προς αυτήν την κατεύθυνση.

λάκος, που έχει αφήσει ανοικτό το ενδεχόμενο, και ο δήμαρχος Αθηναίων Χάρης Δούκας, ο οποίος επίσης κινείται προς αυτή την κατεύθυνση. Συγκλίσεις πληροφορίες αναφέρουν ότι ο Μανώλης Χριστοδουλάκης, που έχει αφήσει ανοικτό το ενδεχόμενο καθόδου του, είναι πιθανό να μην προχωρήσει.

Στο ΠΑΣΟΚ βρίσκεται σε εξέλιξη ένα εργώδες παρασκήνιο, καθώς η απόφαση της ηγετικής ομάδας να επισπεύσει τις κινήσεις και την προσφυγή στις κάλπες ανοίγει το πεδίο αναζήτησης συμμαχιών που θα καθορίσουν την επόμενη ημέρα στο κόμμα.

Σε κάθε περίπτωση, ήδη η ένταση της σύγκρουσης που μαίνεται είναι τόσο μεγάλη που τα πράγματα, ανεξαρτήτως του αποτελέσματος της μάχης για την ηγεσία, θα είναι πολύ διαφορετικά την επόμενη ημέρα.

Στην ομάδα των υποστηρικτών του Νίκου Ανδρουλάκη επικρατεί κλίμα έντονης καχυποψίας για τις κινήσεις αμφισβήτησης του προέδρου, που πλέον εξετάζονται από ένα διαφορετικό πρίσμα. Η επίθεση που εξαπέλυσε ο Παναγιώτης Δουδωνής την περασμένη Δευτέρα κατά της Νάντιας Γιαννακοπούλου, την οποία κατηγορήσε για προειλημμένη απόφαση αμφισβήτησης της ηγεσίας, ούτε τυχαία ούτε αποσπασματική ήταν. Στο προεδρικό στρατόπεδο κυριαρχεί η άποψη ότι ορισμένοι από τους αμφισβητίες

του προέδρου δεν κινήθηκαν στην κατεύθυνση αυτή με βάση το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών, αλλά ότι λειτούργησαν όλο το προηγούμενο διάστημα υπονομευτικά στην προσπάθεια του κόμματος. Υποστηρίζουν ότι υπήρξε οργανωμένο σχέδιο και συντονισμός από μια ομάδα που είχε προσχεδιάσει την αλλαγή ηγεσίας και που άρχισαν να κινείται όταν το ΠΑΣΟΚ φάνηκε να σταθεροποιείται δημοσκοπικά στη δεύτερη θέση. «Τότε ήταν που συνειδητοποιήσαν ότι δεν επρόκειτο να επιτύχουν αυτό που θέλουν και άρχισαν να θέτουν σε εφαρμογή το σχέδιό τους για να τρωθεί η αξιοπιστία του κόμματος», αναφέρεται σχετικά. Οι υπόνοιες που αφήνονται είναι πολύ βαριές και όσα λέγονται είναι ενδεικτικά του κλίματος που επικρατεί ανάμεσα στα δύο στρατόπεδα.

Υπό αυτό το πρίσμα, τώρα πια στελέχη κοντά στην ηγεσία πιστεύουν ότι υπάρχει σκό-

πημη υπονόμευση κατά τη διαδικασία νομοθέτησης των δύο κρίσιμων νομοσχεδίων –για τα ομόφυλα ζευγάρια και για τα ιδιωτικά ΑΕΙ–, όπου το κόμμα εμφανίστηκε διχασμένο και με ετερόκλητες απόψεις, κάτι που τελικά λέγεται πως του στοίχισε στην κάλπη. Στο μικροσκόπιο μπαίνει η στάση συγκεκριμένων βουλευτών, ορισμένοι από τους οποίους εμφανίστηκαν να αλλάζουν τη θέση τους όσον αφορά την ψήφιση των συγκεκριμένων νομοσχεδίων, προκαλώντας προβλήματα στην ηγεσία. Οι βουλευτές αυτοί βρίσκονται και τώρα στο μικροσκόπιο όσον αφορά τη στάση που τηρούν απέναντι στο ζήτημα ηγεσίας.

Αλληλοκατηγορίες

Από το αντίπαλο στρατόπεδο, αυτό των αμφισβητιών της ηγεσίας, το κλίμα δεν είναι πολύ καλύτερο. Εντονη καχυποψία για τις προθέσεις της ηγετικής ομάδας είναι το κυρίαρχο στοιχείο που εκπέμπεται. Θεωρούν ότι το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών επικυρώθηκε να γίνει ένα γερό ξεκαθάρισμα εσωκομματικών αντιπάλων, των στελεχών που, όπως λένε, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ θεωρεί ότι θα μπορούσαν να αμφισβητήσουν και να απειλήσουν την κυριαρχία του στο κόμμα.

Και σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται οι επιδίωξεις, όπως λένε, την επαύριον των ευρωεκλογών να φορτωθεί το αρνητι-

κό για το ΠΑΣΟΚ αποτέλεσμα στους βουλευτές της Αττικής, με την ηγετική ομάδα να τους αποδίδει ότι δεν κινήθηκαν προεκλογικά και επέλεξαν να εξυπηρετήσουν καθέναν προσωπική στρατηγική και φιλοδοξίες, αντί να δώσουν μάχη για να αυξηθούν τα ποσοστά του κόμματος. Στο λεκανοπέδιο Αττικής με το ΠΑΣΟΚ έχουν εκλεγεί πέντε βουλευτές: ο Παύλος Γερούλάκος στην Α' Αθηνών, η Μιλένα Αποστολάκη στον Β1 Βόρειο Τομέα Αθηνών, η Νάντια Γιαννακοπούλου στον Β2 Δυτικό Τομέα Αθηνών, ο Παύλος Χριστίδης στον Β3 Νότιο Τομέα Αθηνών και ο Μανώλης Χριστοδουλάκης στην Α' Ανατολικής Αττικής.

Πρόκειται για στελέχη πρώτης γραμμής: οι κ. Γερούλάκος και Χριστίδης ήταν υποψήφιοι για τη διεκδίκηση της ηγεσίας το 2021, η Μιλένα Αποστολάκη έχει πίσω της σημαντική διαδρομή και θητεία σε κυβερνητικές θέσεις και κομματικά όργανα, ο Μανώλης Χριστοδουλάκης θήτευσε ως γραμματέας του κόμματος και η Νάντια Γιαννακοπούλου έχει καταστήσει σαφές με παρεμβάσεις της ότι με πολλές από τις επιλογές της ηγεσίας διαφωνεί και ότι τη διαφωνία της την εκφράζει.

«Για καθέναν από αυτούς ο Νίκος Ανδρουλάκης είχε λόγο να επιδιώξει να τον “κοντύνει”, καθώς θεωρούσε ότι θα μπορούσαν να αποτελέσουν εν δυνάμει απειλή για τον ίδιο, να ασκήσουν κριτική στα πεπραγμένα του και να αμφισβητήσουν το αφήγημά του ότι το ΠΑΣΟΚ είναι σε πορεία διαρκούς ενίσχυσης», λέγεται χαρακτηριστικά.

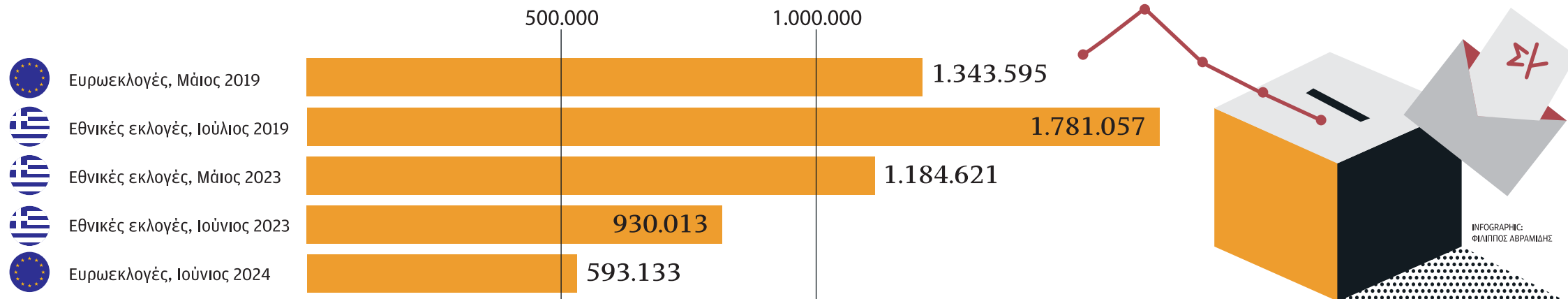
Μέσα σε αυτή την «ωραία ατμόσφαιρα», το ΠΑΣΟΚ οδηγείται σε μια εσωκομματική διαδικασία που προεξοφλείται ότι θα έχει έντονα συγκρουσιακά χαρακτηριστικά. Η ηγετική ομάδα επιδιώκει να παρουσιάσει τους αντιπάλους ως καιροσκόπους που δεν ορρωδούν προ ουδενός προκειμένου να επιτύχουν τις επιδιώξεις τους και που δεν θα διαστάσουν να βυθιστούν το κόμμα σε καταστροφική εσωστρέφεια ώστε να ικανοποιηθούν τις φιλοδοξίες τους.

Το αντίπαλο στρατόπεδο υποστηρίζει ότι η σημερινή ηγεσία αποδοκιμάστηκε εμφατικά στις κάλπες, όπου οι επιλογές της δεν απέδωσαν. Οτι ήταν ο ίδιος ο Νίκος Ανδρουλάκης που είχε χαρακτηρίσει «ήττα» την τρίτη θέση. Οτι απέτυχε να εκλεγεί ο γραμματέας του κόμματος Ανδρέας Σπυρόπουλος, κάτι που ήταν σαφές μήνυμα της βάσης προς τον πρόεδρο και τους μηχανισμούς του. Οτι δεν δικαιώθηκαν οι επιλογές που έγιναν στην κατεύθυνση διεύθυνσης, όπως δείχνουν οι χαμηλές επιδόσεις υποψηφίων όπως ο Θόδωρος Ζαγοράκης και ο Γιώργος Καλλιακμάνης, που είχαν ενταχθεί στο πλαίσιο «ανοίγματος» του κόμματος.

Από όλες τις πλευρές προεξοφλείται ένα πράγμα: ότι τις προηγούμενες ημέρες είδαμε μόνο τον πρόλογο μιας σύγκρουσης που προδιαγράφεται ιδιαίτερα σκληρή και με άδην κατάληξη.

Το ενδεχόμενο μιας παρατεταμένης κρίσης εσωστρέφειας έφερε τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ πιο κοντά στην απόφαση να πάρει ο ίδιος την πρωτοβουλία κινήσεων.

Πάνω από 1 εκατ. ψήφοι «έκαναν φτερά» από την κάλπη του ΣΥΡΙΖΑ



ΤΑ ΡΙΧΤΕΡ ΤΗΣ ΕΥΡΩΚΑΛΠΗΣ

Του ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ

Αν στη Χαριλάου Τρικούπη ήδη «βρέχει», στην Κουμουνδούρου έχει «συννεφιά». Στο ΠΑΣΟΚ, στελέχη και βουλευτές αμφισβητούν κατά πόσον ο Νίκος Ανδρουλάκης μπορεί να συνεχίσει να ηγείται του κινήματος, ενώ στον ΣΥΡΙΖΑ –σε πιο χαμηλά «ντεσιμπέλ»– με τις προτάσεις για την ενωμένη Κεντροαριστερά δεν πιστεύουν πως ο Στέφανος Κασσελάκης μπορεί να κερδίσει μόνος του τον Κυριάκο Μητσοτάκη. Μία εβδομάδα μετά τις εκλογές, όλα δείχνουν πως το πρόβλημα προς τον πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ θα είναι συνεχές και εντεινόμενο. Ο «ίος» της ευθείας αμφισβήτησης δεν φαίνεται να είναι μεταδοτικός. Η «Κ» συνομιλήσε με πολλά στελέχη και βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ και κανείς δεν είδε –στην παρούσα φάση τουλάχιστον– να εξυφαινονται σενάρια διαδοχής ή «μοιφής» με στόχο τον έβδομο όροφο της Κουμουνδούρου. Το σίγουρο είναι ότι ουδείς αυτή τη στιγμή στο κόμμα θέλει να ξεναπεράσει ένα συνέδριο σαν αυτό του περασμένου Φεβρουαρίου.

Διάσπαρτες «πλατφόρμες»

Συγκροτημένοι πόλοι στην εσωκομματική αντιπολίτευση δεν υπάρχουν. Παρουσιάζονται μεμονωμένες προτάσεις, όπως του Διονύση Τεμπονέρα για τη δημιουργία ενός συντονιστικού οργάνου μαζί με το ΠΑΣΟΚ και τη Νέα Αριστερά, αλλά και των Γιάννη Ραγκούση και Θανάση Θεοχαρόπουλου για τη διενέργεια δημοψηφίσματος με στόχο ο ΣΥΡΙΖΑ να πάρει το πράσινο φως από τη βάση για την ανασύσταξη της Κεντροαριστεράς. Ενδεχομένως να υπάρξουν σύντομα και νέες σκέψεις για το πώς η πολύ

δύσκολη εξίσωση της ενοποίησης μπορεί να γίνει πράξη. Ολο και περισσότερα στελέχη μιλούν για αυτή την ανάγκη. Η Ολγα Γεροβασιλάκη ανέφερε στην «Κ» πως «έχουμε την ευθύνη να δώσουμε προοδευτική διέξοδο. Η συνεννόηση των προοδευτικών δυνάμεων είναι πολιτική αναγκαιότητα και κοινωνική απαίτηση. Σε αυτή την προσπάθεια, ο ρόλος του ΣΥΡΙΖΑ πρέπει να είναι πρωταγωνιστικός».

Η πολυφωνία στην εσωκομματική αντιπολίτευση φαίνεται και από το γεγονός ότι ο Κώστας Ζαχαριάδης, ως τρίτο μέλος της ομάδας (μαζί με τους Ραγκούση, Θεοχαρόπουλο) που είχε προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ να «μετακομίσει» από την Ευρωαριστερά στους Σοσιαλιστές, δεν ακολούθησε τους δύο συντρόφους του. Όπως ο ίδιος εξηγεί, συμφωνεί με την πρότα-

Ο Στέφανος Κασσελάκης θέλει οπωσδήποτε να αποφύγει τα «φάλτσα». Στα «ραντάρ» της «Κ» έφθασαν πληροφορίες για προσωπικά τηλεφωνήματα σε λίγους βουλευτές που εξέπεμψαν σε διαφορετική συχνότητα.

ση, θεωρεί όμως ότι σε αυτή τη φάση πρέπει να δοθεί έμφαση στα ζητήματα της λειτουργίας και της φυσιογνωμίας του ΣΥΡΙΖΑ και της πολιτικής των συμμαχιών. Και αυτό δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο μέσα από τη λειτουργία των οργάνων του. Η αλήθεια είναι πως η συγκεκριμένη θεσμική διαδικασία δεν είναι ό,τι αγαπάει πιο πολύ ο Στέφανος Κασσελάκης. Αυτός είναι ο λόγος που δεν αναμένεται να συγκληθεί η Πολιτική Γραμματεία, αλλά και η βασική εξήγηση γιατί η Κοινο-

Γκρίνια, αλλά όχι «μοιφή» στον ΣΥΡΙΖΑ

Όσοι πιέζουν για ανοίγματα δεν φαίνονται διατεθειμένοι να αμφισβητήσουν τον Κασσελάκη



Ο Στέφανος Κασσελάκης απευθύνεται στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ την Πέμπτη. Για πρώτη φορά στην αίθουσα της Γερουσίας στήθηκε σύστημα αυτόσε προκειμένου ο πρόεδρος να μη διαβάζει από τα χαρτιά του, με τους βουλευτές να αποτελούν μέρος του «ντεκόρ», όπως αρκετοί σχολίαζαν.

βουλευτική Ομάδα της Πέμπτης έλπε χωρίς κανείς να πάρει τον λόγο. Για πρώτη φορά στην αίθουσα της Γερουσίας στήθηκε σύστημα αυτόσε προκειμένου ο πρόεδρος να μη διαβάζει από τα χαρτιά του, με τους βουλευτές να αποτελούν μέρος του «ντεκόρ», όπως αρκετοί δήλωσαν. Θα ακολούθησε βέβαια νέα συνεδρίαση.

Ο απολογισμός

Στην προεκλογική περίοδο όλοι έψαχναν τα 150.000 μέλη του ΣΥΡΙΖΑ που ψήφισαν πέρυσι τον Σεπτέμβριο στις εσωκομματικές κάλπες, προκειμένου να δώσουν μια δυναμική στο κόμμα. Δεν υπήρχαν πουθενά. Η περιφέρεια αποδείχθηκε αποδυναμωμένη και οι μηχανισμοί του κόμματος ανύπαρκτοι. Ο Στέφανος Κασσελάκης αισθάνεται πλέον με το 14,9% την ανάσα του ΠΑΣΟΚ και ακούει τα καμπανάκια που χτυπούν ορισμένα στελέχη να μην απομονωθεί και ρίξει κι άλλο τα ποσοστά. Κάποιοι σπεύδουν να εκμυστήσουν πως το ποσοστό που συγκέντρωσε είναι το «ταβάνι» της προσωπικής του απήχησης. Ο ίδιος από την ομιλία του στην Κ.Ο. εμφανίστηκε σίγουρος πως θα τους διαψεύσει. Από τη «μάχη των ιδρυμάτων» που εκτυλίχθηκε μέσα στην εβδομάδα και από τη «φωτογραφική» αναφορά πως δεν υπάρχει «από μηχανής θεός» έδειξε να καταλαβαίνει πως πλέον θα έχει απέναντί του έναν πιο «απελευθερωμένο» Αλέξη Τσίπρα, ο οποίος μετά το τέλος των εκλογών θα παρεμβαίνει και στα εσωτερικά δρώμενα. Στη Διάσκεψη που θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα δεν θα μετρήσει μόνο τι θα πει ο πρώην πρωθυπουργός για τον ΣΥΡΙΖΑ, αλλά ποια στελέχη - βουλευτές του κόμματος θα επιλέξουν να παραστούν στο Ωδείο. Με καλεσμένους, μεταξύ άλλων, τους Γιώργο Παπανδρέου, Νίκο Ανδρουλάκη, Χάρη Δούκα, Αλέξη Χαρίτση στο αμφιθέατρο του Εθνικού Ωδείου, οργανώνεται να πραγματοποιηθεί η πρώτη άτυπη μετεκλογική συνάντη-

ση της Κεντροαριστεράς. Ακόμη και οι απουσίες θα μετρήσουν.

Όλα αυτά φαίνεται να έγειραν τη ζυγαριά και το τελευταίο διάστημα ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ έχει βάλει λίγο νερό στο κρασί του. Η λογική των πολιτικών ελιγμών υπερνικά το πείσμα, που στο παρελθόν δεν τον είχε ωφελήσει. Όσοι διάβασαν λέξη προς λέξη την ομιλία του στην Κοινοβουλευτική Ομάδα είδαν πως μίλησε για το «μεγάλο κόμμα της Κεντροαριστεράς» και όχι για τη «σύγχρονη Αριστερά», όπως τόνιζε προεκλογικά. Στο Mega ανέφερε πως είναι διαφορετική η συζήτηση περί συνεργασιών αν η κοινωνία αποφασίσει πως θέλει ένα μεγαλύτερο σχήμα απέναντι στη Δεξιά. Στις «μετατοπίσεις» μπορεί να υπολογιστεί και η κοινοβουλευτική συμπεριφορά που προκρίνει με το ΠΑΣΟΚ, γνωρίζοντας πως εκτός από το ότι είναι μια πρωτοβουλία που μπορεί να λειτουργήσει θετικά, ενδεχομένως να του δώσει την ευκαιρία να κερδίσει χρόνο απέναντι σε όσους τον πιέζουν να «διαπραγματευτεί» με τον Νίκο Ανδρουλάκη. Εκτός και αν περιμένει το κοινοβουλευτικό «λάθος» από το «πράσινο στρατόπεδο», προκειμένου να δείξει τους λόγους για τους οποίους αυτός ο «γάμος» δεν μπορεί να προχωρήσει. Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης συνεχίζει να προκρίνει την αυτόνομη πορεία του ΣΥΡΙΖΑ με ανοιχτή την πόρτα των συνεργασιών.

Αυτό που θέλει οπωσδήποτε να αποφύγει είναι τα «φάλτσα» σε σχέση με τη γραμμή που έχει χαράξει. Στα «ραντάρ» της «Κ» έφθασαν πληροφορίες για προσωπικά τηλεφωνήματα σε λίγους βουλευτές που εξέπεμψαν σε διαφορετική συχνότητα. Για τα επόμενα βήματά του ο Στέφανος Κασσελάκης είναι αποφασισμένος να μη λειτουργήσει «εν θερμώ». Έκανε σαφές άλλωστε πως το «τιμόνι» του προοδευτικού κόμματος που θα συγκροτήσει με τον Κυριάκο Μητσοτάκη το 2027 δεν σκοπεύει να το αφήσει. Όπως και αν λέγεται.

ΑΠΟΨΗ

Ανακουφιστήκαμε, δε νικήσαμε

Του ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Η αλήθεια είναι πως άκουσα την πρόεδρο της παράταξης το βράδυ της Κυριακής με αμνηχανία. Και απογοήτευση. Κατανόω την ανάγκη να πει, δικαίως πως κατάφερε να κρατήσει τον Δημοκρατικό Συναγερμό συμπαγή, πως είναι πολύ σκληρός για να πεθάνει. Πως ήταν δύσκολο μέσα στα δεδομένα όπως διαμορφώθηκαν να διατηρήσουμε τις δύο έδρες, ήταν δύσκολη και η πρωτιά. Δυστυχώς, ο ενθουσιασμός, που κατανόηται, οδήγησε σε τοποθέτηση που ήταν μακριά και από τις δικές μου σκέψεις και συναισθήματα αλλά και από τις σκέψεις και τα συναισθήματα πολλών συμπολιτών μας, συναγερμικών και μη, με τους οποίους έτυχε να συνομιλήσω αυτές τις μέρες.

Η ειλικρίνεια και η ενσυναίσθηση ήταν πάντοτε απαραίτητα στην πολιτική. Σήμερα, μετά την Κυριακή, η αξία τους μεγιστοποιείται και κατανοείται πιο ευδιάκριτα από όλους. Σήμερα, που είδαμε τον Φειδία να μας κατατροπώνει, να μας ραπίζει δεν μας παίρνει να μην αλλάξουμε ρότα, να μην αλλάξουμε τον

τρόπο που σκεφτόμαστε, που λειτουργούμε. Το να παίρνεις το χαμηλότερο ποσοστό στην ιστορία της παράταξης και να λες πως είμαστε νικητές, σημαίνει πως δυσκολευόμαστε να καταλάβουμε τι έγινε. Το να έχουμε τη χειρότερη συγκομιδή σε δημόσιους και να μην το αναγνωρίζουμε είναι επίσης ζήτημα σοβαρό. Όλα αυτά δεν τα γράφω με διάθεση εσωτερικής αντιπολίτευσης. Τα γράφω με πραγματική έγνοια για την παράταξη μας και σε μια προσπάθεια ρεαλιστικής αποτίμησης του εκλογικού αποτελέσματος που θα μας οδηγήσει σε μια ανοδική πορεία στις εκλογές του 2026.

Τι πρέπει να γίνει λοιπόν; Πρώτα-πρώτα να βρούμε τη φρεσκάδα που σήμερα δεν έχουμε. Να μιλήσουμε με ειλικρίνεια, αυθορμητισμό και ζωντάνια μιας πολιτικής δύναμης που θέλει να εμπνεύσει ξανά, να αγγίξει τις καρδιές των νέων ανθρώπων, να βρει το σφρίγος που έχασε. Για να το κάνουμε αυτό χρειάζεται να ξεπεράσουμε το σύνδρομο του φόβου πως αν αυτό που πούμε ή κάνουμε θα ενοκλήσει τον άλφα ή τον βήτα. Χρειάζεται



Το να παίρνεις το χαμηλότερο ποσοστό στην ιστορία της παράταξης και να λες πως είμαστε νικητές, σημαίνει πως δυσκολευόμαστε να καταλάβουμε τι έγινε.

να αποφασίσουμε πως οι αποφάσεις, οι πολιτικές μας πράξεις θα πρέπει να λαμβάνονται χωρίς υστεροβουλία και χωρίς πονηριά. Χρειάζεται να βρούμε τον τρόπο να απαλλαγούμε από τα βαρίδια που έχουμε στα πόδια και την ίδια ώρα να μιλήσουμε ξανά στους νέους. Όχι να τους χαιρετίσουμε, ούτε να τους καϊδέψουμε τα αφτιά. Να τους μιλήσουμε και να τους αγγίξουμε. Μαζί με τους νέους και όλους τους υπόλοιπους πολίτες που έχουν βάλει φίλτρο, και δεν μας ακούνε, δεν μας πιστεύουν.

Στην αποτίμηση του αποτελέσματος, χρειάζεται ψυχραιμία. Να αναγνωρίσουμε πως είναι ένα αποτέλεσμα που μας ανακουφίζει προσωρινά, που μας διασώζει, που δεν μπορεί όμως να θεωρηθεί νικηφόρο. Να αναγνωρίσουμε τα λάθη που κάναμε. Στην επιλογή των υποψηφίων, στις διαδικασίες που δεν τηρήθηκαν, στους χειρισμούς που πλάνωσαν. Να αποφασίσουμε, πρώτιστα η ηγεσία βεβαίως, πως δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να τολμήσουμε να αλλάξουμε. Ριζικά, χωρίς παλινδρομήσεις, χωρίς να μιν αλλά, χωρίς δύο μέτρα

και δύο σταθμά. Να μην φοβόμαστε να πούμε πως το αποτέλεσμα δεν ικανοποιεί. Να πούμε πως είναι ένα αποτέλεσμα που μας δίνει μήνυμα, που μας δίνει ευκαιρία, μια δεύτερη ευκαιρία, για να εμπνεύσουμε στο μέλλον, στο άμεσο μέλλον.

Θέλω να κλείσω αυτή τη σύνοψη και όχι σε βάθος ανάλυση των αποτελεσμάτων λέγοντας πως η πρόεδρος και κατ' επέκταση η ηγεσία της παράταξης μας, δικαιοδικά κέρδισε το κλείσιμο της στρόφιγγας της εσωστρέφειας. Κέρδισε να μην υπάρχουν αιτίσεις για μεμψιμοιρία και για αμφισβήτηση. Πρέπει όμως να μην αναπαυτεί σε μια επίπλαστη νίκη, και να προχωρήσει σε πραγματικές τομές, σε δομικές αλλαγές, σε ενέργειες που θα αποδεικνύουν ότι μπορούμε να αλλάξουν τον τρόπο που αντιμετωπίζουν οι πολίτες τα κόμματα και τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Σε αυτή την προσπάθεια, δηλώνω παρών.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ, πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεμάτων twitter: @dmdemetriou



Δυστοπική σκηνή από τη σειρά «Westworld». Καθώς οι πρωτοπόροι της τεχνητής νοημοσύνης έχουν επιδοθεί σε έναν αδυσώπητο ανταγωνισμό για να φτάσουν στο Άγιο Δισκοπότηρο της Γενικής τεχνητής νοημοσύνης, δεν αποκλείεται στο μέλλον να βρεθούμε, ως ανθρωπότητα, αντιμέτωποι με τα διλήμματα που βιώνουν οι χαρακτήρες κορυφαίων έργων επιστημονικής φαντασίας.

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ**

Ο Τζος Ομπερ είναι ένας πολυσχιδής κοινωνικός επιστήμονας. Με σπουδές ιστορικού, κατέχει σήμερα την έδρα Κωνσταντίνου Μπυσσοτάκη στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών και Επιστημών του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ και ειδικεύεται στην αρχαία και τη σύγχρονη πολιτική θεωρία. Διδάσκει πρωταρχικά Πολιτικές Επιστήμες, αλλά έχει διοριστεί δευτερευόντως στο τμήμα Κλασικών Σπουδών του Πανεπιστημίου και ανήκει επίσης (by courtesy) στο τμήμα Φιλοσοφίας και στο Ινστιτούτο Χούβερ.

Συνομιλήσαμε μαζί του με αφορμή το συνέδριο που θα λάβει χώρα την επόμενη εβδομάδα στην Αθήνα στο πλαίσιο του νεότευκτου Lyceum Project, το οποίο θα εστιάζει στην τεχνητή νοημοσύνη (AI) και το πώς η φιλοσοφία του Αριστοτέλη μπορεί να συμβάλει στην κατανόησή της. Το Lyceum Project είναι ένα εγχείρημα που «τρέχουν» από κοινού το Oxford Institute for Ethics in AI, ο «Δημόκριτος», το World Human Forum και το πρόγραμμα «Ανθρωποκεντρική AI» του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ. Όπως εξηγεί ο Ομπερ, σκοπός είναι η αναβίωση του Λυκείου του Αριστοτέλη ως ενός φόρουμ πνευματικής ζύμωσης με τη συμμετοχή μελετητών από όλον τον κόσμο.

«Το Λύκειο ήταν ένα κέντρο ευρείας αναζήτησης για θέματα όπως το νόημα της ανθρώπινης ζωής, πώς σχετίζεται ο άνθρωπος με τον φυσικό κόσμο, τι είναι ο ορθός λόγος, ποια είναι η φύση της επικοινωνίας... Αυτή την ιδέα θέλουμε να αναβιώσουμε», λέει ο καθηγητής.

Τα ερωτήματα αυτά έχουν αποκτήσει νέα σημασία με την εισβολή της Παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης (Generative AI) στη ζωή μας. Καθώς μάλιστα οι πρωτοπόροι του κλάδου έχουν επιδοθεί σε έναν αδυσώπητο ανταγωνισμό για να φτάσουν στο Άγιο Δισκοπότηρο της Γενικής τεχνητής νοημοσύνης, δεν αποκλείεται στο προσεχές μέλλον να βρεθούμε, ως ανθρωπότητα, αντιμέτωποι με τα διλήμματα και τις συγκρούσεις που βιώνουν οι χαρακτήρες κορυφαίων έργων επιστημονικής φαντασίας, όπως το «Blade Runner» και το «Westworld».

Το λιοντάρι του Βίτγκενσταϊν

Πώς θα είναι ένας τέτοιος κόσμος όμως; Θα μπορούμε να συνομιλήσουμε με αυτές τις μηχανές, ακόμη κι αν είναι υπερευφυείς, από το νόημα της ζωής; Ή θα είναι σαν το λιοντάρι του Βίτγκενσταϊν, το οποίο, σύμφωνα με τον σπουδαίο Αυστριακό φιλόσοφο, αν μιλούσε δεν θα το καταλαβαίναμε;

«Νομίζω ότι ο Βίτγκενσταϊν είχε δίκιο. Δεν έχουμε πραγματικά τρόπο να εκτιμήσουμε ποια θα ήταν η φύση της συνείδησης ενός τέτοιου όντος, τι είδους σκο-

πούς θα συλλάμβανε ως καλούς. Εμείς είμαστε μέρος του φυσικού κόσμου, με έναν τρόπο που η μηχανή δεν θα μπορούσε ποτέ να είναι. Δεν έχουμε λόγο να θεωρήσουμε ότι θα μπορούσαμε να την καταλάβουμε – ή ότι θα συνηχίζαμε να την καταλαβαίνουμε, καθώς θα εξελισσόταν και θα μεταλλάσσόταν. Άρα πρέπει να σκεφτούμε πολύ σοβαρά σε τι θα εξυπηρετούσε – αν θα ήταν καλό – να δημιουργήσουμε τέτοιες μηχανές, όταν δεν έχουμε ιδέα πώς θα είναι ούτε αν θα ήταν καλό γι' αυτές τις ίδιες να υπάρχουν. Μπορεί η ύπαρξή τους να είναι επώδυνη γι' αυτές. Δεν μπορούμε απλά να υποθέσουμε ότι θα έχει κάποια ανταξία η συνείδηση μιας τέτοιας μηχανής, όπως θεωρούμε ότι έχει ανταξία η ανθρώπινη συνείδηση».

Ο Αμερικανός ιστορικός και πολιτικός επιστήμονας προσθέτει και κάτι άλλο, μια πιο προσωπική ανησυχία. «Δεν είμαι θρησκευόμενος», λέει, «αλλά νιώθω ότι υπάρχει κάτι βλάσφημο στην προσπάθεια δημιουργίας νέων όντων με συνείδηση. Υπάρχει στον χώρο της τεχνολογίας μια τάση υπέρβασης των ανθρώπινων κατάστασης, μια τάση να μιμηθούμε τον Θεό. Και πρέπει να το σκεφτούμε πολύ καλά όλο αυτό».

Σε διάλεξη του προ διετίας ο Ομπερ εμβάθυνε στον παραλληλισμό μεταξύ της δουλοκτησίας στην Αρχαία Αθήνα και ενός πιθανού κόσμου όπου θα ζουν ανάμεσά μας μηχανές ευφυΐας αντίστοιχες με την ανθρώπινη, που θα χρησιμοποιούνται ως έξυπνα εργαλεία. Στη διάλεξη εκείνη αναδείκνυε γλαφυρά τα διανοητικά αδιέξοδα στα οποία κατέληγε ο Αριστοτέλης στο διαβόητο επιχείρημά του περί «φύσει δούλων».

«Αν αυτές οι μηχανές (με Γενική τεχνητή νοημοσύνη) έχουν συνείδηση, αν είναι ηθικά εφάμιλλες με εμάς, τότε, για όλους τους λόγους που δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε άλλους ανθρώπους απλώς ως εργαλεία, δεν μπορούμε να χρησιμοποιούμε κι αυτές τις μηχανές με αυτόν τον τρόπο», σημειώνει στην «Κ». «Ο Αριστοτέλης προσπάθησε να

Τζος Ομπερ, καθηγητής Πολιτικών Επιστημών και Κλασικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ

Θέλουμε μηχανές με συνείδηση;

Πρέπει να σκεφτούμε πολύ σοβαρά αν θα ήταν καλό να δημιουργήσουμε όντα τεχνητής νοημοσύνης, όταν δεν έχουμε ιδέα πώς θα είναι, ούτε αν θα ήταν καλό γι' αυτά τα ίδια να υπάρχουν



Σκοπός του νεότευκτου Lyceum Project, που θα διεξαχθεί την επόμενη εβδομάδα στην Αθήνα, είναι «κατά τον Τζος Ομπερ» η αναβίωση του Λυκείου του Αριστοτέλη ως ενός φόρουμ πνευματικής ζύμωσης με τη συμμετοχή μελετητών από όλο τον κόσμο.

φανταστεί μια κατηγορία ανθρώπων που είναι διανοητικά ελαττωματικοί και άρα ανήκουν σ' αυτήν την κατηγορία (των δούλων). Το επιχείρημά του καταρρέει υπό το βάρος των εσωτερικών του αντιφάσεων, ενώ στην πράξη ο ίδιος, πριν πεθάνει, απελευθέρωσε τους σκλάβους του – κάτι το οποίο, βάσει της θεωρίας του, θα τους έκανε κακό. Θα αντιμετωπίσουμε ακριβώς τα ίδια προβλήματα αν επιχειρήσουμε να δημιουργήσουμε μηχανές με Γενική τεχνητή νοημοσύνη».

Το Στάνφορντ, όπου διδάσκει ο Ομπερ, βρίσκεται στη Σίλικον Βάλεϊ στη Βόρεια Καλιφόρνια, τη Μέκκα της ψηφιακής επανάστασης. Ρώτησα τον καθηγητή πώς βλέπει γενικότερα τον τρόπο με τον οποίο οι τεχνολογικοί κολοσσοί αναπτύσσουν την AI και την ενσωματώνουν στην καθημερινότητά μας. Είναι συμβατός με την ευδαιμονία των μαζών;

«Θα μπορούσε να είναι. Αυτό που με ανησυχεί είναι ότι η λογική που καθοδηγεί την καινοτομία είναι αυτή της εισηγήμενης επιχείρησης, που έχει στόχο τη μεγιστοποίηση της αξίας για τους μετόχους. Αυτές οι εταιρείες ανταγωνίζονται πολύ σκληρά

και τα κίνητρά τους δεν ευθυγραμμίζονται αναγκαστικά με τις ανάγκες της ανθρωπότητας».

Ενας αλγόριθμος για τη δημοκρατία

Ο Ομπερ είναι από τους κορυφαίους θεωρητικούς της δημοκρατίας διεθνώς, η οποία περνάει (ξανά) μια φάση ευρείας αμφισβήτησης. Πόσο αισιόδοξος είναι για τις προοπτικές της;

Ο καθηγητής παραπέμπει στο άκρως επίκαιρο βιβλίο που δημοσίευσε προ μηνών με τον Μπρουκ Μάνβιλ, με τίτλο «The Civic Bargain: How Democracy Survives». «Η δημοκρατία αντιμετωπίζει πολύ σοβαρές προκλήσεις επί των ημερών μας», λέει. «Ωστόσο θεωρούμε ότι είναι πιθανό να φανταστούμε ένα μέλλον στο οποίο ευδοκμεί. Αυτό απαιτεί μια επαναδέσμευση σε ορισμένες συνθήκες, που είναι αναγκαίες για την ύπαρξή της: την εκ νέου διαπαιδαγώγηση για το νόημα και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η συμμετοχή σε μια δημοκρατική πολιτεία, την ανάδειξη της αξίας της δημοκρατίας καθ' αυτής και των κακών που αποτρέπει, κ.ο.κ. Ανησυχώ πολύ για την κατάσταση του κόσμου, για να είμαι ειλικρινής, αλλά δεν πρέπει να δίνουμε υπερβολική έμφαση στους κινδύνους, γιατί αυτό γεννάει απελπισία και την αίσθηση ότι η κατάσταση δεν σώζεται, ότι δεν μπορεί να γίνει τίποτα. Εμείς πιστεύουμε ότι μπορούν οι πολίτες να επηρεάσουν την κατάσταση – να διαπαιδαγωγούν ο ένας τον άλλον, να μάθουν να ακούν συμπολίτες τους με τους οποίους διαφωνούν, να προσπαθούν να καταλάβουν τις οπτικές που είναι διαφορετικές από τις δικές τους».

Μπορεί η AI να συμβάλει σ' αυτό – να βοηθήσει τους πολίτες να νιώσουν ότι συμμετέχουν πιο ενεργά στα κοινά; «Θα μπορούσε, ναι. Θα μπορούσαμε να διευρύνουμε σημαντικά το πεδίο του διαπροσωπικού διαλόγου με τη χρήση της ή να παρέχουμε πληροφόρηση σε κάθε άτομο με τον τρόπο που το διευκολύ-

νει περισσότερο να την απορροφήσει». Αυτό φυσικά, σημειώνει, θα χρειαστεί σωστό σχεδιασμό των εργαλείων και το κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο (οι αλγόριθμοι των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως αναγνωρίζει, δεν έχουν συμβάλει στον εποικοδομητικό πολιτικό διάλογο, αλλά μάλλον τον έχουν υπονομεύσει).

Η νέα τεχνολογία, ωστόσο, ειδικά στο πλαίσιο ενός καθεστώτος που δεν σέβεται την ιδιωτικότητα των πολιτών, μπορεί να είναι και ένα πανίσχυρο εργαλείο χειραγώγησης και ελέγχου του πληθυσμού. Σε μια ακραία εκδοχή, ένα τέτοιο καθεστώς μπορεί να ισχυριστεί ότι οι δημοκρατικές διαδικασίες είναι παρωχημένες, καθώς οι αλγόριθμοι γνωρίζουν τα πάντα για τις επιθυμίες και τις ανάγκες των πολιτών.

«Ναι, τις επιθυμίες και τις ανάγκες που, σε ένα τέτοιο πλαίσιο, θα είναι ολόενα και περισσότερες αυτές που βολεύουν το καθεστώς», παρατηρεί ο Ομπερ. «Δεν θα ανταποκρίνεται στις επιθυμίες στις οποίες θα έχουν καταλήξει αυτόνομα οι πολίτες. Οι αυταρχικές κυβερνήσεις πάντα επιδιώκουν να κατασκευάσουν τις σωστές επιθυμίες στον πληθυσμό». Ακόμη όμως κι αν ανταποκρίνονται π.χ. στην επιθυμία για υλική ευημερία, αν εξασφαλίζουν το ζην, προσθέτει, «εξ ορισμού οι αυταρχικές κυβερνήσεις δεν επιτρέπουν στους υπηκόους τους να δρουν ως πραγματικά πολιτικά ζώα, να χρησιμοποιήσουν τις διανοητικές τους ικανότητες ως πολίτες μιας κοινότητας για να διαμορφώσουν το πώς θα λειτουργήσει αυτή η κοινότητα. Με τον τρόπο αυτό στερούν από τους υπηκόους μια θεμελιώδη πτυχή της ανθρώπινης ύπαρξης στην πληρότητά της».

«Αυτά θα δουλεύουν, εμείς θα φιλοσοφούμε»

Η έκρηξη της Generative AI ενέτεινε την ήδη αγωνιώδη συζήτηση για το μέλλον της εργασίας και της παιδείας, για τις δεξιότητες που θα εξακολουθήσουν να απολαμβάνουν ισχυρή ζήτηση στην εποχή των ολοένα και πιο έξυπνων μηχανών. Μια θεωρία που κερδίζει έδαφος προβλέπει ότι οι πιο ωφελημένοι θα είναι οι απόφοιτοι των ανθρωπιστικών σπουδών και όσοι εστιάζουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που οι μηχανές δείχνουν (ακόμα;) ανίκανες να αναπαράγουν – οι οποίες συνδέονται με την αναπόσπαστα ανθρώπινη μας φύση.

«Αυτό ελπίζω», σχολιάζει ο Ομπερ. «Ότι οι μηχανές θα αναλάβουν τα τεχνικά ζητήματα και θα αφήσουν σε εμάς τα μεγάλα ανθρωπιστικά ερωτήματα: τι είναι ομορφιά, τι είναι νόημα, τι είναι να ζει κανείς μια ανθρώπινη ζωή... Σε έναν αυξανόμενο τεχνολογικό κόσμο, οι ανθρωπιστικές σπουδές δεν καθίστανται παρωχημένες· αντιθέτως, θα αποκτήσουν μεγαλύτερη βαρύτητα».

Σε ομηρία οι κεφαλές του άξονα

Οι ηγεσίες των δύο πιο σημαντικών χωρών της Ε.Ε. βρίσκονται πλέον απονομιμοποιημένες και πιεσμένες από τα ακροδεξιά κόμματα – Η «Ζαριά» του Μακρόν και η κλεψύδρα του Σολτς

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**



**ΤΑ ΡΙΧΤΕΡ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΚΑΛΠΗΣ**

Οτι της γαλλογερμανικής ατμοσφαιρικής της Ε.Ε. θα ηγούνται μετεκλογικά δύο «κουτσές πάπιες», όπως αποκαλούνται στα αγγλικά οι αποδυναμωμένοι ηγέτες με μηδαμινές πιθανότητες επανεκλογής, δηλαδή ο Γερμανός καγκελάριος Ολαφ Σολτς και ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν, το γνωρίζουμε. Κι όμως, το σοκ που προκάλεσε το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών στις δύο σημαντικότερες χώρες της Ενωσης ήταν πρωτόγνωρο.

Η Γερμανία συνειδητοποίησε αίφνης ότι χρειάζεται μια «επανεκτίμηση» των δύο Γερμανικών 2.0», αφού ο χάρτης της είναι διαιρεμένος μεταξύ ενός δυτικού κομματιού στο οποίο κυριαρχούν Χριστιανοδημοκράτες και Χριστιανοκοινωνιστές (CDU/CSU) κι ενός ανατολικού με συντριπτικά παρουσία της ξενοφοβικής «Εναλλακτικής για τη Γερμανία» (AfD). Και η Γαλλία κοιμήθηκε την Κυριακή το βράδυ με τον εφιάλτη ότι από τις πρόωρες εκλογές που προκήρυξε ο Μακρόν (στις 30 Ιουνίου και στις 7 Ιουλίου) θα προκύψει μια ακροδεξιά κυβέρνηση, ανοίγοντας τον δρόμο για μια προεδρία της Μαρίν Λεπέν το 2027.

Σκληρό δίλημμα

Το στοίχημα που έβαλε ο Γάλλος πρόεδρος με το πολιτικό σύστημα έχει σχεδόν εκβιαστικό χαρακτήρα. «Στηρίζετε με, αλλιώς έρχεται η Ακροδεξιά», είναι το μήνυμά του. Το δίλημμα στο οποίο καλούνται να απαντήσουν σε δύο εβδομάδες οι Γάλλοι ψηφοφόροι είναι το εξής: «Είστε έτοιμοι να ψηφίσετε ένα κόμμα που υπονομιμοποιεί την Ευρώπη ή θεωρείτε πως η χώρα είναι ισχυρότερη στους κόλπους μιας ισχυρής Ευρώπης».

Θεώρησε σχεδόν δεδομένο ότι θα λειτουργήσει η χιλιότραγουδιση «υγειονομική ζώνη» γύρω από την «Εθνική Συσπείρωση» (RN) της Λεπέν, αλλά η εκτίμηση δεν άργησε να διαψευστεί. Ο επικεφαλής του γκαλικού κόμματος, των Ρεπουμπλικανών, Ερίκ Σιότι, άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο συνεργασίας με τη Λεπέν, προκαλώντας κύμα αμφισβήτησης από στελέχη του και την καθαίρεσή του. Ομως το ταμπου καταρρίφθηκε.

Η «Εθνική Συσπείρωση» της Λεπέν με ποσοστό 31,4% δεν είναι πλέον αποσυνάγωγη, όπως στο παρελθόν, και η σύμπραξη μαζί της είναι αντικείμενο συζήτησης. Την ίδια στιγμή, το κόμμα του Γάλλου προέδρου κινδυνεύει με εξαέρωση, αφού η Κεντροαριστερά και οι Πράσινοι αποφάσισαν να κατέβουν με ενωτικό σχήμα, το νέο Λαϊκό Μέτωπο, στο οποίο περιλαμβάνονται οι σοσιαλιστές και τα κόμματα του Ζαν Λικ Μελανσόν και του Ραφαέλ Γκλικσμάιν. Κεντρική φιλοδοξία της πρωτοβουλίας είναι η απόλυτη ρήξη με τη μέχρι τώρα κυβερνητική πολιτική. Αρα, ουδείς μπορεί να προεξοφλήσει αν η επιλογή του Μακρόν για προσφυγή στις κάλπες θα αποδειχθεί επιτυχημένη ή θα οδηγήσει σε μια δύσκολη συγκατοίκηση επί μία τριετία, αφού ο ίδιος απέκλεισε παραιτήσι

του ακόμη κι αν κερδίσει την αναμέτρηση τον επόμενο μήνα το κόμμα της Λεπέν.

Πώς θα είναι η συνύπαρξη ενός φιλοευρωπαϊού προέδρου, του Μακρόν, κι ενός ευρωσκεπτικιστή πρωθυπουργού, του φωτογενούς εκλεκτού της Λεπέν, Ζορντάν Μπαρντελά; Το σενάριο αυτό φέρνει τη χώρα σε ακαρτογράφητα νερά. Αναλυτές πάντως δεν αποκλείουν να πρόκειται για ένα σατανικό σχέδιο του Γάλλου προέδρου προκειμένου να αφήσει την Ακροδεξιά να φθαρεί επί τρία χρόνια στην κυβέρνηση και να περιορίσει τις πιθανότητες μιας εκλογικής νίκης της Λεπέν στις επόμενες προεδρικές εκλογές. Ο ίδιος ούτως ή άλλως δεν μπορεί να είναι εκ νέου υποψήφιος για την προεδρία.

Χωρίς «πρόωρη» διέξοδο

Αν στη Γαλλία όλος ο χάρτης βάφτηκε στα τρία χρώματα της γαλλικής σημαίας, που έχει υπογράψει ως έμβλημα της η Συσπείρωση συγκεντρώνοντας διπλάσιο ποσοστό από το κόμμα του Μακρόν, στη Γερμανία η AfD αναδείχθηκε δεύτερο κόμμα σε ομοσπονδιακό επίπεδο ξεπερνώντας τους σοσιαλδημοκράτες του Ολαφ Σολτς.

«Κάν' το όπως ο Εμανουέλ, Ολαφ», ήταν το αίτημα των συντηρητικών, που είδαν μια χρυσή ευκαιρία για πρόωρες εκλογές. Ομως η Γερμανία δεν έχει κουλτούρα πρόωρων εκλογών.

Η «Εθνική

Συσπείρωση» της Λεπέν με ποσοστό 31,4% δεν είναι πλέον αποσυνάγωγη, όπως στο παρελθόν, και η σύμπραξη μαζί της είναι αντικείμενο συζήτησης.

Μετά τις περιπέτειες που ακολούθησαν τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης, οι συνταγματικές ρυθμίσεις που θεσπίστηκαν είχαν στόχο τη σταθερότητα του πολιτεύματος, δυσχεραίνοντας την πραγματοποίηση αλληπάλλων αναμετρήσεων. Δεν είναι τυχαίο ότι στη μεταπολεμική ιστορία της Γερμανίας έχουν πραγματοποιηθεί μόνο τρεις φορές πρόωρες εκλογές. Μία επί καγκελάρια Βίλι Μπραντ το 1972, μια επί Χέλμουτ Κολ το 1982 και η πιο πρόσφατη επί Γκέκχαρντ Σρέντερ το 2005.

Ο καγκελάριος ξέκοψε τη συζήτηση, τα ΜΜΕ βρίθουν όμως αναλύσεων ως προς το πόσο χρόνο έχει μπροστά της η κυβέρνηση για να ανακάμψει. Ακόμη και η κεντροαριστερή ΖΕΙΤ του δίνει τρεις εβδομάδες για να ανακτήσει την πρωτοβουλία κινήσεων. Στη συνέχεια διακόπτει τις

εργασίες της η Βουλή για το καλοκαίρι και ακολουθούν οι κρίσιμες φθινοπωρινές αναμετρήσεις σε τρία πρώην ανατολικογερμανικά κρατίδια, στις οποίες αναμένεται να θριαμβεύσει η AfD.

Ο στόχος της τρικομματικής κυβέρνησης του «φαναριού» (από το κόκκινο, πράσινο και κίτρινο των εταίρων) να παρουσιαστεί ο προϋπολογισμός έως τις 3 Ιουλίου δεν είναι πάντως ιδιαίτερα ρεαλιστικός. Οι Ελεύθεροι Δημοκράτες (FDP) του υπουργού Οικονομικών Κρίστιαν Λίντνερ έχουν συλλώσει τα πόδια για τη συνέχιση του φρένου χρέους, το SPD δεν συζητάει περικοπές δημοσίων δαπανών ή μειώσεις φόρων και οι Πράσινοι δεν θα ανεχθούν περιβαλλοντικές εκπτώσεις.

Το πρόβλημα είναι πως η τρύπα που άνοιξε το μπλόκο του Συνταγματικού Δικαστηρίου στην αξιοποίηση των κονδυλίων από το ταμείο για την καταπολέμηση της πανδημίας στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής υπολογίζεται σε 30-40 δισ. ευρώ.

Μεταξύ των τριών κομμάτων απαιτούνται επώδυνοι συμβιβασμοί και κανένας από τους εταίρους δεν έχει την πολυτέλεια αυτή τη στιγμή να θυσιάσει προεκλογικές δεσμεύσεις του κινδυνεύοντας να αποξενώσει περαιτέρω την εκλογική του βάση. Ειδικά οι Πράσινοι είναι σε δεινή θέση, αφού υπέστησαν τις σημαντικότερες απώλειες στις ευρωεκλογές κι έχασαν 9 έδρες στο νέο Ευρωκοινοβούλιο. Την ίδια στιγμή, το ποσοστό των πολιτών που δηλώνει δυσαρσενιμένο από το έργο της τρικομματικής κυβέρνησης έχει φτάσει το 71% έναντι 66% τον περασμένο μήνα, ενώ ο Σολτς είναι ο αντιδημοφιλέστερος καγκελάριος στην ιστορία της χώρας (20% είναι η δημοτικότητα του). Ηδη οι δημοσιογράφοι έχουν αρχίσει να συζητούν το ενδεχόμενο ο επόμενος υποψήφιος καγκελάριος εκ μέρους των σοσιαλδημοκρατών να είναι ο υπουργός Αμυνας Μπόρις Πιστόριους, το μέλος της κυβέρνησης με τη μεγαλύτερη διακομματική απήχηση στην κοινή γνώμη. Η συντριπτική πλειοψηφία των Γερμανών πιστεύει ότι μιλάει κατανοητά (62%), είναι αποτελεσματικός (56%) και αξιόπιστος (51%), με βάση δημοσκοπήσεις του περιόδικου «Στερν».

Πανηγυρίζει η Μόσχα

Η οικτρή κατάσταση στον γαλλογερμανικό άξονα και η ενίσχυση της Ακροδεξιάς στην επόμενη Ευρωβουλή είναι λογικό να χαροποιεί τη Μόσχα, που έσπευσε να κάνει λόγο για «ντροπή της Ευρώπης και συντηρητική ήττα των Μακρόν και Σολτς». Σχολιάζοντας το αποτέλεσμα ο πρόεδρος της Δούμας Βιάτσεςλαβ Βολόντιν χαρακτήρισε την έκβαση αναμενόμενη με ανάρτησή του στην πλατφόρμα Τέλεγκραμ: «Μια λιμνάζουσα οικονομία, μεταναστευτική κρίση, χώρες που εμπλέκονται στον πόλεμο στην Ουκρανία εναντίον των εθνικών τους συμφερόντων...». Και καταλήγει: «Θα έπρεπε να παραιτηθούν και να σταματήσουν να κοροϊδεύουν τους ψηφοφόρους τους».



Ο Ολαφ Σολτς είναι ο αντιδημοφιλέστερος καγκελάριος στην Ιστορία της Γερμανίας με δημοτικότητα 20%. Μετά την καθίζηση των Σοσιαλδημοκρατών, η κεντροαριστερή εφημερίδα Zeit εκτιμά ότι έχει μόλις τρεις εβδομάδες για να ανακτήσει την πρωτοβουλία των κινήσεων. Στη συνέχεια η Βουλή διακόπτει τις εργασίες της για το καλοκαίρι και ακολουθούν οι κρίσιμες φθινοπωρινές αναμετρήσεις σε τρία πρώην ανατολικογερμανικά κρατίδια, στις οποίες αναμένεται να θριαμβεύσει η AfD.



Διχασμένη Γερμανία, ομοιόχρωμη Γαλλία

Η κυριαρχία του μαύρου της Ενωσης Χριστιανοκοινωνιστών/Χριστιανοδημοκρατών (CDU/CSU) – με εξαίρεση κάποιες πράσινες νησίδες (Αμβούργο, Βρέμη, Κολωνία) – στο δυτικό κομμάτι της Γερμανίας και το γαλάζιο χρώμα της Εναλλακτικής για τη Γερμανία (AfD) στο ανατολικό κομμάτι της χώρας δείχνουν ότι η επένδυση των δύο Γερμανιών δεν έχει επιτευχθεί στην πράξη. Στη Γαλλία, το καφέ χρώμα της Ακροδεξιάς απλώνεται σε όλο τον χάρτη, με κάποιες διάσπαρτες εοτίες κεντροαριστερών (συνεργασία Σοσιαλιστών και κόμματος του Ραφαέλ Γκλικσμάιν) θυλάκων, όπως στους νομούς Λοζέρ, Αριέζ, Οτ Αλπ και Ιλ-ε-Βιλέν.



ΑΠΩΣΗ Η βύθιση των Πρασίνων

Του **ΚΩΣΤΑ ΚΟΣΜΑ**

Η ακανόνιστη έκταση του πρώην αεροδρομίου Τέμπελχοφ, που εγκαινιάστηκε το 1923 και έχει συνδεθεί στενά με την ιστορία του Βερολίνου, είναι πλέον αποκλειστικά χώρος αναψυχής. Όταν σταμάτησε να λειτουργεί το 2008, απαγορεύτηκε και η παραμικρή δόμηση – μία από τις επιτυχίες της πράσινης πολιτικής, κόντρα σε όλα τα υπόλοιπα κόμματα. Διαγωνίστηκε απέναντι βρισκείται η Columbiashalle, που σήμερα δεν φιλοξενεί συναυλία, αλλά το μετεκλογικό πάρτι των Πρασίνων. «Έτσι μου 'ρχεται να σηκώσω να φύγω, αλλά δεν με παίρνει», λέει ένα σημαντικό στέλεχος που προσπαθεί να κρύψει τη διάχυτη μίζερα: το κόμμα κατακρημνίστηκε στις ευρωεκλογές από το 20,5% στο 12%. Και το χειρότερο: τα ακροδεξιά κόμματα θριάμβευσαν στη Γερμανία και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Οι ερμηνείες, έτοιμες ήδη πριν από το διαφανιόμενο αποτέλεσμα, ακούστηκαν αμέσως: ελιτισμός και απώλεια επαφής με «τον μέσο πολίτη» ήταν ορισμένες από αυτές. Ομως, αν είναι έτσι, γιατί δεν λειτουργήσαν αρνητικά και πριν από δύο χρόνια; Αφού το κόμμα παραμένει το ίδιο. Φαίνεται πως οι αιτίες είναι πολλαπλές και προέκυψαν αυτά τα δύο τελευταία χρόνια.

Μια άλλη, πιο εύλογη ερμηνεία είναι οι καβγάδες εντός του κυβερνητικού συνασπισμού. Σίγουρα η εικόνα έριδας που δίνει το λεγόμενο «φανάρι» (από το κόκκινο, το κίτρινο και το πράσινο των τριών κομμάτων του κυβερνητικού συνασπισμού) είναι αρνητική. Βλέποντας ωστόσο ότι οι «κόκκινοι» Σοσιαλδημοκράτες και οι «κίτρινοι» Φιλελεύθεροι δεν έχασαν τόσο πολύ, πρέπει κανείς να ψάξει για τους λόγους που οδήγησαν ειδικά στις απώλειες των Πρασίνων.

Ένας παράγοντας είναι σίγουρα η ατυχής επικοινωνιακή πολιτική ενός κομβικού νόμου για τη θέρμανση, που είχε ως σκοπό τη μείωση της μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, εξελίχθηκε ωστόσο ως οικονομική επιβάρυνση για τον απλό πολίτη. Εδώ προστίθενται και οι διαμαρτυρίες αγροτών που ξέσπασαν τον χειμώνα και εξελίχθηκαν σε ταραχές, με αφορ-

μή τη φορολόγηση του ντιζελ, και είχαν ως βασικό στόχο τους Πράσινους – αυτοί θέλουν να σταματήσουμε να καίμε πετρέλαιο, αυτοί είναι που μας φορολογούν. «Υπερεκτιμήσαμε τη θέληση του κόσμου για αλλαγή», δήλωσε το ιστορικό ηγετικό στέλεχος του κόμματος Γιούργκεν Τρίτιν το βράδυ των εκλογών. Με άλλα λόγια, η εντύπωση ότι οι μεταρρυθμίσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος ήταν οι υπερβολικά ταχύτητα και εις βάρος του απλού πολίτη κόστισε σίγουρα ένα μεγάλο μέρος των ψηφοφόρων.

Εξίσου μεγάλη βαρύτητα έχει και η απώλεια της προτίμησης της νεολαίας, βασικού πυλώνα των πρασίνων ψηφοφόρων. Ομως εδώ οι απώλειες σημειώνονται όχι λόγω της υπερβολικά υψηλής, αλλά μάλλον της υπερβολικά χαμηλής ταχύτητας των μεταρρυθμίσεων: ένα σεβαστό 3% μετακινήθηκε προς το κόμμα Volt. Εκεί που το 2019 το κίνημα Fridays for Future ήταν υποστηρικτές, τώρα είναι επικριτές των Πρασίνων.

Καταλυτική σημασία είχε ωστόσο η αναγωγή του μεταναστευτικού σε μείζον πολιτικό θέμα. Η ανασφάλεια που προκαλείται, τα φαινόμενα της εγκληματικότητας, της ανεργίας ή της πολιτισμικής διάβρωσης που επιστρατεύονται και αποδίδονται στους μετανάστες είναι αυτό που δίνει φτερά στα ακροδεξιά σχήματα – και αυτό που κόστισε τρομερά στους Πράσινους, οι οποίοι θεωρείται ότι δεν έχουν απαντήσεις. Αυτή η στρατηγική, με τη βοήθεια πιασάρικων, υπεραποδομημένων μέσων, όπως το TikTok, υπήρξε μάλλον ο πιο καταλυτικός παράγοντας όχι μόνο για την πτώση των Πρασίνων, αλλά κυρίως για την ανάδειξη των ακροδεξιών, τάση για την οποία πρέπει να βρεθεί επείγοντως απάντηση.

Πίσω στο Τέμπελχοφ. Στο Βερολίνο, όπως και στο Αμβούργο και σε άλλες μεγαλουπόλεις, οι Πράσινοι παρέμειναν πρώτη δύναμη. Τουλάχιστον μέχρι να μην οραθεί ως αναψυχής ως πράσινη σφραγίδα στο Βερολίνο.

Ο κ. Κώστας Κοσμάς είναι φιλόλογος και πολιτεύεται με τους Πράσινους στο Βερολίνο.

Εντουάρ Λουί, συγγραφέας

Φταίει και ο Μακρόν για την άνοδο της Λεπέν

Οι περισσότεροι άνθρωποι ψηφίζουν την άκρα Δεξιά για αριστερούς λόγους, όχι επειδή είναι ρατσιστές ή υπέρ της βίας

Συνέντευξη στη ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Είναι μία από τις πιο μαχητικές φωνές της σύγχρονης αριστερής γαλλικής διανόησης. Ο Εντουάρ Λουί –που κατά ένα μέρος είναι και «δικός» μας αφού μοιράζει τον χρόνο της διαμονής του στη Γαλλία και την Ελλάδα– θεωρείται από τους πιο σημαντικούς νέους συγγραφείς παγκοσμίως. Τόσο με τα βιβλία του («Να τελειώνουμε με τον Εντύ Μπελγκέλ», «Η ιστορία της βίας»), «Ποιος σκότωσε τον πατέρα μου» από τις εκδόσεις Αντίποδες) όσο και με την αρθρογραφία του σε γαλλικά έντυπα προσφέρει μια βαθιά και προσωπική ματιά στη ζωή της εργατικής τάξης στη Γαλλία, εξετάζοντας θέματα όπως η φτώχεια, ο ρατσισμός, η ομοφοβία, ο αλκοολισμός.

Τον βρήκαμε στην Αθήνα λίγο πριν επιστρέψει στη Γαλλία και του ζητήσαμε να σχολιάσει την πολιτική κατάσταση όπως έχει διαμορφωθεί στην πατρίδα του μετά τις πρόσφατες εξελίξεις. Ακούμε μια φωνή ζωντανή, παλλόμενη, που ακόμη και από το τηλέφωνο ο ήχος της δηλώνει τη δέσμευση στα πιστεύω της. Ξεκινώντας με την ερώτηση για το επόμενο βήμα στη Γαλλία, δεν χρειάζονται παρά σύντομες δικές μας ερωτήσεις - παρεμβάσεις για να ξετυλίξει τη σκέψη του.

«Για μένα είναι σημαντικό να προσαρθώ να κατανοήσω την πολιτική με μια μορφή διαλεκτικής και όχι με στατικό τρόπο. Μιλάω λοιπόν για πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις, και από αυτή τη σκοπιά στην πραγματικότητα ο Εμανουέλ Μακρόν και η Μαρίν Λεπέν είναι η αιτία και η συνέπεια της ίδιας διαδικασίας, απαντάει ο 32χρονος συγγραφέας.

«Προφανώς δεν είναι όμοιοι ως προς την πολιτική τους, αλλά από τη μια πλευρά υπάρχει η αιτία, που είναι ο Μακρόν, και από την άλλη πλευρά υπάρχει η συνέπεια, που είναι η Λεπέν», τονίζει ο Λουί και προσθέτει ότι η άνοδος της Ακροδεξιάς σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες δεν έγινε σε μια νύχτα. «Κατά τη γνώμη μου, η διαδικασία που επέτρεψε στην άκρα Δεξιά να αποκτήσει τόσο εξουσία στην Ευρώπη είναι πολιτικές όπως αυτή του Μακρόν, οι οποίες είναι νεοφιλελεύθερες και τεχνοκρατικές, οδηγούν στην ανασφάλεια, στην κατάργηση των κοινωνικών παροχών, στην κατάργηση των δημοσίων υπηρεσιών, σε όλο και μεγαλύτερο περιορισμό της δημόσιας περίθαλψης, σε λιγότερα χρήματα στη δημόσια εκπαίδευση, σε περιορισμό της πρόσβασης των μεσαίων και των χαμηλών κοινωνικών τάξεων στα βασικά αγαθά της καθημερινής ζωής», σημειώνει και θεωρεί ότι παρόμοιες πολιτικές έχουν εφαρμοστεί ευρωπαϊκές κυβερνήσεις με αριστερό και σοσιαλιστικό πρόσημο.

«Ζώντας μέσα σε αυτές τις συνθήκες, και με τη χρήση εντέλει ενός πολιτικού αδιεξόδου στις προηγούμενες προεδρικές εκλογές, ήξερα ότι ψηφίζοντας τον Μακρόν για να αποτρέψω την Ακροδεξιά να έρθει στην εξουσία –το έκανα με πολύ πόνο, με πολλή ένταση μέσα μου– ψηφίζα έναν υποψήφιο που θα έκανε την Ακροδεξιά να ανέβει. Πολύ συχνά ακούγοντας τις πολιτικές αναλύσεις στα μέσα ενημέρωσης νομίζω ότι βρισκόμαστε ακόμη στο στάδιο της φωτογραφίας, δεν έχουμε φθάσει στον κινηματογράφο, στην εξέλιξη της κινούμενης εικόνας. Η Ακρο-



μεταστροφή του γαλλικού εκλογικού σώματος προς τον ακραίο συντηρητισμό;

– Στην πραγματικότητα, αυτή ήταν μια διαδικασία που χρειάστηκε πολύ χρόνο. Ξέρετε, για τη Γαλλία όταν στη δεκαετία του 1980 η Ακροδεξιά για πρώτη φορά απέκτησε ένα εκλογικό ποσοστό που έφθανε περίπου στο 5%, έγινε μεγάλο σκάνδαλο. Τι συνέβη έκτοτε, που πήγαν τα δάκρυά μας; Οι παππούδες και οι γιαγιάδες μου ψηφίζουν αριστερά ή κομμουνιστικά κόμματα. Στην πορεία ολόκληρη η επόμενη γενιά άρχισε να ψηφίζει Ακροδεξιά. Η πολιτική φιλόσοφος Σαντάλ Μουφ έχει μια άποψη, που νομίζω πως είναι πολύ αληθινή. Υποστηρίζει ότι οι περισσότεροι άνθρωποι που πρόκειται να ψηφίσουν την άκρα Δεξιά, στην πραγματικότητα ψηφίζουν για αριστερούς λόγους. Ψηφίζουν την Ακροδεξιά επειδή θέλουν μια καλύτερη ζωή, επειδή δεν μπορούν να φάνε κάθε μέρα, επειδή δεν μπορούν να πληρώσουν τη βενζίνη, επειδή νιώθουν τη βία της ανισότητας. Προφανώς βεβαίως υπάρχει ποσοστό του εκλογικού σώματος που ψηφίζει τη Λεπέν εν προκειμένω για πραγματικά ακροδεξιούς λόγους: είναι ομοφοβικοί, ρατσιστές, κατά των μεταναστών, υπέρ της βίας.

«Ακούγοντας τις πολιτικές αναλύσεις νομίζω ότι βρισκόμαστε ακόμη στο στάδιο της φωτογραφίας, δεν έχουμε φθάσει στον κινηματογράφο. Η Ακροδεξιά αντιμετωπίζεται ως μια παγωμένη εικόνα, ενώ πρέπει να κατανοήσουμε την κίνησή της. Στις δεκαετίες του 1980, του 1990 και του 2000 γίναμε μάρτυρες μιας συντηρητικής επανάστασης στην πολιτική, κατά την οποία ένα μεγάλο μέρος της βάσης της Αριστεράς έκανε στροφή προς τη Δεξιά», λέει ο Εντουάρ Λουί.

“

Η Αριστερά είναι πολύ ισχυρή, αλλά διασπασμένη. Το να ενώσουμε τις δυνάμεις μας δεν σημαίνει ότι συμφωνούμε. Θα συνεχίσουμε να διαφωνούμε, αλλά αυτές οι διαφωνίες θα μπορέσουν να χτίσουν κάτι.

δεξιά αντιμετωπίζεται ως μια παγωμένη εικόνα, ενώ στην πραγματικότητα πρέπει να κατανοήσουμε την κίνησή της. Σταδιακά, στις δεκαετίες του 1980, του 1990 και του 2000 γίναμε μάρτυρες ενός είδους μεγάλων συντηρητικής επανάστασης στην πολιτική, κατά την οποία ένα μεγάλο μέρος της βάσης της Αριστεράς, που παραδοσιακά υπερασπιζόταν τους μειονεκτούντες και τους φτωχότερους, έκανε μια μεγάλη στροφή προς τη Δεξιά. Στην πραγματικότητα υπέστη και αυτή τις συνέπειες της νεοφιλελεύθερης επανάστασης, και σταμάτησε να μιλάει για τον πόνο, τη βία, την ταπείνωση στη δουλειά, τις δυσκολίες».

– Έχουμε λοιπόν μια πλήρη

– Ποια είναι λοιπόν η λύση σε αυτή την κατάσταση;

– Να ξαναδημιουργήσουμε μια Αριστερά που θα έπαιρνε τις ψήφους από την Ακροδεξιά και θα έδινε πίσω στους κυρίαρχους, στους πιο επισφαλείς ανθρώπους, στους εργαζομένους την αίσθηση ότι εκπροσωπούνται. Και αυτό το αίτημα έχει δύο πλευρές. Αφενός οι προοδευτικοί όλων των κατηγοριών, από διαφορετικά πεδία, διαφορετικούς κόσμους, με διαφορετικές ευαισθησίες, πρέπει να πάψουν να υποκύπτουν στη «γοντεία» της Ακροδεξιάς και να θέτουν τα δικά τους ερωτήματα, αντί να απαντούν στα ερωτήματα των άλλων. Η νίκη της Ακροδεξιάς τα τελευταία χρόνια είναι ότι κέρδισε τη μάχη των εγκεφάλων, εκείνων που με εμμονή βλέπουν και μιλούν μόνον γι' αυτήν. Ξέρουμε ότι αυτό συνέβη στις Ηνωμένες Πολιτείες με τον Ντόναλντ Τραμπ και είναι επίσης μια βασική αιτία που του επέτρεψε να κερδίσει.

Η άλλη πλευρά της προσπάθειας για να βρεθεί λύση στο πολιτικό αδιέξοδο συνδέεται με την Αριστερά που είναι πολύ ισχυρή, αλλά διασπασμένη. Πώς θα μπορούσαμε λοιπόν να δημιουργήσουμε από κοινού μια ισχυρότερη αριστερή δύναμη; Στην πραγματικότητα, το να ενώσουμε τις δυνάμεις μας δεν σημαίνει ότι συμφωνούμε. Η ένωση δυνάμεων σημαίνει να συνεχίσουμε να διαφωνούμε. Αλλά αυτές οι διαφωνίες θα είναι παραγωγικές όταν θα αποσκοπούν στο να δημιουργήσουν κάτι καινούργιο. Ενώνουμε τις δυνάμεις μας σημαίνει παράγωμε εποικοδομητικές διαφωνίες. Και στην πραγματικότητα βάζοντας τους σοσιαλιστές, τους οικολόγους, τους κομμουνιστές και τη ριζοσπαστική Αριστερά μαζί, δεν συνεπάγεται ότι διαγράφουν τις διαφορές τους, αλλά ότι αυτές οι διαφορές θα μπορέσουν να χτίσουν κάτι.

– Είστε αισιόδοξος για τις εκλογές της 30ής Ιουνίου;

– Αισιόδοξος... Δεν ξέρω. Είμαι όμως μαχητικός.



Η πρόωπη προσφυγή του Εμανουέλ Μακρόν στις κάλπες αμέσως μετά την ήττα στις ευρωεκλογές ίσως οδηγήσει σε μια δύσκολη συγκατοίκηση με τον εκλεκτό της Λεπέν, Ζορντάν Μπαρντελά, στην πρωθυπουργία. Αναλυτές δεν αποκλείουν να πρόκειται για ένα σατανικό σχέδιο του Γάλλου προέδρου προκειμένου να αφήσει την Ακροδεξιά να φθαρεί επί τρία χρόνια στην κυβέρνηση και να περιορίσει τις πιθανότητες μιας εκλογικής νίκης της Λεπέν στις επόμενες προεδρικές εκλογές.

ΑΠΟΨΗ

Την πανούκλα ή τη χολέρα

Του ΝΙΚΟΥ ΑΛΙΑΓΑ

«Να είστε προσεκτικοί διότι όταν μια δημοκρατία είναι άρρωστη, ο φασισμός την επισκέπτεται στο κρεβάτι της και όχι για να δει τι κάνει», έλεγε ο κάποτε Αλμπέρ Καμύ, ο οποίος υποστήριξε ότι εάν η γενιά του δεν καταφέρει να αλλάξει τον κόσμο, θα πρέπει να κάνει το παν για να μην τον δει να καταρρέει.

Ανήκω στη γενιά που άρχισε να ψηφίζει στη Γαλλία στα τέλη της δεκαετίας του 1980 έχοντας ως επιλογή έναν κλασικό δικομματισμό και στο βάθος της γραμμής του ορίζοντα το ακροδεξιό κόμμα του Ζαν-Μαρίν Λεπέν. Δύσκολο σήμερα να μην αναγνωρίσει κανείς πως τα σχήματα του πολιτικού τοπίου που γνωρίζαμε μέχρι πρότινος έχουν καταρρεύσει σαν ένα κάστρο στην άμμο μετά τις τελευταίες ευρωπαϊκές εκλογές. Ωστόσο αυτό δεν έγινε σε μια νύχτα.

Παραδοσιακά όταν το τότε Εθνικό Μέτωπο πλοίαζε επικίνδυνα στην εξουσία, μια δημοκρατική ασπίδα διαμορφωνόταν αυτομάτως και δεν επέτρεπε ποτέ στον Λεπέν να περάσει την κόκκινη γραμμή. Έτσι εξελήξε ο Ζακ Σιράκ το 2002 στον δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών ξεπερνώντας το 82% των ψήφων απέναντι στον Λεπέν, έτσι επικράτησε και ο Μιτεράν καταπολεμώντας συστηματικά το σκιάχτρο της Ακροδεξιάς όσο του ήταν χρήσιμο. Τότε, μόνο η ιδέα της ανόδου του Ζαν-Μαρίν Λεπέν στην εξουσία μπορούσε να συσπειρώσει τους πολιτικούς του αντιπάλους δίχως δεύτερη σκέψη. Είκοσι δύο χρόνια αργότερα τους δικάζει ανελέητα.

Τι άλλαξε σε δύο δεκαετίες; Σχεδόν τα πάντα: ο Λεπέν έδωσε τη σκυτάλη στην κόρη του Μαρίν, το κόμμα άλλαξε όνομα και μετατράπηκε σε Εθνική Συσπείρωση, καμουφλάρισε όσο μπορούσε κάποιες λεκτικές και ιδεολογικές δυσσομίες του παρελθόντος, όργωσε ακατάπαυστα τις περιφέρειες προιόνι-

ζοντας μεθοδικά τα κεκτημένα των παραδοσιακών κομμάτων και πλησίασε δυναμικά τους νέους ψηφοφόρους, για τους οποίους το σκοτεινό παρελθόν της Ακροδεξιάς δεν σήμαινε κάτι τόσο γνώριμο.

Μια μακροχρόνια ατζέντα που φαινομενικά δεν απέδωσε άμεσους καρπούς στις προεδρικές αναμετρήσεις του 2017 και του 2022 (καθώς ο Εμανουέλ Μακρόν εξελήξε και τις δύο φορές), αλλά που έδωσε την ευκαιρία στη Μαρίν Λεπέν να διευρύνει σταδιακά τη βάση της, να φλερτάρει με τις κοινωνικές τάξεις που απεχθάνο-

μένο να βρεθεί αντιμέτωπο με ένα ανεξέλεγκτο θυμικό που θα ξεκινήσει από την κοινωνία και θα φθάσει στα έδρανα της Εθνοσυνέλευσης. Η στιγμή λοιπόν έφθασε και την επομένη των ευρωπαϊκών εκλογών ο Εμανουέλ Μακρόν διέταξε τη διάλυση της Βουλής, επισπεύδοντας την εκλογική διαδικασία και προσδοκώντας «ένα δημοκρατικό ταρακούνημα» από την πλευρά των ψηφοφόρων. Μόνο που το σημερινό τοπίο είναι τελείως διαφορετικό από τα προηγούμενα χρόνια, η κρίση με τα Κίτρινα Γίλεκτα, η τρομοκρατία, η πανδημία, καθώς και οι κοινωνικές αναταραχές για το συνταξιοδοτικό έσπειραν δικόνοια, ανασφάλεια και δημιούργησαν μια πόλωση σε έναν κοινωνικό ιστό που δικασμένο και πιο ανήσυχο από ποτέ.

Ο Μακρόν αναγνωρίζει ένα κομμάτι ευθύνης στον απολογισμό του και εκλιπαρεί για μια συσπείρωση για το καλό της Γαλλίας και της Ευρώπης. Μήπως είναι λίγο αργά; Πώς να συσπειρώσει τα παραδοσιακά κόμματα των σοσιαλιστών και των συντηρητικών που δυναμίτισε ο ίδιος όταν πήρε την εξουσία; Πού να βρει κάποιο αξιόπιστο αντίβαρο απέναντι σε μια εκρυθμή ακροαριστερά που κρατάει αμφιλεγόμενη στάση σε φλέγοντα ευρωπαϊκά θέματα; Ίσως να είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της πέμπτης γαλλικής δημοκρατίας που τα σύνορα των ιδεολογικών γραμμών στις διάφορες παρατάξεις δεν είναι πλέον ξεκάθαρα.

Κάποτε ένας παλιός υπουργός του Ζακ Σιράκ έλεγε πως στην πολιτική όταν φθάσεις να μην έχεις άλλη επιλογή από την πανούκλα ή τη χολέρα, πρέπει να είσαι έτοιμος να πηδήξεις στο κενό. Ο Γάλλος πρόεδρος επέλεξε την πιο επικίνδυνη οδό. Θα καταφέρει άραγε να κλείσει το κουτί της Πανδώρας μέχρι τις 29 Ιουνίου;

Ο κ. Νίκος Αλιάγας είναι δημοσιογράφος, ζει και εργάζεται στη Γαλλία.

Ίσως να είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της πέμπτης γαλλικής δημοκρατίας που τα σύνορα των ιδεολογικών γραμμών στις διάφορες παρατάξεις δεν είναι πλέον ξεκάθαρα.

νταν τις ελίτ της χώρας και να δημιουργήσει έναν αρσενικό κλώνο της, πολύ νεότερο και εμφανισμό για τα τηλεοπτικά πάνελ: τον Ζορντάν Μπαρντελά, 28 ετών και ήδη υποψήφιο για την πρωθυπουργία της χώρας σε περίπτωση νίκης της παράταξής του στις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές.

Τι δεν άλλαξε από το 2002; Η εμμονή της Λεπέν με το μεταναστευτικό, η γενικότερη ανασθεώρηση της υπάρχουσας ευρωπαϊκής διακυβέρνησης, τα γλυκά μάτια προς τον Τραμπ και τον Πούτιν, και μια ρεβάνς που περιμένει να εκραγεί. Τη θυμάμαι σε μια συνέντευξη που μου είχε παραχωρήσει πριν από πέντε χρόνια να μου μιλάει για τη δύναμη «του παλιρροϊκού κύματος», ότι δηλαδή είναι θέμα χρόνου το πολιτικό κατεστη-

Το ποδοσφαιρικό τουρνουά που ενώνει την Ευρώπη

Η εξέλιξη του ευρωπαϊκού πρωταθλήματος, οι μεγάλες αλλαγές και οι πρωταθλητές

Την Παρασκευή (14/6) ξεκίνησε το Euro2024 με τον αγώνα της διοργανώτριας Γερμανίας κόντρα στη Σκωτία. Οι 51 αγώνες του ευρωπαϊκού κυπέλλου ποδοσφαίρου, σε επίπεδο εθνικών ομάδων, θα φιλοξενηθούν στα γήπεδα 10 πόλεων.

Το 17ο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα, η κορυφαία διοργάνωση εθνικών ομάδων της ηπείρου μας, θα ολοκληρωθεί σε ένα μήνα με τον τελικό να είναι προγραμματισμένος για τις 14/7. Για πρώτη φορά στην ιστορία του θεσμού, γίνεται σε απόσταση τριών –και όχι τεσσάρων– χρόνων από την προηγούμενη διοργάνωση (Euro 2020), που παρουσιάστηκε «απλωμένη» σε 11

Το 1927 ο Ανρί Ντελονέ προχώρησε σε μια ριζοσπαστική πρόταση για ένα πρωτάθλημα στο οποίο θα λάμβαναν μέρος εθνικές ομάδες της Ευρώπης. Δεν πρόλαβε να δει το όνειρό του να πραγματοποιείται, αφού έφυγε από τη ζωή το 1955.

περιοχές για τον εορτασμό της 60ής επετείου του τουρνουά, με καθυστέρηση ενός χρόνου, εξαιτίας της πανδημίας Covid-19.

Διάγουμε τον πιο καυτό Ιούνιο και με τη σεζόν να βρίσκεται στο τέλος της και τους ποδοσφαιριστές (ειδικά όσοι αγωνίζονται στα μεγάλα πρωταθλήματα) τρομερά καταπονημένους, υπάρχει η αίσθηση ότι ίσως ζήσουμε κι ένα τουρνουά με πολλές εκπλήξεις και... καταποντισμό των φαβορί.

Θα κάνουμε στη συνέχεια μια ιστορική αναδρομή στη διοργάνωση που ενώνει ποδοσφαιρικά την Γηραιά Ήπειρο και μας χάρισε μεγάλες συγκινήσεις και αξέχαστες αναμνήσεις.

Και εγένετο... UEFA Euro

Γυρίζουμε τον χρόνο πίσω και σχεδόν ένα αιώνα πριν, το 1927, όταν ο Γάλλος Ανρί Ντελονέ, ο οποίος υπήρξε ποδοσφαιριστής αλλά και διαιτητής, προχώρησε σε μια ριζοσπαστική για την εποχή πρόταση. Ένα πρωτάθλημα στο οποίο θα λάμβαναν μέρος εθνικές

ομάδες χωρών της Ευρώπης. Όσο κι αν το ήθελε, η πόρτα που βρήκε τότε ήταν κλειστή και η απάντηση που πήρε αρνητική. Ωστόσο, το όνειρό του δεν σταμάτησε να υπάρχει και επανήλθε το 1954 όταν ιδρύθηκε η UEFA. Τότε όμως αντίκρισε τη μεγάλη αντίδραση των ποδοσφαιρικών ομοσπονδιών της Μεγάλης Βρετανίας, οι οποίες παρέσυραν κι άλλες χώρες ούτως ώστε να ψηφίσουν αρνητικά. Από τα 31 μέλη της ευρωπαϊκής ομοσπονδίας μόλις τα 14 ψήφισαν θετικά.

Το 1957, μετά και τη διεξαγωγή αντίστοιχων διοργανώσεων σε άλλες ηπείρους, η UEFA ανακίνησε τη δημιουργία μιας διοργάνωσης εθνικών ομάδων με την ονομασία Κύπελλο Εθνών «Ανρί Ντελονέ». Ο Γάλλος πάντως δεν πρόλαβε να δει το όνειρό του να πραγματοποιείται, αφού έφυγε από τη ζωή το 1955.

Τελική φάση με 4 ομάδες!

Η πρώτη διοργάνωση έγινε το 1960 με τη συμμετοχή 17 χωρών. Είχε απο-

φαιστεί όπως η προκριματική φάση διεξαχθεί μέσω διπλών νοκ-άουτ αναμετρήσεων. Η τελική φάση αφορούσε μόνο τους ημιτελικούς και τον τελικό, και διεξαγόταν στην έδρα μιας εκ των τεσσάρων ομάδων που προκρινόταν από τα προκριματικά. Για την ιστορία, η πρώτη χώρα η οποία φιλοξένησε τελική φάση ήταν η Γαλλία και νικήτρια αναδείχθηκε η Σοβιετική Ένωση, που κέρδισε στην παράταση την Γιουγκοσλαβία με 2-1.

Τέσσερα χρόνια μετά, η μοναδική διαφοροποίηση ήταν πως στα προκριματικά συμμετείχαν όλες οι χώρες-μέλη της UEFA, ενώ σημαντικές αλλαγές είχαμε στην τρίτη διοργάνωση η οποία έγινε το 1968. Το όνομα του θεσμού άλλαξε σε Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα, κάτι που ισχύει μέχρι σήμερα, αν και από το 1996 συνθίζεται να μπαίνει μπροστά και η λέξη «UEFA». Επίσης προστέθηκαν για πρώτη φορά οι όμιλοι. Η διαφορά με σήμερα είναι πως οι όμιλοι αποτελούσαν μόνο την προκριματική φάση, αφού η τελική

φάση συνέχισε να διεξάγεται με τον αρχικό της τρόπο έως το 1976.

Από το 1980 οι ομάδες της τελικής φάσης έγιναν οκτώ και προκρίνονταν από επτά προκριματικούς ομίλους. Ακόμη κάτι που άλλαξε είναι πως καθιερώθηκε όπως η διοργανώτρια χώρα να συμμετέχει απευθείας στην τελική φάση (ισχύει μέχρι σήμερα), την οποία εκείνη τη χρονιά αποτελούσαν δύο ομίλοι. Οι πρώτοι των ομίλων πήγαν τελικό, ενώ οι δεύτεροι αναμετρήθηκαν μεταξύ τους για την τρίτη θέση. Από το 1984 έως το 1992, οι δύο πρώτοι των ομίλων αγωνίζονταν στους ημιτελικούς, ενώ αποφασίστηκε να μην γίνει μικρός τελικός.

Το 1996 οι ομάδες της τελικής φάσης έγιναν δεκαέξι και προκρίνονταν από προκριματικούς ομίλους. Όσοι έφταναν μέχρι την τελική φάση αγωνίζονταν σε τέσσερις ομίλους και στη συνέχεια οι δύο πρώτες κάθε ομίλου συμμετείχαν σε αγώνες νοκ-άουτ από τα προημιτελικά έως τον τελικό.

Από το 2016 και έπειτα, οι ομάδες της τελικής φάσης αυξήθηκαν σε 24 και χωρίζονται πλέον σε έξι ομίλους των τεσσάρων ομάδων. Την πρόκριση στα προημιτελικά παίρνουν οι δύο πρώτες κάθε ομίλου, όπως και οι τέσσερις καλύτερες τρίτες.

Ιδιαίτερη αναφοράς αξίζει το γεγονός πως τρεις φορές τη διοργάνωση φιλοξένησαν δύο χώρες. Το 2000 (Βέλγιο / Ολλανδία), το 2008 (Αυστρία / Ελβετία) και το 2012 (Πολωνία / Ουκρανία). Σημειώνεται ακόμη ότι η τελική φάση του Euro 2020, το οποίο λόγω κόβιντ έγινε το καλοκαίρι του 2021, ανατέθηκε σε 11 πόλεις από 11 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες. Ο τελικός έγινε στο «Γουέμπλεϊ» του Λονδίνου.

Ο χάρτης των κατακτήσεων

Όσον αφορά στις κατακτήσεις, από τρεις φορές ανέβηκαν στην κορυφή της Ευρώπης οι Γερμανία (1972 και 1980 ως Δυτική Γερμανία, 1996) και Ισπανία (1964, 2008 και 2012), ενώ από δύο κατακτήσεις έχουν Ιταλία (1968, 2020) και Γαλλία (1984, 2000). Τη λίστα συμπληρώνουν οι Σοβιετική Ένωση (1960), Τσεχοσλοβακία (1976), Δανία (1994), Ολλανδία (1998), Ελλάδα (2004) και Πορτογαλία (2016).

Ισπανία (1964), Ιταλία (1968) και Γαλλία (1984) είναι οι μοναδικές ομάδες που κατέκτησαν το τρόπαιο ως οικοδέσποινες.



Με τη σεζόν να βρίσκεται στο τέλος της και τους ποδοσφαιριστές (ειδικά στα μεγάλα πρωταθλήματα) τρομερά καταπονημένους, υπάρχει η αίσθηση ότι ίσως ζήσουμε ένα τουρνουά με πολλές εκπλήξεις.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Συνεννόηση μπουζούκι



Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Η διαδικασία να ερμηνεύσουμε τον τίτλο του κειμένου είναι παντελώς ανούσια και καθόλου χρήσιμη. Δεν χρειάζεται κιόλας να τον κατανοήσει κανείς, αφού η ουσία του πιο κάτω κειμένου, παραμένει έτσι και αλλιώς ακατανόητη. Γιατί μόνο ως ακατανόητη μπορεί να εκληφθεί η διαχρονική ασυνεννοσία, μεταξύ των φορέων τούτου του νησιού, που ασχολούνται με την γηπεδική βία.

Άμα στην ασυνεννοσία προσθέσεις ολίγον τι... προχειρότητα και από πάνω για γαρντιτούρα την υποκρισία, θα καταλήξεις στη συνταγή, την οποία το κράτος εφαρμόζει δεκαετίες τώρα, στην οποία προσπάθεια κάνει για να πατάξει τη βία.

Υπενθυμίζω ότι λίγους μήνες πριν και ενώ ο πρόεδρος της Δημοκρατίας «απειλούσε» για κλείσιμο των γηπέδων, επικαλούμενος το ελληνικό μοντέλο, υπήρχε μια τάχατες συστράτευση των αρμοδίων κατά της γηπεδικής βίας. Λίγους μήνες μετά, διαπιστώνουμε ότι καμία προεργασία δεν έχει προκύψει ανάμεσα σε υπουργείο Δημόσιας Τάξεως, Αστυνομία, ΚΟΑ και Ομοσπονδία όσον αφορά τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ενόψει της νέας σεζόν. Όσον αφορά δε τα σωματεία, απλά κρύβονται πίσω από την ποδιά της μαμάς ΚΟΠ, αρνούμενα ν' αναλάβουν τις ευθύνες που τους αναλογούν και είναι –πια– αποδεδειγμένα τεράστιες.

Βγήκε που λέτε τις προάλλες η Ομοσπονδία, και με ανακοίνωση της εξήγγειλε την άρση του μέτρου περί των φιλοξενομένων οπαδών, επαναφέροντας το δικαίωμα του 10% για τα εκτός έδρας ματς. Δεν ήθελε πολύ, στο καπάκι, διά του εκπροσώπου της, η Αστυνομία ξεκαθάρισε ότι διαφωνεί με το εν λόγω σενάριο, ενώ λίγες μέρες μετά βγήκε και το υπουργείο να σεκοντάρει το Σώμα, αφήνοντας εκτεθειμένη την ΚΟΠ για την απόφαση που έλαβε μονομερώς.

Με αυτά και με εκείνα, η «οργανωμένη προσπάθεια κατά της βίας», η «συλλογική προσπάθεια που θα γίνει», η «συνεχής επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων», «η ξεκάθαρα αποφασιστικότητα της Πολιτείας» που ακουγόντουσαν προ μηνών, συνοδευόμενα με το ανάλογο ύφος και στόμφο εκ μέρους των ιθυνόντων, αποδεικνύονται για εξαγομισμένη φορά κούφια λόγια. Το χειρότερο δε, αποδεικνύεται επί της ουσίας, ότι δεν υπάρχει κανένα οργανωμένο σχέδιο κατά της βίας, καμία προεργασία και καμία μελέτη.

Ακριβώς μέσα απ' αυτά τα δεδομένα προκύπτει και η προχειρότητα αλλά και η υποκρισία που πηγάζει μέσα από τ' άτομα που τάχατες δηλώνουν ότι βασική προτεραιότητά τους είναι η καταπολέμηση βίας. Όσον αφορά τη συνεννόηση μεταξύ των αρμοδίων φορέων. Μπουζούκι! Και όποιος κατάλαβε, κατάλαβε! Και όποιος δεν... δεν έχει σημασία. Ακατανόητα παραμένουν για δεκαετίες τώρα πολλά πράγματα σε τούτο το νησί!

Μετακίνηση φιλάθλων μέχρι νεωτέρας...



Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΤΗ

Βάζει κάποιος το χέρι του στη φωτιά, πως μέχρι την ολοκλήρωση του νέου πρωταθλήματος οι αγώνες θα διεξάγονται στην παρουσία και φιλάθλων της φιλοξενομένης ομάδας; Υπάρχει κανείς που πιστεύει πως το μέτρο απαγόρευσης μετακίνησης φιλάθλων δεν θα επανέλθει, αρχικά σε ζητημένες και στη συνέχεια ως απόφαση; Άλλαξε κάτι σε όλο αυτό το διάστημα, κατά το οποίο ισχύει το μέτρο της απαγόρευσης μετακίνησης φιλάθλων, που να δημιουργεί αισιοδοξία για αποφυγή επεισοδίων φέτος;

Δυστυχώς, σε όλα τα πιο πάνω, η απάντηση είναι όχι! Και αφού με σιγουριά μπορούμε να εκτιμήσουμε πως προβλήματα θα έχουμε και φέτος, πάμε στο επόμενο βήμα. Για την ακρίβεια στην Κύπρο δεν πάμε στο επόμενο βήμα αλλά στο πιο πίσω ή στην καλύτερη περίπτωση στο βήμα σημειωτόν... Επόμενο βήμα θα ήταν η σωστή, οργανωμένη και κυρίως αποφασιστική αντιμετώπιση της βίας. Κοινωνικό φαινόμενο, ολόένα και αυξανόμενη η παραβατικότητα, κυρίως η νεανική, αλλά βρίσκεται και πρόσφορο έδαφος από την αδράνεια ή την έλλειψη θέλησης να την αντιμετωπίσουμε. Δεκάδες εξαγγελίες, μέτρα, δηλώσεις αποφασιστικότητας, καταδικές επεισοδίων και πολλά άλλα. Πράξεις ελάχιστες! Αντί της αντίδρασης και της διαφάνειας του αρμόδιου υπουργείου και της Αστυνομίας, για την απόφαση της ΚΟΠ για επιστροφή των φιλάθλων των φιλοξενομένων ομάδων, προτιμότερη θα ήταν η ενημέρωση για νέα μέτρα, πρακτικά & έτοιμα να εφαρμοσθούν, για την αντιμετώπιση όλων όσοι θα θελήσουν να πάνε σ' ένα γήπεδο όχι απλά για να δουν ένα αγώνα. Αντί αυτού, το αρμόδιο υπουργείο, η Αστυνομία και κατ' επέκταση η Πολιτεία, εξακολουθούν να παραδέχονται ήττα. Ένα κράτος ανήμπορο ή απρόθυμο να αντιμετωπίσει τους λίγους που επηρεάζουν τους πολλούς. Την εύκολη λύση επιδιώκουν, υποστηρίζοντας τη συνέχιση του μέτρου απαγόρευσης μετακίνησης φιλάθλων. Η πιο δύσκολη αλλά ενδεδειγμένη λύση, θα ήταν η καλύτερη συντονίση και η αποφασιστική αντιμετώπιση του κολλητικού κλειστού.

Γιατρέ πονάω όταν αγγίζω στο συγκεκριμένο σημείο του σώματός μου. Μην το αγγίζεις, σου απαντά! Δεν αποτελεί τη λύση και τη θεραπεία του προβλήματος αλλά σε πάει παρακάτω. Κάπως έτσι και η πολιτική του κράτους για την αντιμετώπιση της βίας –χρόνια τώρα! Και μετά από τόσα χρόνια, με σχετική νομοθεσία πλέον, με επώνυμη παρουσία φιλάθλων στα γήπεδα, με κλειστά κυκλώματα ασφαλείας, η προτεινόμενη λύση, αργά ή γρήγορα, θα είναι ξανά το μέτρο απαγόρευσης μετακίνησης φιλάθλων, ίσως και αγώνες κλεισμένων των θυρών...

Το πανόραμα του Euro '24

Βερολίνο (τελικός 14/7, 22.00), Μόναχο, Αμβούργο, Στουτγκάρδη, Φρανκφούρτη, Λειψία, Κολωνία, Ντόρτμουντ, Ντίσελντορφ και Γκελζενκίρχεν

Α' όμιλος	Β' όμιλος	Γ' όμιλος	Δ' όμιλος	Ε' όμιλος	ΣΤ' όμιλος
<ul style="list-style-type: none"> Γερμανία Σκωτία Ουγγαρία Ελβετία 	<ul style="list-style-type: none"> Ισπανία Κροατία Ιταλία Αλβανία 	<ul style="list-style-type: none"> Σλοβενία Δανία Σερβία Αγγλία 	<ul style="list-style-type: none"> Ολλανδία Γαλλία Πολωνία Αυστρία 	<ul style="list-style-type: none"> Ουκρανία Σλοβακία Βέλγιο Ρουμανία 	<ul style="list-style-type: none"> Πορτογαλία Τσεχία Γεωργία Τουρκία



Στη φάση των «16» θα προκριθούν οι τέσσερις καλύτεροι τρίτοι των έξι ομίλων, οι οποίοι θα αντιμετωπίσουν κάποιον εκ των πρώτων ομάδων των ομίλων Β, Γ, Ε και ΣΤ. Ο τρόπος διασταύρωσης είναι προκαθορισμένος και τα ζευγάρια θα προκύψουν αναλόγως τους ομίλους από τους οποίους θα προέλθουν οι καλύτεροι τρίτοι.

Μόνο 10 ομάδες αποκλείονται στους ομίλους

Η 17η διοργάνωση του Euro θα λάβει χώρα στα γήπεδα της Γερμανίας, από τις 14 Ιουνίου έως τις 14 Ιουλίου του 2024. Η αυλαία της φετινής διοργάνωσης άνοιξε προχθές Παρασκευή 14/6, στο Μόναχο, με τον αγώνα της οικοδέσποινας Γερμανίας απέναντι στην Σκωτία στο πλαίσιο του 1ου ομίλου στην «Αλιάντς Αρένα».

Ο μεγάλος τελικός θα πραγματοποιηθεί στις 14 Ιουλίου στο Ολυμπιακό Στάδιο του Βερολίνου. Το πρόγραμμα

των ομίλων περιλαμβάνει αγώνες στις 16:00, στις 19:00 και στις 22:00.

Από το Euro 2016 και έπειτα, οι ομάδες της τελικής φάσης αυξήθηκαν από 16 σε 24. Χωρίζονται σε έξι ομίλους των τεσσάρων ομάδων και την πρόκριση για τη φάση των «16» παίρνουν οι δύο πρώτες κάθε ομίλου καθώς και οι τέσσερις καλύτερες τρίτες.

Τα κριτήρια ισοβαθμίας

1. Συνολικοί βαθμοί στα μεταξύ τους

2. Καλύτερη διαφορά τερμάτων στα μεταξύ τους

3. Καλύτερη επίθεση στα μεταξύ τους

4. Συνολική διαφορά τερμάτων

5. Συνολικά γκολ υπέρ

6. Αν οι δύο εμπλεκόμενες ομάδες αγωνίζονται αντιπάλους στην τελευταία αγωνιστική, τότε η τελική κατάταξη ορίζεται με διαδικασία πέναλτι μετά τα 90 λεπτά

7. Χαμηλότεροι πόντοι Fair Play (κίτρινη κάρτα=1 πόντος, κόκκινη κάρ-

τα=3 πόντοι, δύο κίτρινες κάρτες σε έναν αγώνα=3 πόντοι)

8. Υψηλότερη θέση στην προκριματική φάση

Κριτήρια για καλύτερες τρίτες

1. Πόντοι

2. Διαφορά τερμάτων

3. Καλύτερη επίθεση

4. Περισσότερες νίκες

5. Χαμηλότεροι πόντοι Fair Play

6. Βαθμολογία προκριματικών

Μεταβολές εβδομάδας



Χ.Α.Κ.
1,80%



Χ.Α.
-3,53%



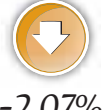
Dow Jones
-0,57%



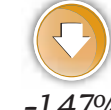
Nasdaq
2,96%



Nikkei
0,52%



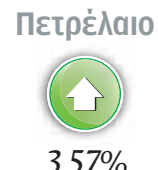
Dax
-2,07%



FTSE 100
-1,47%



ΔΙΕΘΝΗ
Πετρελαϊκοί
κολοσσοί κατά
Μπάιντεν για
ηλεκτροκίνηση
Σελ. 11



Πετρέλαιο
3,57%



€/ \$
-0,64%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΑΔΑ

Χιλιάδες οι κενές θέσεις αλλά η ανεργία ανεβαίνει

Εκρηκτικό είναι το πρόβλημα της έλλειψης εργαζομένων στην Ελλάδα. Οι κενές θέσεις το πρώτο τρίμηνο ανήλθαν σε 70.826, στα υψηλότερα επίπεδα από το 2009. Ωστόσο η ανεργία όχι μόνον δεν υποχώρησε, αλλά έφθασε στο 12,1%. Το 18% των νέων 15-29 ετών ούτε σπουδάζει ούτε εργάζεται. **Σελ. 9**

ΑΓΟΡΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Φθηνή για τους ξένους ακριβή για τους Έλληνες

Με βάση την αγοραστική δύναμη των Ελλήνων, η Αθήνα είναι η ακριβότερη πόλη διεθνώς για αγορά κατοικίας. Απατούνται 11 χρόνια προκειμένου ένας μισθωτός να αποκτήσει διαμέρισμα 60 τ.μ. Για τους Ευρωπαίους όμως είναι φθηνή. Η μέση τιμή ανά τ.μ. είναι η 4η χαμηλότερη στην Ε.Ε. **Σελ. 12**

Νέα ώθηση στο ΧΑΚ έδωσαν οι τράπεζες

Κύπρου, Ελληνική και σημαντικές τομές ανέβασαν τον τζίρο του κατά 40% από πέρυσι τον Ιούνιο

Οι συμφωνίες και οι θετικές κινήσεις της Τρ. Κύπρου και της Ελληνικής έχουν φέρει στο ΧΑΚ επενδυτικό ενδιαφέρον και λειτουργούν ως συνεχές βοήθημα στον Γενικό Δείκτη και στους τζίρους του από τις αρχές του χρό-

νου. Η Τρ. Κύπρου προχωρά καθημερινά σε επαναγορές ιδίων μετοχών με στόχο να αγγίξει τα 25 εκατ. ευρώ, διαδικασία που αναμένεται να ολοκληρωθεί το πρώτο τρίμηνο του 2025. Επίσης η κερδοφορία της λόγω των επι-

τοκίων ανέβασε αισθητά την αξία της μετοχής της και διαπραγματεύεται πέραν του 4,10 ευρώ. Η Ελληνική από την πλευρά της έχει αναζωπυρώσει και αυτή το ΧΑΚ και έχει ένα μομέντουμ επενδυτικού ενδιαφέροντος. Η έγκρι-

ση της συναλλαγής μεταξύ της Eurobank και της Ελληνικής Τράπεζας για να λάβει το 55,3%, έδωσε μία επιπλέον ώθηση στη διαπραγμάτευση της μετοχής της. Η Eurobank αγοράζει συνεχώς μικρά πακέτα μετοχών από ιδιώ-

τες μικρούς μετόχους της Ελληνικής Τράπεζας, και έτσι την έχει φέρει στο 55,48%. Επίσης η προοπτική της ιδιωτικοποίησης και η επερχόμενη έλευση στρατηγικού επενδυτή δίνουν άλλο αέρα στις προοπτικές του ΧΑΚ. **Σελ. 4**

Κίνδυνοι από την άνοδο του λαϊκισμού στην Ευρώπη



Η αυξανόμενη υποστήριξη προς τα λαϊκίστικα κόμματα σε όλη την Ευρώπη, η οποία καταγράφηκε και στα αποτελέσματα των ευρωεκλογών της Κυριακής, τροφοδοτεί πολιτική πόλωση καθιστώντας πιο δύσκολο τον σχηματισμό σταθερών και αποτελεσματικών κυβερνήσεων, όπως σημειώνει ο οίκος αξιολόγησης Moody's, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις τα κόμματα αυτά υπονομεύουν την ισχύ των θεσμών και της διακυβέρνησης. **Σελ. 10**

Ξεσκονίζουν τις δημόσιες συμβάσεις

Ερευνα υπ. Μεταφορών

Στο μικροσκόπιο του υπουργείου Μεταφορών βρίσκονται δημόσιες συμβάσεις για έργα με προβλήματα και μεγάλες καθυστερήσεις, των τελευταίων δέκα ετών. Το Υπουργικό Συμβούλιο ανέθεσε στον Αλέξη Βαφειάδη τη διεξαγωγή έρευνας για να διαπιστωθεί εάν εντοπίζονται προβλήματα στα συμβόλαια, στις διαδικασίες που προνοούνται στη νομοθεσία και αν τα προβλήματα δημιουργήθηκαν μετά την υπογραφή των συμβολαίων. **Σελ. 5**

Μειώνονται τα δανειστικά επιτόκια

Και πέφτουν οι δόσεις

Ολες οι εκτιμήσεις συγκλίνουν πως έχει ξεκινήσει και θα συνεχισθεί η πτωτική πορεία των επιτοκίων, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και τοπικό επίπεδο. Τη μείωση θα αρχίσουν να νιώθουν και οι δανειολήπτες στην Κύπρο όπου το πρόβλημα ήταν εντονότερο, αφού πάνω από το 80% των συνολικών δανείων ήταν με κυμαινόμενο επιτόκιο. **Σελ. 4**

NUROFEN
ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας. Διαβάστε προσεκτικά το φύλλο οδηγιών χρήσης.

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,30%	0,01%
Γερμανία	2,47%	-0,08%
Γαλλία	3,11%	0,06%
Ιταλία	3,94%	0,06%
Ισπανία	3,32%	0,04%
Ιρλανδία	2,95%	0,01%
Ελλάδα	3,64%	0,06%
Ην. Βασίλειο	4,12%	-0,05%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB (High)	Σταθερή
Fitch	BBB+	Θετική
Moody's	Baa2	Σταθερή
S&P	BBB	Θετική
Score Ratings	BBB+	Σταθερή

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της ΚΑΤΡΙΝΑ ΧΑΜΛΙΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Χαμηλοί δασμοί σε φθηνά αυτοκίνητα

Οι Κινέζοι κατασκευαστές ηλεκτρικών αυτοκινήτων μπορούν να παρακάμψουν τους νέους δασμούς της Ε.Ε. Οι Βρυξέλλες θα επιβάλουν προσωρινές επιβαρύνσεις από 17% στα οχήματα της BYD έως και 38% για εκείνα της SAIC, ιδιοκτήτριας και του σήματος MG. Με δασμούς χαμηλότερους του 50%, η εξαγωγή αυτοκινήτων εξακολουθεί να είναι εμπορικά ελκυστική για πολλές αυτοκινητοβιομηχανίες, σύμφωνα με την εταιρεία ερευνών Rhodium. Είναι αλήθεια ότι οι κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες πρέπει είτε να μετακυλίσουν τα έξοδα στους πελάτες είτε να συμπέσουν τα περιθώρια κέρδους. Εντούτοις, για την BYD αυτή η επιβάρυνση

είναι ελάχιστα υψηλότερη από τον προϋπάρχοντα δασμό 10% της Ε.Ε. Και ακόμη και για εταιρείες, όπως η κρατικοδίαιτη SAIC, η οποία επέλεξε περισσότερο λόγω έλλειψης συνεργασίας και υψηλότερων επιδοτήσεων, θα υπάρχουν λύσεις. Μερικοί κινεζικοί όμιλοι θα επενδύσουν στη μεταποίηση εντός Ε.Ε. Η BYD και η Cherry έχουν ήδη επιβεβαιώσει τα σχέδιά τους για εργοστάσια στην Ουγγαρία και στην Ισπανία αντίστοιχα. Οι ευρωπαϊκές χώρες ανταγωνίζονται να προσελκύσουν περισσότερες κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες, δημιουργώντας στο έδαφός τους τοπικές αλυσίδες εφοδιασμού και θέσεις εργασίας. Ένα εργοστάσιο ηλεκτροκίνησης

Με δασμούς χαμηλότερους του 50%, οι εισαγωγές κινεζικών Ι.Χ. εξακολουθούν να είναι άκρως ανταγωνιστικές.

των αμαξιών απαιτεί πωλήσεις περίπου 100.000 μονάδων ετησίως για να αξίζει τον επενδυτικό κίνδυνο. Ομως, ένα εργοστάσιο στο οποίο εισάγονται ζωτικά εξαρτήματα, όπως οι μπαταρίες, και απλώς τα αμάξια συναρμολογούνται τοπικά, είναι ελκυστικό. Οι αυτοκινητοβιομηχανίες μπορούν,

επίσης, να βρουν προσιτές βάσεις παραγωγής εκτός Ε.Ε., όπως το κοντινό Μαρόκο. Εκεί κινεζικές εταιρείες μπαταριών, συμπεριλαμβανομένου του ομίλου Gotion, δημιουργούν βάσεις. Η δε Τουρκία, η οποία επιβάλλει τους δικούς της δασμούς στις κινεζικές εισαγωγές αμαξιών με μπαταρίες, είναι μια βολική εναλλακτική. Υπάρχουν και πιο μακρινοί κόμβοι, διευκολύνοντας τις κινεζικές εταιρείες να αξιοποιήσουν συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με την Ε.Ε., όπως η Ν. Κορέα. Εκεί η Polestar, που χρηματοδοτείται από την κινεζική Geely, συμφώνησε να κατασκευάζει αμάξια στο υπάρχον εργοστάσιο της Renault. Ακόμη, as μην αποκλειστεί μια στροφή

στη στρατηγική. Αντί να εξάγουν ηλεκτρικά οχήματα, οι αυτοκινητοβιομηχανίες της Κίνας ίσως πουλούσαν πιο πολλά υβριδικά ή ακόμη και αμάξια με κινητήρες εσωτερικής καύσης στην Ευρώπη, εφόσον δεν αποτελούν στόχο των δασμών. Ο,τι κι αν κάνουν οι κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες θα παρακολουθείται στενά, μιας και οι εισαγωγές ηλεκτρικών Ι.Χ. στην Ε.Ε. από την Κίνα εκτινάχθηκαν από 1,6 δισ. δολάρια το 2020 σε 11,5 δισ. δολάρια το 2023, αναφέρει η Rhodium, αποτελώντας το 37% όλων των εισαγωγών ηλεκτρικών αυτοκινήτων στο μπλοκ. Το πιο πιθανό αποτέλεσμα των δασμών είναι η μικρή μείωση των κινεζικών εξαγωγών.

Ready to make a Difference?

Dive into the **PwC Bootcamp** & innovate public services

Register your team now!

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του ΠΙΕΡ ΜΠΡΙΑΝΣΟΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Πλήγμα στην οικονομία
οι πρόωρες εκλογές
του Μακρόν

Οποια κυβέρνηση και αν προκύψει από τις πρόωρες εκλογές που προκήρυξε ο Εμανουέλ Μακρόν, υπάρχει ήδη ένα προκαθορισμένο θύμα, η γαλλική οικονομία. Οι επενδυτές, οι οποίοι οδήγησαν τις αποδόσεις των γαλλικών 10ετών ομολόγων σε επίπεδα υψηλότερα κατά 13 μ.β. από την αρχή της εβδομάδας, ίσως να συνειδητοποιήσουν πως η αντιδραστική τους εκείνη ήταν υπεραισιόδοξη. Η Εθνική Συσπείρωση, το ακροδεξιό κόμμα της Μαρίν Λε-

το χρέος ανέρχεται στο 110% του ΑΕΠ και το δημοσιονομικό έλλειμμα της υπερβαίνει το 5%, ενώ τον Οκτώβριο οφείλει να παρουσιάσει τον προϋπολογισμό του 2025. Το ακροδεξιό κόμμα δεν έχει ενημερώσει την πλατφόρμα του από την προηγούμενη προεδρική απόπειρα της Λεπέν πριν από δύο χρόνια. Τότε τα υπεσχυμένα «22 μέτρα» των 102 δισ. ευρώ με τη μορφή φορολογικών περικοπών και επιπλέον δαπανών δεν χρηματοδοτήθηκαν, σύμφωνα με το Ινστιτούτο Μοντέν. Προσθέστε τα στο προϋπάρχον δημοσιονομικό έλλειμμα της Γαλλίας ύψους 145 δισ. ευρώ και οι υποσχέσεις της Λεπέν, εάν εφαρμοστούν πλήρως, θα το διογκώσουν στο 8,5% του ΑΕΠ.

Βεβαίως, ο Μπαρντελά έχει ήδη αρχίσει να αναδιπλώνεται. Δήλωσε ότι δεν επιδιώκει πλέον να καταργήσει την αμφιλεγόμενη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση Μακρόν, η οποία αύξησε τα ηλικιακά όρια. Συν τοις άλλοις, η Εθνική Συσπείρωση άρχισε να προειδοποιεί πως είναι δεινά τα οικονομικά της Γαλλίας λόγω της κακοδιαχείρισης του προέδρου. Ορισμένες δεσμεύσεις, όπως η κρατικοποίηση των φορέων εκμετάλλευσης αυτοκινητοδρόμων ύψους 40 δισ. ευρώ, δείχνουν πως αθόρυβα απορρίπτονται. Πάντως, στον επόμενο προϋπολογισμό μια ακροδεξιά κυβέρνηση οφείλει, αν μη τι άλλο, να τηρήσει ορισμένες από τις υποσχέσεις της, οι οποίες περιλαμβάνουν την κατάργηση φορολογίας 20 δισ. ευρώ στις επιχειρήσεις, τη μείωση του ΦΠΑ στα καύσιμα και στην ηλεκτρική ενέργεια με κόστος 10 δισ. ευρώ, αλλά και τις αυξήσεις στους μισθούς εκπαιδευτικών ύψους 6 δισ. ευρώ. Η κυβέρνηση πρέπει να συγκεντρώσει επιπλέον 120 δισ. ευρώ έως τα τέλη του 2024 για να ολοκληρώσει το χρηματοδοτικό της πρόγραμμα. Εάν, δε, σε αυτό προστεθεί η μεγάλη απειρία των μελλοντικών μελών του υπουργικού συμβουλίου, καθώς και η διαρκής διένεξη με τον Μακρόν για την ευρωπαϊκή πολιτική, είναι πολύ πιθανή μια σοβαρή αναταραχή, ειδικά εάν επενδυτές απομακρυνθούν από τους γαλλικούς τίτλους.



Το ακροδεξιό κόμμα της Μαρίν Λεπέν αναμένεται να αναδειχθεί στη μεγαλύτερη ομάδα εντός Εθνοσυνέλευσης.

Η ατζέντα Λεπέν
για φοροελαφρύνσεις
ενισχύει την αβεβαιότητα και οι πιέσεις είναι ήδη εμφανείς στα ομόλογα.

πέν, αναμένεται να αναδειχθεί στη μεγαλύτερη ομάδα εντός Εθνοσυνέλευσης και να απέχει μόνο μερικές έδρες από την απόλυτη πλειοψηφία. Όμως η πολιτική πραγματικότητα θα μπορούσε να αναγκάσει τον Μακρόν να διορίσει πρωθυπουργό τον 28χρονο Ζορντάν Μπαρντελά, τον επικεφαλής του κόμματος της Λεπέν, ενώ ο ίδιος προπαρασκευάζει εαυτόν για άλλη μία προεδρική υποψηφιότητα το 2027. Ο νέος πρωθυπουργός θα κληθεί να διαχειριστεί μια χώρα, της οποίας

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy



Η νομισματική πολιτική παραμένει περιοριστική και η πρόσφατη απόφαση θα πρέπει να ερμηνευθεί ως μια κίνηση προθέσεων και όχι ουσίας.

Μεταρρύθμιση αλά κυπριακά

Μετά την ψηφοφορία της προηγούμενης Κυριακής, η πολυδιαφημιζόμενη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης μπαίνει σε εφαρμογή την 1η Ιουλίου. Αυτή όπως και άλλες πολλές μεταρρυθμίσεις έγινε αλά κυπριακά. Δηλαδή ακόμα και σήμερα υπάρχουν μεγάλες εκκρεμότητες που θα πρέπει να χειριστεί η Βουλή όσον αφορά στους Επαρχιακούς Οργανισμούς Αυτοδιοίκησης έτσι ώστε να γίνει εφικτή η λειτουργία τους. Η μεταρρύθμιση δεν είναι καθόλου βέβαιη ότι θα λειτουργήσει εύρυθμα γιατί τα σημαντικά έμειναν για το τέλος. Και τι έκαναν οι βουλευτές τόσο καιρό θα μου πείτε; Διαμοίραζαν τα εκλογικά τεμάχια και εξαπλοποιούσαν σε ασκήσεις επί χάρτου για εναλλακτικά σενάρια που είναι πιο βολικά από τα άλλα. Τελικά έκαναν μια τρύπα στο νερό και τώρα θα περιμένουμε τα πρωτοσέλιδα που θα μας μεταφέρουν τον πόνο των τοπικών μας αρχόντων για την κατάσταση χάους που βρήκαν λόγω των εκκρεμοτήτων στα νομοσχέδια. Ο μισθός όμως θα καταβάλλεται κανονικά - έχουν δεν έχουν αντικείμενο εργασίας - και μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις αυτός ο μισθός αγγίζει τα επίπεδα υψηλόμισθου τραπεζικού στελέχους.

Αμερικανικές υπενθυμίσεις

Η εκτίναξη των επαγγελματικών υπηρεσιών, ή μάλλον ο τρόπος που επιχειρήθηκε την προηγούμενη δεκαετία, συνεχίζει να μας κατατρέπει. Και κάθε φορά που πάμε να το ξεχάσουμε έρχεται το αμερικανικό υπουργείο Οικονομικών με τις επικαιροποιημένες λίστες κυρώσεων του να μας το υπενθυμίζει. Αυτή τη φορά η περίπτωση αφορά σε off road αγώνες που σπίνονται ως βήματα για τη διακίνηση ευαίσθητων πληροφοριών. Βλέπετε οι κλάδοι στους οποίους έχουμε αναπτύξει συμβουλευτική τεχνο-

γνωσία διευρύνθηκαν προς κάθε πιθανή και απίθανη κατεύθυνση.

Μη υλοποιήσιμη υπόσχεση

Να μαζέψει τα ασυμμάζευτα προσπαθεί η κυβέρνηση σε σχέση με το τερματικό στον Βασιλικό και ως είθισται σε τέτοιες περιπτώσεις ανεβάζει την ένταση την ίδια ώρα που διαρρέει πως δίνει σκληρή μάχη για να υπερασπιστεί τα συμφέροντα του λαού μας. Στην ουσία προσπαθεί με κάθε τρόπο να κρατήσει ζωντανή τη συμφωνία με τους Κινέζους, αφού έχει αντιληφθεί πως η πλευρά του ανάδοχου επιθυμεί την άμεση απεμπλοκή από μια εξαιρετικά προβληματική συμφωνία. Γνωρίζει όμως η κυβέρνηση πως αν σπάσει η συμφωνία, δεν έχει πλέον β', και ακόμη μια πολλά υποσχόμενη επένδυση θα βρεθεί μαζί με άλλες στις ελληνικές καλένδες. Θυμί-

ζουμε πως ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε υποσχεθεί στον προεκλογικό, φτηνό ρεύμα κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Αφού έβλεπε πως έβγαίνει τη την ήθελε τη μη υλοποιήσιμη υπόσχεση;

Κέρδισε τις εντυπώσεις

Ντεμπούτο για τον νέο διοικητή της κεντρικής τράπεζας σε συνάντηση με τους λειτουργούς του Τύπου στην οποία κατάφερε να κερδίσει τις εντυπώσεις. Τους κάλεσε μάλιστα να υποβάλουν αιτήσεις προς την κεντρική τράπεζα για τη θέση του λειτουργού γραφείου Τύπου. Όσον αφορά στο αυτό θέμα των επιστολών των εμπορικών τραπεζών, η προσέγγιση του νέου διοικητή είναι προς την κατεύθυνση της αυτορρύθμισης. Ζήτησε λοιπόν περισσότερη κοινωνική ευθύνη από πλευράς των τραπεζών και καλύτερη διαχείριση του περιουσιακού στοιχείου που ονομάζεται φήμη. Τους κάλεσε με άλλα λόγια να δουν τη μεγάλη εικόνα και να εγκαταλείψουν τις μυωπικές προσεγγίσεις.

Ας πάρουμε μια απόφαση

Πρέπει επιτέλους να αποφασίσουμε τι είμαστε. Είτε είμαστε μια ισχυρή οικονομία με ψηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ και έναν πλεονασματικό προϋπολογισμό, είτε είμαστε η Κύπρος της δεκαετίας του '80 και της μίζεριας. Γιατί αν δεν το αποφασίσουμε, δεν θα μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στα εντελώς απαραίτητα. Όπως για παράδειγμα τα πτωτικά πυροσβεστικά μέσα και τα κλιματιστικά στα σχολεία σε μια χώρα που βιώνει συνηθισμένες καταιγίδες. Πριν λοιπόν επιδοθούμε στον γνωστό άθλημα των δικαιολογιών, θα πρέπει να αποφασίσουμε τι είμαστε και πως θέλουμε οι άλλοι να μας βλέπουν. Γιατί αν μείνουμε στις δικαιολογίες μπορούμε να συζητούμε για πάντα μέχρι που ο χρόνος και η εποχή θα μας ξεπεράσει.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Διατραπεζικό Επιτόκιο Δανεισμού

Διατραπεζικό Επιτόκιο Δανεισμού καλείται το επιτόκιο με το οποίο πραγματοποιείται βραχυπρόθεσμος δανεισμός μεταξύ των Τραπεζών (στη διατραπεζική αγορά) σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, με σκοπό την όσο το δυνατόν καλύτερη διαχείριση της ρευστότητας τους, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών

Πώς να μείνετε ασφαλείς σε συνθήκες ακραίου καύσωνα

Της ΝΙΝΑ ΑΓΚΡΑΥΑΛΑ

Πριν από λίγες ημέρες, το θερμόμετρο έφτασε στους 44 βαθμούς Κελσίου στο Μαϊάμι. Στο Μεξικό, πύθνηκοι πεθαίνουν λόγω υψηλών θερμοκρασιών. Η Ινδία βιώνει ένα ακραίο κύμα καύσωνα.

Με την άνοδο της θερμοκρασίας αυξάνεται η πιθανότητα εμφάνισης συμπτωμάτων που σχετίζονται με τη ζέση. Ρωτήσαμε τους γιατρούς των επειγόντων περιστατικών σε όλη τη χώρα τι πρέπει να γνωρίζει ο κόσμος για την έκθεση στην υπερβολική ζέση. Οι ήπιες επιπτώσεις του καύσωνα περιλαμβάνουν εξανθήματα, πρήξιμο σε χέρια και πόδια, μυϊκές κράμπες, θερμική λιποθυμία ή απώλεια συνείδησης λόγω ορθοστατικών υπότασης. Τα άτομα με θερμική εξάντληση έχουν πιο σοβαρά συμπτώματα, όπως πονοκέφαλος, ναυτία, εμετός και ζάλη.

Ο δρ Χάνι Ατάλα, ιατρός επειγόντων περιστατικών και αρχίατρος του νοσοκομείου Jackson Memorial στο Μαϊάμι, λέει ότι η θερμική εξάντληση είναι η πιο συχνή συνέπεια της έκθεσης στη ζέση που βλέπει στα επειγόντα. Οι γιατροί μπορούν συνήθως να βοηθήσουν τους ασθενείς να δροσιστούν και να ενυδατωθούν σωστά και, μέσα σε λίγες ώρες, να τους δώσουν εξιτήριο.

Η θερμοπληξία, η οποία μπορεί να προκληθεί από την έκθεση σε υπερβολική ζέση ή την έντονη άσκηση σε υψηλές θερμοκρασίες, είναι λιγότερο συχνή, αλλά πολύ πιο επικίνδυνη. Τα χαρακτηριστικά

σημάδια είναι η θερμοκρασία σώματος άνω των 40 βαθμών και η σύγχυση, οι επιληπτικές κρίσεις ή άλλες αλλαγές στη διανοητική κατάσταση, στο πλαίσιο της έκθεσης σε ακραία θερμότητα.

Οι θερμορρυθμιστικοί μηχανισμοί του οργανισμού είναι μειωμένοι, εξηγεί ο Ατάλα. Η κατάσταση μπορεί να οδηγήσει σε εγκεφαλική βλάβη, μυϊκή κατάρρευση και νεφρική ανεπάρκεια.

Όταν αυτοί οι ασθενείς φτάνουν στα επειγόντα, όλοι αναλαμβάνουν δράση: αφαιρούμε γρήγορα τα ρούχα τους, τους δροσιζουμε όσο το δυνατόν γρηγορότερα, τους χορηγούμε ενδοφλέβια υγρά και τους παρέχουμε οποιαδήποτε πρόσθετη αναγκαία υποστήριξη, συνεχίζει ο Ατάλα. Σε ακραίες περιπτώσεις, οι ασθενείς με θερμοπληξία μπορεί να χρειαστούν καρδιοπνευμονική παράκαμψη, τονίζει η δρ Τζάκλιν Μπούργκος, διευθύντρια επειγόντων περιστατικών στο νοσοκομείο Ochsner LSU Health System της Βόρειας Λουιζιάνας.

Δροσιά και υγρά

Εάν εμφανίσετε οποιαδήποτε συμπτώματα που οφείλονται στη ζέση, το καλύτερο που μπορείτε να κάνετε είναι να βρεθείτε σε δροσερό περιβάλλον και να ενυδατωθείτε το συντομότερο δυνατόν. Μπορείτε, π.χ., να μπείτε στο αυτοκίνητο, να βάλετε κλιματισμό και να πιείτε δροσερά υγρά. Όλα αυτά θα βοηθήσουν, σημειώνει ο Ατάλα. Αφαιρέστε όσα ρούχα μπορείτε. Αν



Γυναίκα προσπαθεί να δροσιστεί κρατώντας σακούλα με παγάκια, σε μία από τις καυτές ημέρες στην καρδιά του Μανχάταν.

Οι συνέπειες της έκθεσης σε υψηλές θερμοκρασίες μπορεί να είναι ελαφρές έως και απειλητικές για τη ζωή.

βρίσκεστε σε ζεζοπορία ή στην παραλία, βρείτε μια σκιά ή μπείτε στο νερό. Αν βουτήξετε βαθιά στο κρύο νερό θα ριζέτε τη θερμοκρασία σας πιο γρήγορα, επισημαίνει ο δρ Χοσέ Μπούργκος, νοσοκομειακός ιατρός στο Πανεπιστημιακό Ιατρικό Κέντρο του Ελ Πάσο. Αν βρίσκεστε σε εσωτερικό χώρο, κάντε ένα κρύο ντους

ή ένα κρύο μπάνιο και ανοίξτε έναν ανεμιστήρα. Ο αέρας που φυσάει στο βρεγμένο δέρμα θα βοηθήσει τον ιδρώτα να εξατμιστεί και το σώμα σας να κρυώσει, λέει η δρ Ρόνα Κάμπελ, γιατρός επειγόντων περιστατικών στη Mayo Clinic στο Ρότσεστερ της Μινнесότα. Αν είστε πραγματικά αφυδατωμένοι και αισθάνεστε αδιαθεσία, τονίζει η Μπούργκος, τα ισοτονικά ποτά ή το νερό με ταμπλέτες αλατιού θα σας βοηθήσουν να αποκαταστήσετε χημικούς ηλεκτρολύτες όπως το νάτριο που χάσατε με την εφίδρωση και που είναι απαραίτητο για τη διατήρηση της ισορροπίας των υγρών.

Κάθε λεπτό είναι σημαντικό. Αν έχετε προσπαθήσει να δροσιστείτε

και να πιείτε υγρά αλλά τα συμπτώματα δεν έχουν βελτιωθεί μετά από μισή ώρα ή χειροτερεύουν, πηγαίστε στα επειγόντα, υποστηρίζει η Μπούργκος.

Παιδιά και ηλικιωμένοι

Τα παιδιά διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο στην ακραία ζέση, λέει ο γιατρός. Έχουν την τάση να θερμαίνονται ταχύτερα, αλλά δεν διαθέτουν μηχανισμούς αντιστάθμισης επειδή το σύστημά τους είναι ακόμη ανώριμο. Για παράδειγμα, ιδρώνουν λιγότερο, σημειώνει η Κάμπελ. Και μπορεί να μην ενυδατώνονται αρκετά. Παίζουν και ξεχνούν ότι πρέπει να πίνουν, λέει.

Οι ηλικιωμένοι διατρέχουν επίσης υψηλό κίνδυνο. Είναι πιο πιθανό να έχουν χρόνιες παθήσεις, όπως διαβήτης, νεφρική νόσο και καρδιακή ανεπάρκεια, που επηρεάζουν την ικανότητα του σώματος να ρυθμίζει τη θερμοκρασία του και να εξισορροπεί τα υγρά, λέει ο Μπούργκος. Επιπλέον, οι θεραπείες για ορισμένες από αυτές τις παθήσεις, όπως τα φάρμακα για την αρτηριακή πίεση που κρατούν τον καρδιακό ρυθμό χαμηλά ή τα διουρητικά που απομακρύνουν τα υγρά από το σώμα, μπορούν να μειώσουν την ικανότητα του σώματος να αντισταθμίζει την ακραία ζέση. Τα άτομα με κατάθλιψη ή άνοια μπορεί επίσης να μην αντιλαμβάνονται ότι πιίνουν και να ξεχνούν να πίνουν νερό, σχολιάζει ο Μπούργκος.

Οι ασθενείς με αυτές τις παθήσεις θα πρέπει να μιλήσουν με τον πα-

θολόγο, τον καρδιολόγο ή τον νεφρολόγο τους για το πώς να προσαρμοστούν στην ακραία ζέση, λέει ο Μπούργκος. Πρέπει να τους εκπαιδεύσουμε σχετικά με το πώς να αντιμετωπίζουν τους περιορισμούς των υγρών και τα φάρμακά τους, και να παρακολουθούν τα τυκόν συμπτώματα, συμπληρώνει.

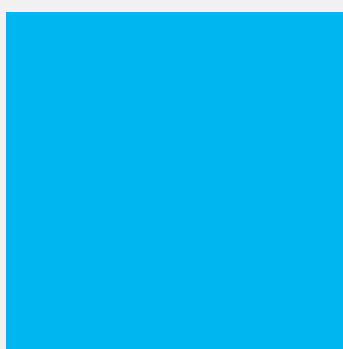
Όταν ο υδράγγυρος ανεβαίνει υπερβολικά, οι έξιπτες επιλογές μπορούν να κάνουν μεγάλη διαφορά, λέει ο γιατρός. Αποφύγετε τη σωματική δραστηριότητα σε εξωτερικούς χώρους κατά τη διάρκεια των θερινών ωρών. Πηγαίνετε στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους ή σε ένα εμπορικό κέντρο, έστω για μερικές ώρες, αν δεν έχετε κλιματισμό στο σπίτι.

Όταν βγαίνετε έξω ή ασκείστε στη ζέση, φορέστε φαρδιά, ανοιχτόχρωμα ρούχα. Μείνετε ενυδατωμένοι, ακόμη και αν δεν διψάτε. Αποφύγετε το αλκοόλ, το οποίο μπορεί να σας αφυδατώσει.

Σε πολύ υγρά μέρη, όπως η Νότια Φλόριδα ή η Λουιζιάνα, η ζέση είναι πιο επικίνδυνη ακόμη και σε χαμηλότερες θερμοκρασίες. Ο ιδρώτας εξατμίζεται λιγότερο γρήγορα από το δέρμα, οπότε είναι πιο δύσκολο για το σώμα να δροσιστεί, λέει η Κάμπελ. Στην έρημο όπου εργάζεται ο Μπούργκος, οι ξηρές συνθήκες, η έλλειψη φυσικής σκιάς και η έντονη, άμεση έκθεση στον ήλιο θα σας κάνουν να αισθάνεστε σαν να βρίσκεστε σε φούρνο, υπογραμμίζει.

THE NEW YORK TIMES

Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ



ROBERT A. McCABE



ΚΥΡΙΑΚΗ
23/6



Ένα πρωτότυπο αφιέρωμα στον σπουδαίο Αμερικανό φωτογράφο που λάτρεψε τη χώρα μας και απαθανάτισε με μοναδική ευαισθησία την ίδια την ψυχή της.

Μια συλλεκτική έκδοση με σημαντικές υπογραφές, εμβληματικές αλλά και αδημοσίευτες εικόνες.

Αναζωογόνηση στο ΧΑΚ από Τρ. Κύπρου και Ελληνική

Κέρδη κοντά στο 20% από τις αρχές του 2024 και 40% από πέρυσι τον Ιούνιο

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η Τράπεζα Κύπρου (BoC) και η Ελληνική Τράπεζα (HB) έχουν ανεβάσει τους τζίρους του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ). Στην εγκώρια κεφαλαιογιάρα οι συμφωνίες και οι θετικές κινήσεις των δύο τραπεζών έχουν φέρει στο ΧΑΚ επενδυτικό ενδιαφέρον και λειτουργούν ως συνεχές βοήθημα στον Γενικό Δείκτη και στους τζίρους του από τις αρχές του χρόνου. Από τη μία η Τράπεζα Κύπρου προχωρά καθημερινά σε επαναγορές ιδίων μετοχών με στόχο να αγγίξει τα 25 εκατ. ευρώ, διαδικασία που αναμένεται να ολοκληρωθεί στο πρώτο τρίμηνο του 2025. Σκοπός της είναι η μείωση του μετοχικού της κεφαλαίου και έτσι, οι μετοχές που αγοράζονται στα πλαίσια του Προγράμματος, ακυρώνονται. Αφήνοντας στην άκρη τους λόγους για τους οποίους προχωρά σε αυτή τη διαδικασία η Τράπεζα Κύπρου, δημιουργεί μία θετική κινητικότητα-αποτύπωμα στο Χρηματιστήριο. Πέραν των επαναγορών μετοχών, οι ανακοινώσεις της Τράπεζας Κύπρου για τις συνεχείς κερδοφορίες, που της έχουν φέρει σε μεγάλο ποσοστό τα επιτόκια της ΕΚΤ, ανέβασαν κατά πολύ την αξία της μετοχής της και διαπραγματεύεται πέραν του 4,10 ευρώ. Ώθηση επίσης έχει δοθεί από την απόφαση του να δώσει μείρισμα, αυτή τη φορά σχεδόν εξαπλάσιο από αυτό που είχε δώσει πέρυσι.

Η Ελληνική Τράπεζα από την πλευρά της έχει αναζωογονήσει και αυτή το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου και έχει ένα μομέντουμ επενδυτικού ενδιαφέροντος. Η Ελληνική Τράπεζα από την αρχή

του έτους έχει προχωρήσει σε ένα deal εξαγοράς της CNP Ασφαλιστικής, γεγονός που την ανέβασε και παρουσιάζει και αυτή μεγάλα κέρδη λόγω των επιτοκίων της ΕΚΤ. Η έγκριση ωστόσο της συναλλαγής μεταξύ της Eurobank και της Ελληνικής Τράπεζας για να λάβει το 55,3%, έδωσε μία επιπλέον ώθηση στη διαπραγμάτευση της μετοχής της. Από εκείνη την ημέρα δε, η Eurobank αγοράζει συνεχώς μικρά πακέτα μετοχών από ιδιώτες μικρούς μετόχους της Ελληνικής Τράπεζας, και έτσι την έχει φέρει στο 55,48%. Έχει ένα «μικρό» παράθυρο εξάλλου η Eurobank να προχωρήσει σε τέτοιες αγορές μετοχών, μέχρι να ετοιμάσει το «βιβλίο» της δημόσιας πρότασης εξαγοράς όλων των μετοχών (100%) της Ελληνικής. Εικάζεται ότι αυτό το βιβλίο θα το αποστείλει στην Κεφαλαιογιάρα της Κύπρου αυτή την εβδομάδα, δηλαδή 17-21 Ιουνίου. Από εκεί και πέρα δεν θα έχει τη δυνατότητα να εξαγοράζει και θα αναμένει ποιοί μετοχολογούν να πατήσουν το «κουμπι» στο 2,56 ευρώ ανά μετοχή.

Κέρδη 20%

Σημαντικά κέρδη έχει το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου από τις αρχές του 2024. Στους δύο πρώτους μήνες του 2024 η αγορά είχε καταγράψει κέρδη 5,32%. Τον Απρίλιο η αγορά είχε κέρδη από τις αρχές του έτους 6,4%, ενώ υπολογίζοντας από τα τέλη Μαΐου, τα κέρδη της ήταν της τάξης του 20%. Από τις εξελίξεις στις δύο τράπεζες υπολογίζεται πως ο Ιούνιος θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο τα κέρδη, ή θα κινηθεί στα κέρδη του πρώτου πενταμήνου.

Όπως σημειώνουν στην «Κ»



Πηγές που ασχολούνται με το θέμα ανέφεραν στην «Κ» ότι η επενδυτική κοινότητα έχει στρέψει ελαφρώς το ενδιαφέρον της προς την Κύπρο και κυρίως σε αυτές τις δύο τράπεζες και άλλες μεγάλες κυπριακές εταιρείες.

Το MarketWatch δείχνει τη χρηματιστηριακή αξία της Τράπεζας Κύπρου να έχει φτάσει στο 1,83 δισ. ευρώ και της Ελληνικής Τράπεζας στο 1,07 δισ. ευρώ.

πηγές που ασχολούνται με τις επενδύσεις, η επενδυτική κοινότητα έχει στρέψει ελαφρώς το ενδιαφέρον της προς την Κύπρο και κυρίως σε αυτές τις δύο τράπεζες και άλλες μεγάλες κυπριακές εταιρείες που μετριούνται στα δάκτυλα των δύο χεριών «μάξιμουμ». Εστιάζει ακόμα περισσότερο τα κέρδη, ή θα κινηθεί στα κέρδη του πρώτου πενταμήνου.

ενώ από τις 14 Ιουνίου του 2023 μέχρι και σήμερα, έχει φτάσει κοντά στο 40% (39,85% για την ακρίβεια). Η απόδοση του εξαμήνου είναι στο 20,67% και του τριμήνου στο 12,53%.

Μεγαλώνουν οι αποδόσεις

Συνεχίζοντας στα στοιχεία που παρέχει το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, η Τράπεζα Κύπρου έχει απόδοση από 1η Ιανουαρίου 2024 της τάξης του 23,88%, ενώ η απόδοση του τελευταίου χρόνου (ημερολογιακά) ανεβαίνει στο ψηλό 39,26%. Στο 6μηνο η απόδοση φτάνει στο 22,42%, του 3μήνου στο 17,23% και η απόδοση του μήνα στο 2,47%.

Αντίστοιχα και τα ποσοστά της Ελληνικής Τράπεζας, αφού η απόδοση από την 1η Ιανουαρίου κινείται στο 15,7% και η απόδοση των τελευταίων 52 εβδομάδων κινείται στο 36,15%. Η απόδοση του

6μήνου ανέρχεται στο 14,16%, του τριμήνου στο 4,03% και του Ιουνίου στο 8,86%. Η κινητικότητα του Ιουνίου της Ελληνικής Τράπεζας συνδέεται άμεσα με την έγκριση της ΕΚΤ στην Eurobank και στην αγορά των μετοχών από τους «μικρούς».

Το MarketWatch πάντως δείχνει τη χρηματιστηριακή αξία της Τράπεζας Κύπρου να έχει φτάσει στο 1,83 δισ. ευρώ και της Ελληνικής Τράπεζας στο 1,07 δισ. ευρώ.

Εκανε κινήσεις

Η συγκυρία των κερδών στο ΧΑΚ δεν είναι μόνο αποτέλεσμα της κινητικότητας της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής Τράπεζας. Το ΧΑΚ έχει προχωρήσει σε σημαντικές τομές τα τελευταία έτη. Η πρώτη αφορά την ιδιωτικοποίησή του ίδιου του χρηματιστηρίου, με το νομοσχέδιο να βρίσκεται στον γενικό εισαγγελία για

νομοτεχνικό έλεγχο. Η προοπτική της ιδιωτικοποίησης και η επερχόμενη έλευση στρατηγικού επενδυτή δίνουν άλλο αέρα στις προοπτικές του ΧΑΚ. Δεύτερον, το ΧΑΚ έχει καταφέρει να εισάξει τα κυπριακά κυβερνητικά ομόλογα ύψους 11,5 δισ. ευρώ αυξάνοντας αντίστοιχα την κεφαλαιοποίησή του και δίνοντας στους Κύπριους επενδυτές τη δυνατότητα να τα αποκτήσουν με ευκολία, γεγονός που ήταν πολύ δύσκολο μέχρι σήμερα. Επιπρόσθετα, με πρωτοβουλία του ΧΑΚ έχει προχωρήσει η μείωση της αμυντικής εισφοράς στους τόκους των εταιρικών ομολόγων από το 30% στο 3%, γεγονός που δίνει άλλη προοπτική στην αγορά αυτή. Επιπλέον, η μετοχική συμμετοχή και η συνεργασία με το Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας (EXE) έχει προσδώσει σημαντική αξία και μέλλον στο ΧΑΚ στα θέματα αγορών ενέργειας.

Ορατές οι πρώτες κινήσεις μείωσης των δανειστικών

Πέραν του επιτοκίου της ΕΚΤ, μειώθηκε επίσης το Euribor, ενώ μείωση κατέγραψαν και τα επιτόκια προς νοικοκυριά

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η τελευταία διετία υπήρξε πρωτόγνωρη για τα τραπεζικά δεδομένα και ιδιαίτερα για τους δανειολήπτες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κυρίως στην Κύπρο, αφού η άνοδος των επιτοκίων αύξησε σημαντικά τις δόσεις τους. Ωστόσο, πλέον όλες οι εκτιμήσεις συγκλίνουν πως έχει ξεκινήσει η πτωτική πορεία των επιτοκίων, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και τοπικό επίπεδο. Ενδεικτικά, σε τοπικό επίπεδο η τάση μείωσης άρχισε να φαίνεται, αφού σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της ΕΚΤ τα επιτόκια δανείων προς νοικοκυριά στην Κύπρο έχουν μειωθεί κατά 0,50% από τον Ιανουάριο μέχρι τον Απρίλιο, ενώ για την αντίστοιχη περίοδο η μείωση κατά μέσο όρο στην Ε.Ε. ήταν μόνο 0,08%.

Ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Χριστόδουλος Πατσαλίδης σε τοποθέτησή του στα μέσα της εβδομάδας ανέφερε πως μετά και την πρώτη μείωση των βασικών επιτοκίων από την ΕΚΤ, βλέπει την ψαλίδα μεταξύ δανειστικών και καταθετικών επιτοκίων να κινείται «προς τη σωστή κατεύθυνση», αν και ξεκαθάρισε πως σε σχέση με περαιτέρω μειώσεις η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διατηρεί τις επιλογές της και θα δει τα επόμενα στοιχεία για την πορεία του πληθωρισμού.

Γενικότερα πάντως, όλοι οι αναλυτές συγκλίνουν στο ότι η κάθο-

δος των επιτοκίων ξεκίνησε και θα συνεχιστεί και είναι κάτι που θα αρχίσουν να νιώθουν και οι δανειολήπτες στην Κύπρο, όπου το πρόβλημα ήταν εντονότερο, αφού πάνω από το 80% των συνολικών δανείων ήταν με κυμαινόμενο επιτόκιο. Ήδη, όσοι δανειολήπτες έχουν δάνεια συνδεδεμένα με Euribor, που είναι και η πλειοψηφία, έχουν μειώσεις καθώς, επειδή το Euribor προσαρτάται και την τάση της αγοράς πέραν του επιτοκίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, άρχισε να μειώνεται από την αρχή του χρόνου.

Για το ζήτημα του πολύ υψηλού ποσοστού δανείων με κυμαινόμενο

Ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Χριστόδουλος Πατσαλίδης βλέπει την ψαλίδα μεταξύ δανειστικών και καταθετικών επιτοκίων να κινείται «προς τη σωστή κατεύθυνση».

επιτόκιο, ο διοικητής της ΚΤΚ το συνέδεσε με τα επίπεδα του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού στη χώρα μας, αφού όπως ανέφερε χαρακτηριστικά, ο Κύπριος δεν είναι διατεθειμένος να πληρώσει ψηλότερο επιτόκιο για ένα



πάνω από το 80% των συνολικών δανείων στην Κύπρο έχουν δοθεί με κυμαινόμενο επιτόκιο.

δάνειο το οποίο διαθέτει σταθερό επιτόκιο ή ακόμη να πληρώσει ένα ασφάλιστρο που να αντισταθμίζει τον κίνδυνο ανόδου των επιτοκίων, κάτι που, όπως είπε, ο ίδιος δεν είναι διατεθειμένος να πληρώσει ψηλότερο επιτόκιο για ένα

και «απέτυχε παταγωδώς». Αναφέρθηκε επίσης σε στρεβλώσεις όπως την τεράστια πλεονασματική ρευστότητα. «Αυτό είναι μια στρέβλωση που δεν υπάρχει αλλού και άρα θα πάρει καιρό μέχρι να εξισορροπηθεί», σημείωσε.

Υπενημιχίζεται πως τα προηγούμενα χρόνια τα επιτόκια αναφοράς της αγοράς σε ευρώ, όπως το Euribor, και το επιτόκιο για πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ (MRO) είχαν ανοδική πορεία με σημαντικές αυξήσεις κατά τα

τελευταία δύο χρόνια. Ενδεικτικά, το Euribor έξι μηνών αυξήθηκε από 0,62% τον Ιούλιο του 2022 στο 4,14% τον Οκτώβριο του 2023, ενώ το MRO αυξήθηκε από 0% τον Ιούλιο του 2022 στο 4,5% τον Οκτώβριο του 2023.

Έκτοτε, τα δύο αυτά επιτόκια αναφοράς άρχισαν να μπαίνουν σε μία καθοδική πορεία με το Euribor έξι μηνών να είναι σήμερα στο 3,74% από περίπου 3,9% στις αρχές του χρόνου, ενώ το επιτόκιο για πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ είναι στο 4,25%. Η αγορά αναμένει ότι η πορεία αυτή θα συνεχιστεί, με το Euribor να μειώνεται στο 3,25% μέχρι το τέλος του χρόνου, ενώ το επιτόκιο για πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ αναμένεται να μειωθεί στο 3,40%.

Σε αντίθεση, τα βασικά επιτόκια των τραπεζών παρέμειναν σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα και έχουν επιδείξει πιο αργή και ήπια αύξηση. Ξεκινώντας από επίπεδα γύρω στο 0,06% πριν δύο χρόνια, βλέπουμε να έχουν σταδιακά αυξηθεί στο 1,61% για την Τράπεζα Κύπρου και στο 2,09% για την Ελληνική. Ο λόγος είναι ότι τα επιτόκια αυτά είναι συνδεδεμένα με το κόστος καταθέσεων στην κυπριακή αγορά. Η εκτίμηση είναι πως και αυτά τα επιτόκια, παρόλο που είναι ήδη σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα από τα υπόλοιπα κυμαινόμενα, θα σταθεροποιηθούν.

«Ξεσκόνισμα» συμβάσεων σε βάθος δεκαετίας

Ερευνα ζήτησε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας για έργα που ήταν προβληματικά με καθυστερήσεις στην ολοκλήρωσή τους

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Αποφασισμένη να βάλει μια τάξη με τις δημόσιες συμβάσεις έργων εμφανίζεται η κυβέρνηση, με αφορμή τα προβλήματα που έχουν παρουσιασθεί με μεγάλα έργα, όπως η ενταία ανάπλαση του λιμανιού και μαρίνας της Λάρνακας, αλλά και τις μεγάλες καθυστερήσεις που παρατηρούνται σε έργα μικρότερης εμβέλειας, ζήτημα που ανέδειξε η «Κ». Ειδικότερα μετά την καταγγελία της σύμβασης με την Kition Ocean Holdings Ltd αλλά και τους σκοπέλους με το τερματικό στο Βασιλικό, η κυβέρνηση εμφανίζεται θορυβημένη και ήδη αναζητεί τι πάει λάθος με συμβάσεις του Δημοσίου. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», στην τελευταία συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου τα μέλη του ασχολήθηκαν με το ζήτημα αυτό και οι οδηγίες που δόθηκαν στον υπουργό Μεταφορών Αλέξη Βαφειάδη ήταν να ερευνήσει σε βάθος δεκαετίας τα έργα με προβλήματα και μεγάλες καθυστερήσεις. Το μήνυμα που δίνεται από τη κυβέρνηση είναι πως το κράτος δεν μπορεί να εγκλωβίζεται σε αυτούς τους είδους τις καθυστερήσεις και πως υπάρχει βούληση να μην χαριστούν σε κανένα. Ωστόσο το πιο σημαντικό εκτός από την έρευνα, είναι πως η κυβέρνηση εξετάζει το ενδεχόμενο παρέμβασης στο νομοθετικό πλαίσιο παραχώρησης έργων, θέμα το οποίο θα δουν με τη Νομική Υπηρεσία.



Η έρευνα θα συμπεριλάβει όλα τα έργα, οι συμβάσεις των οποίων αποδείχθηκαν προβληματικές με ανοικτό το ενδεχόμενο ενίσχυσης του πλαισίου που καθορίζει τα κριτήρια ανάθεσης δημοσίων έργων.

Η έρευνα θα αναζητήσει απαντήσεις σε τρία ερωτήματα. Πρώτον εάν εντοπίζονται προβλήματα στα συμβόλαια, δεύτερον στις διαδικασίες που προνοούνται στη νομοθεσία και τρίτον αν προβλήματα δημιουργήθηκαν μετά την υπογραφή των συμβολαίων.

Ερευνα

Οι έρευνες που έχουν ξεκινήσει προκειμένου να υπάρχει μια ξεκάθαρη εικόνα της κατάστασης, όπως πληροφορείται η «Κ», εστιάζεται σε δύο πτυχές. Η πρώτη πτυχή αφορά το ζήτημα που ανέδειξε η «Κ» για το σύστημα επίλυσης διαφορών. Η συζήτηση που έχει ξεκινήσει διεξάγεται επί των διαπιστώσεων του ΕΤΕΚ ότι το υφιστάμενο πλαίσιο είναι προβληματικό, εξοστρακίζοντας μικρούς εργολάβους και εταιρείες από την ανάληψη δημοσίων έργων. Η άλλη πτυχή αφορά τι έχει συμβεί με τις καταγγελίες κάποιων συμβάσεων. Για την πρώτη πτυχή, αυτή της διαδικασίας επίλυσης διαφορών, ήδη τρέχει μια σειρά συναντήσεων στις οποίες λαμβάνουν μέρος ο γενικός ελεγκτής, ο γενικός λογιστής, το υπουργείο Μεταφορών, το Τμήμα Δημοσίων Έργων με την εμπλοκή του ΕΤΕΚ αλλά και του Συνδέσμου Επίλυσης Διαφορών. Στις συναντήσεις αυτές η συζήτηση εστιάζεται σε δυο διαφορετικούς τρόπους που μπορούν να υιοθετηθούν προκειμένου η διαδικασία επίλυσης να είναι βατή και κυρίως να

μην είναι χρονοβόρα. Για τη δεύτερη πτυχή, την κυβέρνηση την ενδιαφέρει να έχει εικόνα για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κάθε σύμβαση. Από τους στόχους των αλλαγών που βρίσκονται στο στάδιο της μελέτης είναι να διαφανεί γιατί οι ανάδοχοι των έργων καθυστερούν και πως θα φέρουν τα έργα σε σημείο που να μην κινδυνεύουν να τερματισθούν.

Τι θα αναζητηθεί

Λαμβάνοντας υπόψη την κατάληξη που είχε η ανάπλαση λιμανιού

και μαρίνας στη Λάρνακα, τα προβλήματα με το Βασιλικό αλλά και δεκάδες άλλα έργα η έρευνα που διεξάγεται θα προσπαθήσει να ριζέσει περισσότερο φως στις συνθήκες που επικρατούν μετά την παραχώρηση των έργων και που στην ουσία οδήγησαν σε μια καταγγελία σύμβασης, άλλη μια να βρισκείται στη επικίνδυνη ζώνη και άλλα έργα με χρόνια προβλήματα. Οι απαντήσεις που θα αναζητηθούν θα αφορούν:

- Πρόκειται για προβλήματα των συμβολαίων;
- Πρόκειται για προβλήματα των διαδικασιών που προνοούνται στη νομοθεσία;
- Πρόκειται για προβλήματα που δημιουργήθηκαν μετά την υπογραφή των συμβολαίων;

Θεσμικό πλαίσιο

Ένα ζήτημα που υπάρχει και ηγήθηκε με δηλώσεις του γ.γ. του ΕΤΕΚ Ανδρέα Θεοδότη στην «Κ» ήταν και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την ανάθεση δημοσίων έργων. Ζήτημα το οποίο βρίσκεται υπό μελέτη από την κυβέρνηση. Ωστόσο εδώ, όπως μας επισημάνθηκε, το συγκεκριμένο ζήτημα απαιτεί λεπτούς χειρισμούς μιας και πρόκειται για διαχείριση δη-

Μαυροπινακισμένοι εργολάβοι και κενά

Στην κυβέρνηση εξετάζουν και τα κενά που υπάρχουν με τις εταιρείες ή εργολάβους οι οποίοι έχουν μπει σε λίστες αποκλεισμού από δημόσια έργα, ωστόσο κάποιες από αυτές με άλλο μανδύα συνεχίζουν να έχουν δικαίωμα διεκδίκησης δημοσίων συμβάσεων. Κυβερνητικές πηγές παραδέχονται στην «Κ» πως ο υφιστάμενος νόμος περιέχει κάποια κενά τα οποία κάποιος μπορούν να διαχειριστούν. Στην τελευταία συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου αναφέρθηκε πως κάποιες εταιρείες ή εργολάβοι με καθυστερημένα έργα, προκειμένου να αποφύγουν τα πέναλτι που προνοεί η σύμβαση προσπαθούν να βρουν προσχήματα για να τα αποφύγουν. Επίσης, ένας άλλος λόγος καθυστέρησης έργων είναι το κατά πόσο οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του έργου. Συγκεκριμένα όπως προκύπτει από τη συζήτηση στο Υπουργικό Συμβούλιο, ο ανάδοχος ενός έργου ορίζει κατά τη διαδικασία της προφοράς την ομάδα παρακολούθησης του έργου. Ωστόσο δεν αναφέρει άλλα έργα που έχει αναλάβει, με αποτέλεσμα, όπως υποστηρίχθηκε, να μην μπορεί να ανταποκριθεί με επάρκεια σε όλα τα έργα.

μοσίου χρήματος και πως εξασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον. Ουσιαστικά ο προβληματισμός που υπάρχει αφορά τα κριτήρια που πρόνοει η νομοθεσία για την παραχώρηση έργων. Με βάση το υφιστάμενο πλαίσιο ένα έργο κατακτώνται στον καταλληλότερο ενδιαφερόμενο και στη φθηνότερη προσφορά. Όπως είχε δηλώσει στην «Κ» ο γ.γ. του ΕΤΕΚ Ανδρέας Θεοδότη τα κριτήρια θα πρέπει

να εμπλουτιστούν και να συμπεριλάβουν την αρτιότητα του ενδιαφερόμενου να φέρει εις πέρας το έργο. Από το κυβερνητικό επιτελείο αφήνεται να διαρρεύσει πως ανάλογα με τα ευρήματα της έρευνας που διεξάγεται, θα πρέπει να αποφασιστεί αν θα αγγίχεται το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο ή να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο που να μπορεί να διαφοροποιηθεί νομικά η σύμβαση στην πορεία. Αυτά τα

δύο θέματα κρίνονται άμεσες διαχειρίσεις το επόμενο διάστημα.

Τα προβληματικά έργα

Ένα άλλο ζήτημα που βρίσκεται υπό μελέτη και ενδεχομένως να καθυστερήσει την ολοκλήρωση της έρευνας είναι η διασπορά δημοσίων έργων. Για το υπουργείο Μεταφορών υπάρχει μια περισσότερο ξεκάθαρη εικόνα για τα έργα που διαχειρίζεται το ίδιο, όπως το λιμάνι της Λάρνακας, ο δρόμος Πάφου - Πόλης Χρυσοχούς, ο δρόμος Λεμεσού - Σαϊτά και ο δρόμος Ακρούντας - Διερώνας, έργο το οποίο έχει σκαλώσει εδώ και τέσσερα χρόνια. Τα συγκεκριμένα έργα δεν βρίσκονται στην επικίνδυνη ζώνη καταγγελίας της σύμβασης, ωστόσο επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την καθημερινότητα των πολιτών. Όπως μας λέχθηκε «προς το παρόν ο στόχος και η επιδίωξη της κυβέρνησης είναι η ολοκλήρωση των καθυστερημένων έργων». Στην έρευνα που διεξάγεται θα συμπεριληφθούν και όλα τα υπόλοιπα έργα δεκαετίας τα οποία δεν διαχειρίζεται το υπουργείο Μεταφορών. Στο πνεύμα αυτό από το μικροσκοπικό της έρευνας θα περάσει και το τερματικό Φ.Α. στο Βασιλικό.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΡΣΙΑΝΗ

Ηρθε η ώρα να αυξηθούν οι διακρίσεις;

Αναπόφευκτη, η σημερινή οικονομική κατάσταση έχει εντείνει τη συζήτηση για φορολογικές κινήσεις, πέρα από την υπό εκκώλυση φορολογική μεταρρύθμιση. Το ΑΚΕΛ προχώρησε, μάλιστα, σε δομημένη πρόταση για φορολόγηση των υπερκερδών. Η πρόταση χρήζει πολλών επεξηγήσεων και σίγουρα χρειάζεται ακόμα επεξεργασία —ο όρος «υπερκερδών» θα πρέπει να οριστεί με φόρμουλα η οποία να έχει αντικειμενικό χαρακτήρα, κάτι που είναι εξαιρετικά δύσκολο να πετύχουμε χωρίς σοβαρές στρεβλώσεις. Για παράδειγμα, ο ορισμός των υπερκερδών που ισχύει στην Ε.Ε. θα επιφέρει τεράστια φορολογικά έσοδα από τις τράπεζες αν υλοποιηθεί φέτος, αλλά χαμηλά το 2025 και σχεδόν μηδενικά το 2026. Επιπλέον, δεν πρέπει να μπορούμε στη λογική πως το κέρδος είναι κάτι εκ φύσεως κακό.

Η λογική της αυξημένης φορολόγησης, όμως, δεν πρέπει να απορρίπτεται εκ προοιμίου. Η βάση της έχει να κάνει κυρίως με την ανακατανομή του πλούτου, αλλά και με την αύξηση των κρατικών εσόδων που θα επιτρέψει αυτή την ανακατανομή. Νοούμενου ότι θα

βρούμε τρόπο να γίνει αυτό χωρίς να δημιουργηθούν αντικίνητρα για τις επενδύσεις ή να τιμωρείται η πρόδη της κερδοφορίας, η αυξημένη φορολόγηση δεν είναι κάτι απαραίτητα κακό.

Ωστόσο, η φορολογική πολιτική έχει ταυτόχρονα μια πολύ σημαντική επιπλέον διάσταση, την οποία δεν πρέπει να ξεχνάμε —δεν αυξάνει μόνο τα κρατικά έσοδα και δεν αναδιανέμει μόνο τον πλούτο, αλλά κεντρική της αποστολή είναι επίσης να επηρεάζει την οικονομική συμπεριφορά των πολιτών.

Με αυτό τον γνώμονα, και σε συνδυασμό με την προτεινόμενη αύξηση της φορολόγησης προς τις τράπεζες και άλλες μεγάλες επιχειρήσεις, θα ήταν φανερό μια ταυτόχρονη διαμόρφωση και θετικών κινήτρων προς τον επηρεασμό συμπεριφορών.

Θετικά φορολογικά κίνητρα, που να σχετίζονται και με την ατζέντα του ESG, μπορούν να αποδειχθούν ιδιαίτερα ευεργετικά για την ευρύτερη εθνική μας ατζέντα. Για παράδειγμα, μια υψηλή φορολόγηση στα κέρδη των τραπεζών, θα μπορούσε να συνοδεύεται από στοχευμένες φοροαπαλλαγές για αυστηρά επιλεγμένες κατηγορίες

κερδών, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η διαχείριση ρίσκου από πλευράς τους, αφού αυτό είναι ένα ζήτημα που ρυθμίζεται εσωτερικά, σε συνεργασία με τους αυστηρούς, πλέον, επόπτες τους. Τέτοια προίοντα θα μπορούσαν να είναι «πρά-

Πίσω από την πρόταση για φορολόγηση των υψηλών κερδών και τη φορολογική μεταρρύθμιση, κρύβεται μια μεγάλη ευκαιρία για τον τόπο.

σινα δάνεια», στεγαστικά προς νέους ή δάνεια που να συνδέονται στόχους όπως την ενίσχυση της νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας ή προγράμματα επιδότησης αδρανών ακινήτων στην αγορά (π.χ. «Ανακαινίζω-Ενοικιάζω» του ΥΠΕΣ).

Αντίστοιχα, στον τρίτο πυλώνα του ESG, η διάκριση στον φορολογικό συντελεστή θα μπορούσε να αφορά σε επενδύσεις υπέρ της

πράσινης ενέργειας, νέου στόλου ηλεκτρικών οχημάτων και σταθμών φόρτισης, ή ακόμα υπέρ ενεργειακών ανακαινίσεων των ιδιοκτησιών κτιρίων των υπό φορολόγηση επιχειρήσεων.

Μια τέτοια φορολογική κατεύθυνση, μάλιστα, ενώ εκ πρώτης όψεως μενώνει τα κρατικά έσοδα, μπορεί εύκολα να αποδειχθεί δημοσιονομικά θετική, αν αναλογιστεί κανείς πόσο πίσω βρίσκεται η Κύπρος στους στόχους (και τις υποχρεώσεις) Fit-for-55. Η απώλεια των στόχων συνεπάγεται αφενός αύξηση των επενδύσεων και αφετέρου αγορά δικαιωμάτων, ιδίως στην ευρωπαϊκή ατζέντα «effort sharing», της οποίας οι δημοπρασίες θα ακολουθούν τη λογική της αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων και αναμένεται πως θα είναι εξαιρετικά δαπανηρή.

Επιπλέον, μια φορολογική πολιτική ενθάρρυνσης της πράσινης συμπεριφοράς αφενός θα μεταφέρει το κόστος υποδομών της ατζέντας Fit-for-55 από το κράτος και τον προϋπολογισμό του, προς τον ιδιωτικό τομέα. Αφετέρου, θα μειώσει επιπλέον τα εθνικά «τιμωρικά» έξοδα για την εδώ και πολλά χρόνια, και συνεχιζόμενη,

αποτυχία στην επίτευξη των κλιματικών μας στόχων.

Μάλιστα, αν σχεδιαστεί προσεκτικά, το πακέτο κινήτρων θα έχει δύο σοβαρές θετικές επιπτώσεις: Πρώτο, θα ικανοποιήσει την ηθική αρχή του «ο ρυπαίνων πληρώνει» (κυριολεκτικά και μεταφορικά) καθώς τα υψηλά κέρδη από τις εργασίες που δεν θα εμπιπτουν στον κατάλογο μερικής φοροαπαλλαγής, θα φορολογούνται υψηλότερα. Έτσι, θα ισχύει μια φορολογική πολιτική διακρίσεων, με διαφοροποιημένη φορολόγηση «θεμιτών συμπεριφορών» σε σχέση με αθέμιτη (κλιματικά, οικονομικά ή κοινωνικά) συμπεριφορά. Η πολιτική αυτή, μάλιστα, θα βαίνει προς εξυπηρέτηση εθνικών στόχων —όχι μόνο κλιματικών και περιβαλλοντικών αλλά επίσης και κοινωνικών.

Δεύτερο, θα μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά ως μέσο ανακατανομής του πλούτου, κατευθύνοντας τις ποτώσεις της εθνικής μας οικονομίας προς κατευθύνσεις που κρίνονται ως κοινωνικά θεμιτές: νεανική και γυναικεία επιχειρηματικότητα, νεαρά ζευγάρια, πράσινη επένδυση, κοκ.

Η λογική αυτή είναι αντίθετη

*Ο Μιχάλης Περσιάνης είναι πρόεδρος του Δημοσιονομικού Συμβουλίου.

Είκοσι πέντε χρόνια λειτουργίας Superhome Center

Γιώργος Τζιοβάννη: Το άνοιγμα δύο νέων καταστημάτων, σε Λεμεσό και Κοκκινόχωρια, προγραμματίζει η εταιρεία

Συνέντευξη στην ΑΝΝΑ ΠΟΛΥΒΙΟΥ

Τα 25 χρόνια λειτουργίας κλείνει φέτος η εταιρεία Superhome Center, μέλος του ομίλου εταιρειών CTC. Το πρώτο πολυκατάστημα Superhome Center άνοιξε τις πόρτες του στη Λευκωσία τον Μάρτιο του 1999. Σήμερα, με έξι καταστήματα σε όλη την Κύπρο και με περισσότερα από 65.000 προϊόντα υψηλής ποιότητας, η εταιρεία συνεχίζει να πρωτοπορεί, προσφέροντας λύσεις που ικανοποιούν όλες τις ανάγκες για το σπίτι, τον κήπο, το γραφείο, ή οποιοδήποτε άλλο χώρο.

Ο CEO των Superhome Center, κ. Γιώργος Τζιοβάννη, μας μιλάει για την πορεία, την εξέλιξη μέσα στα χρόνια, την ηλεκτρονική αγορά, την «κουλτούρα» του DIY και τα σχέδια της εταιρείας για το μέλλον. —Είκοσι πέντε χρόνια λειτουργίας της εταιρείας Superhome Center. Πώς νιώθετε για αυτό;

—Τα 25 χρόνια λειτουργίας της εταιρείας Superhome Center αποτελούν ένα σημαντικό ορόσημο για εμένα και είμαι βαθιά συγκινημένος, καθώς ξεκίνησα να εργάζομαι στην εταιρεία από την ίδρυσή της. Αισθάνομαι υπερήφανος για την πορεία μας και για την εξέλιξη που έχουμε πετύχει μέχρι σήμερα. Η σταθερή μας πορεία θεωρώ ότι είναι αποτέλεσμα της αφοσίωσης του προσωπικού μας, της υποστήριξης του ιδρυτή και επίτιμου ιδιοκτήτη πρόεδρου του ομίλου εταιρειών CTC, Νίκου Σιακόλα, των συνεργατών και των προμηθευτών μας, αλλά και της συνεχούς μας προσπάθειας να προσφέρουμε καινοτόμα, ασφαλή και υψηλής ποιότητας προϊόντα που να καλύπτουν πλήρως τις ανάγκες των πελατών μας.

—Συνολικά λειτουργούν έξι καταστήματα Superhome Center σε όλη την Κύπρο, εκ των οποίων τα τρία στη Λευκωσία. Ποια τα επόμενα βήματα; Υπάρχουν σχέψεις για κάποιο νέο κατάστημα;

—Η εταιρεία θα συνεχίσει δυναμικά τη στρατηγική επέκτασης, προχωρώντας σύντομα στην κα-



Ο CEO των Superhome Center, Γιώργος Τζιοβάννη.

“
Οι καταναλωτές φαίνεται να επιδεικνύουν όλο και περισσότερη προτίμηση στις αγορές μέσω Διαδικτύου, λόγω της άνεσης και της ευκολίας που προσφέρουν.

τασκευή μιας αποθήκης συνολικής έκτασης 15.000 τετραγωνικών μέτρων. Επιπλέον, προγραμματίζει το άνοιγμα δύο νέων καταστημάτων, ένα στη δυτική Λεμεσό και ένα στην περιοχή των Κοκκινόχωριων, με στόχο την κάλυψη των αναγκών της ελεύθερης επαρχίας Αμμοχώστου.

—Πόσους επισκέπτες εξυπηρετείτε ετησίως;

—Τα πολυκαταστήματα Superhome Center εξυπηρετούν περισσότερους από 1,5 εκατομμύρια επισκέπτες ετησίως.

—Τα τελευταία χρόνια το online shopping έχει μπει για τα καλά στην καθημερινότητά μας. Πώς θα χαρακτηρίζατε την προσαρμογή των πελατών σε αυτό; Είναι κάτι που κατάφεραν να εντάξουν εύκολα στον τρόπο που πραγματοποιούν τις αγορές τους;

—Οι πελάτες μας έχουν ανταποκριθεί θετικά στις δυνατότητες του online shopping, απολαμβάνοντας την ευκολία και την ταχύτητα που προσφέρει στις αγορές τους. Έχουμε εφαρμόσει πολλές τεχνολογίες για να διευκολύνουμε αυτή τη διαδικασία, και σύντομα προχωρούμε σε μια μεγάλη αναβάθμιση του συστήματος για τη βελτίωση της εμπειρίας των πελατών μας στο ηλεκτρονικό μας κατάστημα.

—Βλέπετε να υπάρχει μείωση στην αγορά προϊόντων από τα φυσικά καταστήματα λόγω της ηλεκτρονικής αγοράς;

—Κατά τη γνώμη μου, η ηλεκτρονική αγορά έχει επηρεάσει σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο οι καταναλωτές λαμβάνουν αποφάσεις και αγοράζουν προϊόντα. Πολλοί καταναλωτές χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό κατάστημα για να αναζητήσουν, να συγκρίνουν και να αξιολογήσουν προϊόντα πριν καταλήξουν στην τελική αγορά. Στη συνέχεια, επισκέπτονται τα φυσικά καταστήματα για να δουν το προϊόν από κοντά, πριν αποφασίσουν να το αγοράσουν. Έτσι, μπορώ να πω ότι πολλοί πελάτες χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό κατάστημα σαν έναν ηλεκτρονικό κατάλογο, ώστε να είναι πιο ενημερωμένοι και προετοιμασμένοι για τις αγορές που πρόκειται να πραγματοποιήσουν στο φυσικό κατάστημα. Αυτή η διαδικασία αποτελεί μια συμπληρωματική προσέγγιση ανάμεσα στα ηλεκτρονικά και τα φυσικά καταστήματα, παρέχοντας στους κατα-

ναλωτές περισσότερη επιλογή και ενημέρωση πριν από την αγορά. Συνεπώς, όπως προανέφερα, δε θεωρώ ότι υπάρχει γενικά μείωση στην αγορά προϊόντων από τα φυσικά καταστήματα, καθώς οι καταναλωτές εξακολουθούν να επισκέπτονται τα φυσικά καταστήματα για διάφορους λόγους, όπως η αίσθηση του προϊόντος και η άμεση διαθεσιμότητα.

—Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του «European E-Commerce Report 2023», το 57% των Κύπριων χρηστών του Διαδικτύου το 2023 πραγματοποίησε ηλεκτρονική αγορά, 2% περισσότερο από το 2022. Εσείς πώς βλέπετε να κυλάει μέχρι τώρα η ηλεκτρονική αγορά το 2024; Προβλέπετε να αυξηθεί το ποσοστό για το 2024;

—Παρατηρούμε ότι η ηλεκτρονική αγορά αναμένεται να έχει ανοδική πορεία και το 2024, αντικαθιστώντας τις επταχωνόμενες τάσεις του Digital Commerce. Οι καταναλωτές φαίνεται να επιδεικνύουν χρόνο με τον χρόνο όλο και περισσότερη προτίμηση στις αγορές μέσω Διαδικτύου, λόγω της άνεσης και της ευκολίας που προσφέρουν. Στα Superhome Center αντιλαμβανόμαστε τη σημασία της προσαρμογής στις νέες αυτές πραγματικότητες και είμαστε διαρκώς αφοσιωμένοι στην παροχή καινοτόμων λύσεων που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πελατών μας στον ψηφιακό κόσμο.

—Ποια είναι τα πρώτα πέντε προϊόντα σας με το μεγαλύτερο ποσοστό αγοράς;

—Στα δικά μας πολυκαταστήματα, τα οποία προσφέρουν μια μεγάλη γκάμα προϊόντων, δεν υπάρχει στα-



Η ηλεκτρονική αγορά έχει επηρεάσει σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο οι καταναλωτές λαμβάνουν αποφάσεις και αγοράζουν προϊόντα, δηλώνει στην «Κ» ο Γιώργος Τζιοβάννη.

ναλωτές περισσότερη επιλογή και ενημέρωση πριν από την αγορά. Συνεπώς, όπως προανέφερα, δε θεωρώ ότι υπάρχει γενικά μείωση στην αγορά προϊόντων από τα φυσικά καταστήματα, καθώς οι καταναλωτές εξακολουθούν να επισκέπτονται τα φυσικά καταστήματα για διάφορους λόγους, όπως η αίσθηση του προϊόντος και η άμεση διαθεσιμότητα.

—Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του «European E-Commerce Report 2023», το 57% των Κύπριων χρηστών του Διαδικτύου το 2023 πραγματοποίησε ηλεκτρονική αγορά, 2% περισσότερο από το 2022. Εσείς πώς βλέπετε να κυλάει μέχρι τώρα η ηλεκτρονική αγορά το 2024; Προβλέπετε να αυξηθεί το ποσοστό για το 2024;

—Παρατηρούμε ότι η ηλεκτρονική αγορά αναμένεται να έχει ανοδική πορεία και το 2024, αντικαθιστώντας τις επταχωνόμενες τάσεις του Digital Commerce. Οι καταναλωτές φαίνεται να επιδεικνύουν χρόνο με τον χρόνο όλο και περισσότερη προτίμηση στις αγορές μέσω Διαδικτύου, λόγω της άνεσης και της ευκολίας που προσφέρουν. Στα Superhome Center αντιλαμβανόμαστε τη σημασία της προσαρμογής στις νέες αυτές πραγματικότητες και είμαστε διαρκώς αφοσιωμένοι στην παροχή καινοτόμων λύσεων που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πελατών μας στον ψηφιακό κόσμο.

—Ποια είναι τα πρώτα πέντε προϊόντα σας με το μεγαλύτερο ποσοστό αγοράς;

—Στα δικά μας πολυκαταστήματα, τα οποία προσφέρουν μια μεγάλη γκάμα προϊόντων, δεν υπάρχει στα-

θερή ιεραρχία στις πωλήσεις, καθώς αυτή μεταβάλλεται συνεχώς ανάλογα με τη μόδα, την εποχικότητα του προϊόντος, ακόμα και τις καιρικές συνθήκες. Για παράδειγμα, τις τελευταίες ημέρες, λόγω των υψηλών θερμοκρασιών, παρατηρούμε στα πολυκαταστήματά μας αυξημένη ζήτηση για είδη όπως ανεμιστήρες, κλιματιστικά, αλλά και προϊόντα που βελτιώνουν τον τρόπο ζωής των καταναλωτών, όπως πισίνες, διακοσμητικά είδη κήπου, έπιπλα κήπου και προϊόντα σκιάσης.

—Πόσα προϊόντα έχετε συνολικά;

—Τα καταστήματά μας προσφέρουν πάνω από 65.000 προϊόντα υψηλής ποιότητας, σε πάνω από 20 εξειδικευμένες κατηγορίες.

—Σε ποια προϊόντα σας προβλέπετε επέκταση;

—Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε αυξημένο ενδιαφέρον για προϊόντα έξυπνου σπιτιού, καθώς οι καταναλωτές επιθυμούν να μπορούν να ελέγχουν απομακρυσμένα το περιβάλλον τους. Επιπλέον, στο πλαίσιο της πρόσβασης πολιτικής της εταιρείας μας, επιδιώκουμε τη διάθεση περισσότερων προϊόντων που να είναι φιλικά προς το περιβάλλον. Παράλληλα, καταβάλλουμε προσπάθειες ώστε οι πελάτες μας να προτιμούν και να χρησιμοποιούν ανακυκλώσιμα προϊόντα, προωθώντας έτσι έναν πιο βιώσιμο τρόπο ζωής με στόχο ένα καλύτερο αύριο για όλους. Σε συνολικό επίπεδο, τα προϊόντα που προβλέπουμε για επέκταση είναι αυτά που αφορούν το έξυπνο σπίτι και τα οικολογικά προϊόντα, ανταποκρινόμενοι στις σύγχρονες ανάγκες και τις περιβαλλοντικές προκλήσεις της εποχής μας.

Η πανδημία αύξησε το DIY

—Κατά την περίοδο της πανδημίας, είδαμε μια μεγάλη αύξηση στην «κουλτούρα» του DIY. Πώς έχει εξελιχθεί αυτό σήμερα;

—Κατά την περίοδο της πανδημίας όντως παρατηρήσαμε μια σημαντική αύξηση στην «κουλτούρα» του Do it yourself (DIY). Οι άνθρωποι ήταν πιο περιορισμένοι οικονομικά λόγω της αβεβαιότητας και των οικονομικών προκλήσεων που έφερε η πανδημία. Ταυτόχρονα όμως, είχαν περισσότερο χρόνο στο σπίτι λόγω των περιοριστικών μέτρων και της τηλεργασίας. Αυτή η κατάσταση ενίσχυσε το ενδιαφέρον τους να ασχοληθούν οι ίδιοι με διάφορα DIY έργα και επισκευές στο σπίτι τους αντί να απευθύνονται σε επαγγελματίες. Περαιτέρω, αυτή η κατάσταση βοήθησε τους καταναλωτές να αντιληφθούν το πόσο εύκολο αλλά και δημιουργικό είναι να ασχολούνται είτε με την κατασκευή είτε με την επιδιόρθωση διάφορων συσκευών.

Αυτή η τάση είχε συνεπώς θετικό αντίκτυπο στα DIY καταστήματα, καθώς πολλοί καταναλωτές επέλεξαν να επενδύσουν στην αγορά εργαλείων και υλικών που θα τους επέτρεπαν να κάνουν μόνοι τους εργασίες στο σπίτι τους. Συνολικά, πιστεύω ότι η στρόφη προς την «κουλτούρα» DIY κατά την πανδημία ενίσχυσε την αγορά των DIY καταστημάτων.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΗΣ Π. ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ

Οι άκοιμνες τυμπανοκρουσίες και η μεγάλη ληστεία

“Oh what a tangled web we weave when first we practice to deceive”

Marmion: Sir Walter Scott

Μετά από ένα και πλέον χρόνο που τα μέλη του Διεθνούς Κέντρου Διευθέτησης Επενδυτικών Διαφορών (ICSID) επιφύλαξαν την απόφασή τους στην ενώπιον τους υπόθεση, που αφορούσε το κούρεμα καταθέσεων σε περίεξη των 960 κυρίως Ελλαδίτες καταθετών για το τεράστιο ποσό των 600 και πλέον εκατ. δολαρίων, την εξέδωσαν προμερικτών ημερών.

Παρά το γεγονός ότι η απόφαση του ICSID δεν εδόθη στην δημοσιότητα εισέτι, καθ' όσον εδnlώθη ήταν «embargoed», ήτοι η δημοσίευσή της αποκλειστική, η ουσία της ή/και η σύνοψη που αποτελέσματος της δημοσιεύθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία (Κ.Δ.). Βασικά η αίτηση απορρίφθηκε και τόσον η Κ.Δ. όσον και η Κεντρική Τράπεζα Κύπρου (ΚΤΚ) διακήρυξαν ότι όλες οι ενέργειες τους ήσαν πλήρως δικαιολογημένες. Και για να προστεθεί «insult to injury», οι έντιμοι διαιτητές επιδίκασαν και 4 εκατ. δολαρίων δικηγορικά έξοδα εναντίον τους.

Το ICSID ακολούθησε βασικά την πεπατημένη και πεπλανημένη θεώρηση που ασπαστήκαν αρκετά επαρχιακά δικαστήρια, ότι δηλαδή επειδή δεν υπήρχε άλλη επιλογή και το κράτος και το τραπεζικό σύστημα θα κατέρρεαν αν δεν ενε-

γούσαν ως ενήργησαν, καλώς έπραξαν. Βασικά θεώρησαν ότι ενήργησαν βάσει του δικαιού της ανάγκης, αγνοώντας όμως τον πλέον βασικό κανόνα του ότι για την επίκληση του δόγματος αυτού θα πρέπει εκείνος που το επικαλείται να είναι άμοιρος ευθυνών για τη δημιουργία της ανάγκης.

Τέτοιο συμπέρασμα λυπούμαι να πω είναι επεικώς φαιδρό, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ενέργειες τόσο της Κ.Δ. όσο και της ΚΤΚ κατέληξαν στην εξάνεση μεγάλου μέρους των καταθέσεων εντελώς αθώων πολιτών. Η δε μαρτυρία του εμπειρογνώμονα οικονομολόγου καθηγητή κ. Χρίστου στις υποθέσεις ενώπιον του Π.Ε.Δ. κ. Κίτσιου, όπου παράθεσε πλήρως τεκμηριωμένα τις παρανομιές και άκρως αμελείς και ερασιτεχνικές ενέργειες των ως άνω δύο και που έγινε στην ολόκληρη της αποδεκτή, αντικρούει το επιπόλοιο και προκλητικό πόρισμα του ICSID. Αυτή η μαρτυρία, σε συνάρτηση με τις αποκαλύψεις στα βιβλία-κόλαφος από τον γνωστό δημοσιογράφο Μακάριο Δρουσιώτη, αποκαλύπτουν με αδιαμφισβήτητο τρόπο τις ωμές πραγματικότητες για τους ολέθριους χειρισμούς της Κ.Δ. και της ΚΤΚ.

Πέραν όμως και ασάφειας του κατά πόσον η Κ.Δ. και η ΚΤΚ ενήργησαν ορθά ή όχι, πλανάται και το καιρίο ερώτημα γιατί επί δέκα και πλέον έτη τα πασιφανώς υφαρπα-

χθέντα χρήματα δεν επιστράφησαν όταν η Κ.Δ. κατόπτι πάλιν εύρωστη και η Τράπεζα Κύπρου ανακεφαλαιοποιήθηκε πλήρως στη ράχη των καταθετών. Μάλιστα, η τελευταία προκλητική προβαίνει σε τυμπανοκρουσίες ότι έχει σήμερα κέρδη περίεξη των 250 εκατομμυρίων τα οποία θα διανομήσει στους μετόχους σαν μέρισμα, ενώ τα οποιαδήποτε κέρδη θα έπρεπε να μοιράζονταν άμεσα και κατ' επανάληψη στους κούρεμένους, έναντι των χρημάτων που υφαρπαχθήκαν.

Επί τούτου, σαν ένα κοινό κλέφτικο παράδειγμα, σκεφτείτε κάποιον που πεινά και χρειάζεται απεγνωσμένα να αγοράσει φαγητό και κλέβει το πορτοφόλι κάποιου για το σκοπό αυτό. Αυτό σημαίνει ότι τα χρήματα που υφαρπαξε έγιναν δικά του και δεν οφείλει να τα επιστρέψει όταν είναι σε θέση να το πράξει; Η μη επιστροφή ισοδυναμεί με κλοπή. Η λύση στο βίαιο και παράνομο κούρεμα, αν είχαμε ένα ηθικό και έντιμο κράτος, θα ήταν να υπάρξει άμεση παραδοχή από το 2013 ότι η υφαρπαγή είναι λόγω αδύνατης ανάγκης με ταυτόχρονη παραδοχή της υποχρεωτικής επιστροφής των χρημάτων, και σε κάθε κούρεμένο καταθέτη να εκδίδεται ένα γραμμάτιο μακράς διάρκειας για αποπληρωμή του σε βάθος χρόνου.

Αντί τούτου, με τη συνεργεία των αξιωματούχων του κράτους και των δικαστηρίων, επί δεκαετία

ταλαιπωρούν ποικιλοτρόπως τους καταθέτες με μία απαράδεκτη μεθόδευση που σκοπόν έχει να τους καταστήσει απεγνωσμένους και σε οικονομική ανέχεια για να μην μπορούν να διεκδικήσουν τα νομικά τους δικαιώματα και να επισφραγίσουν ούτω τη μεγάλη ληστεία.

Παρά το γεγονός ότι η απόφαση που είναι, ως πληροφορούμαι, περί τις 120 σελίδες ενώ το δημοσίευμα μόνον μία σελίδα, ο γενικός εισαγγελέας έσπευσε να το δημοσιεύσει άμεσα, προβαίνοντας και σε θερμές ευχαριστίες στους λειτουργούς της νομικής υπηρεσίας και στους δικηγόρους της Κ.Δ. ως και σε τηλεοπτικές εμφανίσεις.

Διερωτώμαι, οι ευχαριστίες αυτές και το αποτέλεσμα στο ICSID από ποιον θα εκτιμηθεί και ποιον θα εντυπωσιάσει; Τους κούρεμένους που έχασαν τα χρήματά τους ή τους δικαστές του Ανωτάτου, που αν προβληματιστούν αντικειμενικά και έντιμα, καλώς γνωρίζουν ότι οι αποφάσεις του κ. Κίτσιου είναι πλήρως δικαιολογημένες και θα πρέπει να επικυρωθούν; Προφανώς οι προκλητικές τυμπανοκρουσίες μόνον σκοπό έχουν την αποτροπή των καταθετών από το να προωθήσουν τις απαιτήσεις τους ή/και τον επηρεασμό των επαρχιακών δικαστηρίων που έχουν ενώπιον τους τέτοιες υποθέσεις ή/και για να υπερκαλύψει ίσως τις πρόσφατες κέλες του καταλο-

γίζονται στο ύπατο αυτό αξίωμα.

Εξάλλου, η απόφαση αυτή αφορά μόνον ξένους καταθέτες/επενδυτές και σαν διαιτητική, με μη δικαστικές μέλη, ουδόλως δεσμεύει τα κυπριακά δικαστήρια. Επίσης, το ICSID είναι γνωστό διεθνώς ότι λαμβάνει αποφάσεις όχι μόνο με νομικά κριτήρια, αλλά και με πολιτικά κριτήρια. Χαρακτηριστικά, η εμπλοκή του IMF (Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου) και της Ε.Ε., σε συνδυασμό με την επαναλαμβανόμενη κλαψούρα της Κ.Δ. ότι τυχόν απόφαση για τόσο μεγάλο ποσό εναντίον της θα ήταν ολέθρια, σίγουρα έπαιξε κομβικό ρόλο. Μάλιστα, η χρονική συγκυρία ενεργοποίησε του «Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης» από την κυβέρνηση, που βασικά είναι ένα κεκαλυμμένο mea culpa έναντι των κούρεμένων καταθετών, δημιουργεί την εντύπωση ενός πολιτικού πάρε-δώσε για να προστατεύσουν την Κ.Δ.

Κλείνοντας και ενθυμούμενος τα τεκταινόμενα κατά το 2013, πρέπει να παραδεχτώ ότι υπήρξαν και ορισμένα θετικά που πρέπει να αναφέρω:

(α) Ο εις εκ των συμπεθερών με τον ένα εκ των δύο γαμπρούδων του τότε προέδρου Αναστασιάδη, που είχαν μερικά εκατομμύρια παρκαρισμένα στη Λαϊκή Τράπεζα από τις ποικίλες επιτυχίες τους επιχειρηματικές δραστηριότητες, τα έβγαλαν αίσως την τελευταία στιγμή έγκαιρα εκτός Κύπρου πριν

τη (δήθεν) κρεοκοπία της Λαϊκής. Οι κακές γλώσσες βέβαια έλεγαν ότι τα χρήματα αυτά ανήκαν στην πραγματικότητα στον τέως πρόεδρο ή ήταν εν μέρει του τέως προέδρου. Αν είναι δυνατόν...

(β) Οι ως άνω, για να διασκεδάσουν την κακόπιστη φημολογία ότι βασικά ο πρόεδρος «έβγαλε τα δικά του έξω» μέσω τους, προέβησαν σε μία άκρως γενναίοδωρη χειρονομία προς τον τότε Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο, δίνοντας ποσό €3.000.000 σαν δωρεά στην Αρχιεπισκοπή, υπό τύπον, ως δήλωσαν, «αυτοκοοπέματος», ενώ είχαν εξαγάγει μερικές δεκάδες εκατομμύρια.

Τώρα, πώς κατέληξαν ότι τέτοιο ποσό αποτελεί αυτοκούρεμα, είναι αφορία άξιον, αν όχι σουρεαλιστικό, αφού οι καταθέσεις στη Λαϊκή δεν κούρευτηκαν, αλλά εξανεμίστηκαν ολοκληρωτικά πλην €100.000, και βέβαια η κρήση τής δωρεάς δεν έγινε γνωστή στο κοινό.

Ο κ.κ.κ.(sic) Χρυσόστομος ευχαρίστησε άμεσα τους ανοιχτοκέρδεις συγγενείς του κ. Αναστασιάδη για την δωρεά τους αυτή και είπε: «Μακάρι να υπήρχαν και άλλοι σαν αυτούς».

Πρέπει να είμαστε περήφανοι που ζούμε σε μία ευνομούμενη χώρα που διοικείται διαχρονικά από άμεμπτους αξιωματούχους και αυτόκλητους αγίους.

Ο κ. Χάρης Π. Σταυράκης είναι δικηγόρος

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Τι δουλειά θα κάνετε το 2030;
- Η Τεχνητή Νοημοσύνη
βάζει δύσκολα

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ



Την Κυριακή 23 Ιουνίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οδηγία DEBRA – Η επόμενη φορολογική μεταρρύθμιση;

Της ΕΦΗΛΙΝΑΣ ΠΟΛΥΖΟΥ

Τον Μάιο του 2022 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε την πρόταση DEBRA (Debt Equity Bias Reduction Allowance) σχετικά με την αντιμετώπιση της άνισης φορολογικής μεταχείρισης μεταξύ της χρηματοδότησης μέσω χρέους και ιδίων κεφαλαίων. Η οδηγία αυτή εισάγει τόσο τη φορολογική ελάφρυνση στις αυξήσεις του μετοχικού κεφαλαίου μιας εταιρείας, όσο και τον περιορισμό της εκπεσιμότητας των τόκων δανείων από τη φορολογητέα βάση αυτής.

Η πρωτοβουλία αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πηγάζει από το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια, ειδικά λόγω της πανδημίας, παρατηρείται σημαντική αύξηση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων μέσω χρέους.

Προκειμένου να μετριαστεί η υπάρχουσα μεροληψία υπέρ του χρέους, η Επιτροπή επιθυμεί να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να επαναπροσδιορίσουν την πηγή χρηματοδότησης των επενδύσεών τους και να επιλέ-

Οπως με όλες τις προτάσεις που αφορούν την άμεση φορολογία, προκειμένου αυτή να εφαρμοστεί, απαιτείται ομοφωνία από τα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε.

ξουν μια περισσότερο βιώσιμη και λιγότερο ριψοκίνδυνη εναλλακτική, αποφεύγοντας έτσι την υπέρμετρη δανειοδότηση και καθιστώντας τις επενδύσεις σε καινοτόμες τεχνολογίες και ψηφιακό μετασχηματισμό περισσότερο ελκυστικές. Να σημειώσουμε ότι αυτή η πρόταση αποσκοπεί τόσο στη μετάβαση σε ένα πιο εναρμονισμένο φορολογικό περιβάλλον στην Ε.Ε., όσο και στην αντιμετώπιση περιστατικών φοροδιαφυγής, αλλά και κατάχρησης της φορολογικής εκπτώσιμότητας των τόκων δανείων.

Στις 16 Ιανουαρίου 2024 τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ενέκριναν ψήφισμα σχετικά με την οδηγία, την οποία αποδέχτηκαν με κάποιες τροποποιήσεις στο αρχικό κείμενο προκειμένου αφενός να περιορισθεί ο αντίκτυπος στα φορολογικά έσοδα και αφετέρου να ληφθούν υπόψη οι τρέχουσες οικονομικές συνθήκες. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις αφορούν τη μείωση της περιόδου έκπτωσης της φορολογικής ελάφρυνσης των ιδίων κεφαλαίων για μεγάλους

ομίλους από 10 στα 7 έτη, την αναβολή της αυστηρότερης διάταξης περί μη εκπτώσιμότητας τόκων έως το 2027, αλλά και τον περιορισμό του μηχανισμού μεταφοράς της ακρησιμοποίησης πρόβλεψης επί των ιδίων κεφαλαίων που υπερβαίνει είτε το φορολογητέο εισόδημα του φορολογούμενου, είτε το 30% του EBITDA.

Η οδηγία DEBRA φαίνεται να ωφελεί αρκετούς φορολογούμενους καθώς και startups, οι οποίες μάλιστα αντιμετωπίζουν δυσκολία στη χρηματοδότηση από τα τραπεζικά ιδρύματα. Οι φορολογούμενοι, λοιπόν, επιλέγοντας να χρηματοδοτούν τις επενδύσεις τους με ίδια κεφάλαια θα απολαμβάνουν την προβλεπόμενη φορολογική ελάφρυνση, η οποία θα υπολογίζεται πολλαπλασιάζοντας την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων να αποτελεί μια όχι και τόσο ευχάριστη εξέλιξη, καθώς ενδέχεται να προκαλέσει πιέσεις στη διάρθρωση των παρουσών χρηματοδοτήσεων, ενδοομιλικών και μη. Οι εταιρείες πιθανότατα να χρειαστεί να επαναπροσδιορίσουν τα σχήματα χρηματοδότησής τους, λαμβάνοντας υπόψη τη νέα πρόβλεψη για τα ίδια κεφάλαια και τον περαιτέρω περιορισμό στην έκπτωσης τόκων δανείων, που φαίνεται ότι θα ισχύει στο μέλλον. Σε επίπεδο Ελλάδας, οι φορολογούμενοι οφείλουν να εστιάσουν την προσοχή τους στις επικείμενες εξελίξεις, δεδομένων τόσο των αναρκομένων τάσεων στα επιτόκια, όσο και των ολοένα αυξανόμενων και επιθετικών φορολογικών ελέγχων. Από την άλλη πλευρά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να λάβει υπόψη το ζήτημα της Διάβρωσης Φορολογικής Βάσης και Μετατόπισης Κερδών (BEPS), προκειμένου να μην γίνει κατάχρηση της οδηγίας DEBRA.

Όπως με όλες τις προτάσεις που αφορούν την άμεση φορολογία, προκειμένου αυτή να εφαρμοστεί, απαιτείται ομοφωνία από τα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε. Να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε θέσει ως ημερομηνία-στόχο για την ενσωμάτωση της οδηγίας από τα κράτη-μέλη την 1η Ιανουαρίου 2024, κάτι το οποίο προφανώς και δεν επιτεύχθη. Απομένει, λοιπόν, να δούμε πώς η οδηγία θα διαμορφωθεί τελικώς και πώς τα κράτη-μέλη θα υλοποιήσουν στη συνέχεια τα μέτρα σε εθνικό επίπεδο.

Η κ. Εφελίνα Πολύζου είναι Senior Associate, Tax, στην PwC Ελλάδας.

Flash back στο αποτέλεσμα των εκλογών της 9ης Ιουνίου

Του ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΔΡΥΜΙΩΤΗ

Στις 27 Μαΐου 2024 μίλησα στη Λεβέντσιο Πινακοθήκη της Λευκωσίας για τις ευρωεκλογές στην Ελλάδα. Διάβασα ξανά την ομιλία αυτή και μου φάνηκε ότι εξηγεί το αποτέλεσμα... προκαταβολικά, γι' αυτό σας παραθέτω τα κυριότερα σημεία της.

«[...] Το κλίμα. Μέχρι σήμερα είχαμε συνολικά 9 ευρωεκλογές και 16 βουλευτικές εκλογές, ζωή να έχουμε. Δεν πρόκειται να σας κουράσω με ημερομηνίες. Υπάρχουν όμως ορισμένες πολύ χαρακτηριστικές περιπτώσεις που αξίζουν την ανάμνηση. Το 1981 και το 1989 είχαμε βουλευτικές και ευρωεκλογές την ίδια ημέρα. Σημαντικές ήταν οι ευρωεκλογές του 2014, όπως θα δούμε σε λίγο, και καθοριστικές ήταν οι ευρωεκλογές του 2019.

Το σημαντικό στην παρούσα συγκυρία είναι ότι δεν έχουμε κανένα παρόμοιο προηγούμενο. Εξηγούμαι. Σε καμία από τις προηγούμενες περιπτώσεις δεν υπήρχαν οι πολιτικές προϋποθέσεις που κάνουν αυτές τις εκλογές εντελώς ιδιαίτερες, για τους εξής λόγους:

– **Κουρασμένοι ψηφοφόροι.** Οι ψηφοφόροι είναι κυριολεκτικά μπάλιντισμένοι από εκλογές. Μέσα σε 13 μήνες έχουν ήδη ψηφίσει σε 6 κάλπες – 2 βουλευτικές και από 2 + 2 νομαρχιακές και δημοτικές εκλογές.

– **Καταρωμένη αντιπολίτευση.** Στην Ελλάδα δεν υπάρχει προηγούμενο με αυτό που συνέβη στις βουλευτικές εκλογές του 2023. Κανένα κόμμα που κέρδισε δεύτερη θητεία δεν κατάφερε να αυξήσει τη διαφορά του τόσο πολύ, όπως συνέβη τον Ιούνιο 2023. Ο Τσίπρας παρατήθηκε ύστερα από 6 ήττες και ο Σύριζα διασπάστηκε. Η αντιπολίτευση επιδιώκει να τραυματίσει την κυβέρνηση.

– **Κυριαρχία Μητσοτάκη.** Είναι πράγματι εντυπωσιακό ότι ύστερα από 5 χρόνια διακυβέρνησης ο Κυριάκος Μητσοτάκης παραμένει ο αδιαμφισβήτητος κυρίαρχος του πολιτικού σκηνικού και οι άλλοι το μόνο που προσπαθούν είναι να περιοριστούν τη διαφορά που τους χωρίζει.

– **Γνωστό αποτέλεσμα.** Είναι πρωτοφανές ότι γνωρίζουμε τα πάντα για τις επερχόμενες εκλογές, εκτός από τα ακριβή ποσοστά των κομμάτων. Ξέρουμε τον πρώτο, τον δεύτερο και τον τρίτο. Παίζεται η τέταρτη θέση και ποια μικρά νεοφυή κόμματα θα εκλέξουν ευρωβουλευτή. Θα μπορούσε κανείς να συνοψίσει κυνικά αυτές τις εκλογές με το ότι το μοναδικό αποτέλεσμα τους είναι να επιλέξουμε ποιους 21 Έλληνες θα κάνουν πλουσίους την επόμενη 5ετία!

Αξιοματική αντιπολίτευση Εδώ πραγματικά έχουμε να αντιμετωπίσουμε αχαρτογράφητα νερά. Ο νέος πρόεδρος του Σύριζα είναι ο Στέφανος Κασσε-



Οι ψηφοφόροι είναι κυριολεκτικά μπάλιντισμένοι από εκλογές. Μέσα σε 13 μήνες έχουν ήδη ψηφίσει σε 6 κάλπες – 2 βουλευτικές και από 2+2 νομαρχιακές και δημοτικές εκλογές.

λάκης ο θαυματουργός. [...] Ολη η καμπάνια του απευθύνεται στους ψηφοφόρους σαν να έχουμε βουλευτικές εκλογές. Υπόσχεται μηδενισμό του ΦΠΑ σε ορισμένα είδη, χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές, περικοπή των κερδών των εταιρειών και άλλα πολλά, που δεν έχουν καμία σχέση με το δικαίωμα των ευρωεκλογών. [...]

Το ΠΑΣΟΚ Εδώ έχουμε άλλη περίπτωση. Ο πρόεδρος του είναι μονίμως μωτρωμένος και θυμωμένος. Άλλα τον ρωτάνε και σε άλλα απαντάει. Εχει στρέψει το κόμμα του στα αριστερά, ενώ ο Κασσελάκης τον διαβρώνει από το κέντρο. Ενώ είχε τη δυναμική να γίνει δεύτερο κόμμα, με τη στάση του έχει αφήσει χώρο στον Κασσελάκη. Ομοιολογώ ότι δεν μπορώ να καταλάβω τις επιδιώξεις του ΠΑΣΟΚ και του αρχηγού του. Μετά τις ευρωεκλογές και ανάλογα με την επίδοση του ΠΑΣΟΚ μπορεί να δούμε σημαντικές αναταράξεις στον χώρο.

Κόμματα της άκρας Δεξιάς Αυτό είναι ένα πρόσθετο πρόβλημα για τη Ν.Δ. Υπάρχουν πολλοί δυσαρεστημένοι με την ψήφιση του νόμου για τον γάμο των ομόφυλων ζευγαριών. Ακόμα υπάρχουν πολλοί συντηρητικοί νεοδημοκράτες που δεν εγκρίνουν ορισμένους από τους υποψηφίους ευρωβουλευτές. Όλοι αυτοί κατά πάσα πιθανότητα θα ψηφίσουν κόμματα της άκρας Δεξιάς ή θα απέχουν. [...]

Τι θα πάρουν τα κόμματα; Φυσικά, αυτή είναι η ερώτηση του εκατομμυρίου. Από τις συζητήσεις που κάνω με φίλους, διαπιστώνω ότι οι περισσότεροι αντιμετωπίζουν το ερώτημα αυτό συγκρίνοντας τα ποσοστά που πήραν τα κόμματα στις πρόσφατες εθνικές εκλογές. Αυτό είναι λάθος. Εξηγούμαι. Οι ψηφοφόροι αντιμετωπίζουν τις ευρωεκλογές με χαλαρότητα και θεωρούν μάλλον ότι μπορούν να στείλουν «ανέξοδα» διάφορα μηνύματα. Ελάτε να δούμε μερικά παραδείγματα.

Στις 18 Οκτωβρίου 1981 είχαμε ταυτόχρονα ψηφοφορία για τις

εθνικές εκλογές και για τις ευρωεκλογές. Τα αποτελέσματα για το πρώτο κόμμα ήταν: Εθνικές εκλογές ΠΑΣΟΚ - 48,06%, ευρωεκλογές ΠΑΣΟΚ - 40,17%. Δηλαδή 17% λιγότερα. Στις 18 Ιουνίου 1989 είχαμε και πάλι ταυτόχρονα τις δύο εκλογές. Τα αποτελέσματα για το πρώτο κόμμα ήταν: Εθνικές εκλογές Ν.Δ. 44,28%, ευρωεκλογές Ν.Δ. - 40,41%. Δηλαδή 9,1% λιγότερα.

Είναι ολοφάνερο ότι οι ψηφοφόροι ψηφίζουν εντελώς διαφορετικά για τις δύο εκλογές. Γενικά, ψηφίζουν πολύ χαλαρά τα κόμματα εξουσίας και ιδιαίτερα το πρώτο κόμμα. Ακόμα και το 2019, όταν το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών προκάλεσε την προκήρυξη πρόωγων εθνικών εκλογών, τα αποτελέσματα για τα δύο πρώτα κόμματα αποδεικνύουν τη χαλαρότητα της ψήφου στις ευρωεκλογές. Ψηφιστήκαμε 2019: Ν.Δ. - 33,12%, Σύριζα - 23,15%. Εθνικές εκλογές: Ν.Δ. - 39,85%, Σύριζα - 31,53%.

Το πρώτο συμπέρασμα που θέλω να επισημάνω είναι ότι το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών θα είναι σημαντικά διαφορετικό από το αποτέλεσμα των πρόσφατων εθνικών εκλογών, λόγω ακριβώς της χαλαρότητας της ψήφου. Μια πιο σωστή πολιτική εκτίμηση θα ήταν να τα συγκρίνουμε με τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών του 2019, έστω κι αν χρονικά είναι πολύ μακριά. [...]

Τα πολιτικά συμπεράσματα από το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών θα είναι σημαντικά, αλλά δεν θα προεξοφλούν απολύτως τίποτα για τις προερχόμενες εθνικές εκλογές, όποτε γίνουν αυτές. Η μεγαλύτερη σημασία θα δοθεί στη σειρά των κομμάτων και κυρίως στις διαφορές μεταξύ των. Τέλος, ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα έχουν τα ποσοστά των νέων κομμάτων (Ν.Α., Κόκκαλης, Λοβέρδος κ.ά) καθώς και των άλλων κομμάτων που πρωτομπίκαν στη Βουλή το 2023.

Πάντως, ενώ οι ευρωεκλογές γίνονται για την ανάδειξη των εκπροσώπων μας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δεν αποκλείεται να δημιουργη-

γίσουν τεκτονικές δονήσεις στο πολιτικό σκηνικό της χώρας μας.

Αφού λοιπόν είχατε την υπομονή να ακούσετε την ανάμνησή μου, τώρα θα σας δώσω τις προβλέψεις μου. Θέλω να ξεκαθαρίσω κάτι. Δεν φοβάμαι να δώσω προβλέψεις, έστω κι αν δεν επαληθευθούν. Μόνο από τα λάθη μαθαίνει κανείς.

Εκτίμηση αποτελέσματος Νέα Δημοκρατία: 33%-35%
Σύριζα - Πασόκ: 28% -30%
με δεύτερο τον Σύριζα
Ελληνική Λύση - ΚΚΕ: 18%-20%
με την Ελληνική Λύση πιθανότατα στην 4η θέση. Για τα υπόλοιπα δεν μπορεί να γίνει πρόβλεψη γιατί όλα βρίσκονται στο όριο του 3%.

Η πρόβλεψή μου αυτή βασίζεται στη λογική και σε όλες τις δημοσκοπήσεις που είδαμε τις τελευταίες ημέρες. Στην Ελλάδα της «φαιδράς πορτοκαλάρας» δεν είναι βέβαιο ότι θα επαληθευτεί. Σας θυμίζω ότι στο δημοψήφισμα του 2015, το 63% ψήφισε την καταστροφή της χώρας και τη δική του φτωχοποίηση και χρειάστηκαν 17 ώρες διαπραγματεύσεων για να γίνει η περίφημη kolotoumba και να γλιτώσουμε τη συμφωνία. [...]

Δύο είναι οι απίθανες εκπλήξεις που μπορεί να δούμε τη νύχτα της 9ης Ιουνίου. Στον Σύριζα έχουν αρχίσει να αντιλαμβάνονται ότι η εκλογή του Κασσελάκη είναι πολύ πιθανόν να αλλάξει την αριστερή ψυχή του κόμματος και αυτό είναι πολλοί που δεν τον εγκρίνουν. Αυτή η τάση μπορεί να εκπληρωθεί με καταψήφισμα του Κασσελάκη και να δούμε χαμηλά ποσοστά. Μπορεί μάλιστα και σημαντικά κάτω από το 17,8%, δηλαδή το ποσοστό των πρόσφατων βουλευτικών εκλογών.

Η δεύτερη έκπληξη μπορεί να αφορά την Ν.Δ. Με δεδομένη τη σίγουρη πρωτιά της, είναι πιθανόν πολλοί ψηφοφόροι της να θεωρήσουν ότι δεν χρειάζεται να ψηφίσουν. Το αποτέλεσμα μπορεί να είναι καταστροφικό. Αν το άθροισμα των ποσοστών του Σύριζα και του ΠΑΣΟΚ υπερβαίνει το ποσοστό της Ν.Δ., τότε θα μπορούσε μια περίοδος αμφισβήτησης της κυριαρχίας της Ν.Δ. με καταστροφικά αποτελέσματα για τον τόπο.

Αυτά έλεγα τότε, αρκετές μέρες πριν από τις ευρωεκλογές. Ελάτε να κάνουμε ταμείο. **Σύριζα και ΠΑΣΟΚ πήραν 27,71%.** Ελληνική Λύση και ΚΚΕ πήραν 18,55% με τέταρτη την Ελληνική Λύση. Μάλλον σωστά τα πρόβλεψα. Και δύο εκπλήξεις επιβεβαιώθηκαν. Σε σύγκριση με τις ευρωεκλογές του 2019 η Ν.Δ. έχασε το 14,5% της δύναμής της και ο Σύριζα το 37,2%. Ακόμα και την εννοικότερη για τον Σύριζα σύγκριση με το 17,83% του Ιουνίου 2023, η απόλεια είναι 16,3%.

Ο κ. Ανδρέας Γ. Δρυμιώτης είναι σύμβουλος επιχειρήσεων.

Μαζί πετυχαίνουμε περισσότερα για την επιχειρηματικότητα

Του Δρ.ορ. ΓΙΩΡΓΟΥ ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ

Παρά την αβεβαιότητα από τις γεωπολιτικές εξελίξεις, την ενεργειακή κρίση, τον κίνδυνο αποβιομηχανίας της Ε.Ε. και τις ανακατατάξεις στη διεθνή εφοδιαστική αλυσίδα, η ανάπτυξη της χαμένων αναπτυξιακής ορμής μετά την οικονομική κρίση συνεχίζεται αδιάκοπα και θα κρίνει το πέρασμα της χώρας στην επόμενη αναπτυξιακή πίστα.

Μια πίστα που προϋποθέτει περισσότερη προσπάθεια και ξεβόλεμα από όλους για άνοδο της μεταποίησης στο 15% του ΑΕΠ, μεγέθυνση της οικονομίας με 3.000 περισσότερες μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, διπλασιασμό των επενδύσεων σε τεχνολογίες αιχμής, ανάπτυξη του οικοσυστήματος καινοτομίας, ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων σε ένα σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον, μείωση της γραφειοκρατίας τουλάχιστον κατά 25%, 100πλάσιες συνεργασίες

επιχειρήσεων με πανεπιστήμια, αλλά και αύξηση του πραγματικά διαθέσιμου εισοδήματος των εργαζομένων.

Τα τελευταία 4 χρόνια ο ΣΕΒ στηρίζει στην πράξη οικονομία και επιχειρήσεις να πετύχουν αυτή τη μετάβαση. Κάθε εταιρικό μέγεθος, ειδικά όμως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ωφελείται από τις 45 παρεμβάσεις του ΣΕΒ που μειώνουν τη φορολογική γραφειοκρατία, εισάγουν ευνοϊκότερα επενδυτικά κίνητρα, απλοποιούν την αδειοδότηση εγκαταστάσεων, δημιουργούν νέα προγράμματα ΕΣΠΑ ειδικά στις ΜμΕ, δημιουργούν περισσότερη ευελιξία στο εργασιακό περιβάλλον και αναβαθμίζουν τις δεξιότητες.

Τα μέλη μας ενδυναμώνουν τις εταιρικές ικανότητές τους και εξελίσσουν τη λειτουργία τους μέσα από τα εργαστήρια σε θέματα εργασιακών σχέσεων, αξιοποίησης νέων τεχνολογιών στην παραγωγή,

καινοτομίας, ταχύτερης πρόσβασης στη χρηματοδότηση, περισσότερων διεθνών εμπορικών σχέσεων, προσαρμογής στα πρότυπα ESG, πράσινης μετάβασης. Τα εργαστήρια αυτά συγκέντρωσαν πάνω από 25.000 ψηφιακές και φυσικές συμμετοχές. Διαθέτουμε την εμπειρία των μεγαλύτερων μελών μας σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις που θέλουν να αναπτύχουν ακόμη πιο δυναμικά.

Πιστεύουμε στο οικοσύστημα καινοτομίας και το ενδυναμώνουμε συνεχώς. Διασυνδέουμε τα 100 δυναμικά startups που εκπροσωπούμε με συνεργασίες που βελτιώνουν τις επιδόσεις καινοτομίας των μεγαλύτερων επιχειρήσεων της χώρας, διασφαλίζοντας σταθερές επαγγελματικές προοπτικές σε νέους ερευνητές.

Φυσικά, συνεχίζουμε να προωθούμε δυναμικά τη διαμόρφωση ενός σύγχρονου εργασιακού περιβάλλοντος. Οι 30 συλλογικές

διαπραγματεύσεις ανά έτος έχουν κύριο μέλημα τη μείωση της γραφειοκρατίας στη δημιουργία νέων εργασιών, αλλά και την επιβράβευση της παραγωγικότητας κάθε εργαζομένου. Η περιφερειακή ανάπτυξη παραμένει για τον ΣΕΒ βασική προϋπόθεση οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας. Για να δοθεί ώθηση στην επίλυση σύνθετων τοπικών προβλημάτων, η διοίκηση επισκέπτεται τα μέλη μας από την Καλαμάτα μέχρι τη Θεσσαλονίκη και από τη Γιάννενα μέχρι την Ορεστιάδα. Ενδεικτικά, η απόδοση του μισθολογικού κινήτρου 12% στις επιχειρήσεις της Θράκης, όπως και η άρση γραφειοκρατικών αγκυλώσεων στην εκταμίευση πόρων του αναπτυξιακού νόμου σε επιχειρήσεις της Πελοποννήσου ήρθε μέσα από τη στενή συνεργασία του ΣΕΒ με την πολιτεία. Επιπλέον, τα μέλη του ΣΕΒ ηγούνται την αποκατάσταση οικισμών της Θεσσαλίας που

έχουν πληγεί από τις θεομηνίες. Τα 50 εκατ. ευρώ συνολικά αρωγή περιλαμβάνουν την κατασκευή νέων οικισμών, ειδη πρώτης ανάγκης, τεχνικό εξοπλισμό, φάρμακα, ρουχισμό, οικιακό εξοπλισμό, καύσιμα σε νοσοκομεία, κτλ.

Μια και τα 2/3 των μελών μας είναι μεσαίες και μικρότερες επιχειρήσεις, δουλεύουμε εντατικά στη μεγέθυνσή τους. Η σύμπραξη μας με την πολιτεία έχει οδηγήσει στον σχεδιασμό νέων προγραμμάτων ΕΣΠΑ, αλλά και στην υποθέτηση σύγχρονων κινήτρων εξαγορών - συγχωνεύσεων. Επιπλέον, τα μικρομεσαία μέλη μας λαμβάνουν δωρεάν πρακτικά πληροφόρηση για τις ευκαιρίες κάθε νέου χρηματοδοτικού προγράμματος μέσα από την υπηρεσία «ΣΕΒ InfoDesk».

Τέλος, η υποστήριξη της εξωστρέφειας των μελών βρίσκεται ψηλά στις προτεραιότητες του Συνδέσμου. Οι oligομελείς απο-

στολές, η εστίαση σε σημαντικές αγορές και η εντατική προετοιμασία βοήθησαν 78 μέλη μας να κλείσουν σημαντικές εμπορικές συμφωνίες μέσα στην τελευταία διετία. Η δουλειά μας στον ΣΕΒ βοηθάει με πρακτικό τρόπο τη δημιουργία μιας οικονομίας σύγχρονης, με επιχειρήσεις που παράγουν συνεχώς αξία στις τοπικές κοινωνίες και για τις γενιές που ακολουθούν. Πετυχαίνουμε επειδή συνθέτουμε γνώσεις και δυνάμεις. Το «Μαζί πετυχαίνουμε περισσότερα» δεν είναι μόνο το σύνθημα της φετινής γενικής συνέλευσης του ΣΕΒ, αλλά και μια ολόκληρη φιλοσοφία την οποία αποτελεσματικά υποστηρίζουν επιχειρήσεις. Θέλουμε όμως να πετύχουμε περισσότερα ώστε να ωφεληθούμε ακόμη περισσότερους.

Ο Δρ Γιώργος Ξηρογιάννης είναι γενικός διευθυντής του ΣΕΒ.

Πάνω από 70.000 κενές θέσεις, ενώ η ανεργία φτάνει στο 12,1%

Εκρηκτικό το πρόβλημα έλλειψης εργαζομένων σε χιλιάδες επιχειρήσεις

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Ένα εκρηκτικό μείγμα σχετικά υψηλής ανεργίας, που παρά την αύξηση της απασχόλησης αντιστέκεται σημαντικά πάνω από το 10%, και χιλιάδων κενών θέσεων εργασίας, που σύμφωνα με αποτελέσματα που δημοσιοποίησε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) κατέγραψαν αρνητικό ρεκόρ 15ετίας, φθάνοντας τις 70.826, χαρακτηρίζει την εγχώρια αγορά εργασίας.

Με σχεδόν 8 στους 10 εργοδότες να δηλώνουν πως δυσκολεύονται να προσελκύσουν ταλέντα, τους μεγαλύτερους εργοδοτικούς φορείς να δηλώνουν πως υπάρχουν σήμερα τουλάχιστον 150.000 κενές θέσεις εργασίας που δεν μπορούν να καλύψουν και τις επιχειρήσεις να θεωρούν ως μία από τις πλέον σημαντικές προκλήσεις για τους επόμενους μήνες τη διατήρηση και ανάπτυξη ταλαντούχων στελεχών, το πρόβλημα των κενών θέσεων εργασίας αναδεικνύεται ως ένα από τα μεγαλύτερα.

Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι ενώ μόλις πρόσφατα η ΕΛΣΤΑΤ παρουσίασε την εκτίμησή της για το ποσοστό ανεργίας α' τριμήνου 2024 στο 12,1%, εκπλήσσοντας αρνητικά ακόμη και υψηλόβαθμα κυβερνητικά στελέχη, δημοσιοποίησε τις κενές θέσεις εργασίας, 70.826 στο σύνολο της οικονομίας, που αποτελούν αρνητικό ρεκόρ 15ετίας. Συγκεκριμένα, το αμέσως προηγούμενο δ' τρίμηνο του 2023 οι κενές θέσεις ήταν 41.120. Αρα μέσα σε μόλις ένα τρίμηνο προκύπτει αύξηση της τάξης του 72,2%. Ακόμη μεγαλύτερη είναι η διαφορά σε ετήσια βάση, αφού το α' τρίμηνο της περυσινής χρονιάς η ΕΛΣΤΑΤ κατέγραψε μόλις 32.850 κενές θέσεις - ήτοι παρατηρείται αύξηση κατά 115,6%.

Και αυτό όταν η ανεργία κα-



ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μέσα σε μόλις ένα τρίμηνο προκύπτει αύξηση της τάξης του 72,2% στις κενές θέσεις εργασίας.

τά το α' τρίμηνο του τρέχοντος έτους ήταν στο 12,1%, καταγράφοντας αύξηση κατά 0,3 μονάδες σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο αλλά και κατά 1,5 μονάδα συγκριτικά με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα πριν από ένα έτος. Διαπιστώνεται έτσι ότι η αύξηση των κενών θέσεων εργασίας καταγράφεται σε μια περίοδο που το συνολικό ποσοστό ανεργίας όχι μόνο δεν υποχωρεί, αλλά αντίθετα καταγράφει ανοδική τάση.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η αμέσως υψηλότερη καταγραφή κενών θέσεων ερ-

γασίας, 51.613, ήταν το α' τρίμηνο του 2009, δηλαδή ακριβώς πριν από 15 έτη, όταν η ανεργία βρισκόταν στο 9,1%.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, οι περισσότερες κενές θέσεις εργασίας καταγράφονται σε σχετικές δραστηριότητες με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα (3,74% του συνόλου των μισθωτών του κλάδου), την παροχή νερού (2,76%), επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (2,59%), δημόσια διοίκηση και άμυνα (2,52%), κατασκευές (2,41%) και εκπαίδευση (2,13%). Τα στοιχεία αφορούν το γ' τρίμηνο του 2023 και γι' αυτόν τον λόγο δεν υπάρχουν στις πρώτες θέσεις οι κλάδοι των καταλυμάτων - εστιασίων και του χονδρικού εμπορίου. Να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος,

οι περισσότερες κενές θέσεις στο τέλος του 2023 εντοπίζονται στο χονδρικό και το λιανικό εμπόριο (18.600) και στην παροχή καταλυμάτων - εστιασίων (10.700).

Η πορεία των κενών θέσεων εργασίας είναι αντιστρόφως ανάλογη από αυτήν του ποσοστού ανεργίας. Έτσι, κατά το α' τρίμηνο του 2021 οι κενές θέσεις εργασίας ήταν 6.685. Το β' τρίμηνο του 2022 οι κενές θέσεις εκτινάχθηκαν σε 27.246 και ακολούθησε το α' τρίμηνο του 2023 με 32.850 κενές θέσεις, για να κλείσει το δ' τρίμηνο του προηγούμενου έτους με 41.120 κενές θέσεις και να φθάσουμε στις 70.826 στο τέλος Μαρτίου 2024.

Καθώς οι εκτιμήσεις όλων των φορέων και οργανισμών είναι ότι η πορεία του ποσοστού ανεργίας θα είναι, έστω και με βραδύτερο ρυθμό, πτωτική, οι ειδικοί κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου επισημαίνοντας ότι οφείλουν να ληφθούν άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων στην ελληνική αγορά εργασίας, αλλά και την παροχή επαρκούς και ποιοτικής κατάρτισης τόσο σε αρχική όσο και σε συνεχιζόμενη βάση.

Να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, οι κενές θέσεις εργασίας αφορούν μόνο μισθωτούς, είναι κενές θέσεις είτε πλήρους είτε μερικής απασχόλησης και θα πρέπει να καλυφθούν σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των τριών μηνών. Στον αντίποδα, δεν θεωρούνται κενές θέσεις εργασίας οι θέσεις που θα καλυφθούν από μαθητευόμενους χωρίς αμοιβή, από εργολάβους, από προσωπικό που επαναπροσλαμβάνεται ή επιστρέφει από άδεια με ή χωρίς αποδοχές, καθώς και από εσωτερικές μετακινήσεις στην επιχείρηση του ήδη υπάρχοντος προσωπικού.

Το 18% των νέων 15-29 ετών δεν σπουδάζει ή εργάζεται

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Το δεύτερο υψηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ποσοστό νέων, ηλικίας 15-29 ετών, που ούτε σπουδάζουν ούτε εργάζονται είχε το 2023 η Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε χθες στη δημοσιότητα η Eurostat. Συγκεκριμένα ισοβαθμεί με την Ιταλία στη 2η θέση με ποσοστό 18%, έναντι μέσου όρου στην Ε.Ε. 12,4% και προηγείται μόνο η Ρουμανία με 20,6%.

Μάλιστα, σε αντίθεση με τον μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που υποχώρησε από το 12,8% το 2022 στο 12,4% το 2023, στην Ελλάδα το ποσοστό αυξήθηκε από 17,4% σε 18% αντίστοιχα και μάλιστα σε μια περίοδο κατά την οποία λείπουν όλοι και περισσότεροι εργαζόμενοι από την αγορά εργασίας. Βεβαίως, το ποσοστό είναι πολύ χαμηλότερο από το 2014, όταν σχεδόν ένας στους τρεις νέους, το 29,5%, ούτε δούλευε ούτε σπούδαζε. Τότε το αντίστοιχο ποσοστό στην Ε.Ε. ήταν επίσης υψηλότερο, 17%. Η τάση υπήρξε έκτοτε καθοδική, με εξαίρεση την περίοδο της πανδημίας, οπότε σημειώθηκε προσωρινά έξαρση.

Αλλα στοιχεία δείχνουν ότι το ποσοστό συμμετοχής των νέων στην Ελλάδα στο εργατικό δυναμικό είναι χαμηλό, 23,4%, έναντι 55,5% στην Ε.Ε., ενώ αντίθετα το 55,5% είναι σε κάποιες μορφές εκπαίδευσης (στοιχεία 2022). Μεταξύ των σπουδαστών μόνο το 6,3% εργάζεται, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ε.Ε. είναι περίπου 25%.

Οι λεγόμενοι NEET (neither in employment nor in education & training) απασχολούν την Ευρωπαϊκή Ένωση, που έχει θέσει ως στόχο τη μείωση του ποσοστού τους στο 9% έως το 2030. Φυσικά, το πρόβλημα δεν έχει τις ίδιες διαστάσεις σε όλες τις χώρες. Για παράδειγμα, η Ολλανδία έχει την καλύτερη επίδοση με ποσοστό NEET μόνο 4,8%, ενώ

συνολικά το 1/3 των χωρών έχει ήδη πετύχει τον στόχο. Τη δεύτερη καλύτερη επίδοση έχει η Σουηδία με 5,7% και ακολουθεί η Μάλτα με 7,5%.

Η Ελλάδα έχει και ακόμη μία αρνητική πρωτιά: είναι η χώρα με το υψηλότερο ποσοστό NE-



Το ποσοστό συμμετοχής των νέων στην Ελλάδα στο εργατικό δυναμικό είναι 23,4% έναντι 55,5% στην Ε.Ε.

Η Ελλάδα εμφανίζει το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό στην Ε.Ε., πίσω μόνο από τη Ρουμανία.

ET ανδρών, 14,8%. Το χαμηλότερο ποσοστό ανδρών 4% έχει η Ολλανδία.

Στις γυναίκες τα ποσοστά είναι γενικώς υψηλότερα. Το χαμηλότερο είναι 5,6%, επίσης στην Ολλανδία, ενώ το υψηλότερο είναι 24,8% στη Ρουμανία. Υπάρχουν και δύο χώρες, ωστόσο, η Εσθονία και το Βέλγιο, όπου τα ποσοστά των NEET στις γυναίκες είναι μικρότερα από τους άνδρες.

«Να μη φοβηθεί τις μεταρρυθμίσεις η κυβέρνηση»

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Η κυβέρνηση έχει μια καθαρή τριετία μπροστά της και δεν πρέπει να κάνει πίσω στις μεταρρυθμίσεις, τόνισε ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας, υποδεικνύοντας ως κυρίαρχες τις μεταρρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν στη Δικαιοσύνη, στην αγορά εργασίας και στο «τρίγωνο», όπως είπε, της γνώσης, δηλαδή «παιδεία, καινοτομία, έρευνα». Σχολώντας με τον διευθυντή της «Κ» Αλέξη Παπαχελιά στο πλαίσιο του διεθνούς διήμερου συνεδρίου του ΤΜΕΔΕ με τίτλο «Σχεδιάζοντας τις βιώσιμες στρατηγικές του αύριο», ο κ. Στουρνάρας υπογράμμισε ότι «οι μεταρρυθμίσεις θα αυξήσουν τον δυναμικό ρυθμό ανάπτυξης και το εισόδημα των Ελλήνων», συνιστώντας στην κυβέρνηση να πάρει την ιδιοκτησία των μεταρρυθμίσεων, ενώ ερωτηθείς σχετικά τάχθηκε κατά της υπαναχώρησης σε θέματα όπως το φορολογικό των ελευθέρων επαγγελματιών. «Είναι δυνατόν να πληρώνουν μόνοι οι άλλοι;» αναρωτήθηκε ο κ. Στουρνάρας, για να συμπληρώσει: «Και σιγά τον φόρο που μπήκε ως τεκμαρτό εισόδημα, πρόκειται για το ελάχιστο εισόδημα του ανειδίκευτου εργάτη». «Αυτά πρέπει να χτυπήσουμε», είπε ο διοικητής της ΤτΕ, χαρακτηρίζοντας τη φοροδιαφυγή τεράστιο πρόβλημα, ενώ σε άλλο σημείο της

τοποθέτησής του τάχθηκε υπέρ «ρηξικέλευθων λύσεων», όπως η ενσωμάτωση των Ρομά.

Αναφερόμενος στην ελληνική οικονομία, ο διοικητής της ΤτΕ τόνισε ότι σήμερα η χώρα ακόμη ανακάμπτει, ενώ η θεωρία πως η Ελλάδα είναι μόνο τουρισμός, ναυτιλία και ότι οι επενδύσεις γίνονται μόνο σε ακίνητα δεν ισχύει, διότι αδικεί άλλους τομείς, όπως η βιομηχανία και οι κατασκευές. Σχετικά με την εποχή των μνημονίων, ο κ. Στουρνάρας υποστήριξε ότι έλυσαν πολλά προβλήματα, μέσω των οποίων προωθήθηκε ένα σύνολο σημαντικών μεταρρυθμίσεων, όπως η δημιουργία φορολογικού μηχανισμού μέσω της ΑΑΔΕ, η αναμόρφωση του ασφαλιστικού συστήματος, η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και η ρύθμιση του χρέους. «Να είναι καλά τα μνημόνια», είπε με έμφαση ο Γιάννης Στουρνάρας, συμπληρώνοντας ότι «έχω το θάρρος να το λέω», και υπογράμμισε ότι «ένα από τα θέματα που είχαμε όταν μπήκαμε στην κρίση ήταν ότι η ελίτ τότε δεν μίλησε». Για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους επισήμανε πως είναι εξασφαλισμένη η εφόσον «τρέξει» η ανάπτυξη και επιτυγχάνουμε πρωτογενή πλεονάσματα περίεξ του 2% τα επόμενα χρόνια.

Ερωτηθείς για την ακρίβεια,



Πρέπει να επιταχυνθούν οι μεταρρυθμίσεις σε Δικαιοσύνη, αγορά εργασίας και στο «τρίγωνο» της γνώσης, δηλαδή «παιδεία, καινοτομία, έρευνα», υπογράμμισε ο Γ. Στουρνάρας.

Η φοροδιαφυγή είναι τεράστιο πρόβλημα, τόνισε ο διοικητής της ΤτΕ Γ. Στουρνάρας.

ο διοικητής της ΤτΕ τόνισε ότι είναι κατά 80% εισαγόμενη, αλλά ότι υπάρχει και ένα 20% που οφείλεται σε ζητήματα ανταγωνισμού στην εγχώρια αγορά. «Πρέπει να ανοίξουμε τις πύλες του ανταγωνισμού», επισήμανε, προαναγγέλλοντας ότι η ΤτΕ θα παρουσιάσει μελέτη το ερχόμενο διάστημα για τις αιτίες των ανατιμήσεων. Ο κ. Στουρνάρας

επανέλαβε ότι πρέπει να αυξηθούν τις επενδύσεις και την αποταμίευση, υπογραμμίζοντας την ανάγκη να ενισχυθεί και ο ανταγωνισμός στο τραπεζικό σύστημα, που κρατά σε χαμηλά επίπεδα τα επιτόκια καταθέσεων στη χώρα μας.

Αναφορικά με την κλιματική αλλαγή, ο κ. Στουρνάρας σημείωσε πως αποτελεί τον μεγαλύτερο εκθρό τον πλανήτη και της ανθρωπότητας. «Είναι ύπουλος, κινείται κάτω από τα ραντάρ και εμείς, αντί να συντονιστούμε, νομίζουμε ότι θα το κάνει ο άλλος», επισήμανε, εξηγώντας ότι η Ελλάδα ως χώρα του Νότου έχει από τα μεγαλύτερα προβλήματα.

Στα 30 δισ. το κενό χρηματοδότησης της πράσινης ανάπτυξης

Στα έργα ψηφιοποίησης που υλοποιεί το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) αναφέρθηκε ο πρόεδρος του ΤΕΕ Γιώργος Στασινός κατά το συνέδριο του ΤΜΕΔΕ. Σε εξέλιξη βρίσκεται η δημιουργία της πλατφόρμας για το εθνικό μητρώο υποδομών, όπως και η ψηφιοποίηση και οριοθέτηση των υδατορεμάτων της χώρας. «Θέλουμε ό,τι υπήρχε σε χαρτινή μορφή είτε ήταν ένας φάκελος οικοδομικής άδειας είτε ήταν σχέδια για τα υδατορεύματα να το έχουμε ηλεκτρονικά», ανέφερε ο κ. Στασινός. Πρόσθεσε ακόμη ότι προχωράει η δημιουργία «ψηφιακών διδύμων» για τις υποδομές της χώρας που θα επιτρέψουν, για παράδειγμα, να παρακολουθείται η συμπεριφορά του στεγαστρου Καλατράβα μέσω ειδικών αισθητήρων, ώστε να επιτυγχάνεται η προληπτική συντήρησή του.

Από την πλευρά του, ο υπουργός Υποδομών και Μεταφορών Χρήστος Σταϊκούρας σημείωσε ότι το Εθνικό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του εν λόγω υπουργείου αυξήθηκε από περίπου 320 εκατ. ευρώ σε άνω των 500 εκατ. ευρώ.

Ο αναπληρωτής υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Νίκος Παπαθανάσης τόνισε πως δύο από τα τρία ευρώ που εισέρχονται στην οικονομία, στις επενδύσεις και στην πράσινη μετάβαση, προέρχονται από ευρωπαϊκούς πόρους. Για το ΕΣΠΑ 2014-2020 ο κ. Παπαθανάσης σημείωσε πως επιτεύχθηκε το 100% των στόχων και υπογράμμισε ότι δεν υφίσταται κίνδυ-

νος μη απορρόφησης κονδυλίων στα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα (ΤΕΕ) αναφέρθηκε ο πρόεδρος του ΤΕΕ Γιώργος Στασινός κατά το συνέδριο του ΤΜΕΔΕ. Σε εξέλιξη βρίσκεται η δημιουργία της πλατφόρμας για το εθνικό μητρώο υποδομών, όπως και η ψηφιοποίηση και οριοθέτηση των υδατορεμάτων της χώρας. «Θέλουμε ό,τι υπήρχε σε χαρτινή μορφή είτε ήταν ένας φάκελος οικοδομικής άδειας είτε ήταν σχέδια για τα υδατορεύματα να το έχουμε ηλεκτρονικά», ανέφερε ο κ. Στασινός.

Ο γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ, Νίκος Βέττας, τοποθέτησε μέχρι το 2030 το κενό χρηματοδό-

Το ΤΕΕ προχωράει τα έργα ψηφιοποίησης των υποδομών, τόνισε ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Γ. Στασινός.

της για παρεμβάσεις στο πεδίο της πράσινης ανάπτυξης -αφού τον ολοκληρωθεί η απορρόφηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης- σε περίπου 30 δισ. ευρώ.

Ο αντιπρόεδρος του Δ.Σ. και διευθυντής συμβούλου του ομίλου Intrakat, Αλέξανδρος Εξάρκου, σημείωσε πως η ταχύτητα αντιδράσης της πολιτείας και του κατασκευαστικού κλάδου στο πρόσφατο τροχαίο ατύχημα του Ισθμού, όταν και ελήφθησαν κρίσιμες αποφάσεις σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, θα πρέπει εφεξής να αποτελέσει πρότυπο για τη χώρα στην προσπάθειά της να αλλάξει το παραγωγικό της μοντέλο.

Δ. ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΣ

Οι κίνδυνοι από την άνοδο του λαϊκισμού στην Ευρώπη

Προβλήματα στην ισχύ θεσμών της Ε.Ε. και διακυβέρνησης βλέπει η Moody's

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Η αυξανόμενη υποστήριξη προς τα λαϊκιστικά κόμματα σε όλη την Ευρώπη, η οποία καταγράφηκε και στα αποτελέσματα των ευρωεκλογών της προηγούμενης Κυριακής, τροφοδοτεί πολιτική πόλωση καθιστώντας πιο δύσκολο τον σχηματισμό σταθερών και αποτελεσματικών κυβερνήσεων, όπως σημειώνει ο οίκος αξιολόγησης Moody's, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις τα κόμματα αυτά προμηθεύουν την ισχύ των θεσμών και της διακυβέρνησης.

Πιο αναλυτικά, όπως επισημαίνει ο οίκος, τα εκλογικά κέρδη της λαϊκιστικής Δεξιάς αντανάκλουν την πολιτική πόλωση σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Λαϊκιστικά κόμματα ηγούνται των κυβερνήσεων σε Ουγγαρία και Ιταλία και αποτελούν μέρος των κυβερνητικών συνασπισμών σε Φινλανδία, Σλοβακία, Σουηδία και Ολλανδία, ενώ η λαϊκιστική Δεξιά σημείωσε επίσης κέρδη στις ευρωεκλογές και οι δημοσκοπήσεις δείχνουν αυξανόμενη υποστήριξη στη Γαλλία και στην Αυστρία ενόψει των επερχόμενων εθνικών εκλογών.

Η αυξανόμενη υποστήριξη προς τα κόμματα στα πολιτικά

άκρα έχει καταστήσει όλο και πιο δύσκολο για πολλά ευρωπαϊκά κράτη να σχηματίσουν κυβερνήσεις με πλειοψηφική υποστήριξη στο Κοινοβούλιο. Αυτό, για παράδειγμα, οδήγησε τη γαλλική κυβέρνηση να βασίζεται όλο και περισσότερο σε μια ειδική

Τα περισσότερα κόμματα της λαϊκιστικής Δεξιάς επικρίνουν την Ε.Ε. και το μοντέλο της. Η αύξηση των εντάσεων με την Ε.Ε. θα ήταν πιστωτικά αρνητική.

συνταγματική διαδικασία για να εγκριθούν οι προϋπολογισμοί και οι βασικές μεταρρυθμίσεις χωρίς ψηφοφορία στο Κοινοβούλιο. Στη Σουηδία, οι προσπάθειες αποκλεισμού της λαϊκιστικής Δεξιάς από την κυβέρνηση τη δεκαετία του 2010 παρήγαγαν μια σειρά αδύναμων κυβερνήσεων μειοψηφίας, οι οποίες συχνά δυσκολεύονταν να εγκρίνουν τον προϋπολογισμό



Η αυξανόμενη υποστήριξη προς τα κόμματα στα πολιτικά άκρα έχει καταστήσει όλο και πιο δύσκολο για πολλά ευρωπαϊκά κράτη να σχηματίσουν κυβερνήσεις με πλειοψηφική υποστήριξη στο Κοινοβούλιο. Αυτό, για παράδειγμα, οδήγησε τη γαλλική κυβέρνηση να βασίζεται όλο και περισσότερο σε μια ειδική συνταγματική διαδικασία για να εγκριθούν οι προϋπολογισμοί και οι βασικές μεταρρυθμίσεις χωρίς ψηφοφορία στο Κοινοβούλιο, σημειώνει ο οίκος αξιολόγησης Moody's.

τους στο Κοινοβούλιο. Επίσης, ένα κύμα υποστήριξης προς τους δεξιούς λαϊκιστές σε Γερμανία, Ισπανία και Πορτογαλία έχει καταστήσει πιο δύσκολο τον σχηματισμό σταθερών και αποτελεσματικών κυβερνήσεων και εκεί.

Η πόλωση μπορεί εξίσου να οδηγηθεί και από λαϊκιστικά αριστερά κόμματα, αλλά τα εκλογικά κέρδη τους είναι πολύ πιο περιορισμένα. Ειδικότερα, όπως αναφέρει ο οίκος, τα κέρδη της λαϊκιστικής Αριστεράς ήταν σχετικά απομωμένα σε χώρες όπως η Γαλλία, το Βέλγιο και η Ιρλανδία. Επίσης, μετά την ήττα του ΣΥΡΙΖΑ στις εκλογές του 2019 στην Ελλάδα, η λαϊκιστική Αριστερά δεν ηγείται κάποιων κυβερνήσεων στην Ευρώπη, αν και παρέχει κοινοβουλευτική υποστήριξη στην κεντροαριστερή κυβέρνηση της Ισπανίας.

Η πόλωση επίσης αποδυναμώνει τους εγκώριους θεσμούς

με την πάροδο του χρόνου, ενώ μπορεί να παρακλώσει και την αποτελεσματική λειτουργία των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. Ορισμένα λαϊκιστικά δεξιά κινήματα θεωρούν τα υπάρχοντα συστήματα ελέγχων και ισορροπιών και τις δημοκρατικές διαδικασίες εμπόδια για την προώθηση της πολιτικής ατζέντας τους. Κατά συνέπεια οι πιέσεις για την ανεξαρτησία βασικών θεσμών, όπως το δικαστικό σώμα, τα μέσα ενημέρωσης και οι αυτόνομοι ρυθμιστικοί φορείς, μπορεί να αυξηθούν υπό μια λαϊκιστική δεξιά κυβέρνηση. Η κατάταξη της Ουγγαρίας και της Πολωνίας στους Δείκτες Παγκόσμιας Διακυβέρνησης της Παγκόσμιας Τράπεζας για το κράτος δικαίου, τον έλεγχο της διαφθοράς και άλλους βασικούς δείκτες έχει μειωθεί σημαντικά κατά τη διάρκεια των περιόδων που κυριάρχησαν στην κυβέρνηση τα ακροδεξιά κόμματα.

Ωστόσο υπάρχουν ελάχιστα στοιχεία που δείχνουν ότι οι κυβερνήσεις της λαϊκιστικής Δεξιάς αποδυναμώνουν την οικονομική και δημοσιονομική εικόνα των χωρών, επισημαίνει ο οίκος. Για παράδειγμα, τα δημοσιονομικά ισοζύγια των λαϊκιστικών κυβερνήσεων της Ουγγαρίας και της Πολωνίας ήταν γενικά παρόμοια ή ισχυρότερα από τον μέσο όρο, ενώ το χρέος τους έχει επίσης εξελιχθεί πιο ευνοϊκά από αυτό πολλών άλλων χωρών και η μέση αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά τη διάρκεια της θητείας τους ήταν σύμφωνη με τον ιστορικό μέσο όρο.

Πάντως, όπως τονίζει η Moody's, ορισμένες από τις πολιτικές των ακροδεξιών κυβερνήσεων, όπως στο μέτωπο της μεταναστευτικής και των σχέσεων με την Ε.Ε. καθώς και στον πόλεμο στην Ουκρανία, συνεχίζουν να ενέχουν κινδύνους που υπονο-

μούν τη δημοσιονομική ισχύ. Πολλές ευρωπαϊκές χώρες, για παράδειγμα, θα πρέπει να αυξήσουν ή τουλάχιστον να διατηρήσουν τα ποσοστά μετανάστευσης τα επόμενα χρόνια για να αντιμετωπίσουν τις αυξανόμενες ελλείψεις εργατικού δυναμικού που προκαλούνται από τη μείωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας.

Η οικονομική ισχύς θα εξασθενήσει εάν η αντίθεση στη μετανάστευση περιορίσει την εισροή εργαζομένων. Επίσης, τα περισσότερα κόμματα της λαϊκιστικής Δεξιάς επικρίνουν την Ε.Ε. και το μοντέλο της. Η αύξηση των εντάσεων με την Ε.Ε. θα ήταν πιστωτικά αρνητική και μπορεί να οδηγήσει σε αναστολή των εκταμιεύσεων των πόρων της Ε.Ε. Επιπλέον και η φιλορωσική στάση ορισμένων λαϊκιστικών κομμάτων θα μπορούσε να εμποδίσει την κοινή απάντηση της Ευρώπης στους γεωπολιτικούς κινδύνους.

Αναταραχή στα γαλλικά ομόλογα λόγω ελλειμμάτων, χρέους και πρόωρων εκλογών

Η Γαλλία δεν είναι Ελλάδα. Τελικά, όμως, αυτός είναι ο λόγος που προκάλεσαν τέτοιους τριγμούς οι τελευταίες πολιτικές εξελίξεις στη δεύτερη οικονομία της Ευρωζώνης. Όπως επισημαίνει σχετικό δημοσίευμα της Wall Street Journal, η Γαλλία δεν αντιμετώπισε ποτέ ουσιαστική πίεση για να θέσει σε τάξη τα οικονομικά της, με αποτέλεσμα να παρουσιάζει όλο και μεγαλύτερα δημοσιονομικά ελλείμματα ενώ εντείνεται η ανησυχία για το αυξανόμενο χρέος της. Και τώρα ο Γάλλος πρόεδρος προκήρυξε πρόωρες εκλογές και αυτό δεν άρεσε στους επενδυτές καθώς την θέτουν πλέον όλο και περισσότερο μαζί με την Ισπανία και την Πορτογαλία, τις άλλους υπερχρεωμένες χώρες της προ δεκαεπενταετίας κρίσης χρέους της Ευρωζώνης. Η αντίδρασή τους στην προκήρυξη πρόωρων εκλογών της Γαλλίας θύμωσε μέρες της διετίας 2010-2012 καθώς το ευρώ υποχώρησε κατά 1,3% μέσα σε δύο ημέρες όπως και

Τι φοβούνται οι επενδυτές, γιατί πιέζονται οι τράπεζες.

τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια ενώ οι αποδόσεις των ομολόγων ανέβηκαν.

Τα καλά νέα είναι πως η Γαλλία δεν είναι αυτό που ήταν οι υπερχρεωμένες χώρες της Ευρωζώνης το 2010 καθώς αυτές είχαν πολύ μεγαλύτερα προβλήματα. Τα καλά νέα είναι, όμως, ότι η κατάσταση της Γαλλίας επιδεινώνεται. Τον περασμένο μήνα την υποβάθμισε ο οίκος S&P Global επικαλούμενος το υψηλό χρέος της και τα επίμονα υψηλά δημοσιονομικά ελλείματά της. Και τη Δευτέρα, αμέσως μετά την προκήρυξη των πρόωρων εκλογών, την προειδοποίησε και ο οίκος Moody's πως πρόκειται για αρνητική εξέλιξη σε ό,τι αφορά τις δυνατότητες της



Τον περασμένο μήνα ο S&P Global υποβάθμισε τη Γαλλία, επικαλούμενος το υψηλό χρέος της και τα επίμονα υψηλά δημοσιονομικά ελλείματά της.

να εξυγιάνει τα δημοσιονομικά της. Και εντός των ημερών αναμένεται να αντιμετωπίσει κρούση της Κομισιόν για τον υπερβολικό δανεισμό της. Σε αντίθεση

με τις ΗΠΑ, η Γαλλία δεν είναι η μεγαλύτερη αγορά ομολόγων του κόσμου και δεν υποστηρίζεται από το ισχυρότερο αποθεματικό νόμισμα του κόσμου.

Ακριβώς επειδή η Γαλλία δεν πείστηκε ποτέ για να εξυγιάνει τα δημοσιονομικά της, η εικόνα της σήμερα είναι ανησυχητική αν συγκριθεί με τις χώρες που το 2012 έθεσαν σε κίνδυνο την ενότητα της Ευρωζώνης. Ελλάδα, Πορτογαλία και Ιρλανδία παρουσιάζουν σήμερα δημοσιονομικά πλεονάσματα σε αντίθεση με την υπόλοιπη Ευρώπη. Η Ισπανία παρουσιάζει πλεόνασμα τρεχουσών συναλλαγών. Όλες αυτές οι χώρες υιοθέτησαν πολιτικά επώδυνες μεταρρυθμίσεις και οι οικονομίες τους αναπτύσσονται. Όλες αυτές οι χώρες ζούσαν με περισσότερη ευημερία από όση τους επέτρεπαν οι οικονομίες τους και γι' αυτό δυσκολεύτηκαν πολύ να βάλουν τα οικονομικά τους σε τάξη. Η Ιταλία που επλήγη τελευταία εξακολουθεί να δαπανά εκτεταμένα όπως ακριβώς και η Γαλλία.

Ισως η Γαλλία χρειάζεται ένα σοκ για να αντιληφθεί την ανάγκη να αλλάξει ρότα.

Ο Γάλλος πρόεδρος έχει συστηματικά παραβιάσει τους κανόνες της Ευρωζώνης για το δημοσιονομικό έλλειμμα, που φέτος αναμένεται να φτάσει στο 5,1% του ΑΕΠ της χώρας. Και το κόμμα της Μαρίν Λεπέν υπόσχεται να αυξήσει περαιτέρω τις δαπάνες. Και βέβαια πρόσθετη πηγή κινδύνου για τη Γαλλία είναι οι τράπεζες της καθώς το τραπεζικό της σύστημα είναι το μεγαλύτερο στην Ευρωζώνη.

Όταν αυξάνονται οι αποδόσεις των ομολόγων, οι τράπεζες πλήττονται όπως κατέδειξε τη Δευτέρα η πτώση των μετοχών τους. Και όταν εντείνεται η ανησυχία για το ενδεχόμενο να χρειαστεί διάσωση τραπεζών, οι αποδόσεις ανεβαίνουν και η κατάσταση επιδεινώνεται. Και οι αγορές προειδοποιούν τη Γαλλία και τους Γάλλους. Οι αποδόσεις των δεκαετών γαλλικών ομολόγων υπερβήσαν μέσα στην εβδομάδα εκείνες των ομολόγων της Πορτογαλίας και έφτασαν εκείνες της Ισπανίας.

Ο δείκτης MSCI απέρριψε τα ευρωπαϊκά ομόλογα

Τα ευρωπαϊκά ομόλογα υποχώρησαν την Πέμπτη και οι αποδόσεις τους σημείωσαν άνοδο καθώς απορρίφθηκε το αίτημα της Ε.Ε. για ένταξη τους στον δείκτη κρατικών ομολόγων MSCI. Η απόρριψη ανέκοψε ένα κύμα προσδοκιών των αγορών για επικείμενη ένταξη των ευρωπαϊκών ομολόγων στον εν λόγω δείκτη και ενδεχομένως και σε άλλους δείκτες κρατικών ομολόγων, το οποίο είχε ώθησε στα ευρωπαϊκά ομόλογα τους τελευταίους μήνες. Έτσι, η απόδοση των δεκαετών ομολόγων της Ε.Ε. σημείωσε άνοδο έξι μονάδων βάσης φτάνοντας στο 3,15% όταν η εταιρεία του δείκτη MSCI ανακοίνωσε την απορριπτική απόφασή της. Η απόφαση του εν λόγω δείκτη

Μετά την απόφαση η απόδοση των δεκαετών της Ε.Ε. σημείωσε άνοδο έξι μονάδων βάσης.

υπονομεύει τις προσπάθειες της Ε.Ε. να καταστήσει πιο εκλυστικό το κοινό χρέος που έχει εκδώσει.

Εως τώρα η Ε.Ε. αντιμετωπίζεται από τις εταιρείες των διεθνών δεικτών ομολόγων ως υπερεθνική οντότητα που εκδίδει χρέος και όπως τονίζει η Ε.Ε., αυτός είναι και ο λόγος που το κόστος του δανεισμού της είναι υψηλότερο από εκείνο των

ευρωπαϊκών κυβερνήσεων με τον ίδιο βαθμό πιστοληπτικής αξιολόγησης. Όπως επισημαίνει σε σχετικό δημοσίευμά του το Bloomberg, το αίτημα για ένταξη των ευρωπαϊκών ομολόγων στον εν λόγω δείκτη στοιχειοθετεί ακανθώδες θέμα δεδομένου ότι η Ε.Ε. αποτελείται από πολλά εθνικά κράτη και δικάζεται μονίμως από διαφορετικά εθνικά συμφέροντα και επί πολλών διαφορετικών ζητημάτων εθνικής κυριαρχίας. Ανάμεσά τους και ίσως από τα σημαντικότερα αυτό καθ' εαυτό το ζήτημα της έλλειψης κοινού χρέους επί του οποίου υπάρχουν μεγάλες διαφορίες. Πολλοί επενδυτές έχουν, πάντως, στηρίξει το σχετικό αίτημα της Ε.Ε. για ένταξη των τί-

των της στους δείκτες κρατικών ομολόγων. Σχολιάζοντας σχετικά ομάδα στελεχών της Citigroup τόνισε πως η απόφαση του MSCI «δεν συνάδει με τις προσδοκίες μας ούτε με τις προσδοκίες της αγοράς» και εξέφρασε τη δυσοίωνα εκτίμησή πως «η απόρριψη θα αποθαρρύνει άλλες εταιρείες δεικτών που θα μπορούσαν να ενδιαφερθούν για το θέμα στο εγγύς μέλλον». Πράγματι η εταιρεία του MSCI δεν ήταν η μόνη που εξέτασε το ενδεχόμενο ένταξης των ευρωπαϊκών ομολόγων στον δείκτη της. Τον Απρίλιο εγκαινίασε σχετικές διαβουλεύσεις και η Intercontinental Exchange που αναμένεται να ανακοινώσει τις αποφάσεις της τον Αύγουστο. BLOOMBERG



Εως τώρα η Ε.Ε. αντιμετωπίζεται από τις εταιρείες των διεθνών δεικτών ομολόγων ως υπερεθνική οντότητα που εκδίδει χρέος και αυτός είναι ο λόγος που το κόστος του δανεισμού της είναι υψηλότερο από εκείνο των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων με τον ίδιο βαθμό πιστοληπτικής αξιολόγησης.

Πετρελαϊκοί κολοσσοί κατά Μπάιντεν για την ηλεκτροκίνηση

Κατέθεσαν αγωγή για να εμποδίσουν κυβερνητικά μέτρα μείωσης των ρύπων

«Πόλεμο» στην κυβέρνηση Μπάιντεν μόλις πέντε μήνες πριν από τις κρίσιμες προεδρικές εκλογές στις ΗΠΑ κηρύσσει ο μεγαλύτερος εμπορικός όμιλος πετρελαίου της χώρας, αναλαμβάνοντας δράση ενάντια στην ηλεκτροκίνηση. Το Αμερικανικό Ινστιτούτο Πετρελαίου (API), στο οποίο ανήκουν κολοσσοί όπως η ExxonMobil και η Chevron, κατέθεσε αγωγή κατά της ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Προστασίας Περιβάλλοντος (EPA), σε μια προσπάθεια να εμποδίσει τις ενέργειες της κυβέρνησης να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από αυτοκίνητα και ελαφρά φορτηγά και να ενθαρρύνει την κατασκευή ηλεκτρικών οχημάτων.

Η εν λόγω υπηρεσία εξέδωσε νέους κανόνες για τις εκπομπές ρύπων τον Μάρτιο, με στόχο να πιέσει τις αυτοκινητοβιομηχανίες της χώρας να παράγουν και να πουλάνε στο εξής περισσότερα ηλεκτρικά οχήματα για να ανταποκριθούν στα νέα πρότυπα. Σύμφωνα με τον κανόνα, η διοίκηση προβλέπει ότι έως και το 56% όλων των πωλησέων αυτοκινήτων θα πρέπει να είναι ηλεκτρικά από το 2030 έως το 2032.

Το Ινστιτούτο API ισχυρίζεται ότι η ομοσπονδιακή υπηρεσία έχει υπερβεί την εξουσία της στο Κογκρέσο, με μια ρύθμιση που θα εξαλείψει τα περισσότερα νέα αυτοκίνητα αερίου, όπως επίσης και τα παραδοσιακά υβριδικά από την αγορά των ΗΠΑ σε λιγότερο από μία δεκαετία. «Σήμερα αναλαμβάνουμε δράση για να προστατεύσουμε τους Αμερικανούς καταναλωτές, τους εργαζομένους στον κατασκευαστικό κλάδο των ΗΠΑ και την ενεργειακή ασφάλεια του έθνους μας που κερδήθηκε με τόσο κόπο, από αυτή την παρεμβατική κυβερνητική εντολή», δήλωσε ο αντιπρόεδρος και κορυφαίος νομικός συμβούλος της API, Ράιαν Μέγερς.

Τα αγροτικά σωματεία Εθνική Ένωση Καλλιερπητών Καλαμποκιού (National Corn Growers Association) και Αμερικανική Γεωργική Ομοσπονδία (American Farm Bureau Federation) θα συμμετάσχουν στη νομική δράση του API ως συν-αναφέροντες. Και οι δύο ομάδες βασίζονται στα οχήματα που κινούνται με φυσικό αέριο, για να υποστηρίξουν τη βιομηχανία



Οι νέοι κανόνες για τις εκπομπές ρύπων προβλέπουν ότι έως και το 56% όλων των πωλησέων αυτοκινήτων στις ΗΠΑ θα πρέπει να είναι ηλεκτρικά από το 2030 έως το 2032.

νοούνται με φυσικό αέριο, για να υποστηρίξουν τη βιομηχανία

Στο πλευρό του Αμερικανικού Ινστιτούτου Πετρελαίου, στο οποίο ανήκουν οι ExxonMobil και Chevron, τάχθηκαν και αγροτικά σωματεία.

καλαμποκιού - αιθανόλης. «Με την έγκριση των προτύπων που επικεντρώνονται αποκλειστικά στα ηλεκτρικά οχήματα, η EPA αγνόησε τα αποδεδειγμένα οφέλη της αιθανόλης με βάση το καλαμπόκι στη μείωση των εκ-

πομπών αερίων του θερμοκηπίου και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής», δήλωσε ο αγρότης της Μινεσότα και πρόεδρος της Εθνικής Ένωσης Καλλιερπητών Καλαμποκιού, Χάρολντ Βόλε. Τον Απρίλιο, Ρεπουμπλικανοί γενικοί εισαγγελείς από 25 πολιτείες μίνυσαν την EPA για να μπλοκάρει τους ίδιους κανόνες. Σημειώνεται ότι το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για την προστασία του περιβάλλοντος είναι από τα πιο αυστηρά που έχουν εφαρμοστεί υπό τον Δημοκρατικό πρόεδρο Τζο Μπάιντεν, ο οποίος έχει ως βασικό πυλώνα της θητείας του την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Οι κανόνες του έχουν επίσης περιπλέξει τη σχέση του με έναν βασικό σύμμαχο, τους United Auto Workers, οι οποίοι άρνησαν να «αγκαλιάσουν» τη μετάβαση στα ηλεκτρικά οχήματα. Εν μέσω έντονων αντιδράσε-

ων από την αυτοκινητοβιομηχανία, η κυβέρνηση Μπάιντεν μείωσε τον στόχο της για υιοθέτηση ηλεκτρικών οχημάτων, η υποβάθμιση του μέτρου ωστόσο ελάχιστα καθυσάρασε τη βιομηχανία πετρελαίου, καθώς χρειάζεται τα αυτοκίνητα με φυσικό αέριο για να επιβιώσει.

Τόσο για τον Μπάιντεν όσο και για τον Ρεπουμπλικανό αντίπαλό του, Ντόναλντ Τραμπ, ο δρόμος προς τον Λευκό Οίκο περνάει από τις βιομηχανικές πολιτείες Μίσιγκαν, Ουισκόνσιν και Πενσυλβάνια, όπου οι εργαζόμενοι φοβούνται ότι η μετάβαση στα ηλεκτρικά οχήματα απειλεί τις θέσεις εργασίας τους. Ο Τραμπ, μάλιστα, έχει επανειλημμένως αποδοκιμάσει τα ηλεκτρικά οχήματα, ενώ έχει υποσχεθεί να ανακαλέσει τους νέους αυστηρούς περιβαλλοντικούς κανόνες.

REUTERS

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ήπια προσγείωση της αμερικανικής οικονομίας

Των ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΡΑΝΤΑΛ και ΛΙΟΥΙΣ ΚΡΟΣΚΟΠΦ / REUTERS

Οι ελπίδες για μια ήπια προσγείωση της αμερικανικής οικονομίας, οι οποίες και ενδυνάμωσαν τις μετοχές των αμερικανικών ομίλων του πληθωρισμού και στις δηλώσεις στελεχών της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed) σχετικά με τη σημειωθείσα πρόοδο σε αυτό το μέτωπο. Κι ενώ μια σειρά διανοητικών καταγραφών, με υψηλότερο τον δείκτη του πληθωρισμού σε σύγκριση με το αναμενόμενο, έθετε εν αμφιβόλω αυτό το αφήγημα λίγο καιρό πριν, ήρθαν τα δεδομένα της Τετάρτης να δείξουν πως οι τιμές καταναλωτή στις ΗΠΑ παρέμειναν απροσδόκητα αμετάβλητες τον Μάιο, δίνοντας πιθανώς το περιθώριο στην Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ να μειώσει τα επιτόκια αργότερα φέτος. Στη συνέντευξη Τύπου μετά τη συνεδρίασή της ο πρόεδρος της Ζερόμ Πάουελ επισήμανε ότι ο πληθωρισμός αποκλιμακώθηκε χωρίς να επιφέρει πλήγμα στην οικονομία

οριστεί σαφώς». Το αφήγημα της ήπιας προσγείωσης ήταν σημαντικό για τις αγορές τους τελευταίους μήνες, ενώ το 2024 ξεκίνησε για το επενδυτικό κοινό προβλέποντας περικοπές στο κόστος δανεισμού κατά 150 μονάδες βάσης και πλέον για φέτος. Στη συνέχεια επενδυτές και συναλλασσόμενοι άρχισαν να αναδιπλώνονται όταν κατέστη εμφανές ότι η οικονομία ήταν πολύ ισχυρή για να χαλαρώσει η Fed τη νομισματική πολιτική, χωρίς να διακινδυνεύσει εκ νέου αναθέρμανση του πληθωρισμού. «Η αγορά συντάχθηκε με την προοπτική της ομαλής προσγείωσης της αμερικανικής οικονομίας, αλλά η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ δηλώνει πως χρειαζόμαστε περισσότερο χρόνο», δήλωσε ο Μάθιου Μίσιγκαν, επικεφαλής επενδυτικής στρατηγικής στην John Hancock Investment Management. «Αυτό που πραγματικά ήθελε η αγορά ήταν μειώσεις επιτοκίων φέτος και νομίζω ότι πλέον θα πρέπει να οπλιστεί με υπομονή». Ωστόσο, η ανάπτυξη παρέμεινε ανθεκτική και τα εταιρικά κέρδη ξεπέρασαν τις προσδοκίες, θεμελιώνοντας την άποψη ότι η οικονομία ήταν ανθεκτική στον υψηλό αναπτυξιακό ρυθμό και τροφοδοτούσε την ασιοδοξία των επενδυτών.

Οι εκτιμήσεις της Fed και οι προοπτικές μείωσης των επιτοκίων.

και ότι δεν υπάρχει λόγος να πιστεύουμε πως η δεδομένη τάση δεν θα συνεχιστεί. Συν τοις άλλοις επανέλαβε ότι πριν αποφασισθεί η περιστολή στο κόστος δανεισμού θα πρέπει να υπάρξουν περαιτέρω στοιχεία ότι οι τιμές υποχωρούν. Πάντως, τα στελέχη της Fed χαλάρωσαν τις προβλέψεις για το πόσο επιθετικά θα μειώσουν τα επιτόκια φέτος από τρεις κινήσεις κατά 25 μονάδες βάσης σε μόλις μία, αν και η μετατόπιση αυτή αναμενόταν σε μεγάλο βαθμό από τους επενδυτές.

«Η Fed διαμνύει πως τα τελευταία μέτρα που πρέπει να διανύσει προ της εκπλήρωσης του στόχου του 2% για τον πληθωρισμό είναι περισσότερα, αν και η αγορά εξακολουθεί να πιστεύει σε αξιοπρεπείς προοπτικές εργασίας και ανάπτυξης που τείνουν προς μια ήπια προσγείωση», παρατηρεί ο Σάραμπ Σαντ, διαχειριστής χαρτοφυλακίου στην T. Rowe Price. «Η Fed καταλήγει στο ότι οι ανησυχίες για επιβράδυνση της αμερικανικής οικονομίας έχουν περι-

Η Κάρολ Σλάιφ, επικεφαλής επενδύσεων στο BMO Family Office, εμμένει στην άποψη της ότι η αμερικανική οικονομία θα εξακολουθήσει τη δυναμική της απόδοσης μέχρι το τέλος του έτους μετά τα καλύτερα από τα αναμενόμενα στοιχεία του δείκτη τιμών καταναλωτή και την έλλειψη σημαντικών εκπλήξεων από τη συνεδρίαση της Fed. Ωστόσο, τέλος, είναι ορατός ο κίνδυνος η Ομοσπονδιακή Τράπεζα να καθυστερήσει τη μείωση των επιτοκίων για πολύ καιρό ακόμη, πιθανώς βλάπτοντας την οικονομική ανάπτυξη, όπως τονίζει ο Ντον Ελενμπέργκερ, πρώτος τη τάξει διευθυντής χαρτοφυλακίου στη Federated Hermes. «Η Fed λαμβάνει τα δεδομένα που θέλει να μελετήσει, αλλά την ίδια στιγμή βρίσκεται μεταξύ σφύρας και άκμονος. Θέλει πραγματικά να μειώσει τα επιτόκια, αλλά δεν έχει επαρκή δεδομένα, ενώ φοβάται ότι όσο περισσότερο διατηρηθεί το διαπραγματικό επιτόκιο δανεισμού πάνω από 5%, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα κάτι να πάει στραβά...».

Δεν βρίσκουν προσωπικό τα ξενοδοχεία στις ΗΠΑ

Ο τομέας του τουρισμού έχει αφήσει σε μεγάλο βαθμό πίσω του τα δεινά της πανδημίας καθώς η ζήτηση για ταξίδια είναι σε υψηλά επίπεδα. Δεν έχουν, όμως, εξαφανιστεί όλα τα παρεπόμενα της πανδημίας όπως οι ελλείψεις προσωπικού σε ορισμένους τομείς που επλήγησαν από τις μαζικές παραπτώσεις εκείνης της εποχής. Έτσι, τα αμερικανικά ξενοδοχεία εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρές ελλείψεις προσωπικού και καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες για να προσελκύσουν όσους υπαλλήλους χρειάζονται, καθώς άρχισε ήδη η περίοδος των θερινών διακοπών.

Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της Ένωσης Αμερικανικών Ξενοδοχείων και Πανδοχείων (AHLA), που αριθμεί 32.000 μέλη, ποσοστό άνω του 75% των αμερικανικών ξενοδοχείων αντιμετωπίζει ελλείψεις προσωπικού. Το 13% εξ αυτών δήλωσε πως έχει σοβαρές ελλείψεις. Η σχετική έρευνα διεξήχθη μεταξύ 456 ξενοδοχείων την τρίτη εβδομάδα του Μαΐου και τα στοιχεία που φέρνει στο φως αντανακλούν μια μικρή βελτίωση της κατάστασης σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του πε-



Ο τομέας των θέσεων σε ρόλους υποδοχής, όπως η ρεσεψιόν, παρουσιάζει μεγάλες ελλείψεις.

σμένου έτους, όταν το 82% των ξενοδοχείων δήλωσε πως αντιμετώπιζε ελλείψεις προσωπικού. Μιλώντας στο Reuters, ο Κέβιν Καρέι, προσωρινός πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της AHLA, τόνισε πως «τα ξενοδοχεία κάνουν ό,τι μπορούν για να προσελκύσουν και να κρατήσουν καινούργιους υπαλλήλους, αλλά η επίμονη έλλειψη εργατικού δυναμικού δεν επιτρέπει στον κλάδο μας να ανταποκριθεί στη

ζήτηση από τους επισκέπτες και να αναπτύξει το πλήρες οικονομικό δυναμικό του».

Όπως εξηγεί ο ίδιος, στον ευρύτερο κλάδο των ξενοδοχείων και της φιλοξενίας έγιναν 700 προσλήψεις τον Μάιο. Ωστόσο σε όλη την επικράτεια των ΗΠΑ στα ξενοδοχεία είναι κενές δεκάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας και τα μέλη της AHLA αντιμετωπίζουν την επιτακτική ανάγκη να καλύψουν αυτές τις κενές θέσεις για να μπορέσουν να συνεχίσουν τη λειτουργία τους. Διευκρινίζοντας το είδος των θέσεων εργασίας που μένουν κενές, η σχετική μελέτη αναφέρει ότι οι μεγαλύτερες ελλείψεις που πλήττουν το 50% των ξενοδοχείων, παρατηρούνται στις καθαρίστριες, σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας. Πρόκειται για την κατηγορία εργαζομένων που κατέγραψε πολύ μεγάλο αριθμό παραπτώσεων στη διάρκεια της πανδημίας. Ακολουθούν ο τομέας των θέσεων σε ρόλους υποδοχής, όπως η ρεσεψιόν, και τρίτος σε ελλείψεις ο τομέας της μαγειρικής, των σεφ και γενικά του προσωπικού κουζίνας και εστιατορίου. Στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν το

εκτεταμένο πρόβλημα, ποσοστό άνω του 85% των ερωτηθέντων ξενοδοχείων δήλωσε πως έχει αυξήσει τους μισθούς μέσα στους τελευταίους έξι μήνες, ενώ παράλληλα προσφέρει περισσότερη κοινωνική κάλυψη, επιδόματα, ευέλικτα ωράρια και μπόνους με την υπογραφή της σχετικής σύμβασης. Το μέσο ωρομίσθιο για έναν υπάλληλο ξενοδοχείου έχει αυξηθεί πλέον στα 23,76 δολ. με στοιχεία του Μαρτίου, όταν πριν από πέντε χρόνια η αντίστοιχη αμοιβή δεν υπερέβαινε τα 17,98 δολ. την ώρα.

Και όμως η μαζική έξοδος από το επάγγελμα συνεχίζεται. Σύμφωνα με πρόσφατη ανάλυση του αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου, ο τομέας των ξενοδοχείων και της ψυχαγωγίας παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό παραπτώσεων από όλους τους κλάδους της αμερικανικής οικονομίας. Από τον Ιούλιο του 2022 έχει παρατηρηθεί το 4,5% των εργαζομένων στον κλάδο, ποσοστό σχεδόν διπλάσιο από το αντίστοιχο στον τομέα των λιανικών πωλήσεων και τριπλάσιο από τον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

BLOOMBERG



ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΕΛΩΝΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Πέμπτη 27.06.2024 στις 9.00 π.μ. θα διεξαχθεί στην Αποθήκη Δημοσίου του Τελωνείου Λεμεσού Δημόσιος Πλειστηριασμός.

Όλα τα εμπορεύματα που θα πωληθούν περιλαμβάνονται στην γνωστοποίηση της Διευθύντριας του Τμήματος Τελωνείων που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αρ.5497 ημερομηνίας 07 Ιουνίου 2024. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν την εν λόγω γνωστοποίηση και στην ιστοσελίδα του τμήματος Τελωνείων www.mof.gov.cy/ce.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιθεωρήσουν τα εμπορεύματα στην Αποθήκη του Τελωνείου Λεμεσού που βρίσκεται στο Λιμάνι Λεμεσού αποθήκη αρ.2 καθώς και στις Αποθήκες Προσωρινής Εναπόθεσης στις 24, 25 και 26 Ιουνίου 2024 μεταξύ των ωρών 9.00 π.μ. - 1.00 μ.μ.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποστεινούνται στους αρμόδιους λειτουργούς του τμήματος (τηλ. 25802438, 25802522, 25802588).

Φθηνή για τους ξένους, ακριβή για Έλληνες η αγορά κατοικίας

Οι χαμηλοί μισθοί την καθιστούν απλησίαστη για το μέσο ελληνικό νοικοκυριό

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Μία από τις πέντε ακριβότερες πόλεις για την αγορά ακινήτου είναι πλέον η Αθήνα, με βάση την αγοραστική δύναμη των ελληνικών νοικοκυριών. Συγκεκριμένα, κατατάσσεται στην πέμπτη θέση, καθώς απαιτούνται 11 χρόνια προκειμένου ένας εργαζόμενος με έναν μέσο μισθό να αποκτήσει ένα διαμέρισμα 20-30 ετών, επιφανείας 60 τ.μ., δείγμα της κατακόρυφης αύξησης των τιμών πώλησης κατοικιών, ιδίως την τελευταία διετία, τη στιγμή που τα εισοδήματα των νοικοκυριών από

Με τον μέσο μισθό απαιτούνται 11 χρόνια για την αγορά διαμερίσματος 20-30 ετών, επιφανείας 60 τ.μ.

την εργασία τους δεν αυξήθηκαν με τον ίδιο ρυθμό. Πριν από μόλις τρία χρόνια απαιτούνταν 8,5 χρόνια μισθών για το ίδιο ακίνητο, χρόνος που συμβαδίζει με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Στην κατηγορία Λονδίνου

Χαρακτηριστικό του πόσο πιο δύσκολη είναι η πρόσβαση στην αγορά κατοικίας για τους Έλληνες είναι ότι πιο ακριβή είναι η απόκτηση ακινήτου μόνο σε Τελ Αβίβ, Παρίσι, Τόκιο και Χονγκ Κονγκ. Την ίδια στιγμή, η Αθήνα βρίσκεται



Βάσει της αγοραστικής δύναμης των ελληνικών νοικοκυριών η Αθήνα περιλαμβάνεται στην πρώτη πεντάδα των πιο ακριβών πόλεων διεθνώς, κάτω από Τελ Αβίβ, Παρίσι, Τόκιο και Χονγκ Κονγκ. Από την άλλη πλευρά, η μέση τιμή πώλησης στην Αθήνα είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη.

πλέον στο ίδιο επίπεδο με το Λονδίνο, ενώ ξεπερνάει πόλεις όπως το Μόναχο, η Ζυρίχη, η Γενεύη, το Άμστερνταμ, το Βανκούβερ, η Φρανκφούρτη, το Ντουμπάι, το Λος Άντζελες, η Στοκχόλμη και το Μαϊάμι.

Τα παραπάνω προκύπτουν με βάση σχετική ανάλυση της Cerved Property Services, συνδυάζοντας

στοιχεία από την «Εργάνη» αλλά και τη UBS. Η έρευνα παρουσιάστηκε στο πλαίσιο του 17ου RED Meeting Point από τον κ. Δημήτρη Ανδρίτσο, διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρείας. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2018 η μέση τιμή πώλησης κατοικίας στην Ελλάδα διαμορφωνόταν σε 175.000 ευρώ, ενώ ο μέσος μηνιαίος μισθός σε 1.071 ευρώ. Έως

το 2023 η μέση τιμή πώλησης κατοικίας είχε εκτοξευτεί κατά 57% σε 274.831 ευρώ, ενώ, στον αντίποδα, ο μέσος μισθός το ίδιο διάστημα αυξήθηκε κατά μόλις 19,5%.

Ασφαλώς αποτελεί «κοινό μυστικό» ότι ένα ποσοστό των εισοδημάτων των Ελλήνων υποδηλώνεται, καθώς πάνω από το 50% δηλώνει εισόδημα κάτω από 10.000 ευρώ. Μάλιστα, όπως προκύπτει και με βάση τα στοιχεία από τις δηλώσεις των ελευθέρων επαγγελματιών, το 64% δήλωσε εισοδήματα έως 10.000 ευρώ το 2023, ενώ σχεδόν 1 στους 2 (45%) λιγότερα από 5.000 ευρώ. Επομένως είναι σαφές ότι αρκετά από τα έσοδα δεν δηλώνονται στην εφορία, με αποτέλεσμα να μειώνεται και ο συνολικός μέσος όρος. Αυτό όμως δεν αναιρεί το γεγονός ότι ιδίως οι μισθωτοί έχουν δει την αγοραστική τους δύναμη να υποχωρεί δραματικά, ακόμη και μετά τις πρόσφατες αυξήσεις που έγιναν στους μισθούς.

Αυτό ποσοποιείται και με βάση άλλους δείκτες. Για παράδειγμα, με βάση την τιμή/τ.μ., η αγορά κατοικίας στην Ελλάδα συγκρατείται μεταξύ των φθηνότερων στην Ευρώπη, με κόστος 2.200 ευρώ/τ.μ., όντας ακριβότερη μόνο από τη Λετονία, τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία.

Η ακριβότερη αγορά είναι αυτή της Ελβετίας, όπου η μέση τιμή/τ.μ. αγγίζει τις 15.000 ευρώ, όμως επειδή και οι μισθοί είναι πολύ υψηλότεροι, εντέλει η αγορά ακινήτου από τους πολίτες είναι πιο προσιτή συγκριτικά με την Ελλάδα και ιδίως την αγορά της Αθήνας.

Ζουν σε σπίτια μικρότερα από αυτά που επιθυμούν

Αρνητική είναι η ψυχολογία που έχει διαμορφωθεί στην κοινή γνώμη αναφορικά με την αγορά κατοικίας αλλά και την οικονομία γενικότερα, όπως προκύπτει από σχετική έρευνα της Metron Analysis, η οποία πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό της Update Entertainment με την αρωγή του Συλλόγου Μεσιτών Αθηνών - Αττικής.

Σε αυτήν προκύπτει ότι μόλις ένας στους τρεις ερωτηθέντες έχει καταφέρει να αποταμιεύσει χρήματα την τελευταία διετία και κυρίως οι νεότερες ηλικίες έως 44 ετών. Παράλληλα, δύο στους τρεις θεωρούν ότι τα πράγματα πηγαίνουν προς τη λάθος κατεύθυνση και το 38% ότι προσωπικά βρίσκεται σε χειρότερη θέση σε σχέση με πριν από ένα χρόνο. Επίσης, το 58% αξιολογεί αρνητικά τη σημερινή οικονομική κατάσταση της χώρας, ενώ το 51% εκφράζει αρνητικές προσδοκίες ως προς τις οικονομικές συνθήκες το επόμενο διάστημα.

Μεταξύ όσων ενοικιάζουν (34%), το 37% θεωρεί ότι το ύψος των ενοικίων έχει αυξηθεί πολύ κι ένα πρόσθετο 37% ότι έχει αυξηθεί μεν, αλλά λίγο.

Ωστόσο, οκτώ στους δέκα αναφέρουν ότι η άνοδος των τιμών στην ενοίκιαση ακινήτων έχει επιβαρύνει το κόστος ζωής τους, ενώ το 73% θεωρεί ότι οι τιμές θα συνεχίσουν να αυξάνονται τα επόμενα χρόνια. Μάλιστα, σε ποσοστό 40% οι ενοικιαστές αναφέρουν ότι τα ενοίκια είναι υπερτιμημένα, ενώ οι περισσότεροι θεωρούν ότι οι τιμές των ενοικίων δεν ανταπο-

κρίνονται στην αξία των ακινήτων. Αναφορικά, δε, με τα κριτήρια επιλογής ενοικιαζόμενης κατοικίας, φαίνεται να προέχουν η ασφάλεια της περιοχής και το ανακαινισμένο οικίμα. Ιδιαίτερα σημαντικό κρίνεται και το γεγονός ότι παρατηρείται σημαντική απόκλιση ανάμεσα στην επιφάνεια της τρέχουσας και της ιδανικής κατοικίας, δείγμα ότι οι Έλληνες μένουν σε σπίτια που δεν ανταποκρίνονται «στα θέλω τους».

Για τους ενοικιαστές η απόκλιση ανάμεσα στην παρούσα και την ιδανική κατοικία είναι

Τόσο οι ιδιοκτήτες όσο και οι ενοικιαστές ήθελαν η κατοικία τους να είναι μεγαλύτερη κατά 25 τ.μ.

25 τ.μ., καθώς μένουν σε 69 τ.μ. αντί για 94 τ.μ. που θα ήθελαν, ενώ αντίστοιχη (25 τ.μ.) είναι και η απόκλιση για τους ιδιοκτήτες κατοικιών, που μένουν σε 96 τ.μ. αντί για 121 τ.μ.

Όσον αφορά την αγορά κατοικίας, ένα 70% εκτιμά ότι οι τιμές της αγοράς κατοικιών θα ανέβουν τα επόμενα χρόνια (ποσοστό παραπλήσιο με το 73% που κάνει την ίδια πρόβλεψη για τα ενοίκια). Επίσης, παρότι η αγορά κατοικίας θεωρείται εν γένει μια καλή επένδυση για το 66%, ωστόσο μόνο το 10% τη θεωρεί προσωπικά πολύ πιθανή τα επόμενα πέντε χρόνια.

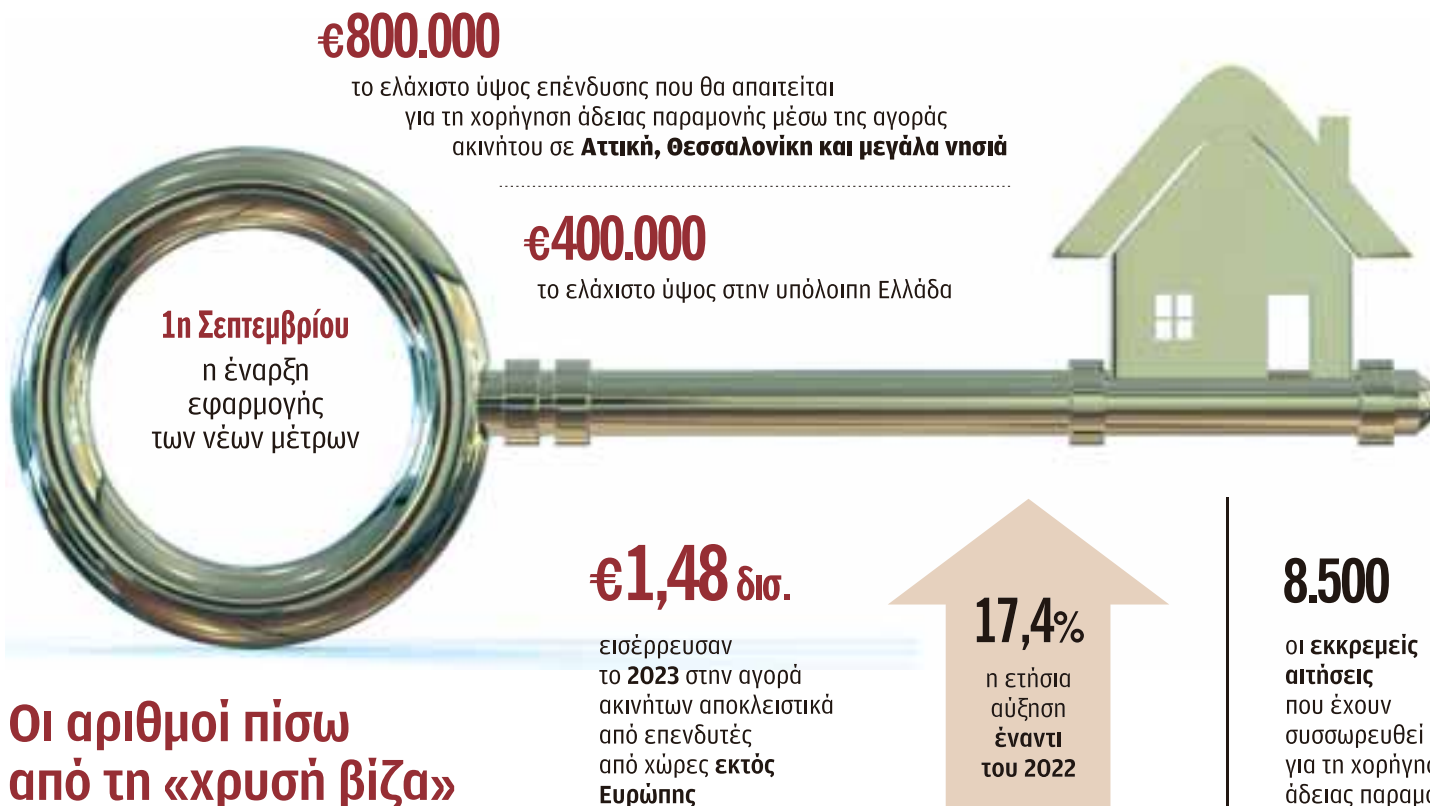
«Βίζα αλληλεγγύης» στην Πορτογαλία από την Ελλάδα

Άδεια διαμονής σε ξένους που επενδύουν σε ακίνητα τα οποία θα πωλούνται ή θα ενοικιάζονται φθηνά σε ντόπιους ή μετανάστες

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Σε «εργαλείο» χρηματοδότησης προγραμμάτων κοινωνικής στέγασης θα μπορούσε να μετατραπεί η ζήτηση ακινήτων από ξένους επενδυτές. Με δεδομένη την ανάγκη να αυξηθεί η προσφορά και να διευκολυνθεί η πρόσβαση στη στέγη, «για λόγους κοινωνικής συνοχής», όπως επιχειρηματολογεί και η κυβέρνηση, διεδικώντας περισσότερα κονδύλια από το Ταμείο Ανάκαμψης, στελέχη της αγοράς ακινήτων σημειώνουν ότι το πρόγραμμα επενδυτικής μετανάστευσης, που πρόσφατα βρέθηκε στο στόχαστρο, θα μπορούσε να αποκτήσει και μια τέτοια προέκταση. Ήδη η Πορτογαλία προωθεί μια τέτοια πρωτοβουλία. Όπως αναφέρει σχετικό δημοσίευμα του

Το όριο για την εξασφάλιση άδειας διαμονής θα κυμαίνεται μεταξύ 250.000 και 500.000 ευρώ.



Οι αριθμοί πίσω από τη «χρυσή βίζα»

πρακτορείου Reuters, παρότι πρόσφατα η χώρα της ιβηρικής κερσονήσου έσπευσε να αποσυρθεί τη χορήγηση άδειας διαμονής σε ξένους επενδυτές από την αγορά ακινήτου, προχωρεί σε μια νέα αναπροσαρμογή εισάγοντας την έννοια της «βίζας αλληλεγγύης». Η άδεια αυτή θα συνδέεται με την επένδυση σε προσιτές κατοικίες που θα απευθύνονται αποκλειστικά σε Πορτογάλους αγοραστής ή ενοικιαστές. Επίσης σχεδιάζεται ακόμη μια άδεια διαμονής, η οποία θα έχει ως προϋπόθεση την κατασκευή κατοικιών για μετανάστες

που βρίσκονται σε ανάγκη ή τη χρηματοδότηση οικιστικών έργων που θα ενθαρρύνουν την ενσωμάτωσή τους. Ανάλογα με το είδος της επένδυσης, το όριο για την εξασφάλιση άδειας διαμονής θα κυμαίνεται μεταξύ 250.000 και 500.000 ευρώ, ενώ αν πρόκειται ειδικά για επενδύσεις σε έργα ενσωμάτωσης ή/και στέγασης μεταναστών, το ελάχιστο απαιτούμενο ποσό επένδυσης αναμένεται να είναι ακόμη χαμηλότερο.

Σύμφωνα με τον κ. Αλέξανδρο Ρισβά, επικεφαλής του δικηγόρου γραφείου «Ρισβάς και Συνεργάτες»,

που δραστηριοποιείται στον τομέα της επενδυτικής μετανάστευσης, «αντί να δαμινοποιούνται οι επενδυτές, πράγματι θα μπορούσε η προσιτότητα που διαθέτουν και προτίθενται να τοποθετήσουν σε αγορές, όπως η ελληνική, να διοχετευθεί προς την κατεύθυνση της χρηματοδότησης προγραμμάτων κοινωνικής στέγης, με αντάλλαγμα την εξασφάλιση άδειας διαμονής».

Στο πλαίσιο αυτό, όπως αναφέρει ο κ. Ρισβάς, παρατηρείται ήδη έντονο αγοραστικό ενδιαφέρον για κατοικίες που να μπορούν να αποκτηθούν και να εξασφαλί-

σουν άδεια διαμονής, με το πρότερο καθεστώς των 250.000 ευρώ. Αυτό είναι εφικτό αξιοποιώντας τη δυνατότητα που έχει δώσει ο νέος νόμος για το πρόγραμμα «χρυσή βίζα». Βάσει αυτού, αν ο επενδυτής αποκτήσει κατοικία που έχει προέλθει από αλλαγή χρήσης, θα μπορεί να λάβει άδεια διαμονής, χωρίς να υπόκειται στο νέο καθεστώς των 800.000 ευρώ για την Αττική, τη Θεσσαλονίκη και τα μεγάλα νησιά. Θα μπορεί δηλαδή ένας ξένος επενδυτής να αγοράσει, π.χ., ένα γραφείο ή μια αποθήκη, αρκεί αυτή να αλλάξει χρήση και

να γίνει κατοικία, μέχρις ότου υποβληθεί το αίτημα για λήψη άδειας. Όπως εξηγούν στελέχη της αγοράς ακινήτων, το μέτρο αυτό έχει τύχει θετικής αποδοχής από την αγορά, καθώς θα στρέψει κάποιους επενδυτές σε πιο παραγωγικές επενδύσεις, όπως η αξιοποίηση κενών ή απαξιωμένων ακινήτων, και ταυτόχρονα δύναται να αυξηθεί και το οικιστικό απόθεμα. Το πόσο γρήγορα μπορεί να αναπτυχθούν τα σχετικά ακίνητα είναι ένα ερώτημα. Ωστόσο θεωρείται βέβαιον ότι θα υπάρξει ζωνό αγοραστικό ενδιαφέρον, εφόσον με αυτόν τον

τρόπο μπορεί να εξασφαλιστεί άδεια διαμονής με μόλις 250.000 ευρώ, που είναι και το βασικό ζητούμενο για τους επενδυτές.

Με βάση τα στοιχεία των Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), το 2023 και υπό το βάρος των αλλαγών που έγιναν πέρυσι στο πρόγραμμα της «χρυσής βίζας», με τον διπλασιασμό του ελάχιστου ύψους επένδυσης από τις 250.000 στις 500.000 ευρώ, στο κέντρο, τα βόρεια και τα νότια προάστια, αυξήθηκαν σημαντικά οι επενδύσεις. Συγκεκριμένα εισέρρευσαν στην αγορά ακινήτων 1,48 δισ. ευρώ, αποκλειστικά από επενδυτές τρίτων χωρών. Πρόκειται για ετήσια αύξηση κατά 17,4% σε σχέση με το 2022, όταν οι αντίστοιχες επενδύσεις είχαν διαμορφωθεί σε 1,26 δισ. ευρώ.

Από την άλλη πλευρά, μετά την εκτόξευση των αιτήσεων το 2023, πλέον έχει δημιουργηθεί «ουρά» από αιτήσεις που βρίσκονται σε αναμονή για την βίβρα τους. Υπολογίζεται ότι θα απαιτηθεί τουλάχιστον ένας χρόνος για να εξεταστούν όλες οι αιτήσεις που έχουν συσσωρευθεί και υπολογίζονταν σε περίπου 8.500 στο τέλος του φετινού πρώτου τριμήνου. Μάλιστα είναι δεδομένο ότι το νούμερο αυτό θα αυξηθεί λόγω της νέας αύξησης των αγοραπωλησιών ενόψει της εφαρμογής των νέων αλλαγών στο πρόγραμμα «χρυσή βίζα», το οποίο έχει πυροδοτήσει νέο κύκλο «φρενήριους» επενδυτικές δραστηριότητες που θα διαρκέσει όλο το καλοκαίρι, δηλαδή μέχρι την έναρξη ισχύος των νέων μέτρων. Στελέχη της αγοράς τονίζουν την ανάγκη να επιταχυνθεί ο ρυθμός της εξέτασης των αιτήσεων μέσω της αξιοποίησης, π.χ., εξωτερικών συνεργατών και σε συνεργασία με το υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου.



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΕΧΝΕΣ

εργαλεία & γράμματα

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΙΟΥΝΙΟΥ 2024



Σκηνή από την παράσταση «Exit Above», που θα παρουσιαστεί στις 25 Ιουνίου στο Ωδείο του Ηρώδου Αττικού. Πρόκειται για μια χορογραφία για δεκατρείς περφόρμερ και η Βελγίδα χορογράφος λέει πως στη συγκεκριμένη παράσταση ήθελε να χορογραφήσει με ποπ μουσική, γιατί θεωρεί «ότι είναι ίσως ο πιο άμεσος και αναγνωρίσιμος τρόπος μελωδικά ώστε να συνδεθεί το ευρύ κοινό».

Μια έκρηξη ενέργειας στη σκηνή

Η Ανε Τερέζα ντε Κεερσμάκερ μιλάει στην «Κ» για το έργο «Exit Above», που θα παρουσιαστεί για μια βραδιά στο Ηρώδειο

Συνεντεύξη στη ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Στις 10 Ιουνίου, μία ημέρα πριν από τα εξηκοστά τέταρτα γενέθλιά της, η Ανε Τερέζα ντε Κεερσμάκερ είχε πρεμιέρα στην Εθνική Όπερα του Παρισιού με την όπερα buffa «Cosi fan tutte» (Έτσι κάθουν όλες) του Μότσαρτ. Η σχέση μεταξύ χορού και λόγου αποτελεί ένα νήμα που διατρέχει το έργο της παράλληλα με τη σύνδεση χορού και μουσικής.

«Γιατί να επιλέξει κανείς ανάμεσα στη μουσική και στον χορό;» αναρωτιέται η ίδια. Στην εκδοχή του «Cosi fan tutte» που η Ντε Κεερσμάκερ σκηνοθετεί και χορογραφεί, αυτές οι δύο τέχνες συνδέονται στενά. Ζευγαρώνοντας κάθε τραγουδιστή με έναν χορευτή, η ιδρύτρια της ομάδας Rosas αποκαλύπτει τις κινήσεις και τις αισθήσεις που φέρνουν στην επιφάνεια την επιθυμία και γεννούν την έλξη μεταξύ των σωμάτων κατά τη διάρκεια του ερωτικού παιχνιδιού ανταλλαγής που συνέθεσε ο Μότσαρτ με τον λιμπρετίστα του Λορέντζο ντα Πόντε.

Υπολείπονται δύο ημέρες μόνο πριν από τη γενική πρόβα της όπερας στο Palais Garnier, αλλά παρ' όλα αυτά η διάσημη Βελγίδα δέχτηκε να μας δώσει συνέντευξη για το έργο της «Exit Above», που θα φιλοξενηθεί για μια βραδιά στο Ηρώδειο (25/6). Οπου να 'ναι θα εμφανιστεί στην οθόνη του λάπτοπ μου, αλλά προς το παρόν έχει καθυστερήσει στο ραντεβού. Περιμένοντας, η βοηθός της μου εισηγήθηκε να μιλήσουμε για τα έργα της – η Ντε Κεερσμάκερ είναι περιζήτητη.

Τελικά εμφανίζεται λίγο ταλαιπωρημένη – τα μακριά ξανθά μαλλιά, σήμα κατατεθέν της, είναι ανάστατα, και πάνω από το κεφάλι της στριφογυρίζει ένα κύμα άγχους. Το ελέγχει πολύ γρήγορα. Ζητάει συγγνώμη για την καθυστέρηση. Θέλει να ξεκινήσουμε



Ο χορός είναι ένα είδος εορτασμού της ανθρωπιάς μας• γιορτή, παρηγοριά και αφορμή για προβληματισμό.

Μπορείς να χορεύεις μόνος σου, αλλά και με άλλους. Υπό αυτή την έννοια, είναι ίσως και μια πολιτική πράξη, ένας τρόπος έκφρασης και ενσάρκωσης των σκέψεων.

Άμεσα, δεν χρειάζεται καφέ, είναι έτοιμη, έχει πολλή δουλειά. «Ξεκίνησα να χορεύω στα δέκα μου. Και άρχισα να κάνω χορογραφίες το 1980. Από τότε έχουν περάσει 45 χρόνια και 65 παραστάσεις, αλλά εξακολουθώ να θεωρώ τον εαυτό μου περισσότερο χορεύτρια παρά χορογράφο. Λατρεύω τον χορό, τον παίρνω πολύ σοβαρά. Νομίζω ότι οι άνθρωποι πάντα χόρευαν κι έφτιαχναν μουσική μεγά-



«Άρχισα να κάνω χορογραφίες το 1980. Έχουν περάσει 45 χρόνια και δεκάδες παραστάσεις, αλλά θεωρώ τον εαυτό μου περισσότερο χορεύτρια παρά χορογράφο», λέει στην «Κ» η Ανε Τερέζα ντε Κεερσμάκερ.

λς καράς αλλά και σε στιγμές απόλυτης απελπισίας. Ο χορός είναι ένα είδος εορτασμού της ανθρωπιάς μας• γιορτή, παρηγοριά και αφορμή για προβληματισμό. Οι χορευτές δουλεύουν με το μηχανικό, αισθητηριακό, συναισθηματικό, κοινωνικό, νοητικό, πνευματικό και κοσμικό σώμα. Μπορείς να χορεύεις μόνος σου, αλλά και μαζί με άλλους. Υπό αυτή την έννοια, είναι ίσως και μια πολιτική πράξη, ένας τρό-

πος έκφρασης και ενσάρκωσης των σκέψεων».

Δεν τη διακόπτω, επειδή όσο μιλάει, γεννιέται διαρκώς νέες ιδέες για το νόημα του χορού έχοντας το βλέμμα της καρφωμένο κάπου. «Νομίζω ότι ο χορός είναι ο πιο φυσικός τρόπος για συνδέσεις οριζόντιες και κάθετες γραμμές. Συνεπώς, είναι μια πολύ φυσική και ταυτόχρονα πολύ πνευματική δραστηριότητα. Πιθανές ερωτήσεις είναι: “Χο-

ρεύουν τα αστέρια; Χορεύουν τα σύννεφα;».

Κάπου εδώ σταματάει τον μονόλογο και αρχίζουμε να συνομιλούμε. – Σε όλη τη διάρκεια της καριέρας σας, έχετε εξερευνήσει τη σχέση μεταξύ μουσικής και κίνησης. Πώς προσεγγίζετε αυτή τη διαδικασία; – Είναι αλήθεια ότι από τις αρχές της δεκαετίας του '80 ήδη, η μουσική ήταν ο πρώτος μου συνεργάτης. Πάντα με ενδιέφερε να αναπτύξω διαφορετικές στρατηγικές συσχετίζοντας μουσική και χορό. Δημιουργείς χορευτικό λεξιλόγιο και διατάσεις τον χρόνο και τον χώρο με διαφορετικό τρόπο αν δουλεύεις με τη μουσική του Μπαχ, για παράδειγμα, ή με τη μουσική του Κολτρίν. Έχω χορογραφήσει σε συνεργασία με όλη την ιστορία της μουσικής από τον 13ο αιώνα έως τα σύγχρονα ρεύματα, ακόμη και την ποπ. Παρέλειψα μόνο τη ρομαντική περίοδο.

– Πώς δουλέψατε ειδικά για το «Exit Above - after the tempest»;

– Σε αυτήν την περίπτωση, ήθελα να χορογραφήσω με ποπ μουσική, γιατί νομίζω ότι είναι ίσως ο πιο άμεσος και αναγνωρίσιμος τρόπος για να συνδέσεις τη μουσική με το ευρύ κοινό. Υπάρχει, όμως, και κείμενο στην παράσταση, μια αφήγηση, και με αυτή την έννοια σχετίζεται επίσης με το θέατρο. Αναζητώντας την προέλευση της ποπ μουσικής, αναπόφευκτα έφτασα στα μπλουζ, και μάλιστα στις ρίζες τους, στον Ρόμπερτ Τζόνσον, έναν από τους πιο σημαντικούς μουσικούς του 20ού αιώνα. Ο Τζόνσον έπαιζε κυρίως στις γωνιές των δρόμων και έγραψε το τραγούδι “walking blues”. Και για τη δική μου δουλειά, όμως, το περιπάτημα υπήρξε βασικό στοιχείο ως σημείο εκκίνησης για χορό. Στη συνέχεια συναντήθηκα με τον Ζαν Μαρί Ερ,

που δυστυχώς πέθανε πριν από τρεις εβδομάδες. Ήταν θρυλικός παραγωγός και κιθαρίστας, διάσημος καλλιτέχνης του Βελγίου. Συναντηθήκαμε και του ζήτησα να γράψει τη μουσική. Μετά αποφασίσαμε και οι δύο ότι θέλαμε να έχουμε μια φωνή σε αυτή την παράσταση. Κάπως έτσι φτάσαμε στη Μεσκερέμ Μέες, τη Φλαμανδή τραγουδοποιό με τις αισθητικές ρίζες, και στον Κάρλος Γκαρμπίν, χορευτή των Rosas, ο οποίος πριν από περισσότερο από δέκα χρόνια άρχισε να ενδιαφέρεται πολύ για την μπλουζ μουσική και να παίζει κιθάρα.

– Φημίζεστε για τις αυστηρά δομημένες χορογραφίες σας. Πώς ταίριαζει αυτό το δυναμικό, εκρηκτικό μουσικό τρίο στον μινιμαλισμό σας;

– Αυτή τη φορά, δούλεψα με μια ομάδα νέων χορευτών που ενσαρκώνουν την ενέργεια της μουσικής. Κάθε φορά, είναι η διαδικασία της εργασίας που συντελεί στο να αναδειχθούν η τελική γραφή και η δομή του κομματιού. Για μένα, αυτό σημαίνει ότι προσπαθώ να συνδεθώ με την κίνηση των χορευτών.

– Δώστε μας μια λέξη-κλειδί για την παράσταση που θα παρακολουθήσουμε στο Ηρώδειο.

– Είναι φουρτούνα, καταιγίδα, μια έκρηξη ενέργειας στη σκηνή. Τα στιγμιαία που το κοινό συναντιέται με την παράσταση, όταν συναντιούνται όλα τα μέρη – θεατές, μουσικοί, χορευτές – και μοιράζονται συναισθήματα, είναι σαν να ανάβει μια μεγάλη, φανταστική φωτιά.

@ Η παράσταση της Ανε Τερέζα ντε Κεερσμάκερ «Exit Above - after the tempest» θα παρουσιαστεί στο Ωδείο Ηρώδου Αττικού την Τρίτη 25 Ιουνίου, στις 9 μ.μ., στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών - Επιδαύρου.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

16-22.6.24

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΣΙΝΕΜΑ

«Αδέσποτα Κορμιά»

Στον κινηματογράφο «Πάνθεον» θα προβάλεται την Πέμπτη και την Παρασκευή 20 και 21 Ιουνίου η νέα ταινία της Ελίνας Ψύκου «Αδέσποτα Κορμιά». Πρόκειται για ένα ντοκιμαντέρ με τη μορφή road movie. Οι ηρωίδες ταξιδεύουν σε μια Ευρώπη που ολοένα συνηθίζεται, διεκδικώντας τίποτα λιγότερο από αυτονομία και αυτοδιάθεση του σώματός τους. Ένα ντοκιμαντέρ για νομικά παράδοξα, τεχνικά σύνορα και κοινωνικές ανισότητες, αλλά κυρίως ένα ντοκιμαντέρ για τη ζωή, τον θάνατο και ακόμα περισσότερο για το δικαίωμα να επιλέγεις ανάμεσα στα δύο. Κινηματογράφος Πάνθεον, Διαγόρου 29, Λευκωσία. Ώρα προβολής 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 22675787, www.pantheon-theatre.com

ΘΕΑΤΡΟ

«Αντιγόνη μετά τον Σοφοκλή»



Το θέατρο Σκάλα παρουσιάζει σε παγκύπρια πρώτη το θεατρικό έργο «Αντιγόνη μετά τον Σοφοκλή» της Λούλου Ράτσα, σε σκηνοθεσία Μαρίας Βαρνακίδου. Πρόκειται για μια τολμηρή ελεύθερη εκδοχή της Λούλου Ράτσα στην αρχαία τραγωδία του Σοφοκλή. Η συγγραφέας, κάνοντας μια πλήρη επανεξέταση του μύθου, δείχνει πώς θα ήταν η Αντιγόνη και η Ισμήνη αν μπορούσαν να ζήσουν σαν κανονικοί άνθρωποι που θέλουν να πάνε σε ένα μπαρ, να γνωρίσουν άντρες, να ερωτευτούν. Πρόκειται για μια site specific παράσταση στο οθωμανικό χαμάμ της Λάρνακας (απέ-

ναντι από το τέμενος Τούζλα) στην περιοχή του Αγίου Ιωάννη. Λόγω της ιδιαιτερότητας του αρχαιολογικού χώρου, για πρόσβαση σε άτομα ΑμεΑ, παρακαλούμε ενημερώστε εκ των προτέρων την παραγωγή. Η Ράτσα συγκεντρώνεται μόνο στους δύο αυτούς χαρακτήρες και ανικνεύει τα όρια της τραγωδίας στην σημερινή εποχή όπου και τοποθετεί τη δράση. Παίζουν οι Λουκία Περίδου και Πέννη Φοινίρη. Παραστάσεις: 18- 21, 26-28, 30 Ιουνίου και 1, 4, 5, 7, 8, 10, 11 Ιουλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Χαμάμ, πλατεία Χαμίτ Μπέη, Λάρνακα. Πληροφορίες τηλέφωνο 99517498.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Γιορτή της Μουσικής στη Λεμεσό

Η Alliance Française de Limassol, με αφορμή την παγκόσμια μέρα μουσικής και τα 61 χρόνια παρουσίας της στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης της Λεμεσού, διοργανώνει και φέτος για 37η χρονιά σε συνεργασία με τον Δήμο Λεμεσού και το Γαλλικό Ινστιτούτο Κύπρου τη «Γιορτή της Μουσικής» ένα πολυμορφικό μουσικό φεστιβάλ στις πλατείες της Λεμεσού με ελεύθερη είσοδο για το κοινό. Δεκάτρια μουσικά σχήματα, 150 μουσικοί, συναυλίες και μουσικοί περιπάτοι στο ιστορικό κέντρο της Λεμεσού θα πλημμυρίσουν την πόλη με μελωδίες και ηχοχρώματα. Συμμετέχουν τα μουσικά σχήματα Batukinio, Eutopia, Trio Rodine και Murwhick της Γασσεμιού, το περιπλανώμενο ρεμπέτικο σχήμα «Λουλαδάκια του Μπαξέ», Avant Tout, Berop Connection και Macumba. Επίσης οι νεανικές χορωδίες, μπαντλόντες και ορχήστρες του Δήμου Λεμεσού και Παπαδάκειου Δημοτικού Ωδείου θα παρουσιάσουν ένα πλούσιο πρόγραμμα. Παρασκευή 21 Ιουνίου, ώρα έναρξης 5.45μ.μ. στις πλατείες του κέντρου της Λεμεσού.



ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Περισσότερη ζέση, περισσότερο χάος

Την περασμένη Τετάρτη ο καύσωνας δεν είχε ακόμη φτάσει τις υψηλότερες θερμοκρασίες, σύμφωνα με τα προγνωστικά της εβδομάδας. Εντούτοις, η ατμόσφαιρα έξω από τα σπίτια/διαμερίσματα, όπου τα κλιματιστικά συνέβαλαν στην επιβίωση, ήταν αφόρητη. Λίγα βήματα στους δρόμους του κέντρου ήταν αρκετά για να νιώσει κανείς δυσφορία και εξάντληση. Το κλίμα (κυριολεκτικά) ήταν απολύτως κατάλληλο για να διαβάσω προσεκτικά τη συνέντευξη του Αμερικανού δημοσιογράφου Τζεφ Γκούντελ (στο «Κ» της Κυριακής 9/6). Ο ερευνητής και συγγραφέας του μπεστ σέλερ «Καύσωνας. Η ζωή σ' έναν πλανήτη που φλέγεται», που κυκλοφόρησε πρόσφατα και στα ελληνικά (εκδ. Ψυχογίος) μίλησε στον Μανώλη Ανδριωτάκη και ό,τι είχε δύσκολα προσπερνάει ως άλλη μια «προειδοποίηση».

Οχι γιατί «τα δεδομένα είναι αμείλικτα» ούτε γιατί το μήνυμά του είναι απολύτως σαφές «η ζέση θα μας σκοτώσει πριν από στιδήποτε άλλο». Ο κ. Γκούντελ παρακολουθεί τα θέματα αυτά εδώ και δύο δεκαετίες. Επιστημονικά η απειλή είναι επείγουσα κατάσταση που εξελίσσεται. «Αυξάνονται οι βαθμοί της θερμοκρασίας, χρόνο με τον χρόνο, αδιαλείπτως, με αργό ρυθμό, κι έχουμε όλο και περισσότερη ζέση, όλο και περισσότερο χάος». Εξηγεί αναλυτικά τις δυσκολίες, την περιπλοκότητα των αλλαγών που πρέπει να γίνουν, τα συμφέροντα που αντιδρούν γιατί «νιώθουν ότι απειλείται η οικονομική τους ευμάρεια». Και, βέβαια, δεν θα έρθει μια στιγμή που θα πούμε «τώρα την πατήσαμε». Αλλά, χρόνο με τον χρόνο, όλο και περισσότεροι άνθρωποι θα εκτοπίζονται από τις κατοικίες τους. Διεθνείς οργανισμοί υπολογίζουν ότι 30 με 60 εκατ. άνθρωποι θα ζουν σε περιοχές όπου για κάποιες μέρες τον χρόνο η θερμοκρασία θα είναι αφόρητη για το σώμα. Θα έχουμε περισσότερες ασθένειες, θανάτους από θερμοπληξία. Περισσότερες πόλεις θα πλημμυρίσουν από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Θα αυξηθεί η αδικία ανάμεσα στους ανθρώπους που είναι ευάλωτοι και σ' εκείνους που δεν είναι. Τα καλοκαίρια

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Η UNMUTED παρουσιάζει «Γραμμή 112»

Η θεατρική ομάδα UNMUTED παρουσιάζει το έργο «Γραμμή 112» του σκηνοθέτη Χριστόδουλου Ανδρέου, φέρνοντας στη σκηνή ένα ψυχολογικό θρίλερ δωματίου, το οποίο είναι βασισμένο στην βραβευμένη δανέζικη ταινία «The Guilty». Ένας αστυνομικός του δρόμου κατηγορείται για φόν εν ώρα υπηρεσίας. Βρίσκεται σε διαθεσιμότητα εδώ και καιρό, εν αναμονή της δίκης του, εκτελώντας χρέη τηλεφωνητή της άμεσης δράσης. Η τελευταία του βραδινή βάρδια πριν τη δίκη, μοιάζει με ρουτίνα στο τηλεφωνικό κέντρο, καθώς με την απολογία που έχει σχεδιάσει, περιμένει σε λίγες ώρες να αθωωθεί και να επιστρέψει



πίσω στους δρόμους, αφήνοντας πίσω του ό,τι έχει συμβεί. Όμως τελευταία στιγμή ένα τηλεφώνημα έκτακτης ανάγκης ανατρέπει τα πάντα. Μια παράσταση μέσω της

οποίας παρουσιάζεται η αθέατη πλευρά της άμεσης δράσης, θέτει υπό αμφισβήτηση την ικανότητα των ανθρώπων που βρίσκονται σε θέσεις εξουσίας να διαχειριστούν κρίσεις από τις οποίες εξαρτώνται ανθρώπινες ζωές. Πόση συναισθηματική εμπλοκή χωράει; Υπάρχει το δικαίωμα στο λάθος; Επί σκηνής: Πάνος Μακρής, συμμετέχουν ακόμη 12 ηθοποιοί. Κτήριο 53, Πυρήνας Πειραματικών Τεχνών, Αθήνας 25-27, Χρυσανθινιώτισσα, Λευκωσία. Παραστάσεις Τρίτη 18 και 25 Ιουνίου, Τετάρτη 19 και 26 Ιουνίου, Πέμπτη 27 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. Πληροφορίες και κρατήσεις τηλέφωνο 95781818.

ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

«Σώμα Χώρος»

Ο πολιτιστικός οργανισμός Sic Contemporary Culture ξεκινά τη δράση του με μια ενεργοποίηση του έργου «Σώμα/Χώρος» της Αριάννας Οικονόμου, την πρώτη περφόρμανς σύγχρονου χορού που παρουσιάστηκε στην Κύπρο το 1983. Η ενεργοποίηση αφορά ένα διευρυμένο σχολιασμό πάνω στο έργο, μέσα από ένα διαλογικό περφόρμανς μεταξύ της Οικονόμου και του Πέτρου Κονναρή. Σημειώνεται ότι το «Σώμα/Χώρος» αποτελεί την πρώτη παρουσίαση contact improvisation (αυτοσχεδιασμών επαφής) στο κυπριακό κοινό, με ένα



συνδυασμό επαγγελματιών και ερασιτεχνών χορευτών, ταυτόχρονα με την παγκόσμια εδραίωση της πρακτικής αυτής από τον Steve Paxton. Πέμπτη 20 Ιουνίου, ώρα 8:00 μ.μ. Γωνία των εικονοματών Ευαγόρου και Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', Μέγαρο Μισσή 3, αρ. 4, 1065 Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 97867289, 9548349. www.siccontemporary

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΞΙΟΘΕΑΣ

«Φοίνισες του Ευριπίδη»

Ο πολιτιστικός οργανισμός Sic Contemporary Culture ξεκινά τη δράση του με μια ενεργοποίηση του έργου «Σώμα/Χώρος» της Αριάννας Οικονόμου, την πρώτη περφόρμανς σύγχρονου χορού που παρουσιάστηκε στην Κύπρο το 1983. Η ενεργοποίηση αφορά ένα διευρυμένο σχολιασμό πάνω στο έργο, μέσα από ένα διαλογικό περφόρμανς μεταξύ της Οικονόμου και του Πέτρου Κονναρή. Σημειώνεται ότι το «Σώμα/Χώρος» αποτελεί την πρώτη παρουσίαση contact improvisation (αυτοσχεδιασμών επαφής) στο κυπριακό κοινό, με ένα συνδυασμό επαγγελματιών και



ερασιτεχνών χορευτών, ταυτόχρονα με την παγκόσμια εδραίωση της πρακτικής αυτής από τον Steve Paxton. Πέμπτη 20 Ιουνίου, ώρα 8:00 μ.μ. Γωνία των εικονοματών Ευαγόρου και Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', Μέγαρο Μισσή 3, αρ. 4, 1065 Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 97867289, 9548349. www.siccontemporary

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Μερικά πολιτιστικά

Τελειώνω το πρώτο εξάμηνο του 2024 και στον πολιτιστικό τομέα της χώρας είχαμε κυρίως τις αναταράξεις που έφεραν στον κόσμο του θεάτρου τα αποτελέσματα του Α' εξαμήνου του Σχεδίου Θυμέλη. Γενικός πάντως τα θεατρικά πράγματα κινήθηκαν και δεν κινήθηκαν αυτό το εξάμηνο, ανέβηκαν κάποιες παραστάσεις και ως εκεί. Μετά ανακοινώθηκαν και τα αποτελέσματα του Β' εξαμήνου του Θυμέλη, που μάλλον βρήκαν σύμφωνους τους περισσότερους ή πολύ κουρασμένους για έναν δεύτερο γύρο αντιπαραθέσεων – υπήρξαν βέβαια και φωνές που διαμαρτυρήθηκαν, όπως το Θέατρο Versus της Λεμεσού και το Θέατρο Ροή από τη Λάρνακα.

Ως εκεί όμως, η δε κοινωνία των πολιτών δεν φάνηκε να της λείπει το θέατρο, καλό ή κακό. Θεατρολόγοι, ενώσεις και λοιποί δεν πήραν κάποια θέση για το άγνοο θεατρικά πρώτο εξάμηνο και αυτό είναι κάτι που με απασχολεί... Τώρα μπαίνει καλοκαίρι, θα δούμε αρχαίο δράμα, και ναι ασ είναι καλά το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος που φέρνει τις παραστάσεις που φέρνει. Και μιας και το ανέφερα, αν δεν είχαμε και αυτό το Φεστιβάλ θα βλέπαμε μία παραγωγή, αυτή του ΘΟΚ και τίποτε άλλο... και φανταστείτε να συνέχιζαν οι αναποδιές στον ΘΟΚ... ούτε αυτή θα βλέπαμε. Όπως και να 'χει, αν θέλουμε

παραπάνω προτάσεις και παραγωγές, πέραν των ελληνικών ως κάνουμε όλοι ό,τι μπορούμε για να πείσουμε την Πολιτεία να δώσει περισσότερα χρήματα στο Φεστιβάλ, να πείσουμε το υφυπουργείο Πολιτισμού και αυτό του Τουρισμού να δώσουν περισσότερα, όσο για το αν πρέπει να υπάρχει ή όχι κυπριακή παραγωγή, θεωρώ πως θα ήταν καλό, αλλά όχι με το στανικό, τύπου κυπριακή θέλωμεν... Ελπίζω πως το β' εξάμηνο θεατρικά θα ανανήψουμε και θα δούμε περισσότερο θέατρο. Λογικά και ο ΘΟΚ θα έχει ξεπεράσει τις δυσκολίες του και θα καταφέρει να μπει στα πράγματα, μπροστάρης, με πρόγραμμα (εννοώ θέσεις για το θέατρο στην Κύπρο).

Περνώντας στα εικαστικά, τα πράγματα είναι όπως πάντα. Ιδιωτικές πρωτοβουλίες κυρίως με αποκορύφωμα την έκθεση στις Αποθήκες Χαρουπιών στη Λεμεσό, την «Casts of an Island», η οποία είναι πραγματικά ένα επίτευγμα του επιμελητή της και συλλέκτη Νίκου Χρ. Παττίχη. Όσο για την κυπριακή συμμετοχή μας στην Μπιενάλε της Βενετίας με τον τίτλο «Σε έναν ανθισμένο χωματόδρομο δίπλα από μια ήσυχη πάροδο...» η αγγλιστί «On a wildflower-lined

gravel track off a quiet thoroughfare» αυτή είναι μια ιστορία που κατά την άποψή μου θα πρέπει να μας προβληματίσει για το πώς επιλέγονται τα θέματα, οι καλλιτέχνες, κτλ. και πώς μια ιδέα μπορεί να επικρατήσει ώστε να πείσει και να προσελκύσει. Για να μην είμαι άδικος, δεν πήγα στη Βενετία να δω το κυπριακό περιπτερο, αλλά δεν μπήκε και κάποιος στον κόπο να μας εξηγήσει εμάς εδώ στην άκρη του κόσμου τι κάνουνε και τι δείχνουμε στην πόλη των Δόγηνων. Ό,τι κατάλαβα προσπάθησα να το καταλάβω από τα σιβυλλικά δελτία Τύπου του υφυπουργείου Πολιτισμού. Η ΣΠΕΛ παραμένει κλειστή, και αναμένει την έκθεση της Βουλής, η

Ματζέστικ έχει μετατραπεί σε χώρο ποικίλων εκδηλώσεων, που έχουν μία αισθητική δεν λέω, αλλά πόρρω απέχουν από αυτό που κατά την ταπεινή μου άποψη οφείλει να προσφέρει μία Πινακοθήκη Σύγχρονου Τέχνης. Αλλά είπαμε προκειμένου να μη μένουν κλειστές και μοναξιασμένες, ως είναι και έτσι, μπορεί να τραβήξουν κανενός ή καμιάς το μάτι και να επιστρέφει για να την επισκεφθεί ως Πινακοθήκη. Το Φυτώριο από την άλλη περιμένει τη

μοίρα του και ελπίζω να είναι καλά τα νέα. Το NIMAC προχωράει με τη δική του έκθεση, τα «Φανερώματα», και εννοείται πως οι ιδιωτικές γκαλερί έχουν ποικίλες εκθέσεις, από τις οποίες λείπει όμως η κριτική και η αξιολόγηση, που και αυτό είναι πρόβλημα.

Στα του κινηματογράφου, είχαμε ωραία και σπουδαία και τα γνώνιμ μου, και τις Κινηματογραφικές Μέρες Κύπρου, και το Φεστιβάλ Εναλλακτικού Κινηματογράφου, που έδωσαν στο κοινό την ευκαιρία να δει και να απολαύσει εγχώριο και ξένο κινηματογράφο. Και στον χορό είχαμε ενδιαφέρουσες δουλειές και διοργανώσεις, όπως το On Bodies και το 25ο Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού Κύπρου, όπου παρουσιάστηκαν ενδιαφέρουσες δουλειές.

Διάφορες δράσεις γίνονται και από τις Πολιτιστικές Πρωτεύουσες, κυρίως της Λάρνακας και τώρα τελευταία της Λεμεσού. Το θέμα είναι όμως τι θα αφήσουν ως αποτύπωμα...

Τώρα πια περιμένουμε τα λογής-λογής φεστιβάλ, που είναι και φέτος στην ομπρέλα των Κυπρίων πολιτικά. Αυτό που αισθάνομαι, πάντως, έντονα αυτή την περίοδο είναι πως ο πολιτισμός σε αυτή τη χώρα όπου τον ακουμπάς σε πονάει.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

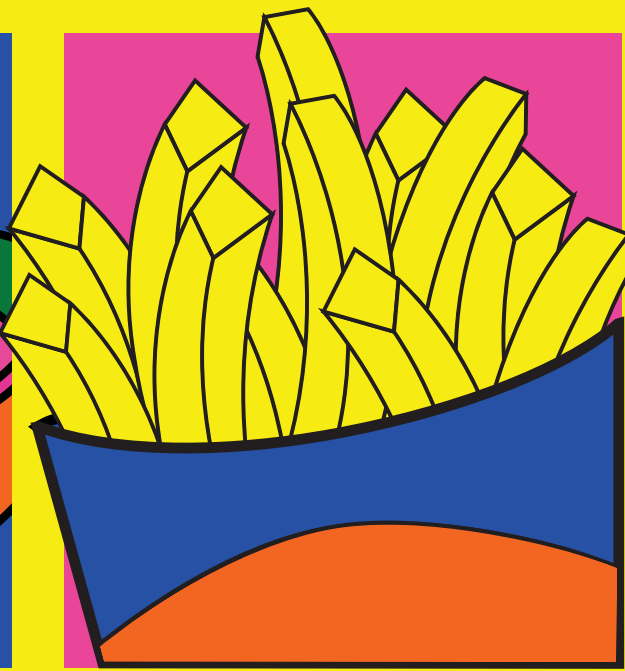


epic

STREET FEST

NICOSIA
02 JULY

19:00-00:00, PALIAS ILEKTRIKIS STR.



SUPPORTED BY

 HELLENIC BANK



Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

«Ορέστεια» με διονυσιακή ματιά

Ο Θεόδωρος Τερζόπουλος μιλάει για την καταβύθισή του στον Αισχύλο με αφορμή τη συμμετοχή του στα φετινά Επιδαύρια

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Η δική του «Ορέστεια» «δεν πατάει, αιωρείται». Ίσως και «να στέκει στην επιφάνεια της Αχερουσίας λίμνης». Στην αφίσα της παράστασης που σκηνοθετεί ο Θεόδωρος Τερζόπουλος, συνεργαζόμενος για πρώτη φορά με το Εθνικό Θέατρο, και θα παρουσιαστεί στην Επίδαυρο (12 και 13 Ιουλίου), ένα κόκκινο νήμα είναι περασμένο, γεωμετρικά, στα δάχτυλα των χεριών. Μια κόκκινη κλωστή που μοιάζει να στάζει, διασταυρούμενα αγγεία; «Γιατί όχι και αυτό», συναινεί ο διεθνώς καταξιωμένος δημιουργός. «Δεν χρησιμοποιώ μικρόφωνα, οθόνες, τίποτα. Είναι η συνάντηση του Απόλλωνα με τον Διόνυσο. Της λογικής με το ένστικτο. Είναι μια τραγωδία επιχειρημάτων. Τα πρόσωπα στους μονολόγους είναι γεμάτα από επιχειρήματα. Γι' αυτό, τίποτα δεν γίνεται μόνο με το ένστικτο. Χρειάζεται μια λογική εξεργασία», προσθέτει. Παρ' όλα αυτά, παραδέχεται ότι είναι «διονυσιακή η ματιά» του στην τραγωδία του Αισχύλου.

Τα τρία μέρη της, «Αγαμέμνων», «Χορηφοί», «Ευμενίδες», προσφέρονται για την αναζήτηση του απρόβλεπτου, του ασυνήθιστου, του παράδοξου. Ενώ τα πρόσωπα του μύθου των Ατρείδων «προσφέρουν τα σώματά τους στο θυσιαστήριο του ανοίκειου, θέτουν διαρκή ερωτήματα και διλήμματα». Το «σώμα», σήμα κατατεθέν της τεχνικής, σχολής πλέον ολόκληρης, του Θεόδωρου Τερζόπουλου, ταλανίζεται μέσα στο θεμελιώδες οντολογικό ερώτημα «περί τίνος πρόκειται». «Ένα ερώτημα που δεν επιδέχεται οριστικές απαντήσεις, αλλά διαρκώς μας ενεργοποιεί προς την κατεύθυνση της ολοένα βαθύτερης έρευνας της ρίζας του ήχου, της λέξης, των πολλαπλών διαστάσεων του ανθρώπινου αιγίματος και της ανακατασκευής ενός νέου Μύθου», σημειώνει ο σκηνοθέτης.

Κάθεται απέναντί μου σε μια μπερζέρα, στο μικρό «μουσείο» πολιτισμών όλου του κόσμου που θυμίζει το καθιστικό του σπιτιού του, προσπαθώντας, με πολλή πειθαρχία, να αναρρώσει από ένα επίμονο αυτοάνοσο το οποίο τον ταλαιπωρεί τους τελευταίους μήνες. Μιλάει σχεδόν ψιθυριστά, αλλά τίποτα δεν αναιρεί τον οίστρο και την επιθυμία του όταν εξηγεί τα δυσερμήνευτα και σκηνοθετεί.

– **Οι παραστάσεις σας είναι σαν «ομιλούσες εγκαταστάσεις».** Είναι η πρώτη φορά που ο χρόνος θα απλώσει τόσο πολύ; 3 ώρες και 15 λεπτά.

– Πήρα υπόψη μου την αντοχή των θεατών αλλά και τις δικές μου αντοχές για τον χρόνο της «Ορέστειας». Μπήκα τόσο βαθιά μέσα στον μύθο και στο υλικό που δεν μπορούσα να βγω στην επιφάνεια. Είναι σαν τα θολά όνειρα ή τις άμορφες εικόνες που υπάρχουν στο υποσυνείδητό μας.

– **Όνειρο ή εφιάλτης;**
– Εφιάλτης. Χρειάστηκε έναν ψυχαναλύτη γι' αυτό. Συνομιλούσα με τον Κωνσταντίνο Αρβατιτάκη.

– **Γιατί ψυχαναλύτη;**
– Γιατί ήταν επικίνδυνο και για εμένα. Καταθύθηκα τόσο που άρχισα να χάνω τα όρια.

– **Μου έχετε ξαναμιλήσει για την απώλεια ορίων όταν συμμετείχατε σε μια τελετή των Ινδιάνων της Κολομβίας και την εγκαταλείψατε πριν ολοκληρωθεί.**

– Ακριβώς. Δεν προσέγγισα την «Ορέστεια» με ορθολογισμό, οργανώνοντας την προετοιμασία σε ένα πρόγραμμα. Αφέθηκα στις αισθήσεις που μου δημιουργούσε το αρχαίο κείμενο.

«Δεν πλοίασα την τραγωδία με ορθολογισμό. Αφέθηκα στις αισθήσεις που μου δημιουργούσε το αρχαίο κείμενο».

– **Τις σας έφερε στα άκρα;**

– Νομίζω συνέτεινε η ασθένειά μου. Το αυτοάνοσο από το οποίο υποφέρω, η ρευματοειδής πολυμυαλγία. Πόνος σε όλο το σώμα και μεγάλη δυσκινησία. Επειδή, λοιπόν, την προσέγγισα στο υλικό του Αισχύλου την έκανα με ένα σώμα που πονούσε, αυτό με είχε πραγματικά συγκλονίσει. Όσο πιο πολύ εισχωρούσα στον μύθο, τόσο μειώνονταν οι πόνοι.

– **Είχε θεραπευτική επίδραση πάνω σας;**

– Μεγάλη. Ιδιαίτερα ο μύθος και οι συνειρήμοι που δημιουργούσε. Παράδειγμα: έρχεται ο Αγαμέμνων από την Τροία και η γυναίκα του, η Κλυταιμνήστρα, του ετοιμάζει ένα κόκκινο χαλί. Αυτό το κόκκινο χαλί για εμένα είναι 22 σώματα του χορού, ματωμένα, φωτισμένα με κόκκινο φως, 22 νεκροί ή 22 φαντάσματα ή 22 μελλοθάνατοι. Κι αυτό με έβαλε σε άλλες σκέψεις. Επρεπε να βρω εκείνες τις σημερινές παραμέτρους για να το μεθερμηνεύσω. Το υλικό αυτό «έγιναν» οι πόλεμοι, οι καταστροφές, άρχισα να το βλέπω σαν πρόσφυγα από τη Γάζα. Αρχισα να επιστρέφω στις καταγωγικές μου αρχές, ιδεολογικές και πολιτικές. Ιδιώτευσα. Νομίζω ότι εκεί που τελειώνει η αυτοβιογραφία αρχίζει η τέχνη.

– **Οι περισσότεροι σκηνοθέτες επενδύουν στον «Αγαμέμνονα». Εσείς επιμένετε στις «Ευμενίδες». Γιατί;**

– Αρχισα να δουλεύω πρώτα τις «Ευμενίδες». Δεν καταλάβαινα, γι' αυτό και ασχολήθηκα πάρα πολύ. Δεν ήθελα να στίψω ένα δικαστήριο, ήθελα κι αυτό να το

εντάξω στον χώρο του υποσυνείδητου. Είναι, νομίζω, το περισσότερο δουλεμένο μέρος του έργου. Στον «Αγαμέμνονα» σε οδηγούν τα πάθη. Είσοδοι, έξοδοι, φόννοι, θρίλερ. Και στις «Χορηφοί» υπάρχουν φόννοι. Οι «Ευμενίδες» είναι το πιο άγριο, δύστροπο, δύσκολο μέρος και το πιο πολιτικό. Η τραγωδία αυτή έχει μια πολιτική διάσταση. Είτε μέσα από τη φιλοσοφική προσέγγιση και ανάλυση είτε σε ένα πρώτο επίπεδο. Δηλαδή, κανείς μπορεί να καταλάβει ότι κάτι που κάνω παραπέμπει στη Γάζα.

– **«Περί τίνος πρόκειται»;**

– Η ανθρώπινη ύπαρξη. Στο «Περιμένοντας τον Γκοντό» του Μπέκετ (σ.σ. μια μεγάλη συμπαραγωγή του Emilia Romagna Teatro, που σκηνοθέτησε και παρουσίαστηκε στη Στέγη) έγινε

αντιληπτό, νομίζω. Περιμένουμε τον Γκοντό που δεν έρχεται ποτέ. Είναι πάντα ο άνθρωπος.

– **Στην Ορέστεια «περί τίνος πρόκειται»; Είναι οι ενοχές; Οι τύψεις;**

– Το τίποτα. Γιατί και οι ενοχές και οι τύψεις είναι ένα παιχνίδι του πολιτισμού. Κατασκευές για να ερμηνεύσουμε το ανεμνήνετο. Από τη στιγμή που ο άνθρωπος είναι θνητός και ο θεός αθάνατος, το «περί τίνος πρόκειται» πρέπει να το δούμε μέσα από τη θνητότητά μας. Από τη στιγμή που η ζωή η ίδια είναι μια μικρή παρένθεση μέσα στη μεγάλη επικράτεια του θανάτου, πρέπει όλα να τα δούμε μέσα από την πλευρά του θανάτου. Γι' αυτό, η παράσταση αυτή είναι σα να γίνεται στον προθάλαμο του θανάτου. Ή πάνω στην επιφάνεια της Αχερουσίας



Στιγμιότυπο από τις πρόβες της παράστασης. Το «σώμα» είναι σήμα κατατεθέν της τεχνικής, σχολής πλέον ολόκληρης, του Θεόδωρου Τερζόπουλου.

«Την προσέγγισα στο υλικό την έκανα με ένα σώμα που πονούσε. Όσο πιο πολύ εισχωρούσα στον μύθο, τόσο μειώνονταν οι πόνοι».

λίμνης. Το προσπάθησα νοηματικά, αισθητικά, ερμηνευτικά.

– **Συμφιλιωνόμαστε με τη θνητότητα;**

– Όχι. Είμαστε απλοί άνθρωποι, όχι πρόσωπα του μύθου. Εγώ, προσωπικά, νομίζοντας ότι δεν είμαι απλός άνθρωπος, υπερβήθη τα όριά μου. Διέπραξα ύβρη και ήρθε η τιμωρία. Βλέπω και στη ζωή μου μια τραγική πορεία. Νομίζω ότι θα κατακτήσω τον κόσμο. Ήταν μια κεκτημένη ταχύτητα. Μια μανία φυγής και καταδίωξης. Κάτι που με έβγαζε από τα όρια. Αυτήν την ακρότητα στη δουλειά και στη συμπεριφορά την πλήρωσα με την υγεία μου. Και τώρα παλεύω. Τιμωρήθηκα. Αυτοτιμωρία. Αυτοάνοσο.

– **Από την άλλη, με την επίγνωση των ορίων παράγεται τέχνη;**

– Όχι. Τίποτα δεν μπορούμε να κάνουμε. Περιπατάς πάντα στο χείλος του γκρεμού με κλειστά μάτια και πρέπει να μην πέσεις. Είναι ακραία η τέχνη. Η πιο ακραία περιοχή της ανθρώπινης έκφρασης. Δημιουργία σημαίνει μετάβαση σε μια άλλη περιοχή που απομακρύνεται τελείως από την κοινωνία, από τις συμβάσεις, τους περιορισμούς, τους νόμους, και μπαίνεις μέσα στο αβυσσαλέο δικό σου, που μπορεί να σε ευνοήσει αλλά και να σε γκρεμίσει. Μια μέρα, πριν από τέσσερα χρόνια, ξύπνησα το πρωί κι έπρεπε να κάνω πέντε ταξίδια σε τρεις ημέρες. Αθήνα, Φρανκφούρτη, Τόκιο, Τογιάμα, Τόγκο για 8 ώρες να συναντηθώ με τον Ταντάσι Σουζούκι (σ.σ. τον σπουδαίο Ιάπωνα σκηνοθέτη), επέστρεψα Φρανκφούρτη, Αθήνα, και τρεις ώρες μετά έπρεπε να πάω στη Νέα Υόρκη

και μετά στη Φιλαδέλφεια για να ανεβάσω την «Αντιγόνη». Παραφορά. Κάποια στιγμή το σώμα δεν άντεξε. Είναι αυτοκτονική πράξη.

– **Αναδυθήκατε από την «Ορέστεια» κρατώντας τι στο χέρι;**

– Το ταξίδι. Πολύτιμο. Πέρα από την καλλιέργεια των αισθήσεων, κινητοποίηση τα ένστικτα, μήκα στην περιοχή του υποσυνείδητου, έχω μάθει πράγματα, είμαι πιο ανθρώπινος με τους συνεργάτες μου. Η «Ορέστεια» με βοήθησε. Έκανα αυτοανάλυση. Ταυτίστηκα με τα πρόσωπα. Τα έχω ενδοβάλει. Δεν ήταν ταύτιση, ήταν ενδοβολή. Θα υπάρχουν σκηνές που θυμίζουν Γκόγια ή Καραβάτζο.

– **Ποιο πρόσωπο της «Ορέστειας» σας συγκίνησε περισσότερο;**

– Με την Κασσάνδρα συγκλονίστηκα. Μεγάλη ταύτιση. Η Κασσάνδρα είναι η μόνη που πληρώνει για τα δεινά του πολέμου. Οι άλλοι, όχι. Η μόνη που λόγω της μαντικής ικανότητας έχει προφητέψει τον ίδιο της τον θάνατο. Είναι παρούσα αλλά και σε άλλα διάσταση. Τη βλέπεις και ταυτόχρονα βλέπεις και τα κομμάτια της.

– **Σαν την εξωτερική ραφή της «Ορέστειας»...**

– Ακριβώς. Χωρίς την Κασσάνδρα δεν υπάρχει «Ορέστεια». Ένα κορίτσι που αφιρώθηκε στον Απόλλωνα. Ήταν ένα θύμα, δυστυχώς. Όσο πιο πολλά ξέρεις, όσο περισσότερα ερωτήματα θέτεις, τόσο πιο δυστυχής γίνεσαι. Και στον λαό σήμερα υπάρχουν γυναίκες που μαντεύουν. Αν τις παρατηρήσεις, είναι ζωντανές και νεκρές μαζί. Σε να 'χει τη γνώση των νεκρών και των φαντασμάτων η Κασσάνδρα. Σε να 'ναι όλοι οι θάνατοι μαζί. Είναι βραχυκυκλωμένη. Δεν έχει διαφυγή. Η έξοδος δίνεται όταν τη δολοφονούν.

– **Θα κάθεται ο Αισχύλος με τον Μπέκετ να κουβεντάσουν;**

– Βέβαια. Κάθισαν ήδη πολλές φορές! Το DNA τους είναι μάλλον το ίδιο. Υπάρχει βαθιά σχέση. Μια ζωή κινηθήκα ανάμεσα στον Μπέκετ, στον Χάινερ Μίλερ, στην τραγωδία και στον Μπρεχτ. Εκεί βρήκα ένα πεδίο πρόσφορο. Η θέση με την πολιτική έννοια είναι από τον Μπρεχτ. Η άρση της θέσης και η άρνηση είναι από τον Μίλερ. Το «τίποτα» είναι η γκρίζα ζώνη της ανθρώπινης ύπαρξης που την ονομάζω Αχερουσία λίμνη ή προθάλαμο του θανάτου. Αυτό προέρχεται από τον Μπέκετ. Σε όλους υπάρχουν κομμάτια από όλους.

– **Γιατί αντέχει η τραγωδία, κύριε Τερζόπουλε;**

– Γιατί τραγωδία ισον τρέλα, τρέλα ισον φύση ισον αθωότητα. Δεν περιχαράκωνεται σε κλισέ. Κάθε φράση έχει μέσα και την άρση της. Θέση, άρση της θέσης και άρση της άρσης. Με αυτήν την έννοια, όλα βρίσκονται σε διαδικασία αναγέννησης.

12, 13 Ιουλίου, Εθνικό Θέατρο, Επίδαυρος, «Ορέστεια» του Αισχύλου, σε σκηνοθεσία και δραματουργική επεξεργασία, σκηνικά, κοστούμια, φωτισμούς Θ. Τερζόπουλου. Μετάφραση: Ελένη Βαροπούλου. Πρωτότυπη μουσική σύνθεση: Παναγιώτης Βελιαντίτης. Παιζουν: Εβελυν Ασουάντ (Κασσάνδρα), Τάσος Δήμας (Φύλακας/ Προπομπός), Κωνσταντίνος Ζωγράφος (Πυλάδης), ΕΛΛΗ Ιγγλιζ (Τροφός), Κώστας Κοντογεωργόπουλος (Ορέστεια), Δαυίδ Μαλτέζος (Αίγισθος), Άννα Μαρκά Μπινισέλ (Προφήτις), Νίκος Ντάσης (Απόλλων), Ντίνος Παπαγεωργίου (Κήρυκας), Αλφία Παππά (Αθνή), Σάββας Στρούμπος (Αγαμέμνων), Αλέξανδρος Τούντας (Οικέτης), Νιόβη Χαραλάμπους (Ηλέκτρα), Σοφία Χιλιά (Κλυταιμνήστρα/Το είδωλο της Κλυταιμνήστρας).

Συνεχείς προκλήσεις της πυρηνικής εποχής

Η ιστορική επισκόπηση και οι διενέξεις των υπερδυνάμεων

ΘΑΝΟΣ Π. ΝΤΟΚΟΣ
Πυρηνική εποχή
εκδ. Παπαδόπουλος, σελ. 112

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΤΣΑΚΩΝΑ

Με βαθιά γνώση του αντικείμενου, ο συγγραφέας του βιβλίου, Θάνος Ντόκος (η διδακτορική διατριβή του οποίου στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ στις αρχές της δεκαετίας του '90 αφορούσε τις διαπραγματεύσεις για την υπογραφή της Συνθήκης Πλήρους Απαγόρευσης των Πυρηνικών Δοκιμών κατά την περίοδο 1958-1994), είναι σε θέση να παρουσιάσει την εξέλιξη του πυρηνικού ανταγωνισμού των υπερδυνάμεων τόσο κατά την ψυχροπολεμική όσο και κατά τη μεταψυχροπολεμική εποχή με μεγαλύτερη καθαρότητα από την τεχνική γλώσσα των πυρηνικών φυσικών, αλλά και το συχνότατα αποστειρωμένο λεξιλόγιο των πολιτικών.

Με «το καλημέρα», ο συγγραφέας φροντίζει –με περιεκτικό και εύληπτο τρόπο– να εξοικειώσει τον μη ειδικό με το αντικείμενο του βιβλίου αναγνώστη μέσω της παράθεσης όρων και συντομογραφιών, ορισμένες από τις οποίες –όπως τα Τακτικά Πυρηνικά Όπλα/Όπλα Πεδίο Μάχης ή ο Περιορισμένος Πυρηνικός Πόλεμος– επανήλθαν τόσο στον διεθνή όσο και στον εγχώριο διάλογο μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και το ενδεχό-



Το βιβλίο καλύπτει με επιτυχία ένα κενό στην ελληνική βιβλιογραφία.

μενο κλιμάκωσης του πολέμου.

Βασικό προσόν του βιβλίου είναι ότι η συζήτηση για τη σύνθετη «πραγματικότητα» της πυρηνικής εποχής αναπτύσσεται με μεθοδολογικά άρτιο και συγκροτημένο τρόπο. Προσφέρεται κατ' αρχάς (Κεφάλαιο 1) μια συνοπτική ιστορική επισκόπηση της πυρηνικής εποχής από την έναρξή της, πριν από περισσότερες από οκτώ δεκαετίες, και μέχρι τον Αύγουστο 2022, με επιλεγμένες αναφορές στις σημαντικότερες εξελίξεις σχετικά με την επιλογή τόσο των δύο υπερδυνάμεων όσο και άλλων κρατών να αποκτήσουν πυρηνικά όπλα καθώς και της συναφείς διεθνείς προσπάθειες ελέγχου, περιορισμού ή/και απαγόρευσης των πυρηνικών.

Ψυχρός Πόλεμος

Στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζεται και αναλύεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Σοβιετικής Ένωσης κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου και η εξέλιξη της πυρηνικής στρατηγικής τους. Ο συγγραφέας εξηγεί γιατί οι ΗΠΑ οδγήθηκαν αρχικά (αρχές δεκαετίας '50) στην υιοθέτηση του πυρηνικού δόγματος της «μαζικής ανταπόδοσης» και αργότερα σε εκείνο της «ευέλκτους αντίδρασης», ενώ το 1967, ως αποτέλεσμα της γενικότερης ισορροπίας δυνάμεων με την ΕΣΣΔ, υιοθετήθηκε το πυρηνικό δόγμα της «εξασφαλισμένης αμοιβαίας καταστροφής» (MAD), το οποίο –σύμφωνα με τη νεορεαλιστική προσέγγιση των διεθνών σχέσεων– εξασφάλισε την ειρήνη μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες είναι επίσης οι παρατηρήσεις του συγγραφέα για την εξέλιξη του πυρηνικού δόγματος από τη δεκαετία του 2000 και εντεύθεν.

Στο Κεφάλαιο 3, παρουσιάζεται η λογική πίσω από την υπογραφή της Συνθήκης για τη Μην Διασπορά των Πυρηνικών Οπλών, το 1968, ως κομβικής σημασίας συναλλαγή μεταξύ πυρηνικών «εχόντων» και «μη εχόντων». Συζητούνται επίσης οι πιθανές συνέπειες της οριζόντιας πυρηνικής διασποράς και παρουσιάζονται τα διαθέσιμα «εργαλεία» αντιμετώπισης και διαχείρισης της οριζόντιας πυρηνικής διασποράς, που περιλαμβάνουν



Το μανιτάρι που προέκυψε από τη δοκιμή μιας πυρηνικής βόμβας στην έρημο. Το βιβλίο εκδόθηκε λίγο πριν συμπληρωθούν 80 χρόνια από την είσοδο της ανθρωπότητας στην πυρηνική εποχή μέσω της χρήσης πυρηνικών όπλων.

από περιφερειακές συμφωνίες και πολυμερή μέτρα ελέγχου των εξοπλισμών μέχρι προληπτικά πλήγματα για την εξουδετέρωση προγραμμάτων απόκτησης όπλων μαζικής καταστροφής. Στα δύο τελευταία κεφάλαια, η συζήτηση μεταφέρεται στις προσπάθειες διαχείρισης των συνεπειών του ανταγωνισμού των πυρηνικών εξοπλισμών, καθώς και στις προκλήσεις που τίθενται για την παγκόσμια και περιφερειακή ασφάλεια στον εικοστό πρώτο αιώνα.

Η σταδιακή επιδείνωση των σχέσεων των ΗΠΑ με τη Ρωσία, αλλά και την Κίνα, και η ανάδυση ενός νέου ανταγωνισμού ανάμεσα στις μεγάλες δυνάμεις συνέβαλαν στην εκ νέου αναβάθμιση του ρόλου των πυρηνικών όπλων. Παράλληλα, τα πυρηνικά προγράμματα της Βόρειας Κορέας και του Ιράν συνιστούν πλέον τη σοβαρότερη πρόκληση στον τομέα της μη διασποράς των πυρηνικών όπλων. Συνακόλουθα, στο καταληκτικό κεφάλαιο του βιβλίου τίθεται μια σειρά από σημαντικά ερωτήματα

τα οποία αφορούν –μεταξύ άλλων– το κατά πόσον τα πυρηνικά όπλα θα συνεχίσουν να αποτελούν το εισιτήριο για τη «λέσχη των ισχυρών» του πλανήτη· εάν θα παραμείνει ισχυρό το «πυρηνικό ταμπού»· εάν είναι πιθανή η χρήση τακτικών πυρηνικών όπλων από τη Ρωσία· εάν τα πυρηνικά όπλα θα παραμείνουν για την Κίνα ο «μεγάλος εξισορροπητής» στη σχέση της με τις ΗΠΑ· εάν η ανοικτή πυρηνικοποίηση του Ιράν δημιουργήσει ένα «ντόμινο» πυρηνικοποίησης της Σαουδικής Αραβίας, της Αιγύπτου ή ακόμη και της Τουρκίας· εάν ένα ευρύτερο «κύμα» πυρηνικής διασποράς αποτελέσει κίνητρο για μη πυρηνικά κράτη, όπως η Γερμανία και η Ιαπωνία, να διασχίσουν το πυρηνικό κατώφλι καθώς και πόσο ρεαλιστικό είναι το ενδεχόμενο χρήσης μιας «βρώμικης βόμβας» που θα ανατιναζόταν με τη χρήση συμβατικών εκρηκτικών στο κέντρο μιας μεγαλούπολης μολύνοντας την περιοχή για αρκετές εκατοντάδες χρόνια.

Το βιβλίο «Πυρηνική εποχή» εκδίδεται με τη συμπλήρωση σχεδόν ογδόντα χρόνων από την –πρώτη και ευτυχώς μοναδική– δραματική είσοδο της ανθρωπότητας στην πυρηνική εποχή μέσω της χρήσης πυρηνικών όπλων. Η βαθιά γνώση του συγγραφέα για την ιστορία της πυρηνικής εποχής, την εξέλιξη της πυρηνικής στρατηγικής και τις προσπάθειες αφοπλισμού και ελέγχου των πυρηνικών εξοπλισμών, συνδυαζόμενη με καθαρότητα σκέψης και απλότητα στην αποτύπωση της στον γραπτό λόγο, προσφέρει τόσο στο ευρύ αναγνωστικό κοινό όσο και στους ειδικούς των διεθνών σχέσεων πολύ περισσότερα από μια «Μικρή Εισαγωγή» (όπως τιτλοφορείται η εν λόγω σειρά των εκδόσεων Παπαδόπουλος) για την πυρηνική εποχή, καλύπτοντας με επιτυχία ένα κενό στη σχετική ελληνική βιβλιογραφία.

Ο κ. Παναγιώτης Τσάκωνας είναι καθηγητής στο ΕΚΠΑ και επικεφαλής του προγράμματος εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας στο ΕΛΙΑΜΕΠ.

WE BREED CHAMPIONS

Εξειδικευμένα προγράμματα για παιδιά από 5 μέχρι 8 ετών. Προκρατήστε τη θέση σας.

Περισσότερες πληροφορίες στο 22 105929 & 99 606625
www.tennismsteracademy.com.cy

#HellenicBankMASTERS

ΧΟΗΓΟΙ:

POWERED BY:

MIXED ZONE

ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
19:00 - 22:00

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ



ΝΤΙΤΡΟΪΤ

Διάσωση

Ο παλιός σιδηροδρομικός σταθμός στο Ντιτρόιτ ακολούθησε την αποκαρδιωτική πορεία πολλών κτιρίων της αμερικανικής μεγαλούπολης. Η ερείπωση του εντυπωσιακού κτιρίου, όπως φαίνεται και στη φωτογραφία, προκάλεσε το επενδυτικό ενδιαφέρον της αυτοκινητοβιομηχανίας Φορντ, η οποία έχει ανακοινώσει σχέδιο εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων με σκοπό την αποκατάσταση και ανάδειξη του κτιρίου, που θα χρησιμοποιηθεί ως πόλος επιχειρηματικότητας και καινοτομίας.

ΜΠΙΛΜΠΑΟ

Μάρτα Γιούνγκβιρτ

Μεγάλη μορφή της μεταπολεμικής τέχνης στην Αυστρία και στην Ευρώπη γενικότερα, η 84χρονη εικαστικός Μάρτα Γιούνγκβιρτ παρουσιάζει τη μεγάλη αναδρομική έκθεση έργων στο Γκούγκενχαϊμ του Μπιλμπάο. Στην έκθεση παρουσιάζονται 70 έργα και είναι η πρώτη έκθεση της Γιούνγκβιρτ στην Ισπανία από το 1966, όταν τιμήθηκε με το βραβείο Μιρό. Παρουσιάζονται σχέδια της πρώτης περιόδου και πρόσφατα έργα εμπνευσμένα από τον Γκόγια και τον Μανέ, στα όρια παραστατικότητας και αφαιρέσεως.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Λούκα Τζορντάνο

Ενώ οι περισσότερες αίθουσες τέχνης παρουσιάζουν σύγχρονους καλλιτέχνες, η γκαλερί «Robert Simon Fine Art» της Νέας Υόρκης (22 East 80th οδός) επιμένει σε εκθέσεις με έργα από την ιστορία της τέχνης, αποσκοπώντας σε άλλο κοινό και υπηρετώντας έναν επιπλέον μουσειακό ρόλο. Η νέα έκθεση είναι αφιερωμένη στον Λούκα Τζορντάνο (1634-1705), κορυφαίο εκπρόσωπο της σχολής της Νάπολης του 17ου αιώνα, και παρουσιάζει έργα από ιδιωτικές συλλογές αλλά και από το αποθέτιο της γκαλερί.

ΠΑΡΙΣΙ

Νικόλ Αϊζενμαν

Η νέα έκθεση της 59χρονης Αμερικανίδας εικαστικού Νικόλ Αϊζενμαν στο Παρίσι φιλοξενείται στην γκαλερί Hauser & Wirth, όπου κυριαρχεί η μνημειώδης γλυπτική εγκατάσταση της «Πομπή», που πρωτοπαρουσιάστηκε στην Μπιενάλε του Whitney το 2019. Η Νικόλ Αϊζενμαν συγκετρώνει περί τα 40 έργα, που αντανακλούν τη μακρά πορεία της αλλά και εντύπωση της με ποικιλία υλικών και τεχνικών. Έμφαση δίνεται στη γλυπτική, που την απασχολεί ολοένα και περισσότερο την τελευταία δεκαετία.

ΙΝΣΜΠΡΟΥΚ

Ανθρώπινη ποικιλία

Η διαφορετικότητα απασχολούσε τους καλλιτέχνες ανέκαθεν. Η έκθεση στο Schloss Ambras στο Ινσμπρουκ συγκεντρώνει μια εντυπωσιακή επιλογή έργων τέχνης φιλοτεχνημένων από τον 16ο έως τον 18ο αιώνα, με έμφαση στη διαφορετικότητα και την ποικιλία των ανθρώπων, από φυλετικές διαφορές έωςσωματικές δυσμορφίες. Η έκθεση, επιλέγοντας σπάνιως παρουσιαζόμενα έργα, φωτίζει τις προκαταλήψεις αλλά και την περιέργεια του παρελθόντος και τις προσεγγίζει με τη σύγχρονη οπτική ανάγνωση.



Μέρος έργου του Ααρν Ουέστερμπεργκ από την τρέχουσα έκθεσή του στη Νέα Υόρκη (Arcadia Contemporary).

Το σύγχρονο, ποιητικό σύμπαν
του Ααρν Ουέστερμπεργκ

«Νιώθω» διαρκώς αιχμάλωτος της ομορφιάς», λέει ο σύγχρονος Αμερικανός ζωγράφος Ααρν Ουέστερμπεργκ (Aaron Westberg), ο οποίος παρουσιάζει τώρα (και έως 30 Ιουνίου) μια νέα ενότητα έργων του στη Νέα Υόρκη. Η έκθεση είναι παραγωγή μιας ιδιαίτερης γκαλερί στο Μπροντγουέι, της Arcadia Contemporary, όπου συστηματικά παρουσιάζεται σύγχρονη παραστατική ζωγραφική υψηλών αξιώσεων. Και ο Ααρν Ουέστερμπεργκ, από την Καλιφόρνια, εκφράζει αυτόν ακριβώς τον αντίποδα της παραστατικότητας σε αποδοχή, καθώς η δεινή σχεδιαστική ικανότητά του αλλά και η πίστη του σε έναν κόσμο που ορίζεται από τις αρχές του κάλλους και της αρμονίας, τον οδηγεί στην έκφραση μιας σύγχρονης κλασικής ζωγραφικής. Επηρεασμένος από την κληρονομιά της Αμερικής από τα τέλη του 19ου αιώνα και ιδιαιτέρως από τον πυκνό και πλούσιο νοηματοδοτημένο κόσμο του Τζον Σίνγκερ Σάρτζεντ (1856-1925), ο Ααρν Ουέστερμπεργκ τολμάει να ανασυνθέσει αυτήν την παρακαταθήκη και να της προσδώσει τον δικό του προσωπικό χαρακτήρα. Η έκθεση περιλαμβάνει πολλά έργα με θηλυκές και αρσενικές φιγούρες, σε θαυμάσια εσωτερικά, με χρώματα ατμοσφαιρικής και λάμψεως σε κίτρινο, φαιό και πράσινο

σε μια βεντάλια ιδιαιδιών. Ο Ουέστερμπεργκ εκφράζει την τάση για επιστροφή στις αρχές του σχεδίου. Επί της ουσίας πρόκειται για αφετηρία και όχι για επιστροφή. Η ικανότητα να ζωγραφίζει και να γεννάς κόσμους που μπορούν να συγκινήσουν ένα ευρύτατο κοινό έχει επί δεκαετίες υποτιμηθεί και έχει ταυτιστεί με μια ιδεολογική συντήρηση και καλλιτεχνική οπισθοδρόμηση. Πλέον, νέες γενιές καλλιτεχνών που υποστηρίζουν τη νέα κλασική ζωγραφική κερδίζουν το κοινό και συνυπάρχουν με όλα τα αισθητικά και καλλιτεχνικά ρεύματα της νέας αφαιρεσης, του εξπρεσιονισμού και της εννοιολογικής τέχνης. Ο Ααρν Ουέστερμπεργκ είναι γεννήτορας αισθητικών εμπειριών υψηλής έντασης, σε βαθμό που να έχει οργανώσει έναν αυτόνομο κόσμο που του δίνει αναγνωρισιμότητα και πλατιά αποδοχή. Σε αντίθεση με το φως και τη λάμψη της Καλιφόρνιας, ο Ουέστερμπεργκ ελκύεται από την κουλτούρα της Ανατολικής Ακτής με τα πιο σκοτεινά, μελαγχολικά και ατμοσφαιρικά χρώματα. Εμπνέεται επίσης από τον Thomas Wilmer Dewing (1851-1938) αλλά και από τον κινηματογράφο και τη λογοτεχνία, όπως από την οπτική κουλτούρα του Κρίστοφερ Ντόλι και τις ποιητικές εκφράσεις της Μάϊνς Ολίβερ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Όταν άλλοι κόσμοι ανοίγουν μέσα μας

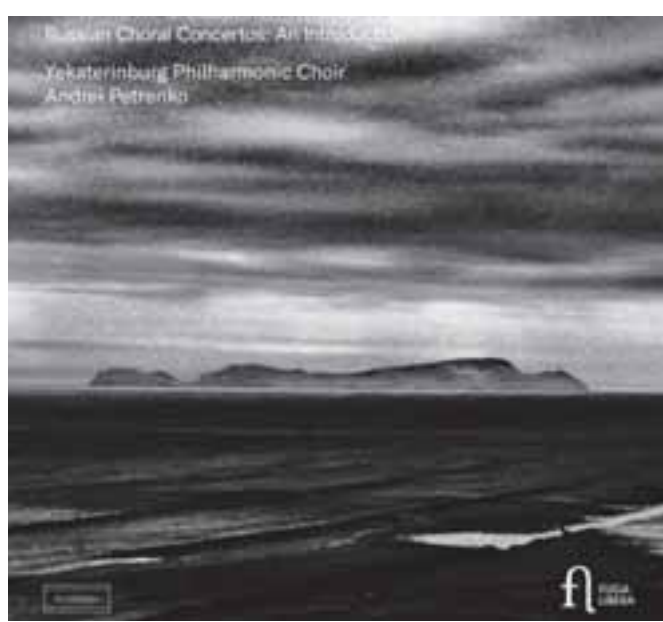
Ο Ντμίτρι Μπορτνιάνσκι (Dmitry Bortnyansky, 1751-1825) ήταν Ρώσος συνθέτης, σπουδαγμένος στην Ιταλία, με πολλές διευθυντικές θέσεις στην αυτοκρατορική αυλή. Αφησε όμως και πλούσιο έργο ως μουσουργός.

Το είδος στο οποίο διακρίθηκε ιδιαιτέρως και δημιούργησε μεγάλη παράδοση στη Ρωσία ήταν το χορωδιακό κοντσέρτο που προοριζόταν για θρησκευτικούς αλλά και για κοσμικούς σκοπούς. Τα δε κείμενα που μελοποιούνταν προέρχονταν από τους Ψαλμούς, αλλά και από έργα ποιητών της εποχής εκείνης. Μια εποχή που έγινε γνωστή στους ρωσικούς μουσικούς κύκλους ως «Περίοδος Μπορτνιάνσκι», με χρονικό βελπενές από το τελευταίο τέταρτο του δεκάτου ογδόου αιώνα έως το 1825, περίπου. Τη μεγάλη αυτή, εξόχως ρωσική, παράδοση αναδεικνύει το άλμπουμ που κυκλοφόρησε φέ-

τος η εταιρεία Fuga Libera με τον τίτλο «Russian Choral Concertos: An Introduction». Ερμηνεύει η Φιλαρμονική Χορωδία του Γκεκατερινμπούργκ, υπό τη διεύθυνση του Αντρέι Πετρένκο. Όπως μαρτυρεί και ο υπότιτλος του άλμπουμ («Μια εισαγωγή»), πρόκει-

Μου βάζει να ακούσω την «Αποκάλυψη», στην οποία ο άνθρωπος βρίσκεται μόνος απέναντι στην αιωνιότητα.

ται για οδηγό στο είδος μέσα από δέκα έργα (ή αποσπάσματα έργων) από συνθέτες όπως οι Στεπάν Ντεγκτιάρεφ (1766-1813), Αλεξάντερ Αρκαντζέλσκι (1846-1924), Σεργκέι Ραχμάνινοφ (1873-1943), Πάβελ Τσεσνόκοφ (1877-1944) και



«Russian Choral Concertos: An Introduction», από τη δισκογραφική εταιρεία Fuga Libera. Ερμηνεύει η Φιλαρμονική Χορωδία του Γκεκατερινμπούργκ, υπό τη διεύθυνση του Αντρέι Πετρένκο.

Γκιόργκι Σβρίντοφ (1915-1998). Από τις χρονολογίες γέννησης και θανάτου των συνθετών αντιλαμβάνεται κάποιος ότι το άλμπουμ καλύπτει τόσο την «κλασική» εποχή όσο και τη σύγχρονη, όσον αφορά το συγκεκριμένο μουσικό είδος.

Από τα παραπάνω ονόματα, ο κύριος Γκρι γνώριζε μονάχα αυτόν που ξέρουμε όλοι –τον Ραχμάνινοφ– και ελάχιστα τον Αρκαντζέλσκι. Από τον Ραχμάνινοφ είχε λατρεύσει την περίφημη Λειτουργία του Ιωάννη του Χρυσοστόμου και την Αग्रύπνια, όμως εδώ, η καρδιά του κυλάει σαν ποτάμι σε τρία άλλα έργα: στο «Σκέφτομαι τη Δευτέρα Παρουσία» (1898) του Αρκαντζέλσκι (βασισμένο σε παραδοσιακά κείμενα), στο «Ο Αγγελος κραύγασε» (1909) του Τσεσνόκοφ (επίσης βασισμένο σε παραδοσιακά κείμενα) και, πάνω απ' όλα, στην «Αποκάλυψη» του Σβρίντοφ, που είναι απόσπασμα

από ένα ευρύτερο έργο δέκα μερών, βασισμένο σε κείμενα του Αλεξάντερ Πούσκιν.

«Θα μπορούσα να σου μιλήσω για κατάνυξη και ευλάβεια», λέει ο κύριος Γκρι. «Μια ευλάβεια που υπερβαίνει την πίστη με τη στενή έννοια: είναι κάτι άλλο: κάτι υπερβατικό που περνάει μέσα από το θρησκευτικό αίσθημα, κυρίως όμως αντανάκλα πάνω σε ένα είδος εσωτερικής ενατένισης από την οποία δεν λείπει το δέος, ακόμα και ο τρόμος».

Μου βάζει να ακούσω την «Αποκάλυψη», στην οποία ο άνθρωπος βρίσκεται μόνος απέναντι στην αιωνιότητα, όπως γράφει η Γελένα Κριβονόγκοβα στο φυλλάδιο που συνοδεύει το άλμπουμ. Η κορυφαία στιγμή της συλλογής, με την οποία κλείνει. Εύστοχη επιλογή για κλείσιμο: μετά από αυτό, ανοίγει ένας άλλος κόσμος μέσα σου.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Stranger than kindness

Όταν ο Νικ Κέιβ έπαιξε στο πάνο το «Sad Waters», κατάλαβα πως κάτι δεν πήγαινε καλά. Επρεπε όμως η συναυλία να πλησιάσει στο τέλος της, για να επιβεβαιωθεί η αμχανία που ένιωθα καθ' όλη τη διάρκεια της εμφάνισής του στη Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση, παρέα με τον μπασίστα των Radiohead, Κόλιν Γκρίνγουντ. Ήταν η στιγμή που τραγούδησε το «Stranger than kindness», το πιο στοιχειωμένο τραγούδι του καταλόγου του. Και μάλιστα όχι γραμμένο από τον ίδιο.

Πάντως, ο ευγενέστατος κύριος και η δεκαεξάχρονη κόρη του, που κάθονταν δίπλα μου, ήταν ενθουσιασμένοι. Προηγούμενος, μου είχαν δείξει μια σέλφι που είχαν τραβήξει μαζί του: δύο χαρούμενα πρόσωπα δίπλα σ' έναν ψηλόλιγγο τύπο που είχε μπει κάπως βιαστικά στο κάδρο και το βλέμμα του έμοιαζε με ερωτηματικό: «Τι στο διάολο κάνω εδώ;».

Πρώτη φορά τον είχα δει πριν από τριάντα χρόνια. Και παρόλο που θυμάμαι λεπτομέρειες από εκείνη την ανοιξιάτικη μέρα, μέχρι να φτάσω στο γήπεδο του Περιστερίου, δεν θυμάμαι τίποτε από τη συναυλία. Θυμάμαι μόνο την απόστασή μου από τη σκηνή. Μου φαινόταν τεράστια. Και ταυτόχρονα πολύ μικρή. Λες και μπορούσα ν' αγγίξω το μικρόφωνό του. Ενώ τώρα, που καθόμουν σε μια καλή θέση στην πλατεία της κεντρικής σκηνής, η απόσταση ήταν τόσο μικρή που όλο μεγάλωνα από τραγούδι σε τραγούδι: «Girl in Amber», «Papa Won't Leave You, Henry», «The Weeping Song» «Jubilee Street». Στο τέλος, είδα το μαύρο του πάνο να ξεμακραίνει και να γίνεται μια κουκίδα σκόνης, κολλημένης στη σκούρα κουρτίνα. Είχε μεγαλώσει πα. Όπως κι εγώ. Όπως όλοι.

Αλλαγές μέσα στον χρόνο

Ο Κέιβ μεταμορφώθηκε αργά, αλλά μεθοδικά, μέσα στον χρόνο: από αλάνι με τζιν μπουφάν στην πρώτη σειρά μιας συναυλίας των Saints στη Μελβούρνη, σε πάμφωτο μουσικό που ζούσε στο Λονδίνο σαν ποντίκι,



Ο Νικ Κέιβ στο πάνο, από τις εμφανίσεις του στην κεντρική σκηνή της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση.

Μήπως τελικά βλέπαμε έναν διασκεδαστή που είχε έρθει από την κόλαση και τώρα βρισκόταν εν ειρήνη με τον παλιό του εαυτό;

μαζί με τους Birthday Party, και από το πατάρι του στο Βερολίνο, μια φωλιά γεμάτη με βιβλία και χειρόγραφα ενός ηρωινομανούς, πατέρας στο Σάο Πάολο, για λίγο εραστής στην αγκαλιά της Πόλι Χάρβεϊ, αποτοξινωμένος ευαγγελιστής, σύζυγος της Σουζί στην αγγλική επαρχία, μάρτυρας μιας τραγωδίας, βαμπίρ, Ιησούς, Φρανκ Σινάτρα.

Ποιος ήταν, λοιπόν, αυτός που ανέβηκε στη σκηνή της Στέγης, στις 3 Ιούνη, κλείνοντας τον κύκλο των αθηνναϊκών του παραστάσεων; Ένας σβέλτος εξηντάρης, με κοστούμι και βαμμένο μαλλί, που τραγούδησε δυο ντου-

ζίνες επιτυχίες, ήπιες εκδοχές τους, επίπεδες σαν σκιές, ανακουφιστικά ανώδυνες, αφού είχε αφαιρεθεί ο τριγμός τους; Ένας παραμυθός που έλεγε ανέκδοτες ιστορίες από τη ζωή του, λες και ήθελε να κοπάει την αύρα του Σπρίνγκστικν στις αυτοβιογραφικές παραστάσεις του στο Μπρόντγουεϊ; Ένα πειραχτήρι που αστειευόταν με τον Γκρίνγουντ, ο οποίος είχε μάλλον διακοσμητικό ρόλο;

Μήπως τελικά βλέπαμε έναν διασκεδαστή που είχε έρθει από την κόλαση και τώρα βρισκόταν εν ειρήνη με τον παλιό του εαυτό; Πιστεύω πως ναι. Ο Κέιβ είχε ανάγκη να επεκτείνει το κοινό του, να το καθοδηγήσει στο συναίσθημα όπως ένα κοπάδι πρόβατα στο παντρί, ν' ακούσει το δυνατό χειροκρότημα, ν' απολαύσει το τρανταχτό γέλιο και τα δάκρυα. Γιατί ήθελε να γίνει βασιλιάς. Και καλά έκανε. Και αυτό δεν είναι κακό. Αλλά ούτε καλό είναι.

Δεν είναι καλό, γιατί δεν γίνε-

ται πια να ερμηνεύσει ένα τραγούδι που, στην αυθεντική του εκτέλεση, ακούγεται σαν κόκαλο που γδέρνει τον πάτο ενός μπουκαλιού. Μερικά τραγούδια δεν γίνεται να τα τραγουδήσεις όταν είσαι υγιής, έχεις χρήματα στις τσέπες κι έχεις κάπου καλά να κοιμηθείς. Μπορείς σίγουρα να παίξεις στο πάνο τη «Θανάσιμη μοναξιά του Αλέξη Ασλάνη». Ή οι εναπομεινάντες Who το «My Generation». Είναι τραγικό. Χάνεις τα δικαιώματα των ιδίων σου των κομματιών. Επειδή έχεις ανταλλάξει το πιο βαθύ τους σημάδι με μια αυταπάτη ευημερίας.

Ίσως γι' αυτό, ο Κέιβ έχει θάψει βαθιά μέσα του μερικά διαμάντια που κάποτε έγραψε. Επειδή η φωνή του δεν είναι ασταθής, δεν έχει το τρέμουλο. Πώς να τραγουδήσει το «Watching Alice» ή το «Slowly Goes The Night»; Ούτε αυτός ξέρει. Είναι ο λόγος που το έχει ρίξει στο μπλόγκινγκ, στην κεραμική, στα αντικείμενα που πουλάει με τ' όνομά του. Η μικρή βιομηχανία ενός δαίμονα. Ο Κέιβ είναι απλυστος. Απλυστος για ζωή. Και η δίωρη συναυλία του στη Στέγη ήταν απόδειξη της απλυστίας του. Της δίψας.

Ανεβαίνοντας με ταξί τη λεωφόρο Αθηνών, ύστερα από μια δύσκολη νύχτα, ακούω στ' ακουστικά μια ζωντανή εκδοχή του «Stranger Than Kindness». Κάποια τραγούδια σε τρυπάνε: «Πες μου πως είμαι βρώμικος/ Ο χάρτης της επιθυμίας σου». Οι άνθρωποι είναι περίεργοι. Μπορούν να χαμογελάνε καλοσύνα, αλλά να είναι απίστευτα σκληροί. Το '87, ο Κέιβ βρισκόταν στο χείλος του θανάτου από τις καταχρήσεις. Επομένως, χαίρομαι που ζει. Το ταξί μ' αφήνει έξω από το σπίτι. Ακόμη κι αν εξακολουθώ να μην ξέρω τι σημαίνει σπίτι. Γιατί, ακόμη κι εκεί, δεν έπαψα να νιώθω λίγο ξένος: «Δεν υπάρχει σπίτι, δεν υπάρχει ψωμί».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΣΤΡΑΓΑΛΙΝΟ

Ο Απόστολος Στραγαλινός σπούδασε Γερμανική Φιλολογία στη Φιλοσοφική Αθηνών και στην Κόνσταντς της Γερμανίας, καθώς και Ευρωπαϊκές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Ααχεν. Εργάστηκε για χρόνια ως πολιτικός επιστήμονας στο εξωτερικό και στην Ελληνική Βουλή και κατόπιν αφιερώθηκε στη μετάφραση γερμανικών λογοτεχνικών έργων. Η πρώτη συλλογή διηγημάτων του έχει τίτλο «Το πρωί που θα φύγουμε» (εκδ. Κριτική, 2024).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

«Η αληθινή ζωή του Σεμπάστιαν Νάιτς» του Βλαντίμιρ Ναμπόκοφ, «Nostalgia» του Κούμπιτσεκ, «Στην Παταγονία» του Τσάουιν. Και μια στοίβα παραδίπλα, της υπομονής.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Ξαναδιαβάζοντας το «Σύντομο καλοκαίρι της αναρχίας», με αφορμή τον σχετικά πρόσφατο θάνατο του Χ. Μ. Εντσενσμπέργκερ, αναγνώρισα τον σπουδαίο ρόλο που παίζουν οι συγγραφείς-«ρακοσυλλέκτες» της Ιστορίας για τους καταπιεσμένους και τους κυνηγημένους.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; «Η αρχαία σκουριά» της Μάρως Δούκα.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Φροντίζω να διαβάζω κάθε ημέρα, οπουδήποτε, ακόμη και στις πιο αντίξοες συνθήκες. Η ανάγνωση ενός καλού βιβλίου αποτελεί από μόνη της ιδανική συνθήκη.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές για να διαβάσετε;

Το αντίθετο. Νιώθω ενοχές για βιβλία που διάβασα, αλλά δεν μου άρεσαν, παρασυρόμενος από ευμενέστερες κριτικές. Πρωτίμω να ακουλούθω το ένστικτό μου.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;

Το γεγονός ότι είναι έκφραση και δημιουργία. Κρυφώνα, κρησφύγετο, κάβος. Αλλά και φαντασία, πόθος φυγής, αναγκαιότητα συνάντησης. Ένας κόσμος στον οποίο καταφεύγουμε για να μη μας ενοχλεί κανείς. Ένας προσωπικός ιδανικός κόσμος.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;

Το «Γουέιτσερ» του David Grann (εκδ. Δώμα). Το αγόρασα τα Χριστούγεννα, αλλά ορισμένα βιβλία τα φυλάω για να τα διαβάσω στη σκιά του αγαπημένου μου πλάτανο στην Πλάκα του Πηλίου.

Ποιος είναι ο συνδυαστικός κρίκος ανάμεσα στα διηγήματα;

Η προσωπική αξιοπρέπεια των ηρώων, το αγωνιστικό τους πνεύμα, η ήρεμη απόγνωση τους, η δίψα τους για ελπίδα, ελευθερία, λύτρωση.

Με ποιον τρόπο υπερβίνατε οι ήρωες του βιβλίου σας τους καταναγκασμούς και τις κοινωνικές συμβάσεις;

Η φυγή ως μέσον υπέρβασης των καταναγκασμών, της αδικίας και των συμβάσεων είναι κατ' αρχάς προσωπική υπόθεση, ένας δρόμος προς το φως, εκεί όπου οι φυγές των πολλών συναντιούνται για να πλασθούν κάτι νέο, να διεκδικήσουν ζωτικό χώρο και να αφυρλητάσουν μια νέα ηθική.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ



ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Γελοία γλώσσα

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Αντιπαθητικές λέξεις
εκδ. Πατάκι, σελ. 88

Μετά το δημοψήφισμα του 2015 ο λαοφιλής ηγέτης, «ο αρχηγός των Ελλήνων σοσιαλεθνικιστών», πήγε στις Βρυξέλλες για να σώσει την τιμή της χώρας και επέστρεψε θριαμβευτής, με πολλές καλές ιδέες. Χάρη στην εκχώρηση κάθε πλαγιάς και ραχούλας στους Βόρειους, το δημόσιο ταμείο μεταβλήθηκε σε πακτώλο χρημάτων και η χώρα μας σε απέραντη τουριστική ατραξιόν. Πολλά δρώμενα και δράσεις, προς τέρψη των εποίκων, που γίνονταν αμέσως «παγκόσμια βίραλ». Οι μετανάστες μετονομάστηκαν σε ικέτες για να προβληθεί ο εθνικός εξευγενισμός. Μπορούσαν πια να έρχονται σωρηδόν, καθώς υπήρχαν δραστηριότητες και για εκείνους, κυρίως χειρωνακτικές. Αίφνης το έθνος δεν μπορούσε να θυμηθεί τίποτα από το παρελθόν του, πέρα από τη στίλβη της αρχαιότητας. Οι κιτώνες εισάγονταν από την Κίνα.

Δείκτες της φαιδρότητας αυτού του χαζοχαρούμενου έθνους, που ελεεινολογεί ο Σωτήρης Δημητρίου στο πρόσφατο αφήγημά του, είναι η γλώσσα. Μεσ στην γενικότερη αμνησία τους, οι πολίτες λησμόνησαν τους παμπά-

λαιους αναπαλμούς της μητρικής γλώσσας. Η επίσημη γλώσσα ήταν αυστηρώς χρησιμοθηρική, αγκυλωμένη στην κυριολεξία. Επειτα εμφανίστηκαν οι δικαιωματιστές, που υπεράσπιζαν τα διαρκώς διογκούμενα δικαιώματα των πολιτών. «Ακραϊφνεϊς αλ τρουιστές, έψαχναν νυχθημερόν για πάσπς φύσεως ανεκπλήρωτα δικαιώματα». Χάρη στη δράση τους ενισχύθηκε το φιλερηνικό πνεύμα: «μας ένωναν όλους τα επιδόματα και ο δικαιωματισμός».

Ο Δημητρίου περιδιαβαίνει βλοσυρός αυτή την πασιχαρη όσο και ευήθη πολιτεία που ανθοβόλησε σε έναν βράχο της Μεσογείου, κρατώντας ένα κοφίνι όπου πατικώνει γελοίες λέξεις, λέξεις απονομηματοδοτημένες από την ανόητη χρήση τους. «Διακώβευμα», «αφήγημα», «συστημικός», «πρόσμημο», «πρόταγμα», «συμπερίληψη», «ενσυναίσθηση» και άλλες εξίσου αντιπαθητικές μπαίνουν «μετά βδελυγμίας στο καλάθι».

Ο λαοφιλής ηγέτης πρόσφερε

αρκετές «ευκαιρίες καζούρας», ιδίως με τη γλωσσική του πτυχή. Πάντως παρέμενε αγαπητός στον λαό, καθότι «σαρξ εκ της σαρκός του». Φυσικά, αν και κανείς δεν της έδινε ιδιαίτερη σημασία, η Αριστέρα δεν έχασε το ηθικό της πλεονέκτημα. «Όλες οι αποχρώσεις του κόκκινου ήταν ιερές αγελάδες». Οι μόνιμοι που δυστυχούσαν ήταν οι κεντρώοι. Παγιδευμένοι στην αμφιθυμία, ζήλευαν τις ακατάβλητες βεβαιότητες των ακραιών. Ζήλευαν «την ξεγνοιασιά των ακραιών, που η καρδιά τους κτυπούσε στον υγιή, ζωώδη ρυθμό της φυρότητας». «Ζήλευαν το μακάριο, αγελαδίσιο βλέμμα τους και την εντός εισαγωγικών σοφία τους να μην επιτρέπουν ψυχικούς και πνευματικούς κλυδωνισμούς. Να κυλούν διά βίου στις ίδιες σταθερές, γλυκοϋπνωτικές ράγες της ιδεοληψίας».

Ο Δημητρίου σε πολλά βιβλία έχει εξάρει τη νευραλγική σημασία της γλώσσας, προκρίνοντας τον δημόσιο λόγο, τον οποίο αρ-

δεύαν πανάρχαιες κοίτες. Ο λόγος είναι κόσμος. Μια γλώσσα γελοία απηχεί έναν γελοίο κόσμο. Ο άνθρωπος που αποκόπτεται από το γλωσσικό αισθητήριο, δεν μπορεί να έχει συνείδηση των γεγονότων, τόσο αυτών που πράττει όσο και αυτών που υφίσταται. Από την άλλη, όσο η γλώσσα διαισθάνεται από την απαξία, τόσο περισσότερο απαλείφεται η αισθητική της πλευρά. Δεν γίνεται να νοηθεί η γλώσσα ξεχωρά από την ποιότητα της αισθητικής της. Ο Δημητρίου επιστρέφει ξανά και ξανά στα γενέθλια ακούσματα, νοσταλγώντας την ομορφιά του ήχου τους. Στη κωμική γλώσσα δεν ακούει παρά λαγαρή ποίηση.

«[...] στην αρχαία αλλά και στην δημόσια γλώσσα δεν θα βρούμε ούτε μία λέξη για το καλάθι. Μάλλον η εποχή μας –η έλλειψη χειρότεκτης ζωής– ευνοεί την ακαλαίσθητη και επιπόλαιη σχέση με τη γλώσσα». Ένας συγγραφέας όπως ο Δημητρίου, ο οποίος ανύψωσε τη μητρική του γλώσσα σε υψηλότερη λογοτεχνία, δεν θα μπορούσε παρά να κυριεύεται από άκρατο θυμό μπροστά στη γλωσσική ευτέλεια των ημερών μας. Πισω από τα πλανερά καχανητά της μυθοπλασίας, αντηχεί στεντόρειος ο θυμός.



ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
από τη Read LIBRARY

ΟΜΑΔΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΥΚΚΟΥ Α' (τάξη 2023-2024)
«Ποίησης Συσκότισης Αποτελέσματα»
εκδ. Read Library

Η Read Library, στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής της ευθύνης, για δεύτερη συνεχή χρονιά πραγματοποίησε επισκέψεις σε βιβλιοθήκες και σχολεία, προσφέροντας δωρεάν δράσεις δημιουργικής γραφής και ανάγνωσης. Βασικός σκοπός των δράσεων αυτών είναι η καλλιέργεια της φιλανθρωπίας και του λογοτεχνικού γραμματισμού σε μαθητές κάθε ηλικίας, σε γονείς, γενικότερα σε ενήλικες και σε άτομα τρίτης ηλικίας αλλά και σε εμποδιζόμενες ομάδες. Μέσω αυτών των δράσεων προσφέρεται η γνώση ή η ενημέρωση για το ψηφιακό βιβλίο. Δίνεται έμφαση στον ρόλο της βιβλιοθήκης όσον αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάγνωσης και έρευνας. Η υλοποίηση προγραμμάτων που αναπτύσσουν τη δημιουργική έκφραση και την εξωστρέφεια σε μια βιβλιοθήκη η οποία είναι πάντα ανοικτή και φιλόξενη με άμεση και εύκολη πρόσβαση, αφενός προάγει την καλή ψυχική υγεία και αφετέρου ενδυναμώνει αναγνώστες για να μπορούν να επιλέγουν, να εκφράζουν άποψη, να έχουν φωνή, να είναι ικανοί ώστε να διαμορφώνουν οι ίδιοι τη γνώμη και την κρίση τους. Οι δράσεις της Read Library έχουν παιγνιώδη και διασκεδαστική μορφή. Είναι ευέλικτες και ευπροσάρμοστες σε κάθε επίπεδο ή ιδιαιτερότητα μπορεί να έχει η ομάδα που απευθύνεται κάθε φορά. Μια τέτοια δράση ήταν και αυτή που πραγματοποιήθηκε στο Λύκειο Κύκκου Α'. Η ομάδα των παιδιών που συμμετείχε στη δράση εμπνεύστηκε από τα βιβλία του βραβευμένου Κύπριου συγγραφέα Πέτρου Πανάου, «Επιχείρηση Λόγος» και «Επιχείρηση Αντί-Λόγος», ενώ η μέθοδος της Ποίησης Συσκότισης που χρησιμοποιήθηκε στο εργαστήρι έδωσε το έναυσμα ώστε να μπουν στο χαρτί στίχοι για ένα πολύ επίκαιρο θέμα, τον πόλεμο.

Το συλλογικό έργο των παιδιών ψηφιοποιήθηκε και ανέβηκε στην εφαρμογή Read Library όπου μπορείτε να το βρείτε και να κατεβάσετε δωρεάν. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο read-library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.



Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Το υπαίθριο μουσείο της Καμηλόστρατας

Δύο εκθέσεις του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης Κύπρου, όπου το παρελθόν συνδιαλέγεται με το σήμερα, με όρους του μέλλοντος

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Με τον πρόεδρο των Φίλων του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης δρ Γιάννη Ηλιάδη είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε για το Υπαίθριο Ψηφιακό Μουσείο στη λεγόμενη Καμηλόστρατα, στη στοά της Παλαιάς Αρχιεπισκοπής, μία σύμπραξη μεταξύ Παγκυπρίου Γυμνασίου με την Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών και το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης Κύπρου αλλά και για την επετειακή έκθεση που διοργανώνει το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης Κύπρου και η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών με τίτλο «Κύπρος. 50 χρόνια εισβολής, κατοχής και εκτοπισμού». Πρόκειται για δύο ξεχωριστές εκθέσεις που όμως τις ενώνει το άρωμα του κυπριακού τόπου και οι άνθρωποι του. Δύο εκθέσεις που ως κοινό παρονομαστή έχουν τον τόπο, με την αντίφαση της διάρρηξης τόπου και χρόνου το καλοκαίρι του 1974.

—Πώς προέκυψε η ιδέα για το Υπαίθριο Ψηφιακό Μουσείο στη λεγόμενη Καμηλόστρατα, αλλά και η σύμπραξη μεταξύ Παγκυπρίου Γυμνασίου με την Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών και το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης Κύπρου;

—Το «Υπαίθριο Ψηφιακό Μουσείο Επαυξημένων Πραγματικότητας» στη Στοά της Παλαιάς Αρχιεπισκοπής (Καμηλόστρατα) με εφαρμογές AR (augmented reality) με παρουσίαση εκθεμάτων του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης Κύπρου, ήταν μια ιδέα των μαθητών του Προγράμματος «STEAME - Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός» του Ολοήμερου Προγράμματος του Παγκυπρίου Γυμνασίου. Στο υπαίθριο ψηφιακό Μουσείο οι επισκέπτες μπορούν να θαυμάζουν ένδεκα εκθέματα του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης σε τρισδιάστατη ψηφιακή μορφή μέσω των «κωδικών AR», καθημερινά, ολόκληρο το εικοσιτετράωρο. Τα έντεκα αντικείμενα συνοδεύονται επίσης από βίντεο με τις περιγραφές των αντικειμένων που ετοιμάσε το Μουσείο και παρουσιάζονται από τους μαθητές και τους καθηγητές τους μέσα από ισόριθμα βίντεο, που ετοιμάστηκαν από το STEAME. Με την ευκαιρία αυτή το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών ευχαριστούν θερμά το Παγκύπριο Γυμνάσιο στο πρόσωπο της διευθύντριας του κυρίας Μορφή, του μαθητές και του καθηγητές του STEAME και ιδίως τον καθηγητή μαθηματικών, κ. Γιάννη Λαζάρου για την άψογη συνεργασία και τις πάμπολλες εργατοώρες για την ετοιμασία του υλικού που παρουσιάζεται στο Ψηφιακό Μουσείο.

—Πώς έγινε η επιλογή των εκθεμάτων;

—Τα 11 αντικείμενα που έχουν επιλεγεί είναι αντιπροσωπευτικά των διαφόρων συλλογών του Μουσείου (ξυλόγλυπτα, κεραμικά, αργυροχρυσοκοΐα, υφαντικά, κεντητικά, λιθογλυπτικά, κρητοπλαστικά κ.ά.). Ιδιαίτερη θέση σε αυτά, το οποίο ήταν ιδιαίτερη παράκληση για να συμπεριληφθεί, αποτελεί το ξυλόγλυπτο με τον Άγιο Γεώργιο από το χωριό Πλατανιστάσα. Το έργο αυτό απεικονίστηκε σε γραμματόσημο των 5 μιλς το 1971. Την 1η Οκτωβρίου 1974 το γραμματόσημο αυτό σφραγίστηκε με ειδική σφραγίδα και κυκλοφόρησε ως το πρώτο προσωπογόσημο για τις ανάγκες του ειδικού Ταμείου για τους Πρόσφυγες. Η αναφορά σε αυτό συνδέεται με τη θλιβερή επέτειο των 50 χρόνων από την τουρκική εισβολή και την επετειακή έκθεση του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης και της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών: «Κύπρος -50 χρόνια τουρκικής εισβολής -κατοχής και εκτοπισμού».



Ένα άδειο, μεταλλικό, φουστάνι του καλλιτέχνη Δημήτρη Κωνσταντίνου που απεικονίζει τον βιασμό των γυναικών του 1974 και ένα πουκάμισο που συμβολίζει τους αγνοούμενους, έργο του ίδιου καλλιτέχνη.

Τα έντεκα αντικείμενα συνοδεύονται από βίντεο με τις περιγραφές των αντικειμένων που ετοιμάσε το Μουσείο και παρουσιάζονται από τους μαθητές και τους καθηγητές τους μέσα από ισόριθμα βίντεο, που ετοιμάστηκαν από το STEAME.

—Υπάρχουν σκέψεις για προσθήκη νέων εκθεμάτων ή και να δούμε αυτή την ιδέα να υλοποιηθεί και σε άλλα σημεία περιχ της Αρχιεπισκοπής και του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης;

—Το Ψηφιακό Μουσείο στη Στοά της Παλαιάς Αρχιεπισκοπής έχει τη δυνατότητα να εμπλουτίζεται σε ετήσια βάση μέσα από τη συνεργασία της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών, του Μουσείου και του Παγκυπρίου Γυμνασίου και το Πρόγραμμα του STEAME. Ευελπίστοι μελλοντικά να παρουσιαστούν με ανάλογο τρόπο εκθέματα του Βυζαντινού Μουσείου και της Πανακτοβίου του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' στο προαύλιο του Μουσείου.

Η τεχνολογία

Σχετικά με τον ρόλο της τεχνολογίας ο κ. Γιάννης Λαζάρου, καθηγητής Μαθηματικών στο Παγκύπριο Γυμνάσιο στην ερώτησή μας για το αν τελικά η τεχνολογία τελικά μπορεί να βοηθήσει και τον πολιτισμό λέει πως στο πλαίσιο της έρευνας των μαθητών του προγράμματος «STEAME - Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός» διερευνήθηκαν τρόποι και μέθοδοι ψηφιακής απεικόνισης των εκθεμάτων με τη χρήση δωρεάν (εάν είναι εφικτό) εφαρμογών στο κινητό τηλέφωνο. «Τελικά, χρησιμοποιώντας μια από

αυτές (την εφαρμογή Polycam) καταφέραμε να απεικονίσουμε τα 11 εκθέματα με σχετικά υψηλή ανάλυση, αρκετά ικανοποιητική για τον σκοπό μας. Η τεχνολογία μπορεί και επιβάλλεται να βοηθήσει στην ανάδειξη του πολιτισμού μας, αναβαθμίζοντας τα μουσειακά σε χώρους διάδρασης και ανακάλυψης παρά σαν χώρους απλής μονοδιάστατης έκθεσης αντικειμένων».

Η έκθεση

Με τον κ. Ηλιάδη μιλήσαμε και για την επετειακή έκθεση που οργανώνει το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης Κύπρου και η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών με τίτλο «Κύπρος. 50 χρόνια εισβολής, κατοχής και εκτοπισμού». Ο κ. Ηλιάδης μου λέει πως η έκθεση εγκαινιάστηκε στις 18 Μαΐου 2024 από την υφυπουργό Πολιτισμού δρ Βασιλική Κασσιανή και παρουσιάζεται στον χώρο των κελιών και της Βιβλιοθήκης της Παλαιάς Αρχιεπισκοπής. «Πρόκειται για μια σπονδυλωτή έκθεση, η οποία παρουσιάζει στην πρώτη ενότητα τη ζωή πριν από το 1974, και στις άλλες ενότητες την εισβολή, την προσφυγιά και τη ζωή των εγκλωβισμένων». Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζεται η ζωή στην Κύπρο πριν από το 1974 και την τουρκική εισβολή και κατοχή μέσα από διάφορα κειμήλια, όπως κεντήματα, υφαντά, πιστοποιητικά, έγγραφα κτηματικά, εκκλησιαστικά, σχολικά κ.ά., γεωργικά εργαλεία, στεφανοθήκες, κλειδιά σπιτιών, αγγεία, φωτογραφίες, βιβλία, προσωπικά είδη... «Ανεκτίμητα κειμήλια, που οι εκτοπισμένοι έφεραν μαζί τους, καθώς και άλλα, που ήρθαν στα χέρια τους με το άνοιγμα των οδοφραγμάτων» μου λέει ο κ. Ηλιάδης και συμπληρώνει πως οι εκτοπισμένοι Δήμοι, που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την ελεύθερη Κύπρο, όπου υπάρχουν δημόσιους, προσπαθούν μέσα από πολλές δραστηριότητες να διατη-

ρήσουν την ελπίδα της επιστροφής και παράλληλα να διασώσουν τα πολιτιστικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά των περιοχών τους, δηλαδή την άυλη πολιτιστική τους κληρονομιά – το μόνο αγαθό που δεν κατάφερε να τους στερήσει ο Αττίλας. «Το φερβόλι τέ του Καραβά, το καπουθκιώτικο ψαθί, η μούγκρα της Κυθρέας, η τοπιόπιττα του Λευκονοίκου κ.ά. έχουν ήδη ενταχθεί στον Κυπριακό Εθνικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO» προσθέτει.

«Στη δεύτερη ενότητα» μου λέει ο κ. Ηλιάδης «παρουσιάζεται η τουρκική εισβολή του 1974, η οποία με πρόφαση το προδοτικό πραξικόπημα της Χούντας των Αθηνών, εκτελέστηκε σε δύο φάσεις το καλοκαίρι του 1974 και κόπησε τη ζωή εκατοντάδων Εθνοφρουρών και πολύ περισσότερων αμάχων. Επιπλέον, υπήρξε μεγάλος αριθμός αγνοουμένων, η τύχη πολλών από τους οποίους δεν έχει διακριβωθεί μέχρι σήμερα. Η βιαιότητα εκείνων των ημερών απεικονίζεται με δραματικό τρόπο στα έργα παιδιών τα οποία υπήρξαν αυτόπτες μάρτυρες της εισβολής: εχθρικά αεροπλάνα, βόμβες, τεθωρακισμένα και πάνοπλοι στρατιώτες εισβάλλουν στη μικρή μα πανέμορφη πατρίδα, ανατρέποντας οριστικά την καθημερινότητα που βίωναν ως τότε». Τα έργα αυτά, μαθητών της σχολικής χρονιάς 1974-75, προέρχονται από το Αρχείο Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας. Μία πιο ώριμη και πιο πικρή αφήγηση των γεγονότων αποτυπώνεται στα έργα Κύπριων καλλιτεχνών από τη συλλογή της Πανακτοβίου του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', όπου κυριαρχεί το θέμα των νεκρών και των αγνοουμένων της εισβολής. Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζεται ο εκτοπισμός και η προσφυγοποίηση. «Πέραν των νεκρών και των

αγνοουμένων, θύματα της εισβολής και της συνεχιζόμενης κατοχής υπήρξαν περί τις 200.000 Έλληνες της Κύπρου, που εκτοπίστηκαν από τις πατρογονικές τους εστίες. Στην ενότητα αυτή, τα έργα των παιδιών του 1974 αφηγούνται τη νέα τους πραγματικότητα: τη ζωή στους προσφυγικούς καταυλισμούς, σε σκηνές άλλοτε με πολύχρωμες μπονιές και άλλοτε με σινική μελάνη σε λευκό χαρτί. Τα έργα των καλλιτεχνών απεικονίζουν διαφορετικές πτυχές της κατοχής: την απόγνωση του εξριζωμού και την ελπίδα στον εθναρχη Μακάριο, τους βιασμούς γυναικών, τον πόνο των συγγενών των αγνοουμένων που τους αναμένουν στα οδοφράγματα κρατώντας μια φωτογραφία, καθώς και την προσπάθεια της Εκκλησίας της Κύπρου να επαναπατρίσει τους θρησκευτικούς θησαυρούς που άρπαξαν από τις κατεχόμενες περιοχές Τουρκοαρχαιοκάπλοι» αναφέρει ο κ. Ηλιάδης. Την ενότητα συμπληρώνουν έργα των μαθητών που συμμετείχαν τα τελευταία χρόνια στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ύμνος στην Ελευθερία», στο Βυζαντινό Μουσείο και στην Πανακτοβίου του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'. Σε αυτά διακρίνεται ο στόχος του προγράμματος: Δεν ξεχνώ, ελπίζω και αγωνίζομαι.

«Στην τέταρτη και τελευταία ενότητα παρουσιάζεται το δράμα των εγκλωβισμένων μας, τους διαχρονικούς μάρτυρες της κυπριακής τραγωδίας του 1974. Στην ενότητα αυτή φιλοξενείται η οικοσκευή των Κωνσταντίνου και Πεζούνας Κασσιανή, από την τουρκοκρατούμενη Επτακώμη, που μεταφέρθηκε το 1976 στον Άγιο Θωμά Λεμεσού, στις ελεύθερες περιοχές, όταν αυτοί εκτοπίστηκαν». Αποτελείται από ερμάρια, κρεβάτι, αρμαρόλες, τραπέζι με καρέκλες, αργαλειό, φωτογραφίες, σεντόνια, υφαντά, τραπεζομάντιλα και πετσέτες φαγητού,

Στην τέταρτη ενότητα της έκθεσης φιλοξενείται η οικοσκευή των Κωνσταντίνου και Πεζούνας Κασσιανή, από την τουρκοκρατούμενη Επτακώμη, που μεταφέρθηκε το 1976 στον Άγιο Θωμά Λεμεσού, στις ελεύθερες περιοχές, όταν αυτοί εκτοπίστηκαν.

ρουχισμό, κουζινικά, χάρτινες εικονίσες, βαλίτσες, τσέστους και τασιές κ.ά. με τον κ. Ηλιάδη να μου τονίζει μία λεπτομέρεια: «Στο εσωτερικό της πόρτας ενός από τα ερμάρια είναι σημειωμένες οι γεννήσεις, οι θάνατοι και άλλες σημαντικές στιγμές της οικογένειας». Την έκθεση συμπληρώνουν παιδικά έργα και πίνακες καλλιτεχνών με θέμα τον ξεριζωμό, καθώς επίσης δελτία του Ερυθρού Σταυρού με τα οποία επικοινωνούσαν για πολλά χρόνια οι εγκλωβισμένοι με τους συγγενείς τους στις ελεύθερες περιοχές του νησιού.

Τα εκθέματα

Στην έκθεση παρουσιάζονται κειμήλια από τους δημότες των εκτοπισμένων δήμων Κυθρέας, Καραβά, Λευκονοίκου και Ακανθού, της κοινότητας Αγίου Αμβροσίου Κερύνειας, το σωματείο «Ελευθερη Κυθρέα», και ιδίως, έργα σύγχρονων κυπριακής τέχνης από το Βυζαντινό Μουσείο και την Πανακτοβίου του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', έργα παιδικής τέχνης μαθητών του 1974 από το Αρχείο Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας και η οικοσκευή των εγκλωβισμένων Κωνσταντίνου και Πεζούνας Κασσιανή από την τουρκοκρατούμενη Επτακώμη, που μεταφέρθηκε στις ελεύθερες περιοχές το 1976, όταν αυτοί εκτοπίστηκαν.

Υπάρχει κάποιο ή κάποια που θα μπορούσατε να ξεχωρίσετε; ρωτώ τον κ. Ηλιάδη: «Ιδιαίτερη θέση στην έκθεση κατέχουν τα βρεφικά ρουχαλίκια που εστάλησαν το 1974 από μια μητέρα στις Σέρρες σε κάποια άγνωστη της εκτοπιμένη για να ντύσει το μωρό της, καθώς και η φωτογραφία ενός εξάχρονου κοριτσιού από τη Χαλκίδα με την κούκλα της, που την αποχωρίστηκε για να τη στείλει στα προσφυγικά της Κύπρου. Ξεχωρίζει επίσης το φουστάνι της εικοσάχρονης τότε Ελένης Χατζημικαήλ, δημάρχου της Ακανθού, το οποίο φορούσε την ημέρα της εισβολής οδηγώντας το οικογενειακό τρακτέρ από την Ακανθού προς τις νότιες πλαγιές του Πενταδακτύλου και το δρόμο προς τις ελεύθερες περιοχές. Δίπλα από το φουστάνι αυτό ένα άδειο, μεταλλικό, φουστάνι του καλλιτέχνη Δημήτρη Κωνσταντίνου που απεικονίζει τον βιασμό των γυναικών του 1974 και από την οικοσκευή των εγκλωβισμένων της Επτακώμης ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι πολλά από τα είδη προίκας (μαχαιροπήρουνα, οικιακά σκεύη) ήταν άθικτα και στα κομμάτια τους, όπως τα έφεραν από την Επτακώμη... Στην προσφυγιά δεν είχαν πλέον διάθεση για γλέντια και χαρές...».



Οι κωδικοί AR και VR για το ξυλόγλυπτο με τον Άγιο Γεώργιο. Σκανάρετε και δείτε το!

Κερδίζοντας τον χαμένο χρόνο

Το πολύτιμο έργο του Μαρσέλ Προυστ γίνεται σωσίβιο για την τελματωμένη ζωή μιας γυναίκας στη γαλλική επαρχία

STEPHANE CARLIER
Η Κλάρα διαβάζει Προυστ
μτφρ.: Χαρά Σκιαδέλλη
εκδ. Ικάρος, 2023, σελ. 183

της **ΖΩΗΣ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ**

Κάπως πολύ τακτοποιημένη η ζωή της, κάπως πολύ προβλέψιμη, βαρετή, ανιαρή, ίσως μίζερη κιόλας. Ενώ η ίδια δεν είναι. Συντηρεί μέσα της, κόντρα σε όλα τα εξωτερικά στοιχεία της ζωής της, ένα μυαλό ανήσυχο που περιμένει ένα απλό ερέθισμα για να αλλάξει όσα μοιάζουν προδιγεγραμμένα κι αναπόδραστα.

Κομμώτρια σε κατάστημα γαλλικής επαρχιακής πόλης, συνάδελφος άλλων εξίσου τελματωμένων, με αφεντικό την ιδιοκτήτρια του κομμωτηρίου, την κυρία Ζακλίν Αμπίμπ, μια γυναίκα με δύσκολο, μυστικό, ανεξικνίαστο ή και εξαιρετικά εύθυμο πρότερο βίο. Σήμερα πάντως λιγομίλητη, απαιτητική, μελαγχολική, με υπερβολικό μακιγιάζ κι ένα μόνιμο τσιγάρο στο χέρι, ίδια η εικόνα της παραιτήτως. Η Κλάρα συμπληρώνει τη δική της εικόνα μ' έναν όμορφο σύντροφο, τον οποίο οι γονείς της προεξοφλούν και ονειρεύονται ως σύζυγο και μια γάτα. Μόνο που ο ωραίος σύντροφος, ο Ζιμπέ που τον θέλουν όλες, δεν λέει τίποτα στην Κλάρα πια, δεν τον θέλει καν και η γάτα, τόσους μήνες μετά τη συμβίωσή τους, της νιαουρίζει εκθρηκτικά όταν απλώνει το χέρι να τη καϊδέψει.

Όλα τα κουτάκια της ζωής της πλήρη, τακτοποιημένα, ερμητικά κλειστά; Όχι και τόσο. Ξαφνικά και τυχαία, ένα βιβλίο ξεχνιέται στο τραπέζακι του κομμωτηρίου. Το αφήνει ένας πελάτης για τον οποίο η Κλάρα αισθάνεται ότι θα μπορούσε, αν

Ένα ξεχασμένο βιβλίο στο τραπέζακι του κομμωτηρίου όπου εργάζεται η Κλάρα θα αρχίσει να τη συντροφεύει, να τη συναρπάζει, να την καθηλώνει.

ήταν μαζί, να τον θέλει για πολλά χρόνια. Το ξεχασμένο βιβλίο θα αρχίσει να τη συντροφεύει, να τη συναρπάζει, να την καθηλώνει, πριν αρχίσει σιγά σιγά να της προσδιορίζει ξανά τη ζωή με άλλα μέτρα, καινούργια σταθμά, διαφορετική οπτική.

Χαμένη στις σελίδες

Η Κλάρα διαβάζει εντατικά και παντού το «Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο» του Μαρσέλ Προυστ. Πίνει τσάι και διαβάζει, είναι μέσα στο λεωφορείο για τη δουλειά και διαβάζοντας χάνει τη στάση, γυρίζει σπιτί και ο Προυστ είναι η καινούργια συναρπαστική της παρέα. Μέχρι τότε, τα διαβάσματά της



Το αινιγματικό βλέμμα του Μαρσέλ Προυστ πάνω από έναν πάγκο με βιβλία. Η τυχαία συνάντηση με το έργο του θα αλλάξει τη ζωή της Κλάρας.

ήταν ανούσια κι ελαφρά, η βιβλιοθήκη της ανάξια να ονομάζεται έτσι, η ίδια δεν είχε καμία παρασκευή για να εξελιχθεί στη φανατική αναγνώστριά του

παρακολουθούμε. Κι όμως. Τη βλέπουμε να διαβάζει συνεχώς, κι όσο διαβάζει τόσο πιο πολύ να καταλαβαίνει, να νιώθει, να μπαίνει στον κόσμο των λέξεων



Το βιβλίο έχει πουλήσει πάνω από 30.000 αντίτυπα στη Γαλλία.

που την πάνε αλλού κι ας μοιάζουν οι φράσεις απλές, ο λόγος χωρίς περιτέχνη δομή.

Η Κλάρα μαθαίνει να βλέπει το προφανές, τον ορατό κόσμο στις λεπτομέρειές του, μα ο Προυστ θα την εξασκήσει να αλλάζει επίπεδο, να μπαίνει πιο βαθιά στο βιβλίο, ν' ανακαλύπτει τον απέραντο και ισχυρό κόσμο των λέξεων. Κι αυτή η ανακάλυψη θα της αλλάξει κυριολεκτικά τη ζωή. Θα τη μεταμορφώσει σε μια δυνατή γυναίκα, αποφασισμένη να ορίσει τη βαρετή καθημερινότητά της, γι' αυτό και θα φύγει από το κομμωτήριο για να επιδιώξει αυτό που πραγματικά θέλει. Ο Ζιμπέ θα την αφήσει για μια άλλη γυναίκα, όμως ο Προυστ θα τη βάλει να σκεφτεί ότι ο χωρισμός

και η προδοσία μπορεί να έχουν και καλή πλευρά.

Ξαφνικός έρωτας

Ο Καρλιέ μιλάει για τον ξαφνικό έρωτα των τυπωμένων σελίδων, που μπορεί να γίνει αγάπη, κι όπως κάθε αληθινή, αφησιώδης, ατόφια αγάπη μπορεί να σε αλλάξει. Να σε παρηγορήσει και να σε δυναμώσει, να σου δώσει ένα παράδειγμα που να μη λειτουργεί απλά ως αποκύημα λογοτεχνικής φαντασίας, μα ως τροχιοδεικτική βολή, που δείχνει προς τα πού να πας, με τόλμη και πίστη, χωρίς αναβολή, χωρίς άλλο χαμένο χρόνο.

Για την Κλάρα το βιβλίο ήταν ένα σωσίβιο που δεν ήξερε ότι το χρειαζόταν, ενώ ήταν φανερό ότι πνιγόταν σιγά σιγά μέσα στην άγνοια του ίδιου της του εαυτού. Ζούσε την ατελή κι απογοητευτική ζωή κάποιας που της έμοιαζε μόνο αμυδρά και αξίωσε την πλήρη και αισιόδοξη ζωή της. Μπορεί να μοιάζει υπερβολικό και παράξενο αυτό που ισχυρίζεται ο Καρλιέ, ότι το βιβλίο, τα βιβλία, μπορούν να αλλάξουν τόσο δραστηρικά τις ζωές μας. Εξαρτάται. Από τη βούλησή μας να επιτρέψουμε στο μυαλό να ακολουθήσει έναν άλλο δρόμο, άγνωστο μα γοητευτικό, ξένο και πρωτόγνωρο, έναν δρόμο ολωσδιόλου δικό μας, που θα έχει αφετηρία τις μικρές φράσεις που μας συγκίνησαν και τολμήσαμε να μην τις προσπεράσουμε. Η αυτογνωσία δεν είναι αυτοσκοπός, είναι ταξίδι.

Για τον άνθρωπο και τον γοητισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

leventismuseum.org.cy

ΕΚΘΕΣΗ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ
28.05-25.08
2024

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ
Ώρες λειτουργίας: Τρίτη-Κυριακή, 10:00-16:30

ΤΡΕΙΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ
διαδρομές

ΛΕΥΚΩΣΙΑ: ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΤΟΠΟΙ
ΜΕΡΟΣ 2: 1950-1960

Λεβέντειο
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ: Λεβέντειο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ: ΚΑΛΕΝΤΙΝΑ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ: ΠΙΚ, Δήμος Λευκωσίας, Νικόλα Μουζαφίρης, ΚΑΛΕΝΤΙΝΑ

Τι «ακούγεται» στο μυαλό μιας έφηβης

Χιούμορ και τρυφερότητα στο σίκουελ της μεγάλης επιτυχίας της Pixar

Τα μυαλά που κουβαλάς 2 ★★½
ANIMATION (2024), 100'
Σκηνοθεσία: Κέλοϊ Μαν
Ακούγονται: Εϊμι Πίλερ, Μάγια Χοκ

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Το πολυαναμενόμενο σίκουελ της μεγάλης επιτυχίας της Pixar έρχεται στις αίθουσες και δεν απογοητεύει. Η μικρή Ράιλι έχει φτάσει πια τα 13, μεγαλώνει ευτυχισμένα με τους γονείς της και λατρεύει το χόκει και τις δύο κολλήτες της.

Κυρίως οι πέντε φωνούλες - συναισθήματα μέσα στο κεφάλι της (Χαρά, Λύπη, Φόβος, Απδία, Θυμός) έχουν μάθει επιτέλους να συνεργάζονται αρμονικά μεταξύ τους.

Καθώς ωστόσο το κορίτσι μπαίνει πια στην εφηβεία, μια νέα ομάδα συναισθημάτων έρχεται να κάνει... κατάληψη στα κεντρικά, με επικεφαλής την αεικίνητη Αννουσία. Καθώς η Ράιλι βρίσκεται στο κατώφλι της μύησης στον καινούργιο κόσμο του γυμνασίου, μια ολόκληρη μάχη ξεσπάει μέσα στο μυαλό της με απρόβλεπτες - και πολύ αστείες - συνέπειες.

Μπορεί οι δημιουργοί της πρώτης ταινίας -εξαιρουμένης της Μεγκ Λε Φεβ- να μη συνεχιζούν εδώ, ωστόσο το πνεύμα του ευφυούς κινουμένου σχεδίου που μας βάζει μέσα στο μυαλό ενός μικρού παιδιού παραμένει ακέραιο.

Το σύνολο γίνεται μάλιστα ακόμη πιο ενδιαφέρον, καθώς η νεαρή πρωταγωνίστρια αποκτάει νέα, πιο περίπλοκα συναισθήματα, μπαίνοντας σε μια περίοδο μεγάλων αλλαγών.

«Συναντηθήκαμε με ειδικούς. Διαβάσαμε πολλά βιβλία και μιλήσαμε με ψυχολόγους για το τι συμβαίνει στον εγκέφαλο. Εγινε ξεκάθαρο ότι υπήρχε μεγά-

λο περιθώριο για ψυχαγωγία με μια νέα ομάδα συναισθημάτων να έρχονται και να εννοχλούν τα βασικά πέντε».

Η Αννουσία

Ο πιο σημαντικός από τους εισβολείς, βέβαια, έχει να κάνει με όσα προσωποποιεί η Αννουσία. Αβεβαιότητα για την εισαγωγή στον κόσμο των «μεγάλων», αννουσία για την εικόνα της στον περίγυρο, αναζήτη-

Η Ράιλι βρίσκεται στο κατώφλι της μύησης στον καινούργιο κόσμο του γυμνασίου και μια ολόκληρη μάχη ξεσπάει μέσα στο μυαλό της με απρόβλεπτες - και πολύ αστείες - συνέπειες.

ση έγκρισης και επιβεβαίωσης (π.χ. από την προπονήτρια), τύψεις κ.ο.κ. - όλα αυτά τα βασιστικά εμπιριούνται στην Αννουσία, η οποία φέρνει ακόμη μαζί της τη Ζήλια, την Ντροπή και την Ανία. «Μήπως από εδώ και πέρα θα έχουμε λιγότερη χαρά στη ζωή μας;», αναρωτιέται η ίδια η... Χαρά, σε μια δυσόσιωνη αλλά μάλλον εύστοχη παρατήρηση.

Το «κλειδί» φυσικά εδώ είναι το χιούμορ, η ατάκα, το έξυπνο σενάριο που μας περνάει από σεκάνς σε σεκάνς με διασκεδαστικό τρόπο, περιλαμβάνοντας αρκετές πραγματικά ξεκαρδιστικές στιγμές, αλλά και μια συγκινητική κορύφωση.

Στην υποτιτλισμένη εκδοχή της ταινίας έχουμε και σταρ ηθοποιούς, όπως οι Εϊμι Πίλερ, Μάγια Χοκ, Αντέλ Εξαρ-χόπουλος κ.ά.



Η Ράιλι έχει να αντιμετωπίσει μια νέα ομάδα φωνών-συναισθημάτων που έχουν κάνει... κατάληψη στο μυαλό της, στην ταινία «Τα μυαλά που κουβαλάς 2».

HOME CINEMA

Η ιστορία προέλευσης του ιαπωνικού μυθικού τέρατος



Το «Godzilla Minus One» απέσπασε το Όσκαρ ειδικών εφέ.



Η 7χρονη Σολ ετοιμάζεται για το πάρτι του βαριά άρρωστου πατέρα της, στην ταινία «Τοτέμ».

Godzilla Minus One ★★½
ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2023), 124'
Σκηνοθεσία: Τακάσι Γιαμαζάκι
Ερμηνείες: Μινάμι Χαρόμπε, Ριονοσούκε Καμίκι

Διαθέσιμο στην πλατφόρμα του Netflix βρίσκεται πλέον το εντυπωσιακό πρίκουελ του κινηματογραφικού μύθου του «Γκοτζίλα», το οποίο απέσπασε και το Όσκαρ ειδικών εφέ. Αμέσως μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η Ιαπωνία είναι μια χώρα σε συντριμμία, η οποία παλεύει να ορθοποδήσει. Ένας νεαρός πιλότος, γεμάτος τύψεις από τη θητεία του στον πόλεμο, γίνεται μάρτυρας της εμφάνισης ενός πελώριου τέρατος, που αποτελεί αποτέλεσμα μετάλλαξης, λόγω της ραδιενέργειας της ατομικής βόμβας. Εκείνος, μαζί με μερικούς ακόμη συντρόφους, θα πάρει μέρος σε μια καινούργια μάχη κόντρα σε έναν τρομακτικό αντίπαλο.

Η ιαπωνική παραγωγή επιτυγχάνει να μεταφέρει άρτια το πνεύμα του (επίσης ιαπωνικού) μύθου, μέσα από μια ενδιαφέρουσα ιστορία με πολύ

ευδιάκριτες ιστορικές προεκτάσεις. Το συλλογικό τραύμα του πυρηνικού ολέθρου προσωποποιείται απολύτως στη μορφή του Γκοτζίλα, του ραδιενεργού τέρατος που επιστρέφει ξανά και ξανά για να χτυπήσει την Ιαπωνία. Η οικολογική καταστροφή γενικότερα και οι συνέπειές της αποτελούν εδώ θέμα της ταινίας, η οποία μπορεί να μη διαθέτει λαμπερούς πρωταγωνιστές, ωστόσο ελάχιστα άλλα έχει να ζητήσει από αντίστοιχες αμερικανικές παραγωγές. Τα δε οσκαρικά ειδικά εφέ είναι πράγματι εκπληκτικά ζωντανεύοντας τόσο το... κτήνος όσο και τα θύματά του (πλοία, αεροπλάνα, κτίρια), σε μερικές από τις πιο εντυπωσιακές σκηνές δράσης που έχουμε δει τα τελευταία χρόνια στην οθόνη.

Τοτέμ ★★★
ΔΡΑΜΑ (2023)

Σκηνοθεσία: Λίλα Αβιλές
Ερμηνείες: Ναίμα Σεντιέ, Μονσεράτ Μαρανιόν

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε ένα συγκινητικό

φιλμ γύρω από την απώλεια και τους οικογενειακούς δεσμούς αγάπης.

Η 7χρονη Σολ περνάει τη μέρα στο σπίτι του παππού της, βοηθώντας τις θείες της στις ετοιμασίες για το γενέθλιο πάρτι του σοβαρά άρρωστου πατέρα της.

Καθώς οι εντάσεις μεταξύ των συγγενών ανεβαίνουν, το σπίτι μετατρέπεται σε ένα μικρό χάος, όπου καταπιεσμένα συναισθήματα, προκαταλήψεις και μυστικά του παρελθόντος έρχονται στην επιφάνεια.

Η Λίλα Αβιλές περιγράφει έξυπνα τη δράση μέσα από τη ματιά του μικρού κοριτσιού, αντιπαραβάλλοντας τη δική της αθωότητα με τον τρόπο του θανάτου.

Η σκιά αυτού του τελευταίου, πρακτικά ασύλληπτη για τον παιδικό νου, πλανάται σε ολόκληρο το φιλμ, το οποίο πάντως παραμένει γλυκόπικρο. Σε πολύ καλό επίπεδο είναι και οι ερμηνείες των ενηλικών, με τους γυναικείους ρόλους να βρίσκονται σε πρώτο πλάνο και να καθορίζουν βασικά τις εξελίξεις.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Θεατρικά «Κατά Ματθαίον Πάθη» απ' τον Μιχάλη Ζέκε

Τα «Κατά Ματθαίον Πάθη» του Μπαχ επέλεξε η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών για το Πάσχα. Ο πήχυς μπίκε ψηλά καθώς το σύνολο έχει περιορισμένη σχέση με την μπαρόκ μουσική. Την απαιτητική αναμέτρηση ανέλαβε ο Μιχάλης Ζέκε, αρχιμουσικός με σημαντική εμπειρία στη μουσική του Μπαχ όπως και ευρύτερα στη χορωδιακή μουσική. Στις 30 Απριλίου στην αίθουσα «Χρήστος Δ. Λαμπράκης», ο Ζέκε πέτυχε με τη σύγχρονη αυτή ορχήστρα (δηλαδή όχι με ένα σύνολο εποχής) να αποδώσει αρκετά από τα στοιχεία μιας «ιστορικά ενημερωμένης ερμηνείας» σε ό,τι αφορά το ύφος της μουσικής, τις ταχύτητες, τον σχηματισμό των φράσεων.

Η μουσική σύλληψη στα «Κατά Ματθαίον Πάθη» προσδιορίστηκε και από την αρχιτεκτονική του χώρου, δηλαδή από τη χωροταξία των μουσικών δυνάμεων στον ναό του Αγ. Θωμά στη Λειψία. Επιθυμώντας να δημιουργήσει στη σκηνή του Μεγάρου την πλησιέστερη προσομοίωση στην αισθητική του ήχου αυτού του χώρου, ο Ζέκε κώρισε στα δύο την ορχήστρα,

τις χορωδίες (Παιδική χορωδία «Ροζάρτε», Χορωδία του Δήμου Αθηναίων) και τους σολίστες. Στο κέντρο τοποθέτησε τα μέλη του συνεχούς βάσιμου και τα βασικά πρόσωπα του έργου, τον Ευαγγελιστή και τον Ιησού. Η θεατρικότητα της παρουσίασης υποστηρίχτηκε περαιτέρω από τη διακριτική σκηνοθετική επιμέλεια του Παναγιώτη Παγουλάτου, τους υποβλητικούς φωτισμούς (Κώστας Μπεθάνης) και τα βι-

Η εμπειρία του Ζέκε και οι μεμονωμένες συνεισφορές μουσικών έδωσαν ένα αξιοπρεπές αποτέλεσμα.

ντεο (Αλέξανδρος Ζαμπέτας).

Η ερμηνεία ωφελήθηκε από τις πολύ καλές επιδόσεις μεμονωμένων μουσικών της Κρατικής όπως και συνεργαζόμενων μουσικών. Ανάμεσά τους οι δύο εξάρχοντες της ορχήστρας



Η διάταξη των μουσικών, των χορωδιών και των μονωδών στη σκηνή του Μεγάρου ενέτεινε τη θεατρικότητα της ερμηνείας.

(Γραμματικόπουλος, Χατζηνικολάου), οι μουσικοί του συνεχούς βάσιμου (Ρεπαπής, Χοϊδάς, Μοτορίνος) και οι μουσικοί ξύλινων πνευστών (Πιλαφτσή, Νικόπουλος, Γιάρκε, Βάμβας, Παντελίδου, Τρούλλου, Λιοδάκης), ορι-

σμένοι από τους οποίους έχουν εμπειρία στην μπαρόκ μουσική. Η συνεισφορά τους υπήρξε κρίσιμη καθώς μεγάλο μέρος του έργου, όπως τα αφηγηματικά μέρη και οι άριες, στηρίζεται στη λιτή συνεργασία ενός μο-

νωδού με λιγοστά μουσικά όργανα, συχνά μόλις δύο ή τρία.

Ταυτόχρονα, η λιτότητα αυτή προϋποθέτει άριστες επιδόσεις από τα συνεργαζόμενα μέρη. Η παραμικρή ατέλεια στην απόδοση ενός μονωδού ή ενός σο-

λίστα μουσικού οργάνου είναι εκτεθειμένη και δεν μπορεί να κρυφτεί από τον ήχο ενός μεγαλύτερου συνόλου οργάνων. Στα μέρη που όλα πήγαν κατ' ευχήν, λόγω χάριν, στην άρια της άλτο «Σπλαχνίσου με Θεέ μου» (Γκέντε, Γραμματικόπουλος), ή σε αυτήν της υψιφώνου «Ο Σωτήρας μου είναι αναμάρτητος» (Αντωνέλου, Πιλαφτσή, Παντελίδου, Τρούλλου), το αποτέλεσμα υπερέβαινε τη μουσική διάσταση και μετέφερε το επιδιωκόμενο συναίσθημα. Φωνητικά θαυμάσιος και δραματικά πειστικός ήταν ο Ντάβιντ Φίσερ ως Ευαγγελιστής, ενώ πικρός και ρωμαλέος μάλλον παρά εσωστρεφής υπήρξε ο Ιησούς του Πόρικ Ρόουαν. Η Φανή Αντωνέλου τραγούδησε με διαυγή φωνή και τοπική ακρίβεια, ενώ η Χενριέτε Γκέντε ανέδειξε με το θερμό πχόχρωμά της τα μέρη της άλτο. Τις άριες του τενόρου απέδωσε ο Βασίλης Καβάγιας και αυτές του βαθυφώνου ο Πέτρος Μαγουλάς, ο οποίος λίγες εβδομάδες νωρίτερα είχε ερμηνεύσει εξαιρετικά τον Χούντινγκ («Η Βαλκυρία») για την Εθνική Λυρική Σκηνή.



Ο σκηνοθέτης και διευθυντής του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά Νίκος Διαμαντής στις πρόβες της ιδιότυπης παράστασης-εγκατάστασης «What We Owe Democracy / Τι οφείλουμε στη Δημοκρατία». «Αν κάτι με ενδιαφέρει, είναι να ξαναγυρίσω σε εκείνο το αρχικό όραμα που με έκανε να γίνω καλλιτέχνης, θέλοντας να κάνω τον κόσμο καλύτερο», λέει στην «Κ».

Μια παράσταση «σαν διαδήλωση»

Ο Νίκος Διαμαντής μιλάει για τη φιλόδοξη παραγωγή «What We Owe Democracy / Τι οφείλουμε στη Δημοκρατία»

της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ

Η νέα παραγωγή του σκηνοθέτη και διευθυντή, για δεύτερη φορά, του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά, Νίκου Διαμαντή, είναι φιλόδοξη, διαφορετική, με ελεύθερη είσοδο για το κοινό και έχει θέμα τη Δημοκρατία. Πρόκειται για δεκάδες δράσεις οι οποίες εστιάζουν στο τρίπτυχο Υγεία - Γλώσσα - Τροφή και θα πραγματοποιηθούν στις 5, 6 και 7 Ιουλίου σε χώρους απρόβλεπτους, που αντιστοιχούν σε πτυχές της Δημοκρατίας: στο Νοσοκομείο «Σωτηρία», στην Εθνική Βιβλιοθήκη και στην Ιχθυόσκαλα.

«Πλατφόρμα δημιουργικής συνεργασίας» ή «δραματουργία του επείγοντος» σύμφωνα με τον σκηνοθέτη και εμπνευστή της ιδέας, το «What We Owe Democracy / Τι οφείλουμε στη Δημοκρατία» έχει στόχο να μας ευαισθητοποιήσει. Να δούμε τι οφείλουμε στη Δημοκρατία, αλλά και από τι κινδυνεύει σήμερα.

As σταθούμε στο τελευταίο. «Κινδυνεύει από τον φόβο, τον εγωισμό, την αλαζονεία, το αλληλοφάγωμα. Από το αίσθημα ότι πάντα φταίει ο άλλος, αλλά όχι εμείς. Εμείς φταίμε πρώτα απ' όλα στις προσεγγίσεις μας», λέει στην «Κ» ο σκηνοθέτης και συνεχίζει: «Είναι τόσο ραγδαία μετακινούμενος ο κόσμος και τόσο ραγδαία τα ερωτήματα που αναφύονται και εγκαταλείπονται αμέσως την επόμενη μέρα, που ως καλλιτέχνης οφείλεις να δώσεις φωνή σε όσα παλεύουν μέσα σου. Απάντηση στα ερωτήματα του καιρού. Το επείγον εδώ είναι η φωνή μέσα σου να βρει μια θέση στον μετακινούμενο κόσμο».

Σε τρία τοπία

Το κοινό πρέπει να είναι προετοιμασμένο για το ότι αυτό που θα δει στα τρία τοπία δεν είναι συμβατικό θέατρο. «Αυτή η παράσταση-εγκατάσταση είναι ένα υβρίδιο συμπεριφοράς. Είναι σαν το κοινό να πηγαίνει σε μια διαδήλωση», λέει ο καταξιωμένος σκηνοθέτης και τονίζει ότι ο θεατής «πρέπει να έχει χαρά, λαχτάρα, τόλμη και σεβασμό. Να μιλήσουμε και να διεκδικήσουμε απαντήσεις για τον κόσμο μας. Είναι μια ειρηνική διαδήλωση σαν εκείνες που πηγαίναμε μικροί θέλοντας να αλλάξουμε τον κόσμο. Αν κάτι με ενδιαφέρει είναι να ξαναγυρίσω σε εκείνο το αρχικό όραμα που με έκανε να γίνω

καλλιτέχνης, θέλοντας να κάνω τον κόσμο καλύτερο».

Βέβαια εκείνο το όραμα διαψεύστηκε. «Το μέλλον δεν έρχεται ερήμην μας, δεν είναι απλώς μια εποχή του χρόνου. Το μέλλον μας το δημιουργούμε, ελπίζουμε και ακουμπάμε τα όνειρά μας», απαντά και προσθέτει: «Δεν μπορεί να αφηνόμαστε στις πλατφόρμες και στους αλγόριθμους. Ναι, διαψεύστηκαμε, αλλά as προσπαθήσουμε ξανά».

Στους χώρους, λοιπόν, του νοσοκομείου, της βιβλιοθήκης και της αγοράς, όπου όλοι έχουμε δικαίωμα στην περιθαλψη, στον σεβασμό, στη γνώση και στην τροφή, θέλει να δείξει «πως η με-

τακίνηση από το «εγώ» στην κοινότητα, από το ατομικό στο συλλογικό, βρίσκεται στο κέντρο της δημοκρατίας». Στην παράσταση συμμετέχουν περίπου 60 συγγραφείς, ηθοποιοί, εικαστικοί, ποιητές, χορευτές, μουσικοί, φιλόσοφοι, τραγουδιστές της όπερας, ιδρύματα και τέσσερις κοινωνικές δομές (για άτομα στο φάσμα του αυτισμού, με ειδικές δεξιότητες κ.ά.).

Η δημοκρατία δεν είναι μόνο μια μορφή διακυβέρνησης. Είναι μια ηθική φιλοδοξία και κυρίως είναι μια κατάκτηση της βαθιάς ανθρώπινης υπόστασης, υπογραμμίζει ο σκηνοθέτης στο σημείωμα που θα έχει κάθε θεατής στα χέρια του στη διαδρομή Μεσογείων, Φάληρο, Κερατσίνι. «Καλούμαστε να παραμείνουμε ενεργοί, συμμετέχοντας αλλά και αναγνωρίζοντας την ουσιαστική ισοτιμία του άλλου. Η δημοκρατία συνεπάγεται μια ηθική ευγένειας μεταξύ των αντιτιθέμενων απόψεων». Ηθική, δικαιοσύνη, δημοκρατία και περιβάλλον, είναι ανοιχτές θεματικές και κοινωνικές δεσμεύσεις για το τι οφείλουμε.

Πνευματική αναζήτηση

Στην «Κ» εξηγεί το σκεπτικό της ιδέας του. «Μια πνευματική αναζήτηση και ένας συναισθη-

ματικός χάρτης που δημιουργείται από συνθέσεις ανθρώπινου μεγαλείου. Το νερό, τα ψάρια, η θάλασσα, ο ύμνος στο γυναικείο στήθος, ένας πατέρας μόνος που συντρίβεται στο νοσοκομείο, το αέριο της μουστάρδας, η μάγισσα του Μεσαίωνα, μια βρώμικη ψιθυριστή ανοικία αγκαλιά, άνθρωποι που δυσκολεύονται αλλά στο τέλος τα καταφέρνουν, οι μικρές ερασιτεχνικές ομάδες ποδοσφαίρου, ο Ζακ, τα βιβλία που απαγορεύονται κ.λπ.».

Για τον σκηνοθέτη, όλα αυτά είναι ένα ζωντανό μνημείο «για το εξόριστο πλήθος των ανωνύμων που αποτελούν την αξία του κόσμου. Ενα μωσαϊκό, ένα ζύσμο κάτω από την επιφάνεια, ένας ψιθυρος θραυσμάτων, επαναλαμβανόμενων και διασταυρούμενων, από όπου ο θεατής δημιουργεί το προσωπικό του νόημα και τη δική του διαδρομή». Οι συμμετέχοντες στις δράσεις λειτουργούν εκθέτοντας το υλικό τους, προκαλώντας το κοινό σε διαρκή εγρήγορση και συμμετοχή στις συζητήσεις.

«Μας ενδιαφέρουν οι ταπεινοί, οι αόρατοι, οι μικρές στιγμές μεγαλείου και υπέρβασης, η υπομονή, ο μόχθος, τα χαρακτηριστικά της υγιούς δημοκρατίας και συνομιλίας. Μια πλατφόρμα για να ανταλλάξουμε ιδέες, να μιλήσου-



«Ως καλλιτέχνης οφείλεις να δώσεις φωνή σε όσα παλεύουν μέσα σου», λέει ο Νίκος Διαμαντής.

με για τους ψαράδες που κάσανε τη θάλασσα και την αγάπη τους, για τα ζώα που εξορίζονται με βία, για τους μικρούς προφήτες και οραματιστές που διασχίζουν τον κόσμο, όπως οι μάγισσες του Μεσαίωνα».

Αραγε αυτό το φιλόδοξο, πολυπρόσωπο στοίχημα καθρεφτίζει τη φυσιολογία που θέλει να δώσει ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά και στον οργανισμό αυτό; «Θέλω να λειτουργήσει με εντελώς εξωστρεφή τρόπο, ενώνοντας δικτύα, τόπους, γενιές, τοπία, ανθρώπους. Να γίνει γέφυρα

ισορροπίας. Όχι να είναι άλλο ένα καλό θέατρο, αλλά ένα θέατρο με τολμηρή φωνή, χωρίς αποκλεισμούς. Στη διάρκεια της πρώτης θητείας μου βρήκε τη θέση του στον θεατρικό χάρτη, τώρα οραματίζομαι ένα θέατρο που δημιουργεί μέλλον. Το κοινό θέλει να δει να δοκιμάζονται νέα πράγματα κι αυτό που το κουράζει είναι οι συνταγές επιτυχίας και δήθεν πρωτοπορίας».

Τον χειμώνα στο ΔΘΠ, μεταξύ άλλων, θα δούμε τον «Θείο Βάνια» από τον Δημήτρη Καταλειφό, μια παράσταση του Γιώργου Κουτλή και της ομάδας του πάνω στο ελληνικό θέατρο με τους Ν. Καραθάνο και Β. Μαγουλιώτη, την παραγωγή «Ορίζοντας της γυναικείας επιθυμίας» με τις Δανάη Λιοδάκη, Μπριγκένα Γκίστο, Δανάη Θεοδωρίδου, σε χώρους εντός και εκτός ΔΘΠ κ.ά.

Οι συντελεστές

Οι θεατές της ιδιαίτερης αυτής παράστασης θα έχουν έναν καλοσχεδιασμένο από τη Βάσω Αβραμοπούλου χάρτη-οδηγό με τα σημεία των δράσεων για να μπορούν να κινηθούν στους χώρους. Τα δρώμενα ξεκινούν στις 19.00 και ολοκληρώνονται τρεις ώρες αργότερα.

Στην παράσταση, που αποτελεί συμπαραγωγή του Φεστιβάλ Αθηνών με το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, ακούγονται κείμενα των συγγραφέων Ηλιά Μαγκλίνη, Μιχάλη Μακρόπουλου, Γλυκερίας Μπασδέκη, Σοφίας Νικολαΐδου, Χρήστου Χρυσόπουλου, Νικήτα Σινιόσσηλο. Συμμετέχουν οι ηθοποιοί-περφόρμπερ Πέρης Μιχαηλίδης, Μάνια Παπαδημητρίου, Δανάη Παπουτσή, Ομηρος Πουλάκης, Βαγγέλης Ρόκκος, Γιάννης Τσορτέκης, Εβελίνα Αραπίδη, Αντρέας Κολιόσσηλο, Άρης Λάσκος, Κωνσταντίνος Μίκος, Ελίνα Παπαθεοδώρου, Χρήστος Σκούρτας, οι εικαστικοί Μπάμπης Βενετόπουλος, Φίλιππος Τσιτσόπουλος, Χριστίνα Μήτρενσε, Ελένη Ρήγα και οι τραγουδιστές όπερας Νίκος Σπανάτης, Δανάη Μπερή, Σοφία Παπαδημητρίου. Επίσης ο Κώστας Βόμβολος, ο Θεόδωρος Γκόνης, η ΚΣΟΤ με τον Λάφνι Κόκκινος. Οι παρεμβάσεις-θραύσματα είναι των Σταύρου Ζουμπουλάκη, Αντρέα Φλουρή, Μιχάλη Μπιστού, Σπύρου Φλογαίτη, Νίκου Μαραντζίδου, Σάββα Μιχαήλ, Κατερίνας Μάτσα, Γιάννη Στογιαννίδη, Φώτη Βλαστού, Αντώνη Μακρυδημητρή, Θόδωρο Γεωργίου.



Μέρος του πολυπρόσωπου καστ της παράστασης που θα πραγματοποιηθεί για τρεις ημέρες, 5, 6 και 7 Ιουλίου. Συμμετέχουν περίπου 60 συγγραφείς, ηθοποιοί, εικαστικοί, ποιητές, χορευτές, μουσικοί, φιλόσοφοι και τραγουδιστές της όπερας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ



ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

— ΚΥΠΡΟΣ 2024

γαστρονόμος

ΠΕΡΦΑΝΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Τράπεζα Κύπρου



27 Ιουνίου 2024

ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ

ΧΑΛΛΟΥΜΙ
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
ΜΠΙΡΑ

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ
ΕΡΥΘΡΟΣ ΟΙΝΟΣ
ΛΕΥΚΟΣ ΟΙΝΟΣ
ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ



ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ



ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ



ΣΤΗΡΙΖΕΙ



Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality